ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ Π. ΑΛΠΙΤΣΗ
ΚΑΤΑΝΟΩ ΚΕΙΜΕΝΑ & ΕΚΘΕΤΩ ΤΙΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΜΟΥ
Τεύχος Β΄
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Σημείωμα της συγγραφέως

Στο παρόν απαντητικό ένθετο έχει καταβληθεί προσπάθεια να απαντηθούν τα θέματα **με βάση το πρότυπο των σωστών απαντήσεων των πανελλαδικών εξετάσεων,** όπως αυτές ορίζονται από σχετικές οδηγίες του ΙΕΠ, αλλά και των σχολικών βιβλίων. Κατά συνέπεια, αντί για επιγραμματικές λύσεις σε κουκίδες/σχεδιαγραμματική μορφή, **ο αναγνώστης/η αναγνώστρια του βιβλίου θα έχει την ευκαιρία να διαβάσει ένα ολοκληρωμένο πρότυπο απάντησης** με **τονισμένα τα βασικά θεωρητικά στοιχεία των ασκήσεων.** Αντίστοιχα, **έχει τηρηθεί το όριο λέξεων** σε θέματα των οποίων η διατύπωση το θέτει, ώστε οι **απαντήσεις** να είναι **τυπικά σωστές** και **οι αναγνώστες/αναγνώστριες να μπορούν να διαβάσουν ένα κείμενο που δεν ξεφεύγει από την οδηγία της άσκησης.** (Οι παραπομπές σε χωρία/στίχους δεν έχουν προσμετρηθεί, όπως ισχύει και στις Πανελλαδικές εξετάσεις). Έτσι, οι μαθητές και οι μαθήτριες θα μπορούν να διαπιστώσουν στην πράξη πώς μπορούν να αποδώσουν στη γραπτή εξέταση του μαθήματος. Για τον σκοπό αυτό **τα υποδείγματα των εκθέσεων που απαντούν στο ΘΕΜΑ Δ** έχει καταβληθεί προσπάθεια ώστε να μην θυμίζουν φιλολογικά πονήματα, αλλά **να είναι κείμενα που ένας καλλιεργημένος νέος/μία καλλιεργημένη νέα θα μπορεί να συγγράψει, μαθαίνοντας ασφαλώς τεχνικές** που καθιστούν το κείμενό του/της πιο εύστοχα προσαρμοσμένο στο επικοινωνιακό πλαίσιο που δίνεται και πιο πειστικό. Ασφαλώς, **οι απαντήσεις είναι ενδεικτικές και όχι μονόδρομος,** ιδίως στα ΘΕΜΑΤΑ Α, Γ και Δ, όπου η διατύπωση κάθε διαγωνιζόμενου/καθεμίας διαγωνιζόμενης διαφέρει, καθώς και ο τρόπος που οργανώνεται η απάντηση ή ερμηνεύεται μία ερώτηση (π.χ. ερμηνευτικό σχόλιο λογοτεχνικού κειμένου). Έχουν, επίσης, τηρηθεί κι άλλες χρήσιμες οδηγίες, όπως **η αξιοποίηση των κειμένων αναφοράς,** όπου στο μπλοκ σημειώσεων θα βρείτε κάθε πιθανή ιδέα που μπορεί να σας βοηθήσει να απαντήσετε στο ζητούμενο, αν και δεν αξιοποιούνται όλες στη συνέχεια, εφόσον πρέπει να γίνει μία επιλογή, προκειμένου το τελικό κείμενο να σέβεται το όριο των λέξεων. Για αυτό εσείς μπορείτε να αξιοποιήσετε άλλες ιδέες των κειμένων αναφοράς στο δικό σας πρωτότυπο κείμενο έκθεσης ιδεών και ασφαλώς με διαφορετική αναδιατύπωση. Επιπλέον, **οι ενδεικτικές απαντήσεις των ασκήσεων** που έχουν εμπνευστεί από αντίστοιχα θέματα **της Τράπεζας Θεμάτων** (ΘΕΜΑ Β, Γ), **έχουν συνταχθεί μετά από προσεχτική μελέτη των αντίστοιχων απαντήσεων που προτείνουν οι θεματοθέτες/θεματοθέτριες της Τράπεζας.** Τέλος, το σύνολο των απαντήσεων έχει ως οδηγό στα ΘΕΜΑΤΑ Α, Β, Γ το βιβλίο: *Περνώντας από τη θεωρία στην πράξη – Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου,* **Σ. Π. Αλπίτση, εκδόσεις αξία** και στο ΘΕΜΑ Δ το νέο βιβλίο της σειράς: ***Κατανοώ κείμενα και Εκθέτω τις απόψεις μου – Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου,* Σ. Π. Αλπίτση, εκδόσεις αξία.**

Εύχομαι, αγαπητοί-ές μαθητές, μαθήτριες και συνάδελφοι, να βρείτε αυτό το υλικό αρωγό στην προσπάθεια που καταβάλλετε!

Με σεβασμό και παιδαγωγική αγάπη,
Η συγγραφέας,
Σταυρούλα Π. Αλπίτση

Σύμβολα

☑ Άσκηση κλειστού τύπου
✍ Άσκηση ανοιχτού τύπου
📦 Άσκηση τράπεζας θεμάτων
☞ Σημαντική σημείωση
⇢ Βλέπε απάντηση στο βιβλίο: Σ. Π. Αλπίτση, *Περνώντας από τη θεωρία στην πράξη – Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου,* εκδόσεις αξία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γ΄ ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ – ΑΝΤΙΦΑΣΕΙΣ ΚΙ ΑΔΙΕΞΟΔΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΜΑΣ

Γ.1. Φαινόμενα εκμετάλλευσης & διακρίσεων στην εποχή των ανθρώπινων ελευθεριών:
1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ..... σελ. 7–14
Γ.1. Αμε-Άνθρωποι με Δικαιώματα:
2ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ..... σελ. 15–20
Γ.2. 3η Γενιά Δικαιωμάτων ≠ Καταστροφή της φύσης:
1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ..... σελ. 21–30
Γ.2. Ζωοφιλία:
2ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ..... σελ. 30–36
Γ.3. Διαφήμιση:
1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ..... σελ. 37–43
Γ.3. Καταναλωτισμός & Ευτυχία (υλικός ευδαιμονισμός & ευδαιμονία):
2ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ..... σελ. 43–49
Γ.4. Διεθνισμός & Παγκοσμιοποίηση ≠ Πολιτισμική ισοπέδωση & Οικονομική εκμετάλλευση:
1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ..... σελ. 50–57
Γ.5. Το όραμα ενός ειρηνικού κόσμου ≠ Ο εφιάλτης του πολέμου:
1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ..... σελ. 58–63
Γ.6. Το πολίτευμα της δημοκρατίας ≠ Φαινόμενα εκφυλισμού στη σύγχρονη εποχή:
1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ..... σελ. 64–69
Γ.7. Δίκαιο-Νόμοι & Ποινές (Ελευθερία ή ελευθεριότητα;):
1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ..... σελ. 70–75
Γ.7. Η εποχή της βίας και του φόβου:
2ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ..... σελ. 76–81
Γ.8. Ηλεκτρονική επανάσταση (Ωφέλειες ≠ Κίνδυνοι):
1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ..... σελ. 82–88

Δ΄ ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ: ΕΛΛΑΔΑ & ΚΟΣΜΟΣ

Δ.1. Ελληνική Παράδοση:
1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ..... σελ. 90–96
Δ.1. Μνημεία & Ιστορική μνήμη:
2ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ..... σελ. 97–102
Δ.2. Ευρωπαϊκή Ένωση & Ελληνισμός (Γλωσσομάθεια ≠ Ξενομανία):
1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ..... σελ. 103–109
Δ.3. Το ταξίδι ως πολύτιμη εμπειρία-Σχολικές εκδρομές:
1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ..... σελ. 110–116
Δ.3. Τουρισμός (μαζικός τουρισμός ≠ αγροτουρισμός):
2ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ..... σελ. 117–122

Ε΄ ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ: ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ ≠ ΥΠΟΚΟΥΛΤΟΥΡΑ

Ε.1. Τέχνη & Αισθητική Αγωγή:
1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ..... σελ. 124–131
Ε.1. Τέχνη ≠ Εμπορευματοποίηση: Μόδα & Είδωλα:
2ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ..... σελ. 131–138
Ε.2. Αθλητισμός & Φυσική Αγωγή:
1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ..... σελ. 139–145
Ε.3. Η κουλτούρα του υγιεινού τρόπου διατροφής ≠ Η υποκουλτούρα του πρόχειρου φαγητού (fast food):
1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ..... σελ. 146–152
Ε.4. Η κουλτούρα του υγιεινού τρόπου διατροφής ≠ Η υποκουλτούρα του πρόχειρου φαγητού (fast food):
1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ..... σελ. 153–158

Γ΄ ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ
- ΑΝΤΙΦΑΣΕΙΣ ΚΙ ΑΔΙΕΞΟΔΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΜΑΣ -

1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
Γ.1. Φαινόμενα εκμετάλλευσης & διακρίσεων στην εποχή των ανθρώπινων ελευθεριών

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ: σελ. 38-43

ΘΕΜΑ Α: σελ. 42
Επιλεγμένα αποσπάσματα σχετικά με το θέμα όπου εστιάζει η περίληψη:

2η παρ.:

- «Οραματίζομαι μια Ένωση δικαιότερη, μια Ένωση που δεν αφήνει κανέναν πίσω, μια Ένωση που προσφέρει ελπίδα στους νέους και ασφάλεια στους πιο ευάλωτους.»
- «Η οικονομία πρέπει να υπηρετεί τους ανθρώπους και όχι οι άνθρωποι την οικονομία. Γι' αυτό χρειάζονται αξιοπρεπείς αμοιβές, προστασία των εργαζομένων, ευκαιρίες απασχόλησης.»
- «Κάθε παιδί πρέπει να έχει πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην υγεία, στην άθληση, στην υγιεινή διατροφή και σε ένα περιβάλλον αγάπης.»
- «Με ενότητα και αλληλεγγύη μπορούμε να γεφυρώσουμε τις αποστάσεις που χωρίζουν τους συμπολίτες μας και να οικοδομήσουμε μια ισχυρότερη κοινωνία, χωρίς αποκλεισμούς και χωρίς άδικες διακρίσεις.»

3η παρ.:

- «Πολλές οικογένειες δυσκολεύονται να ζήσουν από την εργασία τους. Οι νέοι στερούνται ευκαιρίες, ενώ παιδιά μεγαλώνουν μέσα στη φτώχεια και στον κοινωνικό αποκλεισμό.»
- «Η ανισότητα ανάμεσα στα φύλα παραμένει απαράδεκτη. Η σωματική και η σεξουαλική βία κατά των γυναικών, όπως και η παρενόχληση, αποκαλύπτουν μια βαθιά κοινωνική πληγή.»
- «Δεν πρόκειται για πρόβλημα μόνο των γυναικών. Είναι ζήτημα δικαιοσύνης που αφορά όλους μας και απαιτεί συλλογική αντιμετώπιση.»

☞ Αν η περίληψη ξεκινήσει με αναφορά στη συγγραφέα-ομιλήτρια, τότε ουσιαστικά οι μαθητές/μαθήτριες θα πρέπει να επιδιώξουν την **απόδοση του κειμένου σε πλάγιο λόγο** τηρώντας τους αντίστοιχους κανόνες και αξιοποιώντας τα κατάλληλα ρήματα εξάρτησης → 243-244.

☞ **Τα συνυπώνυμα του αρχικού κειμένου πρέπει να αποδοθούν με υπερώνυμους όρους** (π.χ. «μια Ένωση δικαιότερη, μια Ένωση που δεν αφήνει κανέναν πίσω, μια Ένωση που προσφέρει ελπίδα στους νέους και ασφάλεια στους πιο ευάλωτους» =>μια Ευρώπη κοινωνικής δικαιοσύνης που θα προστατεύει τα ανθρώπινα δικαιώματα/τις ανθρώπινες ελευθερίες.

☞ Όταν το κείμενο χρησιμοποιεί σχήμα άρσης-θέσης («Η οικονομία πρέπει να υπηρετεί τους ανθρώπους και όχι οι άνθρωποι την οικονομία») πρέπει **να δοθεί έμφαση μόνο στη θέση.**

Η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν στην ομιλία της αναφέρεται τόσο στις προϋποθέσεις διαμόρφωσης μιας δικαιότερης Ευρώπης όσο και στα εμπόδια που δυσχεραίνουν την επίτευξή της. Ειδικότερα, προτάσσει ως αναγκαιότητες την αξιοποίηση των ανθρώπινων ικανοτήτων, την ανθρωποκεντρική οικονομική ανάπτυξη και την κατοχύρωση των κοινωνικών δικαιωμάτων με γνώμονα την αλληλεγγύη. Ωστόσο, επισημαίνει ότι οι επίμονες κοινωνικο-οικονομικές ανισότητες και η έμφυλη βία υπονομεύουν αυτό το όραμα, καθιστώντας αναγκαία τη συλλογική αντιμετώπισή τους.

(69 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β

Ερώτημα 1ο : σελ. 42

Τα δύο κείμενα παρουσιάζουν σημαντικές ομοιότητες, καθώς πραγματεύονται την ανάγκη προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ειδικότερα, το Κείμενο 1 προτάσσει την έμπρακτη προάσπισή τους μέσα από το κατάλληλο ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο («να προστατεύουμε το δικαίωμα στο άσυλο»). Αντίστοιχα, το Κείμενο 2 αναδεικνύει τη συμβολή της εκπαίδευσης, ιδιαίτερα της Ιστορίας, στην ουσιαστική ευαισθητοποίηση της νέας γενιάς απέναντι στο ζήτημα («παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων»). Επομένως, τα κείμενα συνομιλούν, προσεγγίζοντας από διαφορετική οπτική γωνία τον κοινό στόχο της διασφάλισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

(70 λέξεις)

Ερώτημα 2ο : σελ. 42

Γλωσσικές επιλογές που υπηρετούν την πρόθεση της καταγγελίας (α1):

Η ομιλήτρια επιτυγχάνει την πρόθεσή της με τις ακόλουθες γλωσσικές επιλογές:

- **Χρήση αρνητικών και αποδοκιμαστικών χαρακτηρισμών:** «σοβαρές αδικίες», «απαράδεκτη», «βαθιά κοινωνική πληγή». Με αυτούς εκφράζει την έντονη αποδοκιμασία της για τις κοινωνικές ανισότητες και την έμφυλη βία, καταγγέλλοντας τη σοβαρότητα των συγκεκριμένων φαινομένων.
- **Χρήση αποδοκιμαστικών ρηματικών εκφράσεων:** «Δεν μπορούμε, ωστόσο, να αποδεχτούμε», «Οι νέοι στερούνται ευκαιρίες». Με αυτές καταδικάζει την εξακολούθηση των κοινωνικών αδικιών και αναδεικνύει τις αρνητικές συνέπειές τους στη ζωή των ανθρώπων.
- **Χρήση μεταφοράς:** «βαθιά κοινωνική πληγή». Προβάλλει παραστατικά τη σοβαρότητα της έμφυλης βίας και εντείνει την αποδοκιμασία της.

Ερώτημα 3ο : σελ. 43

α. Με τη συνδυαστική χρήση του β΄ πληθυντικού προσώπου και της υποτακτικής έγκλισης («μπορείτε να εισάγετε») η Διεθνής Αμνηστία **απευθύνεται άμεσα** στους εκπαιδευτικούς, **δημιουργώντας την αίσθηση**

διαλόγου μεταξύ τους σε **οικείο ύφος**. Στο πλαίσιο αυτό, **τους καθοδηγεί και τους προτρέπει** να εντάξουν τα ανθρώπινα δικαιώματα στη διδασκαλία τους, υπηρετώντας έτσι τον **συμβουλευτικό και καθοδηγητικό χαρακτήρα** του κειμένου. Ειδικότερα, **το ρήμα σε έγκλιση υποτακτική «να εισάγετε» που εξαρτάται από το αντίστοιχο ρήμα «μπορείτε» εκφράζει τη δυνατότητα** που έχουν οι εκπαιδευτικοί να αξιοποιήσουν το κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό, προκειμένου να βοηθήσουν τους μαθητές και τις μαθήτριες να αντιληφθούν τη μακραίωνη καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, να προβληματιστούν και να δράσουν κατάλληλα. Μάλιστα, **η προτροπή αυτή διατυπώνεται με ευγένεια**, ήπιο και όχι επιτακτικό τρόπο, εφόσον η ένταξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο μάθημα δεν επιβάλλεται στους εκπαιδευτικούς, αλλά **παρουσιάζεται ως δυνατότητα από έναν έμπειρο στα ζητήματα των ανθρώπινων δικαιωμάτων φορέα (Διεθνής Αμνηστία), δηλαδή ως ενδεδειγμένη διδακτική επιλογή.**

β. Η **ρητορεία και το στομφώδες ύφος, που χαρακτηρίζουν την πολιτική πειθώ** του κειμένου, διακρίνονται μέσω της **επανάληψης:** «μια Ένωση δικαιότερη, μια Ένωση που δεν αφήνει κανέναν πίσω, μια Ένωση που προσφέρει ελπίδα στους νέους και ασφάλεια στους πιο ευάλωτους». Η τριπλή επανάληψη της φράσης «μια Ένωση» προσδίδει έμφαση, ρυθμό και επιβλητικότητα στον λόγο. Παράλληλα, αναδεικνύει το όραμα της ομιλήτριας για μια Ευρώπη κοινωνικής δικαιοσύνης και αλληλεγγύης. Με αυτόν τον τρόπο, η πολιτικός επιδιώκει να συγκινήσει και να εμπνεύσει τους ευρωπαίους εταίρους στους οποίους απευθύνεται, εξασφαλίζοντας την υποστήριξή τους για την υλοποίηση του οράματός της. Παράλληλα, το **ασύνδετο σχήμα:** «αξιοπρεπείς αμοιβές, προστασία των εργαζομένων, ευκαιρίες απασχόλησης» παραθέτει εμφατικά τις επιμέρους κοινωνικές διεκδικήσεις, προσδίδοντας ζωντάνια, ένταση και ρητορικό τόνο στον λόγο. Τονίζει, έτσι, τις βασικές προτεραιότητες της ομιλήτριας για μια ανθρωποκεντρική οικονομία, καθώς επιδιώκει να ευαισθητοποιήσει τους ευρωβουλευτές για την ανάγκη κοινωνικών μεταρρυθμίσεων και να τους κινητοποιήσει, ώστε να στηρίξουν τις πολιτικές που προτείνει.

Άλλες γλωσσικές επιλογές:

- **Χρήση λέξεων και φράσεων με έντονη σημασιολογική και συναισθηματική φόρτιση:** «ελπίδα στους νέους», «ασφάλεια στους πιο ευάλωτους», «χωρίς αποκλεισμούς και χωρίς άδικες διακρίσεις». Οι εκφράσεις αυτές διεγείρουν το συναίσθημα των ευρωβουλευτών, προβάλλοντας την ανάγκη προστασίας των κοινωνικά αδύναμων και ενισχύοντας την πειστικότητα του πολιτικού οράματος της ομιλήτριας.
- **Μεταφορική χρήση της γλώσσας:** «να γεφυρώσουμε τις αποστάσεις που χωρίζουν τους συμπολίτες μας». Η μεταφορά καθιστά παραστατική την ανάγκη υπέρβασης των κοινωνικών ανισοτήτων, ενισχύοντας έτσι τη συναισθηματική απήχηση του λόγου, ώστε να παρακινήσει το ακροατήριο να υποστηρίξει τις προτάσεις της για κοινωνική συνοχή.
- **Χρήση α΄ πληθυντικού προσώπου:** «μπορούμε να γεφυρώσουμε τις αποστάσεις». Η ομιλήτρια δημιουργεί αίσθημα συλλογικότητας και

κοινής ευθύνης, επιδιώκοντας να συσπειρώσει τους ευρωβουλευτές γύρω από τους πολιτικούς στόχους που διακηρύσσει.

ΘΕΜΑ Γ: σελ. 43

Η στάση των γουρουνιών φανερώνει, κατά τη γνώμη μου, την ιδιοτέλεια και την υποκρισία μιας εξουσίας που προδίδει σταδιακά τις αρχές της ισότητας. Αρχικά, **η αντίθεση** ανάμεσα στην προσδοκία των ζώων να μοιραστούν τα μήλα «όλα εξίσου» και στη «διαταγή» να προορίζονται «για χρήση των γουρουνιών» αποκαλύπτει την πρώτη ρωγμή στο όραμα μιας δίκαιης κοινωνίας: εκείνοι που ανέλαβαν να υπηρετήσουν το σύνολο αυτοανακηρύσσονται προνομιούχοι. Στη συνέχεια, με τον **ευθύ λόγο** «Τούτο το γάλα το πίνουμε για το δικό σας καλό», ο Στριγκλής αντιστρέφει παραπλανητικά την πραγματικότητα· η ιδιοποίηση των αγαθών παρουσιάζεται ως θυσία των γουρουνιών για τους άλλους, ώστε η αδικία να αποκτήσει επίφαση προσφοράς. Τέλος, **το ευθύ ρητορικό ερώτημα** «Μπορείτε να βάλετε με το μυαλό σας τί θα γινόταν [...] αν [...] παραμελούσαμε το καθήκον μας;» και η **δραματική επιφωνηματική απάντηση** «Ο Τζόουνς θα γύριζε πίσω!» μετατρέπουν τον φόβο των ζώων για το παρελθόν σε μέσο χειραγώγησης και φίμωσης κάθε αντίδρασης.

Αν ήμουν ένα από τα ζώα, θα ένιωθα εξαπατημένος, οργισμένος και ανήσυχος. Θα με τρόμαζε κυρίως η συνειδητοποίηση ότι η νέα εξουσία δεν καταργεί την αδικία, αλλά την επαναφέρει συγκαλυμμένη πίσω από λόγια δήθεν φροντίδας. Γι' αυτό θα προσπαθούσα να αφυπνίσω και τα υπόλοιπα ζώα, ώστε να αμφισβητήσουμε συλλογικά τα προνόμια των γουρουνιών και να υπερασπιστούμε την ισότητα για την οποία αγωνιστήκαμε.

(177 λέξεις)

→ **Εντόπισε τους παραπάνω κειμενικούς δείκτες στο βιβλίο:** Σ. Π. Αλπίτση, *Περνώντας από τη θεωρία στην πράξη – Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου*, εκδόσεις αξία

→ **αντίθεση:** σελ. 437 & 476 & 208 (σχετίζεται με το περιεχόμενο κι όχι τη γλώσσα του κειμένου)

→ **ευθύς λόγος:** σελ. 243

→ **ευθύ ρητορικό ερώτημα:** σελ. 246

Εναλλακτικοί κειμενικοί δείκτες:

Αλληγορία: σελ. 266-267 Η **αλληγορική απόδοση της ιστορίας**, με τα γουρούνια να αναλαμβάνουν τη διοίκηση της φάρμας και να κρατούν αποκλειστικά για τον εαυτό τους το γάλα και τα μήλα, παραπέμπει σε μια προνομιούχα εξουσιαστική ομάδα που απομακρύνεται από τις αρχές της ισότητας που αρχικά διακήρυττε. Έτσι, η φαινομενικά απλή ιστορία των ζώων αποκαλύπτει έναν ευρύτερο μηχανισμό εξουσίας: όσοι αποκτούν δύναμη ενδέχεται να χρησιμοποιήσουν τη θέση τους για ίδιο όφελος και να μετατραπούν τελικά σε νέους καταπιεστές.

ΘΕΜΑ Δ : σελ. 43
Κείμενο επιχειρηματολογίας:

- Λογική απόδειξη του θέματος με ορθά επιχειρήματα (έγκυρα και αληθή).
- Κυριολεκτική γλώσσα και άλλες γλωσσικές επιλογές της επιχειρηματολογίας: εδώ θα χρησιμοποιήσουμε: ρητορικό ερώτημα, ειδικούς όρους, διαρθρωτικές λέξεις-φράσεις που δηλώνουν: αίτιο, αποτέλεσμα, συμπέρασμα κ.τλ.
- Αναφορά στην αφορμή επαφής με το θέμα: Στο πλαίσιο του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας μελετήσατε κείμενα σχετικά με τη γλώσσα, παρακολουθήσατε το βίντεο στο οποίο αναφέρεται το κείμενο 1 και άλλο πλούσιο οπτικο-ακουστικό υλικό.
- Αυστηρή οργάνωση.
- Ο προβληματισμός του κοινού θα επιτευχθεί τόσο μέσω της απόδειξης όσο και μέσω της επιλεκτικής χρήσης συνυποδηλωτικής, συναισθηματικά φορτισμένης γλώσσας, α΄ πληθυντικού.

σελ. 44: Κρατώ σημειώσεις από τα κείμενα αναφοράς που θα με βοηθήσουν να αποδείξω τις θέσεις μου και να εμπλουτίσω το περιεχόμενο του κειμένου που θα γράψω.

Κείμενο 1:

✓«Οι προηγούμενες γενιές οικοδόμησαν την ειρήνη πάνω στα ερείπια των πολέμων. Εμείς οφείλουμε να προστατεύσουμε αυτό το επίτευγμα.» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)

✓ «Δεν αρκεί να επαναλαμβάνουμε τις αξίες μας. Πρέπει να τις υπερασπιζόμαστε στην πράξη, σε κάθε χώρα και για κάθε άνθρωπο.» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)

✓ «Οραματίζομαι μια Ένωση δικαιότερη, μια Ένωση που δεν αφήνει κανέναν πίσω, μια Ένωση που προσφέρει ελπίδα στους νέους και ασφάλεια στους πιο ευάλωτους.» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)

✓ «Η οικονομία πρέπει να υπηρετεί τους ανθρώπους και όχι οι άνθρωποι την οικονομία.» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)

✓ «Γι' αυτό χρειάζονται αξιοπρεπείς αμοιβές, προστασία των εργαζομένων, ευκαιρίες απασχόλησης.» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)

✓ «Κάθε παιδί πρέπει να έχει πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην υγεία, στην άθληση, στην υγιεινή διατροφή και σε ένα περιβάλλον αγάπης.» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)

✓ «Η ισότητα δεν είναι διακοσμητική διακήρυξη· είναι καθημερινή ευθύνη.» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)

✓ «Ο αγώνας για δικαιοσύνη δεν τελειώνει ποτέ.» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)

✓ «Με ενότητα και αλληλεγγύη μπορούμε να γεφυρώσουμε τις αποστάσεις που χωρίζουν τους συμπολίτες μας και να οικοδομήσουμε μια ισχυρότερη κοινωνία, χωρίς αποκλεισμούς και χωρίς άδικες διακρίσεις.» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)

✓ «Δεν μπορούμε, ωστόσο, να αποδεχτούμε τις σοβαρές αδικίες που επιμένουν στην Ένωση.» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)

✓ «Πολλές οικογένειες δυσκολεύονται να ζήσουν από την εργασία τους. Οι νέοι στερούνται ευκαιρίες, ενώ παιδιά μεγαλώνουν μέσα στη φτώχεια και στον κοινωνικό αποκλεισμό.» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Η ανισότητα ανάμεσα στα φύλα παραμένει απαράδεκτη. Η σωματική και η σεξουαλική βία κατά των γυναικών, όπως και η παρενόχληση, αποκαλύπτουν μια βαθιά κοινωνική πληγή.» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Η ελευθερία και το κράτος δικαίου κατακτήθηκαν ύστερα από μακροχρόνιους αγώνες. Δεν επιτρέπεται κανένας συμβιβασμός στην υπεράσπισή τους.» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Η Μεσόγειος έχει γίνει τόπος θανάτου για χιλιάδες ανθρώπους που αναζητούν ασφάλεια.» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «΄Εχουμε ηθικό καθήκον να σώζουμε ζωές, να σεβόμαστε την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και να προστατεύουμε το δικαίωμα στο άσυλο.» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Δεν πρόκειται για πρόβλημα μόνο των γυναικών. Είναι ζήτημα δικαιοσύνης που αφορά όλους μας και απαιτεί συλλογική αντιμετώπιση.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Η ισότητα δεν είναι διακοσμητική διακήρυξη· είναι καθημερινή ευθύνη.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Με ενότητα και αλληλεγγύη μπορούμε να γεφυρώσουμε τις αποστάσεις που χωρίζουν τους συμπολίτες μας και να οικοδομήσουμε μια ισχυρότερη κοινωνία, χωρίς αποκλεισμούς και χωρίς άδικες διακρίσεις.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)

Κείμενο 2:
✓ «Όταν διδάσκετε ιστορία, μπορείτε να εισάγετε τα ανθρώπινα δικαιώματα στη συνήθη ύλη του μαθήματος.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Κείμενα: Η Μάγκνα Κάρτα (1215, Αγγλία), Η Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας των Ηνωμένων Πολιτειών (1776, Η.Π.Α.), Η Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη (1789, Γαλλία).» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Σημαντικά γεγονότα: πόλεμος, δουλεία, αποικιοκρατία, ιμπεριαλισμός και ναζισμός, μπορούν να μελετηθούν με ιδιαίτερη προσοχή ως προς την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και η πιο πρόσφατη ιστορία (για παράδειγμα, το απαρτχαϊντ κ.ά.)» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Ιστορικές Μορφές: Άννα Φράνκ (Κάτω Χώρες), Μαχάτμα Γκάντι (Ινδία), Μάρτιν Λούθερ Κίνγκ (Η.Π.Α.) κ.ά.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Η μελέτη των πολύ γνωστών μορφών μπορεί να οδηγήσει στη μελέτη «άγνωστων» ανθρώπων των οποίων τα δικαιώματά τους παραβιάστηκαν ή που έχουν αγωνιστεί για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ειρήνη.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Η γεωγραφία των αστικών κέντρων περιλαμβάνει τα προβλήματα της φτώχειας στα συγκροτήματα εργατικών κατοικιών και πώς αυτό επηρεάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα των φτωχών ανθρώπων. κ.ά.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Σ' αυτό το μάθημα εξετάζονται οι κοινωνικές ανισότητες και τα αίτιά τους.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Για παράδειγμα, ξενοφοβία, φτώχεια, φυλετική και θρησκευτική διάκριση και όλοι οι μηχανισμοί και οι κοινωνικές δομές που μάχονται ενάντια σε αυτές τις αδικίες.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Τα βιβλία και τα ποιήματα είναι εξαιρετικές πηγές για έντονες αφηγήσεις παραβίασης ή υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)

✓ «Η ιστορική λογοτεχνία είναι μια ευκαιρία για τους δασκάλους Ιστορίας και Λογοτεχνίας να δουλέψουν μαζί για να «ζωντανέψουν» τα ανθρώπινα δικαιώματα στους μαθητές.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Τα ζητήματα υγείας είναι ένας καλός τρόπος για να εισαχθούν τα ανθρώπινα δικαιώματα σ' αυτό το μάθημα.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Για παράδειγμα, οι μαθητές/μαθήτριες έχουν το δικαίωμα στην υγειονομική περίθαλψη αλλά και την υποχρέωση να σέβονται τόσο τη δική τους υγεία όσο και την υγεία των άλλων ανθρώπων.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Για παράδειγμα, ένα μάθημα βιολογίας που εξετάζει τους μύθους για την φυλετική ανωτερότητα, μπορεί να δώσει τις απαραίτητες πληροφορίες στους μαθητές/στις μαθήτριες, έτσι ώστε να κάνουν καλύτερες κρίσεις σε μια παράλληλη μελέτη του ρατσισμού στην ιστορία.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Οι στατιστικές, μπορούν να χρησιμοποιηθούν, για να κρύψουν ή να αποκαλύψουν τις καταστρατηγήσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Ο δάσκαλος των μαθηματικών μπορεί, επίσης, να δείξει στους μαθητές πώς να ερμηνεύουν με κριτικό τρόπο στατιστικά στοιχεία τα οποία εμφανίζονται στις εφημερίδες.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Οι γλωσσικές δεξιότητες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να μελετηθούν ενδιαφέροντα επίκαιρα θέματα από άλλες χώρες.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Για παράδειγμα, ένα σύντομο κείμενο για τη δράση ενάντια στο ρατσισμό στην Αγγλία θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για να διδάξει το αγγλικό λεξιλόγιο.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Οι τάξεις ξένης γλώσσας είναι επίσης μια ευκαιρία για τις μαθήτριες και τους μαθητές για να αλληλογραφήσουν με μαθητές/μαθήτριες σε άλλες χώρες.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)

✍ Στο υπόδειγμα που ακολουθεί έχει χρησιμοποιηθεί πορτοκαλί γραφή σε σημεία που εμπνεύστηκε ο πομπός από τα κείμενα αναφοράς που μελέτησε. **Επίσης, τα επιχειρήματα που «έχτισε» ο/η συγγραφέας έχουν εμπλουτιστεί με τη βοήθεια του υλικού που μελέτησε στις σελίδες της ενότητας του βιβλίου (σελ. 24-25, 26-27, 28-29 & 34)**

Χρειάστηκαν μακροχρόνιοι αγώνες και μεγάλες θυσίες για να αναγνωριστούν τα ανθρώπινα δικαιώματα ως θεμέλιο μιας δίκαιης κοινωνίας. Κι όμως, ακόμη και σήμερα, εκατομμύρια άνθρωποι στερούνται ελευθερίες και αγαθά που θα έπρεπε να θεωρούνται αυτονόητα. Αυτή η αντίφαση υπενθυμίζει ότι ο σεβασμός στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια δεν αποτελεί μόνο κοινωνική κατάκτηση, αλλά και στάση ζωής που χρειάζεται να καλλιεργείται από νεαρή ηλικία.

Αναντίρρητα, σημαντικά βήματα έχουν συντελεστεί στην πορεία της ανθρωπότητας προς τον σεβασμό των δικαιωμάτων. Χάρη σε μακροχρόνιους αγώνες εδραιώθηκε η δημοκρατία ως πολίτευμα σε πολλές χώρες. Το πολίτευμα αυτό εγγυάται την ελευθερία και το κράτος δικαίου. Παράλληλα, η αναγνώριση της ισότητας των φύλων, η προστασία της εργασίας και η μέριμνα για πρόσβαση όλων στην υγεία και την εκπαίδευση μαρτυρούν μια ουσιαστική μετατόπιση προς την κοινωνική δικαιοσύνη.

Ωστόσο, η πρόοδος αυτή δεν έχει εξαλείψει τις παραβιάσεις. Οικογένειες δυσκολεύονται να ζήσουν από την εργασία τους, νέοι

στερούνται ευκαιρίες και παιδιά μεγαλώνουν μέσα στη φτώχεια και τη λαίλαπα του πολέμου. Οι διακρίσεις εις βάρος των γυναικών, η έμφυλη βία και η παρενόχληση αποκαλύπτουν ότι η ισότητα δεν έχουν ακόμη κατακτηθεί πλήρως. Επιπλέον, οι θάνατοι ανθρώπων που αναζητούν καταφύγιο στη Μεσόγειο δοκιμάζουν έμπρακτα την αλληλεγγύη μας. Επομένως, η νομική κατοχύρωση των δικαιωμάτων δεν εγγυάται πάντοτε ότι αυτά γίνονται σεβαστά.

Απέναντι σε αυτές τις αντιφάσεις, η παιδεία οφείλει να υπηρετεί πρωτίστως έναν ανθρωπιστικό σκοπό: να διαμορφώνει ανθρώπους με σεβασμό στην αξιοπρέπεια του άλλου, αίσθημα δικαιοσύνης και διάθεση προσφοράς. Δεν αρκεί η μετάδοση γνώσεων· απαιτούνται διάλογος, συνεργασία και καθημερινή άσκηση της δημοκρατίας στο σχολείο. Καθοριστικό είναι το παράδειγμα του εκπαιδευτικού, ο οποίος, αντιμετωπίζοντας ισότιμα τους μαθητές και τις μαθήτριες, ακούγοντας τις απόψεις τους και απορρίπτοντας κάθε διάκριση, καθιστά τις ανθρωπιστικές αρχές καθημερινό βίωμα.

Αυτή η στάση μπορεί, ασφαλώς, να ενισχυθεί και μέσα από τα διδασκόμενα μαθήματα. Η Ιστορία, καταδεικνύοντας τα αίτια των πολέμων και τον όλεθρο που έσπειραν, εξιστορώντας τις συνθήκες της δουλείας και εξυμνώντας τα κατορθώματα εκείνων που αγωνίστηκαν για την κατοχύρωση των ανθρώπινων ελευθεριών, αφυπνίζει τους νέους. Εξίσου και οι Κοινωνικές Επιστήμες συνδέουν το παρελθόν με σημερινά φαινόμενα φτώχειας και ξενοφοβίας, ενώ η Λογοτεχνία, φωτίζοντας τις εμπειρίες των αδικημένων, καλλιεργεί την αγάπη για το συνάνθρωπο. Τέλος, η Βιολογία διαψεύδει μυθεύματα περί «φυλετικής ανωτερότητας», βοηθώντας τη νέα γενιά να αντιληφθεί ότι τελικά πίσω από κάθε αδικία κρύβονται μόνο ιδιοτελή, δόλια, άδικα κίνητρα.

Συνοψίζοντας, γίνεται αντιληπτό ότι από την ανθρώπινη ιστορία δεν έλειψαν ποτέ οι άδικες προθέσεις, αλλά και οι αγώνες για ελευθερία και δικαιοσύνη. Εκείνο που πρέπει να γίνει συνείδηση όλων είναι ότι η υπεράσπιση των δικαιωμάτων προϋποθέτει κοινωνική ευαισθησία και δίκαιη συνείδηση, αρετές που μόνο ένα σχολείο το οποίο διδάσκει και εφαρμόζει τον σεβασμό μπορεί να καλλιεργήσει.

(433 λέξεις)

2ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
Γ.1. Αμε-Άνθρωποι με Δικαιώματα

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ: σελ. 45-50

ΘΕΜΑ Α: σελ. 48
Επιλεγμένα αποσπάσματα σχετικά με το θέμα όπου εστιάζει η περίληψη:

- «Ημέρα Αναπηρίας! Εκ γενετής, κληρονομική ή επίκτητη, πάντα υπολείπεται σε κάτι... Όχι όμως και στην εξέλιξη. Σε ένα κατάλληλο, με αγάπη περιβάλλον, οι άνθρωποι με αναπηρία κάνουν θαύματα».
- «Υπάρχει, στον αντίποδα, και εγκατάλειψη στην Ελλάδα και πάρα τις σοβαρές προσπάθειες χρειάζεται πολλή δουλειά».
- «Δεν είμαστε τόσο εξοικειωμένοι με το διαφορετικό...»
- «Όμως, βήματα, διεκδικήσεις γίνονται για να έχουν οι άνθρωποι με αναπηρία ένα ασφαλέστερο μέλλον με ανεξαρτητοποίηση, όπου δύναται».
- «Προχωρούν σε σπουδές. Οραματίζονται καλύτερο μέλλον και αναδεικνύουν ταλέντα που ούτε φαντάζονταν. Επιδόσεις στον αθλητισμό, στην τέχνη».
- «Παράλληλα, υπάρχει διάθεση για προσφορά κι ευαισθητοποίηση του κόσμου».
- «Υπάρχει, όμως, και πολύς δρόμος ακόμη για να ξεπεραστούν «αγκυλώσεις», προκαταλήψεις, να επιτευχθεί η ισοτιμία και, ως εκ τούτου, να υπάρξει σεβασμός στο δικαίωμα για εργασία, για πρόσβαση στο κοινωνικό γίγνεσθαι».

✍ Στο απόσπασμα η Έφη Πασπαλάκη εκφράζει την πεποίθηση ότι τα άτομα με αναπηρία μπορούν να εξελιχθούν, παρά τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν. Ειδικότερα, η κατάλληλη υποστήριξη αναδεικνύει τις δυνατότητές τους, ενώ οι κοινωνικές προκαταλήψεις δυσχεραίνουν την πρόοδό τους. Γι' αυτό, η συγγραφέας υπογραμμίζει την ανάγκη κοινωνικής ευαισθητοποίησης και ισότιμης ένταξής τους.

(50 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β
☑ Ερώτημα 1ο: σελ. 48
α. ΛΑΘΟΣ («Ημέρα Αναπηρίας!...εξέλιξη».
β. ΣΩΣΤΟ («Όμως βήματα...σπουδές»)
γ. ΛΑΘΟΣ («...διάθεση για προσφορά, ευαισθητοποίηση του κόσμου
δ. ΛΑΘΟΣ («Θαυμασμός κι όχι συμπόνια»).
ε. ΛΑΘΟΣ («Η νέα προκήρυξη θα απευθύνεται αποκλειστικά σε υποψηφίους με πιστοποιημένο ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 50%...»).

Ερώτημα 2ο α: σελ. 49

☞ **Η ερώτηση αφορά στο Κείμενο 1** κι όχι στο Κείμενο 2.

Η συγγραφέας επιλέγει το α΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο («Ας μη χάσουμε»), καθώς **ταυτίζεται με το αναγνωστικό κοινό**, στο οποίο **απευθύνεται άμεσα**, **με ζωντάνια και παραστατικότητα**. Έτσι, **ελκύει το ενδιαφέρον** του και το **ευαισθητοποιεί** σχετικά με την ανάγκη σεβασμού του δικαιώματος όλων των ανθρώπων στη ζωή, χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς. Παράλληλα, **τονίζει την καθολικότητα** του σοβαρού αυτού ζητήματος με **ύφος πιο οικείο**, υπενθυμίζοντας ότι η αναπηρία μπορεί να προκύψει στη ζωή οποιουδήποτε ανθρώπου. Με αυτόν τον τρόπο, **το κείμενο γίνεται πιο αποτελεσματικό και πειστικό,** καθώς **προβάλλεται η ανάγκη συλλογικής προσπάθειας για την ισότιμη αντιμετώπιση των ατόμων με αναπηρία.**

β. : σελ.49

Η συντάκτρια χρησιμοποιεί δύο διαφορετικά είδη τεκμηρίων: **στατιστικά στοιχεία – αριθμητικά δεδομένα** («πιστοποιημένο ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 50%», «πάνω από 100 ειδικότητες») και **παραδείγματα** («Αρχαιολόγοι», «Βιβλιοθηκονόμοι», «Γεωλόγοι», «Διοικητικοί» κ.ά.). Με την παράθεση των αριθμητικών δεδομένων **προσδίδει ακρίβεια, αντικειμενικότητα και αξιοπιστία στην ενημέρωση**, καθώς προσδιορίζει τις προϋποθέσεις συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στον διαγωνισμό και το εύρος των διαθέσιμων επαγγελματικών ειδικοτήτων. Παράλληλα, με τη χρήση των παραδειγμάτων **καθιστά τις πληροφορίες πιο συγκεκριμένες και κατανοητές**, παρουσιάζοντας ενδεικτικά τις επαγγελματικές δυνατότητες που προσφέρει η προκήρυξη. Έτσι, **ενισχύει την εγκυρότητα και την πληροφοριακή αξία του δημοσιογραφικού της άρθρου**, εξυπηρετώντας τον βασικό σκοπό της, που είναι η έγκυρη και σαφής ενημέρωση των ενδιαφερόμενων αναγνωστών.

Ερώτημα 3ο α: σελ. 49

i) «Εκ γενετής, κληρονομική ή επίκτητη, πάντα υπολείπεται σε κάτι...» (αποσιωπητικά)
Με τα αποσιωπητικά η συγγραφέας **υποδηλώνει έναν προβληματισμό μα και την απογοήτευσή της**, εφόσον αφήνει να εννοηθεί ότι η αναπηρία, ανεξάρτητα από την προέλευσή της, συνεπάγεται ορισμένους περιορισμούς, οι οποίοι, ωστόσο, **δεν αναιρούν τις δυνατότητες εξέλιξης και δημιουργίας των ατόμων με αναπηρία**.
ii) «Δεν είμαστε τόσο εξοικειωμένοι με το διαφορετικό...» (αποσιωπητικά)
Με τα αποσιωπητικά η συγγραφέας **εκφράζει τον προβληματισμό και την απογοήτευσή της** για την ανεπαρκή εξοικείωση της κοινωνίας με τη διαφορετικότητα, **αφήνοντας να εννοηθεί ότι εξακολουθούν να υπάρχουν προκαταλήψεις και στερεότυπα** που εμποδίζουν την ισότιμη αντιμετώπιση των ατόμων με αναπηρία.

iii) «Όχι, στον αποκλεισμό!» (θαυμαστικό)
Με το θαυμαστικό η συγγραφέας **εκφράζει με έμφαση και κατηγορηματικό τόνο την αντίθεσή της στον κοινωνικό αποκλεισμό** των ατόμων με αναπηρία. Παράλληλα, **επιδιώκει να ευαισθητοποιήσει και να κινητοποιήσει τους αναγνώστες**, προτρέποντάς τους να απορρίψουν τις διακρίσεις και να υπερασπιστούν την ισότιμη συμμετοχή όλων στην κοινωνική ζωή.
iv) «Με το βλέμμα πάντα στον άνθρωπο!» (θαυμαστικό)
Με το θαυμαστικό η συγγραφέας **δίνει έμφαση στην ανάγκη να βρίσκεται ο άνθρωπος στο επίκεντρο του κοινωνικού ενδιαφέροντος**, ανεξάρτητα από τις σωματικές ή άλλες ιδιαιτερότητές του. Παράλληλα, **εκφράζει την έντονη επιθυμία της για μια κοινωνία που θα διέπεται από ανθρωπιστικές αξίες, επιδιώκοντας να ευαισθητοποιήσει** τους αναγνώστες/τις αναγνώστριες και **να τους/τις προτρέψει** να επιδεικνύουν σεβασμό, αλληλεγγύη και αποδοχή απέναντι σε κάθε άνθρωπο.

ΘΕΜΑ Γ : σελ. 50

Στο διήγημα αποτυπώνεται ο βαθύς ψυχικός πόνος μιας οικογένειας που μεγαλώνει ένα παιδί με σοβαρές αναπτυξιακές δυσκολίες, βιώνοντας αγωνία για το μέλλον του μέσα σε συνθήκες οικονομικής ανέχειας. Αρχικά, με την **περιγραφή** της μικρής Μαρούλας («το τσοδούλι μ' ένα κεφαλάκι ολοστρόγγυλο και κούτελο πάρα πολύ χαμηλό») αναδεικνύονται η σωματική ιδιαιτερότητα και η ευαίσθητη κατάσταση του παιδιού, που αποτελεί πηγή βαθιάς αγωνίας και ψυχικού πόνου για τους γονείς του. Παράλληλα, μέσα από τον **διάλογο** των γονέων («Αν το πηγαίναμε σε κανέναν γιατρό;», «μα φοβάμαι μη μας ξανανοίξουνε δουλειές αυτοί οι τσαρλατάνοι!») αποκαλύπτεται το οδυνηρό δίλημμά τους ανάμεσα στην ανάγκη να αναζητήσουν θεραπεία για την κόρη τους και στον φόβο ότι οι οικονομικές τους δυνατότητες δεν επαρκούν ή ότι θα εξαπατηθούν από τους γιατρούς. Έτσι, η ανέχεια οξύνει την αγωνία και την απόγνωσή τους. Τέλος, με την **οπτικοκινητική εικόνα** («καθότανε ώρες ολάκερες όπου τ' άφηνε κείνη, δίχως να κάνει άλλη κίνηση από μια αργή στροφή του κεφαλιού») αποκαλύπτεται η τραγική αντίθεση ανάμεσα στη φυσική ανάγκη ενός παιδιού να κινηθεί, να εξερευνήσει τον κόσμο και να αναπτύξει την αυτονομία του και στην αδυναμία της Μαρούλας να πραγματοποιήσει ακόμη και τις απλούστερες κινήσεις, γεγονός που βυθίζει τη μητέρα της στην απόγνωση.

Προσωπικά, ένιωσα βαθιά θλίψη και συγκίνηση για τη δοκιμασία της οικογένειας, συνειδητοποιώντας πόσο συχνά θεωρούμε την υγεία δεδομένη. Η ιστορία της μικρής Μαρούλας με προβλημάτισε, επίσης, για την ανάγκη ουσιαστικής κοινωνικής μέριμνας, ώστε κάθε παιδί με αναπηρία να απολαμβάνει τη φροντίδα που δικαιούται.

(198 λέξεις)

→ **Εντόπισε τους παραπάνω κειμενικούς δείκτες στο βιβλίο:** Σ. Π. Αλπίτση, *Περνώντας από τη θεωρία στην πράξη – Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου,* εκδόσεις αξία
→ **περιγραφή:** σελ. 441
→ **διάλογος:** σελ. 440
→ **εικόνα:** σελ. 255

ΘΕΜΑ Δ : σελ. 50
Ομιλία/προφορική εισήγηση στο Πνευματικό Κέντρο του δήμου:

- Εξωτερικά χαρακτηριστικά: προσφωνήσεις, επιφώνηση.
- Εσωτερικές αναφορές:
  - πρόλογος: α) τιμητική αναφορά στην εκδήλωση και ευχαριστίες στις δημοτικές αρχές.
    β) αναφορά στο θέμα της εκδήλωσης που είναι αφιερωμένη στα άτομα με αναπηρία.
- Λογική απόδειξη του θέματος με ορθά επιχειρήματα (έγκυρα και αληθή).
- Αυστηρή οργάνωση.
- Κυριολεκτική γλώσσα και άλλες γλωσσικές επιλογές της επιχειρηματολογίας που θα χρησιμοποιήσουμε εδώ: αποφαντικές προτάσεις με προτάσεις επιθυμίας σε έγκλιση υποτακτική που δηλώνουν επιθυμία και αναγκαιότητα/χρέος, διαρθρωτικές λέξεις-φράσεις που δηλώνουν: τρόπο, αποτέλεσμα, συμπέρασμα κ.τλ.
- Ο πομπός ενδείκνυται να εκφραστεί σε ορισμένα σημεία (π..χ. πρόλογος, επίλογος) κυρίως σε α΄ πληθυντικό, ώστε να ταυτιστεί με το κοινό και να μεταδώσει το αίσθημα της συλλογικής ευθύνης. Το β΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο μπορεί να χρησιμοποιηθεί επιλεκτικά, προκειμένου ο πομπός να απευθυνθεί με επίσημο ύφος και ευγενικό τόνο προς τους φορείς της επίσημης πολιτείας που παραβρίσκονται (π.χ. δημοτικές αρχές).

σελ. 50: Κρατώ σημειώσεις από τα κείμενα αναφοράς που θα με βοηθήσουν να αποδείξω τις θέσεις μου και να εμπλουτίσω το περιεχόμενο του κειμένου που θα γράψω.

Κείμενο 1:
✓ «Σε ένα κατάλληλο, με αγάπη περιβάλλον, οι άνθρωποι με αναπηρία κάνουν θαύματα». (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Οραματίζονται καλύτερο μέλλον και αναδεικνύουν ταλέντα που ούτε φαντάζονταν». (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Επιδόσεις στον αθλητισμό, στην τέχνη. Ψυχικά αποθέματα ανεξερεύνητα». (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «να επιτευχθεί η ισοτιμία και, ως εκ τούτου, να υπάρξει σεβασμός στο δικαίωμα για εργασία, για πρόσβαση στο κοινωνικό γίγνεσθαι.» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)

✓ «Είναι σημαντικό οι άνθρωποι με αναπηρία να μπορούν να ζήσουν μερικώς αυτόνομα». (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Πηγαίνουν σε ειδικό σχολείο ή όχι. Προχωρούν σε σπουδές». (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Παράλληλα, υπάρχει διάθεση για προσφορά κι ευαισθητοποίηση του κόσμου». (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «υπάρχει, όμως, και πολύς δρόμος ακόμη για να ξεπεραστούν "αγκυλώσεις", προκαταλήψεις» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Η ματιά οφείλει να αλλάζει. Θαυμασμός κι όχι συμπόνια. Αλληλεγγύη κι όχι παραγκωνισμός». (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Ίσες ευκαιρίες όταν είναι ίσες οι δυνατότητες». (Α΄ & Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Όχι, στον αποκλεισμό!» (Α΄ & Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Η Ζωή είναι δικαίωμα όλων. Ο Ήλιος. Η Θάλασσα. Οι Τέχνες». (Α΄ & Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Η οικογένεια και η σωστή Παιδεία έχουν τον σημαντικότερο ρόλο στην αλλαγή νοοτροπίας». (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)

Κείμενο 2:
✓ «τον μεγαλύτερο, μέχρι σήμερα, διαγωνισμό ΑΣΕΠ αποκλειστικά για άτομα με αναπηρία» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Η νέα προκήρυξη θα απευθύνεται αποκλειστικά σε υποψηφίους με πιστοποιημένο ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 50%» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Η νέα προκήρυξη θα ανοίγει πάνω από 100 ειδικότητες» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «θα καλύπτει ανάγκες στελέχωσης σε υπουργεία, περιφέρειες, δήμους κ.ά.» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)

✍ Στο υπόδειγμα που ακολουθεί έχει χρησιμοποιηθεί πορτοκαλί γραφή σε σημεία που εμπνεύστηκε ο πομπός από τα κείμενα αναφοράς που μελέτησε. **Επίσης, τα επιχειρήματα που «έχτισε» ο/η συγγραφέας έχουν εμπλουτιστεί με τη βοήθεια του υλικού που μελέτησε στις σελίδες της ενότητας του βιβλίου (σελ. 20-22 & 25-27)**

Αξιότιμε Δήμαρχε,
Κυρίες και κύριοι
Δημοτικοί Σύμβουλοι,
Συνδημότες και συνδημότισσες,
Αγαπητοί γονείς κι εκπαιδευτικοί,
Φίλοι/Φίλες και συμμαθητές/συμμαθήτριες,

Σας καλωσορίζουμε στη σημερινή εκδήλωση που με ιδιαίτερη συγκίνηση και υπερηφάνεια το σχολείο μας κατάφερε να συνδιοργανώσει με την αρωγή και άλλων φορέων της τοπικής κοινωνίας, όπως οι δημοτικές αρχές. Η εκδήλωση αυτή είναι αφιερωμένη στα άτομα με αναπηρία και μας δίνει την ευκαιρία να αναδείξουμε τη σημασία της ισότιμης πρόσβασής τους στην εργασία και στην κοινωνική ζωή.

Η προκήρυξη που σύντομα -από ό, τι μαθαίνουμε- ο ΑΣΕΠ θα ανακοινώσει επισήμως πρόκειται να ανοίξει τον δρόμο για την πρόσληψη ατόμων με αναπηρία σε περισσότερες από εκατό επαγγελματικές

ειδικότητες. Πρόκειται, ασφαλώς, για μια ενθαρρυντική πρωτοβουλία που αποδεικνύει ότι η πρόσβαση στην εργασία είναι αναγκαία, εφόσον πρωτίστως επιτρέπει στον άνθρωπο να εξασφαλίζει τα μέσα της διαβίωσής του. Όταν ένα άτομο με αναπηρία αποκτά σταθερό εισόδημα, μπορεί να λαμβάνει περισσότερες αποφάσεις για τη ζωή του, χωρίς να εξαρτάται διαρκώς από την οικογένειά του. Επομένως, η απασχόληση ενισχύει έμπρακτα την αυτονομία και την αξιοπρέπειά του. Εξίσου ουσιαστική είναι η δυνατότητα να προσφέρει. Η αναπηρία δεν καταργεί τις γνώσεις, τα ταλέντα ή τη διάθεση για δημιουργία· ο αποκλεισμός από την αγορά εργασίας, αντίθετα, στερεί από ολόκληρη την κοινωνία πολύτιμες ικανότητες. Επιπλέον, όταν εργαζόμενοι με διαφορετικές δυνατότητες συνεργάζονται καθημερινά, οι συνάδελφοί τους τούς γνωρίζουν μέσα από το έργο τους και κάπως έτσι οι προκαταλήψεις «σκοτώνονται» κι η εργασία γίνεται αισίως ένα πεδίο κοινωνικής αποδοχής.

Η επαγγελματική ένταξη, ωστόσο, δεν αρκεί. Η πολιτεία οφείλει να διασφαλίσει ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση, καθώς χωρίς κατάλληλες υποδομές και εξειδικευμένο προσωπικό οι μαθητές/μαθήτριες με αναπηρία δυσκολεύονται να αναπτύξουν τις δυνατότητές τους. Εξίσου αναγκαία είναι η προσβασιμότητα στις συγκοινωνίες και στους δημόσιους χώρους, καθώς ένα ακατάλληλο όχημα ή κτίριο μπορεί να στερήσει τη συμμετοχή στον πολιτισμό, στον αθλητισμό, στην αξιοπρεπή ζωή. Στο σημείο αυτό, αξιότιμοι εκπρόσωποι της δημοτικής αρχής, μπορείτε να συμβάλετε καθοριστικά, με παρεμβάσεις στις τοπικές υποδομές, ώστε κανένας συμπολίτης μας να μην αποκλείεται. Παράλληλα, χρειάζεται στήριξη των οικογενειών και ενημερωτικές δράσεις που θα καταπολεμούν τις προκαταλήψεις, ώστε ο σεβασμός και η αλληλεγγύη να αντικαταστήσουν τη συμπόνια και τον παραγκωνισμό.

Αγαπητές συμπολίτισσες και αγαπητοί συμπολίτες,

Η ισότιμη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία δεν αποτελεί πράξη φιλανθρωπίας, αλλά χρέος μιας δημοκρατικής πολιτείας. Ας ενώσουμε, λοιπόν, τις προσπάθειές μας, ώστε κάθε άνθρωπος να μπορεί να εργάζεται, να δημιουργεί και να συμμετέχει στην κοινή ζωή χωρίς εμπόδια. Μόνο τότε θα μπορούμε να μιλάμε για μια κοινωνία που σέβεται έμπρακτα την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Σας ευχαριστώ θερμά για την προσοχή σας!

1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
Γ.2. 3η Γενιά Δικαιωμάτων ≠ Καταστροφή της φύσης

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ: σελ. 99-103

ΘΕΜΑ Α: σελ. 102

Επιλεγμένα αποσπάσματα σχετικά με το θέμα όπου εστιάζει η περίληψη:

Αποξένωση των νέων από τη φύση:

- «τα σημερινά παιδιά που κατοικούν στα αστικά κέντρα έχουν αποξενωθεί από το φυσικό περιβάλλον και αγνοούν πλέον βασικές γνώσεις για το φυσικό κόσμο»
- «οι άνθρωποι δεν αξιοποιούν στο μέγιστο τέτοιες ευκαιρίες»

Συνέπειες της αποξένωσης:

- «στερούνται τα οφέλη και τις αναπτυξιακές και συναισθηματικές ικανότητες που η επαφή με τη φύση θα τους παρείχε»
- «τις ψυχολογικές, νοητικές και συναισθηματικές επιπτώσεις της αποξένωσης των παιδιών από τη φύση»
- «Τα κύρια συμπτώματα της διαταραχής αυτής περιλαμβάνουν την αγχώδη νεύρωση, τη διάσπαση προσοχής, τα προβλήματα συμπεριφοράς, την κατάθλιψη, τις φοβίες, την υπερκινητικότητα, την παχυσαρκία και την έλλειψη βιταμίνης D»
- «Η απομάκρυνση από τη φύση στερεί από τις νέες γενιές τη διαμόρφωση βασικών αντιληπτικών ικανοτήτων, την ανάπτυξη της δημιουργικότητας, της κριτικής σκέψης, της συναισθηματικής ωρίμασης και τη συνακόλουθη ενδυνάμωση της αυτοπεποίθησής τους»

☞ Η εστιασμένη περίληψη είναι πιο σωστό να ξεκινήσει απαντώντας στο πρώτο σκέλος της άσκησης, πώς εκφράζεται η αποξένωση των σύγχρονων νέων από τη φύση.

✍ Οι συγγραφείς αναφέρονται στην αποξένωση των σύγχρονων νέων από τη φύση, ιδιαίτερα όσων μεγαλώνουν στα αστικά κέντρα, και στην άγνοια βασικών στοιχείων του φυσικού κόσμου. Ειδικότερα, επισημαίνουν ότι η περιορισμένη επαφή με το φυσικό περιβάλλον στερεί από τους νέους πολύτιμες εμπειρίες και επηρεάζει αρνητικά την ψυχική και σωματική τους υγεία, εντείνοντας προβλήματα συμπεριφοράς και συγκέντρωσης. Συνεπώς, δυσκολεύει η ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους, εφόσον οι νέοι στερούνται σημαντικά για την προσωπική τους εξέλιξη εφόδια.

(74 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β

✍ Ερώτημα 1ο : σελ. 102

1η απάντηση – Κοινός θεματικός άξονας: Ο μαθητής/Η μαθήτρια εστιάζει στις ομοιότητες:

Τα δύο κείμενα παρουσιάζουν σημαντικές ομοιότητες, καθώς **αναδεικνύουν την ανάγκη αφύπνισης του ανθρώπου για την προστασία της φύσης.** Στο Κείμενο 1 τονίζεται ότι «Η συλλογική αφύπνιση αποτελεί προϋπόθεση για την υπέρβαση της οικολογικής κρίσης». Αντίστοιχα, στο Κείμενο 2 επισημαίνεται ότι οι μαθητές «ενθαρρύνονται να σκέφτονται κριτικά» για τα περιβαλλοντικά ζητήματα. Συνεπώς, αμφότερα προβάλλουν την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, με το δεύτερο να αναδεικνύει ειδικότερα τον καθοριστικό ρόλο της εκπαίδευσης.

(67 λέξεις)

2η απάντηση – Κοινός θεματικός άξονας: Ο μαθητής/Η μαθήτρια εστιάζει στις διαφορές:

Τα δύο κείμενα προσεγγίζουν διαφορετικά τη σχέση των νέων με τη φύση και την επίδρασή της στην προσωπικότητά τους. Στο Κείμενο 1 η **αποξένωση από το φυσικό περιβάλλον συνδέεται με αρνητικές συνέπειες**, καθώς στερεί από τα παιδιά την «ανάπτυξη της δημιουργικότητας, της κριτικής σκέψης, της συναισθηματικής ωρίμασης». Αντίθετα, στο Κείμενο 2 **οι μαθητές «ενθαρρύνονται να σκέφτονται κριτικά» και να διαμορφώνουν προσωπικές απόψεις.** Συνεπώς, τα κείμενα αντιπαραβάλλουν δύο διαφορετικές πραγματικότητες, αναδεικνύοντας τη σημασία της περιβαλλοντικής αγωγής.

(62 λέξεις)

✍ Ερώτημα 2ο: σελ. 102

Στο Κείμενο 2 ο πομπός αξιοποιεί δύο διαφορετικά είδη τεκμηρίων, προκειμένου να ενισχύσει την αξιοπιστία των πληροφοριών που παραθέτει. Ειδικότερα, παραθέτει **τεκμήρια-στατιστικά στοιχεία – αριθμητικά δεδομένα:** «πάνω από το 80% των Σουηδών ζουν σε κοντινή απόσταση από τα 30 εθνικά πάρκα, από τα 4.000 φυσικά καταφύγια». Με την παράθεση συγκεκριμένων αριθμητικών δεδομένων τεκμηριώνεται η δυνατότητα των κατοίκων της Σουηδίας να έρχονται σε άμεση επαφή με τη φύση, γεγονός που συμβάλλει στην καλλιέργεια της περιβαλλοντικής τους συνείδησης. Η χρήση τους είναι αποτελεσματική, καθώς **προσδίδουν αντικειμενικότητα και αξιοπιστία στο δημοσιογραφικό άρθρο,** εξυπηρετώντας την πρόθεση του πομπού να **ενημερώσει έγκυρα/τεκμηριωμένα τους αναγνώστες/τις αναγνώστριες για τους παράγοντες που ευνοούν την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση στη Σουηδία**. Παράλληλα, αξιοποιείται ως τεκμήριο το **σύγχρονο γεγονός:** «Η 16χρονη ακτιβίστρια Γκρέτα Τούνμπεργκ, που χρίστηκε «Πρόσωπο της Χρονιάς» του 2019». Η αναφορά στη διεθνή διάκριση της νεαρής ακτιβίστριας αποτελεί συγκεκριμένο τεκμήριο που **πληροφορεί τους αναγνώστες/τις αναγνώστριες για ένα επίκαιρο γεγονός**

και ταυτόχρονα **ενισχύει την άποψη** του συντάκτη ότι η μακροχρόνια περιβαλλοντική εκπαίδευση στη Σουηδία έχει συμβάλει στην ευαισθητοποίηση και την ενεργοποίηση των νέων. Η αξιοποίησή του είναι αποτελεσματική, καθώς **ενισχύει την αξιοπιστία του δημοσιογραφικού άρθρου**, **εξυπηρετώντας την πρόθεση του πομπού να ενημερώσει** τους αναγνώστες και τις αναγνώστριες **για τα αποτελέσματα της σουηδικής εκπαιδευτικής πολιτικής στον τομέα της περιβαλλοντικής αγωγής.**

Άλλα αποδεικτικά μέσα:

- **τεκμήριο της αυθεντίας:** «Οι μαθητές ενθαρρύνονται να σκέφτονται κριτικά, να εξετάζουν τις πολιτικές προκλήσεις που σχετίζονται με τον περιβαλλοντισμό και τη βιωσιμότητα και να επεξεργάζονται τα επιχειρήματά τους, ανέφερε ο Ohman». Η αναφορά στις απόψεις του Johan Ohman, καθηγητή εκπαίδευσης στο Σουηδικό Πανεπιστήμιο Orebro, αποτελεί επίκληση στην αυθεντία, καθώς πρόκειται για ειδικό σε εκπαιδευτικά ζητήματα. Η αξιοποίησή της είναι αποτελεσματική, επειδή **προσδίδει κύρος και εγκυρότητα στο δημοσιογραφικό άρθρο,** υπηρετώντας την πρόθεση του πομπού να **ενημερώσει** τους αναγνώστες και τις αναγνώστριες για τις παιδαγωγικές πρακτικές της σουηδικής εκπαίδευσης και να τους προβληματίσει σχετικά με τη σημασία της στην ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης και κριτικής σκέψης.
- **Τεκμήριο – Ιστορικό γεγονός:** «η Σουηδία ήταν η πρώτη χώρα στον κόσμο που ίδρυσε υπηρεσία προστασίας του περιβάλλοντος το 1967». Η αναφορά στην πρωτοποριακή αυτή πρωτοβουλία αποδεικνύει ότι η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί διαχρονική προτεραιότητα της κρατικής πολιτικής της Σουηδίας. Η αξιοποίηση του τεκμηρίου είναι **αποτελεσματική, καθώς προσδίδει αντικειμενικότητα και αξιοπιστία στο δημοσιογραφικό άρθρο**. Παράλληλα, εξυπηρετεί την πρόθεση του πομπού **να ενημερώσει τους αναγνώστες και τις αναγνώστριες** για τη μακρόχρονη περιβαλλοντική δράση της χώρας και να αναδείξει τη σημασία της οργανωμένης κρατικής μέριμνας για την προστασία της φύσης. **Επιπλέον, επιδιώκει να τους προβληματίσει σχετικά με την ανάγκη υιοθέτησης ανάλογων πρωτοβουλιών από την ελληνική πολιτεία.**

Ερώτημα 3ο

α. σελ. 102

Στην εισαγωγική παράγραφο του Κειμένου 1 παρατηρείται εναλλαγή του **α΄ πληθυντικού** («βιώνουμε», «έχουμε [...] δημιουργήσει», «μπορούμε», «θέλουμε», «πρέπει») και του **γ΄ ενικού και πληθυντικού ρηματικού προσώπου** («έχει», «συμπεριφέρεται», «Υπνοβατεί», «εξαρτάται», «αποτελεί», «απειλούν»). Με τη χρήση του α΄ πληθυντικού οι συγγραφείς προσδίδουν στον λόγο **αμεσότητα και οικείο ύφος, προβάλλοντας την οικολογική κρίση ως ζήτημα που αφορά όλους και απαιτεί κοινό προβληματισμό και δράση**. Ειδικότερα, **καλλιεργούν κλίμα συναδελφικότητας** με τους εκπαιδευτικούς στους οποίους απευθύνονται, επιδιώκοντας να τους προβληματίσουν για το σοβαρό ζήτημα της αποξένωσης των σημερινών γενεών από το φυσικό περιβάλλον. Αντίστοιχα,

με τη χρήση του γ΄ προσώπου επιχειρούν να προσεγγίσουν τις πραγματικές διαστάσεις του ζητήματος από **εξωτερική οπτική γωνία**, προσδίδοντας στον λόγο **αντικειμενικότητα και πιο απρόσωπο, ουδέτερο ύφος**, **ενισχύοντας έτσι την πειστικότητά του**. **Συνολικά, η εναλλαγή των ρηματικών προσώπων εξασφαλίζει υφολογική ποικιλία, κατάλληλη για ένα άρθρο επιστημονικού περιοδικού που απευθύνεται σε συναδέλφους εκπαιδευτικούς.** Έτσι, **οι συγγραφείς συνδυάζουν την επιστημονική προσέγγιση με τον παραινετικό τόνο,** επιδιώκοντας όχι μόνο **να ενημερώσουν για την οικολογική κρίση**, αλλά **και να ευαισθητοποιήσουν τους συναδέλφους τους, ώστε να αναλάβουν ενεργότερο ρόλο** στην προσπάθεια καλλιέργειας περιβαλλοντικής συνείδησης στους μαθητές και τις μαθήτριές τους.

✍ β. σελ. 102

Το Κείμενο 1 παρουσιάζει χαρακτηριστικά γνωρίσματα του επιστημονικού λόγου, όπως η **επίκληση στην αυθεντία:** Οι συγγραφείς επικαλούνται τις απόψεις του Thich Nhat Hanh σχετικά με την αποξένωση του σύγχρονου ανθρώπου από τη φύση και την ανάγκη συλλογικής αφύπνισης («Η συλλογική αφύπνιση αποτελεί προϋπόθεση για την υπέρβαση της οικολογικής κρίσης»). Με την αναφορά αυτή **ενισχύεται ο αποδεικτικός χαρακτήρας και το κύρος του επιστημονικού άρθρου**, δηλαδή **η πειστικότητα των θέσεων των συγγραφέων εκπαιδευτικών, καθώς επικαλούνται έναν αναγνωρισμένο στοχαστή**. Παράλληλα, προσφέρουν στους αναγνώστες και στις αναγνώστριες ένα **ευρύτερο πλαίσιο προβληματισμού** για την οικολογική κρίση. Ένα ακόμη επιστημονικό γνώρισμα είναι **ο ερμηνευτικός λόγος του κειμένου. Οι συγγραφείς αναζητούν τα βαθύτερα αίτια της οικολογικής κρίσης,** εντοπίζοντάς τα στην αποξένωση του σύγχρονου ανθρώπου από τη φύση. Παράλληλα, συνδέουν την περιβαλλοντική υποβάθμιση με την ασυνείδητη καταναλωτική συμπεριφορά του ανθρώπου, την οποία αποδίδουν μεταφορικά με τη λέξη «Υπνοβατεί». Έτσι, δεν περιορίζονται στην περιγραφή του περιβαλλοντικού προβλήματος, αλλά επιχειρούν να ερμηνεύσουν τις γενεσιουργές αιτίες του, **βοηθώντας τους αναγνώστες και τις αναγνώστριες να κατανοήσουν βαθύτερα το ζήτημα και να προβληματιστούν** για την ανάγκη αλλαγής της ανθρώπινης στάσης απέναντι στη φύση.

Άλλα γνωρίσματα:

- **Χρήση γ΄ ρηματικού προσώπου:** Ενδεικτικά, χρησιμοποιούνται οι ρηματικοί τύποι «απειλούν», «συμπεριφέρεται», «εξαρτάται», «αποτελεί». Με τη γλωσσική αυτή επιλογή οι συγγραφείς επιχειρούν να προσεγγίσουν το περιβαλλοντικό πρόβλημα **από εξωτερική οπτική γωνία, προσδίδοντας στον λόγο μεγαλύτερη αντικειμενικότητα και πιο απρόσωπο, ουδέτερο ύφος.** Έτσι, **ενισχύουν την πειστικότητα των θέσεών τους,** ανταποκρινόμενοι στις απαιτήσεις ενός επιστημονικού άρθρου που απευθύνεται κυρίως σε εκπαιδευτικούς.
- **Χρήση ειδικού λεξιλογίου:** Χαρακτηριστικές είναι οι εκφράσεις **«οικολογική κρίση», «βασικών αντιληπτικών ικανοτήτων», «κριτικής σκέψης», «συναισθηματικής ωρίμασης».** Η αξιοποίηση όρων από το πεδίο της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και της ψυχοπαιδαγωγικής

προσδίδει ακρίβεια και ουδέτερο-επιστημονικό ύφος στον λόγο. Παράλληλα, επιτρέπει στους συγγραφείς να παρουσιάσουν με **σαφήνεια** τις επιπτώσεις της αποξένωσης των νέων από τη φύση στην ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους.

ΘΕΜΑ Γ : σελ. 103

☞ Ο τύπος της ερώτησης, το συγκείμενο και η δημοφιλία του ποιήματος αυτού που είναι συνυφασμένο με τη ζωή και τα βάσανα του ποιητή στην εξορία καθιστούν πιο σωστή την αναφορά στον ποιητή παρά στο «ποιητικό υποκείμενο».
☞ Στο ποίημα ακούγονται δύο φωνές, οι οποίες αποτελούν διαφορετικές εκφάνσεις της ποιητικής συνείδησης του Γ. Ρίτσου. Η πρώτη εκφράζει θαυμασμό, τρυφερότητα και συγκίνηση για την αντοχή του κυκλάμινου στις αντίξοες συνθήκες, ενώ η δεύτερη, του προσωποποιημένου λουλουδιού, αποκαλύπτει τον πόνο, την αγωνιστικότητα και την ελπίδα του ανθρώπου που αντιστέκεται στην καταπίεση. Έτσι, ο διάλογος λειτουργεί συμβολικά ως διάλογος του ποιητή με τον εαυτό του, αντανακλώντας τόσο τις προσωπικές εμπειρίες της εξορίας του στη Λέρο όσο και τον συλλογικό αγώνα για ελευθερία.

Λαμβάνοντας υπόψη το ιστορικό συγκείμενο, η φωνή του ποιητή, εξόριστου για τις ιδέες του στα χρόνια της δικτατορίας, εκφράζει θαυμασμό για την ανθρώπινη αντοχή και βαθιά πίστη στην ελευθερία. Το **σχήμα αναδίπλωσης** «Κυκλάμινο, κυκλάμινο» αποδίδει την έκπληξη, τον θαυμασμό και τη συγκίνηση του ποιητικού υποκειμένου μπροστά στο ταπεινό λουλούδι, στο οποίο αναγνωρίζει τη δική του δοκιμασία, καθώς και ο ίδιος αγωνίζεται να αντέξει τις κακουχίες της εξορίας στη Λέρο. Οι **διαδοχικές ευθείες ερωτήσεις** «πού βρήκες χρώματα κι ανθείς, πού μίσχο και σαλεύεις;» φανερώνουν την έκπληξη και το δέος του για τη δύναμη της ζωής που επιμένει να ανθίζει ακόμη και στον αφιλόξενο βράχο, όπως ο ίδιος παλεύει να διατηρήσει την αξιοπρέπεια και τις ιδέες του παρά τις διώξεις. Τέλος, η **προσωποποίηση** του κυκλάμινου, που απαντά «Μέσα στο βράχο σύναξα το γαίμα στάλα-στάλα», αναδεικνύει τον πόνο και τις θυσίες του αγωνιζόμενου ανθρώπου, με τον οποίο ταυτίζεται συμβολικά ο ποιητής.

Διαβάζοντας το ποίημα αισθάνθηκα βαθιά συγκίνηση για όσους υπέφεραν υπερασπιζόμενοι τις ιδέες τους, μα και αισιοδοξία, επειδή με βοήθησε να συνειδητοποιήσω ότι ακόμη και στις σκληρότερες συνθήκες η επιθυμία για ελευθερία παραμένει ζωντανή.

(175 λέξεις)

Άλλοι κειμενικοί δείκτες:

- **Σύμβολα: Το «κυκλάμινο»** συμβολίζει τον αγωνιζόμενο άνθρωπο, ενώ «του βράχου η σχισμάδα» παραπέμπει στις αντίξοες συνθήκες της εξορίας και της πολιτικής καταπίεσης. Μέσα από αυτή τη συμβολική αντίθεση αναδεικνύονται η ψυχική αντοχή, η αποφασιστικότητα και η πίστη του ποιητή στη δύναμη της ανθρώπινης θέλησης. **Σύμβολο του ήλιου:** «κι ήλιο μαζεύω τώρα». Ο ήλιος συμβολίζει το φως, τη ζωή και

την ελευθερία. Η εικόνα αποκαλύπτει την ελπίδα και την αισιοδοξία του ποιητή ότι η καταπίεση θα τερματιστεί και θα ανατείλει μια καλύτερη εποχή.

- **Σχήμα μεταφοράς:** «Μαντήλι ρόδινο έπλεξα». Η μεταφορική αυτή εικόνα συνδέει το κόκκινο χρώμα του αίματος με το ρόδινο χρώμα του λουλουδιού, υποδηλώνοντας ότι μέσα από τον πόνο και τις θυσίες γεννιέται η ομορφιά και η ελπίδα. Έτσι, εκφράζεται η αισιοδοξία του ποιητή ότι οι αγώνες για την ελευθερία δεν θα αποβούν μάταιοι.
- **Διάλογος:** Η εναλλαγή των δύο φωνών αποκαλύπτει διαφορετικές πτυχές της ψυχικής κατάστασης του ποιητή: τον θαυμασμό και τη συγκίνηση της πρώτης φωνής, αλλά και τον πόνο, την αγωνιστικότητα και την ελπίδα της δεύτερης. Ο διάλογος αποκτά χαρακτήρα εσωτερικής συνομιλίας, καθώς ο εξόριστος ποιητής αναγνωρίζει στο κυκλάμινο τη δική του αγωνιστική εμπειρία.

→ **Εντόπισε τους παραπάνω κειμενικούς δείκτες στο βιβλίο:** Σ. Π. Αλπίτση, *Περνώντας από τη θεωρία στην πράξη – Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου,* εκδόσεις αξία
→ **συγκείμενο:** σελ. 474
→ **σχήμα αναδίπλωσης:** σελ. 261
→ **προσωποποίηση:** σελ. 268
→ **σύμβολο:** σελ. 471
→ **διάλογος:** σελ. 440

ΘΕΜΑ Δ : σελ. 50
Ομιλία/προφορική εισήγηση στο πλαίσιο της παγκόσμιας συνδιάσκεψης των νέων για το περιβάλλον:

- Εξωτερικά χαρακτηριστικά: **προσφωνήσεις:**
  Αγαπητές και αγαπητοί σύνεδροι,
  Κυρίες και κύριοι,
  επιφώνηση:
  Σας ευχαριστώ!
- Εσωτερικές αναφορές:
  - πρόλογος: α) αναφορά στην παγκόσμια συνδιάσκεψη των νέων για το περιβάλλον ως αφορμή της εισήγησης, β) ανάδειξη της ιδιαίτερης σημασίας της συμμετοχής των νέων στην αντιμετώπιση των σύγχρονων περιβαλλοντικών προβλημάτων, γ) σύντομη παρουσίαση των δύο ζητουμένων: των ψυχοσωματικών συνεπειών της αποξένωσης από τη φύση και του ρόλου της εκπαίδευσης στην αποκατάσταση της σχέσης του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον. τιμητική αναφορά στην εκδήλωση και ευχαριστίες στις δημοτικές αρχές.
- **Η εισήγηση πρέπει να συνδυάζει τον αποδεικτικό χαρακτήρα στο Α΄ σκέλος με τον προτρεπτικό χαρακτήρα στο Β΄ σκέλος.**

- Λογική απόδειξη του θέματος με ορθά επιχειρήματα (έγκυρα και αληθή).
- Αυστηρή οργάνωση.
- Κυριολεκτική γλώσσα και άλλες γλωσσικές επιλογές της επιχειρηματολογίας που θα χρησιμοποιήσουμε εδώ: αποφαντικές προτάσεις με προτάσεις επιθυμίας σε έγκλιση υποτακτική που δηλώνουν επιθυμία και αναγκαιότητα/χρέος, διαρθρωτικές λέξεις-φράσεις που δηλώνουν: τρόπο, αποτέλεσμα, συμπέρασμα κ.τλ.
- Ο πομπός ενδείκνυται να εκφραστεί σε ορισμένα σημεία (π..χ. πρόλογος, επίλογος) κυρίως σε α΄ πληθυντικό, ώστε να ταυτιστεί με το κοινό και να μεταδώσει το αίσθημα της συλλογικής ευθύνης. Κυρίαρχο το γ΄ ρηματικό πρόσωπο για την αντικειμενική παρουσίαση των ψυχοσωματικών συνεπειών και την τεκμηριωμένη διατύπωση εκπαιδευτικών προτάσεων. Επιλεκτική χρήση β΄ πληθυντικό πρόσωπο για την άμεση επικοινωνία με τους συνέδρους, την ενεργοποίηση του προβληματισμού τους και την προτροπή σε δράση.

σελ. 103: Κρατώ σημειώσεις από τα κείμενα αναφοράς που θα με βοηθήσουν να αποδείξω τις θέσεις μου και να εμπλουτίσω το περιεχόμενο του κειμένου που θα γράψω.

Κείμενο 1:

✓ «Σήμερα βιώνουμε την παγκόσμια οικολογική κρίση και τις συνέπειές της, οι οποίες δεν απειλούν, πλέον, μόνο την ισορροπία των οικοσυστημάτων και την επιβίωση των έμβιων όντων, αλλά και την ψυχοσωματική υγεία και την ποιότητα ζωής των παρόντων και των μελλοντικών γενεών.» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)

✓ «Η οικολογική κρίση έχει βαθιές κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές αιτίες και τις ρίζες της βαθιά στην αποξενωμένη σχέση του σύγχρονου ανθρώπου με τη φύση (Bookchin 1994).» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)

✓ «Η αφύπνιση του ανθρώπου εξαρτάται, συνεπώς, από το αν ο ίδιος σκοπεύει να ξαναβρεί τον συνειδητό βηματισμό του πάνω στη Μητέρα Γη. Η συλλογική αφύπνιση αποτελεί προϋπόθεση για την υπέρβαση της οικολογικής κρίσης.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)

✓ «Ακόμη και περίπατοι στην ύπαιθρο κοντά στο αστικό περιβάλλον, ενώ έχει αποδειχθεί ότι βελτιώνουν τη διάθεση μέσα από την υποκειμενική αίσθηση σύνδεσης με τη φύση, δεν αναγνωρίζονται για την αξία τους για την ευχαρίστηση που προσφέρουν και οι άνθρωποι δεν αξιοποιούν στο μέγιστο τέτοιες ευκαιρίες (Nisbet & Zelenski 2011).» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)

✓ «Μάλιστα, ενώ η σχέση του ανθρώπου με τη φύση αποτελούσε μία δεδομένη συνθήκη για τις προηγούμενες γενιές, τα σημερινά παιδιά που κατοικούν στα αστικά κέντρα έχουν αποξενωθεί από το φυσικό περιβάλλον και αγνοούν πλέον βασικές γνώσεις για τον φυσικό κόσμο, ενώ στερούνται τα οφέλη και τις αναπτυξιακές και συναισθηματικές ικανότητες που η επαφή με τη φύση θα τους παρείχε.» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)

✓ «Έχει πλέον καταγραφεί ότι η αποξένωση του ανθρώπου από τη φύση συντελεί σε διαταραχές στη συμπεριφορά και την ανάπτυξή του (Louv 2005, Nisbet & Zelenski 2011).» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)

✓ «Ο Richard Louv εισήγαγε τον όρο «Διαταραχή λόγω Ελλειμματικής Επαφής με τη Φύση» (Nature Deficit Disorder), για να περιγράψει τις ψυχολογικές, νοητικές και συναισθηματικές επιπτώσεις της αποξένωσης των παιδιών από τη φύση.» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Τα κύρια συμπτώματα της διαταραχής αυτής περιλαμβάνουν την αγχώδη νεύρωση, τη διάσπαση προσοχής, τα προβλήματα συμπεριφοράς, την κατάθλιψη, τις φοβίες, την υπερκινητικότητα, την παχυσαρκία και την έλλειψη βιταμίνης D (Louv 2005, Charles & Louv 2009).» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Η απομάκρυνση από τη φύση στερεί από τις νέες γενιές τη διαμόρφωση βασικών αντιληπτικών ικανοτήτων, την ανάπτυξη της δημιουργικότητας, της κριτικής σκέψης, της συναισθηματικής ωρίμασης και τη συνακόλουθη ενδυνάμωση της αυτοπεποίθησής τους.» (Α΄ ΣΚΕΛΟΣ)

Κείμενο 2:
✓ «Οι μαθητές/μαθήτριες του Σουηδικού σχολείου βγάζουν τα παπούτσια τους έξω από την πόρτα προτού εισέλθουν στο κτίριο, όχι τόσο για την άνεσή τους όσο και για να μειώσουν την ανάγκη για χημικά καθαριστικά δαπέδων που βλάπτουν το περιβάλλον.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Η φροντίδα για το περιβάλλον υπάρχει σε κάθε πτυχή της σχολικής ημέρας στο Δημοτικό Σχολείο Orminge, όπου οι φωτεινές αίθουσες διδασκαλίας κοσμούνται με παγκόσμιους χάρτες και εικόνες ζώων υπό εξαφάνιση, ενώ οι μαθητές/μαθήτριες παίρνουν το γεύμα τους σε επαναχρησιμοποιούμενα πιάτα και ποτήρια.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Την ίδια στιγμή από πολύ μικρή ηλικία διδάσκονται τις επιπτώσεις του πλαστικού στους ωκεανούς.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Τα περιβαλλοντικά θέματα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του σουηδικού προγράμματος σπουδών από το 1969 και η σχέση με τη φύση έχει εδώ και καιρό σημαντική θέση στη σουηδική κουλτούρα.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Η περιβαλλοντική συνείδηση της χώρας αποδίδεται από πολλούς στο γεγονός ότι πάνω από το 80% των Σουηδών ζουν σε κοντινή απόσταση από τα 30 εθνικά πάρκα, από τα 4.000 φυσικά καταφύγια ή από πολλά άλλα φυσικά τοπία της χώρας.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Η αγάπη για πεζοπορία, κατασκήνωση και άλλες δραστηριότητες αναψυχής όχι μόνο ενθαρρύνεται, αλλά αποτελεί και νομοθετικό δικαίωμα.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Η 16χρονη ακτιβίστρια Γκρέτα Τούνμπεργκ, που χρίστηκε «Πρόσωπο της Χρονιάς» του 2019, αποτελεί το αποκορύφωμα δεκαετιών κυβερνητικής εκπαιδευτικής πολιτικής, σύμφωνα με την Κάισα Χολμ, Καθηγήτρια Κοινωνικών Επιστημών στο Σχολείο Μέσης Εκπαίδευσης Verbyskolan στη νοτιοδυτική Στοκχόλμη για παιδιά ηλικίας 10 έως 16 ετών.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Πολλά παιδιά έχουν την αίσθηση ότι κάτι πρέπει να αλλάξει» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Τα μαθήματα σχετικά με το περιβάλλον δεν συμπιέζονται σε ένα μόνο μάθημα, αλλά εξετάζονται σε όλα τα μαθήματα, από τη φυσική έως την οικιακή, και ξεκινούν από το νηπιαγωγείο.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)
✓ «Οι μαθητές ενθαρρύνονται να σκέφτονται κριτικά, να εξετάζουν τις πολιτικές προκλήσεις που σχετίζονται με τον περιβαλλοντισμό και τη βιωσιμότητα και να επεξεργάζονται τα επιχειρήματά τους, ανέφερε ο Φhman.» (Β΄ ΣΚΕΛΟΣ)

✍ Στο υπόδειγμα που ακολουθεί έχει χρησιμοποιηθεί πορτοκαλί γραφή σε σημεία που εμπνεύστηκε ο πομπός από τα κείμενα αναφοράς που μελέτησε. **Επίσης, τα επιχειρήματα που «έχτισε» ο/η συγγραφέας έχουν εμπλουτιστεί με τη βοήθεια του υλικού που μελέτησε στις σελίδες της ενότητας του βιβλίου (σελ. 87-88, 90-91 & 93-94)**

Αγαπητές και αγαπητοί σύνεδροι,

Μπορεί ο σύγχρονος άνθρωπος να απομακρύνεται από τη φύση χωρίς να απομακρύνεται, τελικά, από ένα ουσιαστικό κομμάτι του εαυτού του; Το ερώτημα αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία στη σημερινή παγκόσμια συνδιάσκεψη, όπου εμείς, οι νέοι, ενώνουμε τις φωνές μας για το μέλλον του πλανήτη. Γιατί η φύση δεν είναι μόνο το περιβάλλον που οφείλουμε να προστατεύσουμε, αλλά και πηγή της σωματικής και ψυχικής μας ευεξίας. Κι όμως, όσο περισσότερο αποξενωνόμαστε από αυτήν, τόσο επιτακτικότερη γίνεται η ανάγκη να ξαναχτίσουμε, μέσα από την παιδεία, τη σχέση που σταδιακά χάνουμε.

Δυστυχώς η αποξένωση του σύγχρονου ανθρώπου από τη φύση έχει σοβαρές συνέπειες τόσο στη σωματική όσο και στην ψυχική του υγεία. Αρχικά, η περιορισμένη επαφή με το φυσικό περιβάλλον τού στερεί πολύτιμες ευκαιρίες για κίνηση και σωματική άσκηση, ευνοώντας την καθιστική ζωή, την παχυσαρκία και την εμφάνιση καρδιαγγειακών νοσημάτων. Η αποξένωση από τη φύση έχει, επίσης, ανησυχητικές επιπτώσεις στην ψυχική ισορροπία του ανθρώπου. Αποδεδειγμένα ο άνθρωπος των πόλεων πάσχει από αυξημένο άγχος. Ιδιαίτερα στα παιδιά και στους εφήβους, η απομάκρυνση από το φυσικό περιβάλλον ενδέχεται να επιτείνει τις δυσκολίες συγκέντρωσης και να περιορίσει την ανάπτυξη της δημιουργικότητας, της κριτικής σκέψης και της αυτοπεποίθησης. Κι αυτό, γιατί η επαφή με τη φύση προσφέρει ευκαιρίες παρατήρησης και εξερεύνησης που καλλιεργούν την κριτική σκέψη και την επινοητικότητα. Με άλλα λόγια, η αποξένωση από τη φύση μπορεί να επηρεάσει συνολικά την ποιότητα της ζωής και την ανάπτυξή μας.

Εντούτοις, η αποξένωσή μας από τη φύση δεν είναι μη αναστρέψιμη. Η εκπαίδευση μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο, συνδυάζοντας τη γνώση με τη βιωματική εμπειρία. Πρωτίστως, η περιβαλλοντική αγωγή πρέπει να ξεκινά από πολύ μικρή ηλικία, ώστε να γίνεται βίωμα και σταδιακά να διέπει όλα τα γνωστικά αντικείμενα, ώστε οι μαθητές και οι μαθήτριες να κατανοούμε τα περιβαλλοντικά προβλήματα και να σκεφτόμαστε κριτικά αναφορικά με τα αίτια και τους τρόπους αντιμετώπισής τους. Παράλληλα, η υιοθέτηση οικολογικών πρακτικών στη σχολική ζωή, όπως η χρήση επαναχρησιμοποιούμενων αντικειμένων και ο περιορισμός των πλαστικών, μπορεί να μετατρέψει την περιβαλλοντική ευαισθησία σε καθημερινή στάση ζωής. Ιδιαίτερη σημασία έχει, επίσης, η άμεση επαφή των νέων με το φυσικό περιβάλλον, κυρίως μέσα από εκπαιδευτικούς περιπάτους, καθώς έτσι οι νέοι θα αποκτήσουν προσωπικές εμπειρίες που θα ενισχύσουν τον συναισθηματικό τους δεσμό με τη φύση. Τέλος, η συμμετοχή σε περιβαλλοντικές δράσεις, όπως σε προγράμματα δενδροφύτευσης, θα τους βοηθήσει να συνειδητοποιήσουν ότι η φροντίδα του περιβάλλοντος αποτελεί προσωπική και συλλογική ευθύνη.

Αγαπητές φίλες, αγαπητοί φίλοι,

Κλείνοντας, καλώ όλους να αναλογιστούμε τι κόσμο θέλουμε να δημιουργήσουμε και ποια θέση επιθυμούμε να έχει η φύση στη ζωή μας. Εκείνο που πρέπει να συνειδητοποιήσουμε είναι ότι δεν αρκεί να διεκδικούμε έναν υγιέστερο πλανήτη, αν εμείς οι ίδιοι παραμένουμε αποκομμένοι από αυτόν. Συνεπώς, η επανασύνδεσή μας με τη φύση πρέπει να γίνει προσωπική επιλογή και κοινός στόχος. Η γενιά μας δεν καλείται μόνο να προστατεύσει το φυσικό περιβάλλον, αλλά και να ανακαλύψει ξανά τη χαρά τού να ζει μέσα σε αυτό.

Σας ευχαριστώ!
(448 λέξεις)

2ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
Γ.2. Ζωοφιλία

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ: σελ. 104-108

ΘΕΜΑ Α: σελ. 107
Επιλεγμένα αποσπάσματα σχετικά με το θέμα όπου εστιάζει η περίληψη:

- «τη θετική επίδραση που έχουν τα κατοικίδια ζώα στην ψυχική υγεία και ευημερία του ανθρώπου, είτε μιλάμε για μικρούς είτε για μεγάλους».
- «όσα παιδιά μεγαλώνουν με σκύλο παρουσιάζουν ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας, κοινωνικοποίησης και ενίσχυση συναισθηματικής νοημοσύνης».
- «Η συνύπαρξη του παιδιού με ένα κατοικίδιο, εκτός από την ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού και την ενίσχυση της ενσυναίσθησης, ενισχύει την αυτοπεποίθησή του, το αίσθημα υπευθυνότητας, τη δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης, τη διατήρηση ψυχικής ισορροπίας μέσα από την αρμονική συμβίωση κατοικίδιου-παιδιού».
- «Για τα παιδιά είναι ένας έμπιστος φίλος και «ακροατής», που είναι παρών και έχει άνευ όρων αποδοχή για το παιδί σας».
- «Όσον αφορά στους ενήλικες, τα κατοικίδια φαίνεται ότι βοηθούν στην καταπολέμηση της μοναξιάς και της κατάθλιψης και στη μείωση του άγχους».

☞ Αναγκαία η απόδοση των συνυπώνυμων του αρχικού κειμένου με τα κατάλληλα υπερώνυμα: π.χ. Αυτοπεποίθηση, ψυχική ισορροπία, σχέση εμπιστοσύνης => Ψυχική ενδυνάμωση

Το κείμενο αναδεικνύει την ευεργετική συμβολή των κατοικιδίων στην ψυχολογία παιδιών και ενηλίκων. Ειδικότερα, επισημαίνει ότι η καθημερινή επαφή με ζώα ευνοεί την κοινωνική ωρίμαση και την ψυχική ενδυνάμωση των παιδιών, προσφέροντάς τους συντροφικότητα και αίσθημα ασφάλειας. Στους ενήλικες, αντίστοιχα, αμβλύνει την ψυχική δυσφορία και το αίσθημα απομόνωσης.

(48 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β

☑ Ερώτημα 1ο : σελ. 107

α. ΣΩΣΤΟ
β. ΛΑΘΟΣ
γ. ΛΑΘΟΣ
δ. ΛΑΘΟΣ
ε. ΣΩΣΤΟ

Ερώτημα 2ο

α. σελ. 107

Ο τίτλος είναι αποτελεσματικός, καθώς **αποδίδει με σαφήνεια το θέμα** του κειμένου, δηλαδή τη θετική επίδραση των κατοικιδίων στην ψυχολογία του ανθρώπου («τη θετική επίδραση που έχουν τα κατοικίδια ζώα στην ψυχική υγεία και ευημερία του ανθρώπου»). Παράλληλα, **η λέξη «οφέλη» φανερώνει τη θετική στάση της αρθρογράφου**, η οποία, **ως ψυχολόγος-ψυχοθεραπεύτρια σε φορέα ψυχικής υγείας παιδιών και εφήβων**, αναγνωρίζει ιδιαίτερα τη συμβολή των κατοικιδίων στην ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών. **Επιπλέον, η ονοματοποίηση του τίτλου («Τα ψυχολογικά οφέλη...») προσδίδει βεβαιότητα,** καθώς παρουσιάζει την ευεργετική επίδραση των κατοικιδίων ως δεδομένη, **υπηρετώντας την πρόθεση της αρθρογράφου να αποδείξει στη συνέχεια τη θέση της.** Τέλος, **η χρήση της προσωπικής αντωνυμίας α΄ πληθυντικού προσώπου «μας»** προσδίδει στον τίτλο **αμεσότητα και οικείο ύφος**, παρουσιάζοντας τη συνύπαρξη ανθρώπων και ζώων ως πολύτιμο καθολικό βίωμα. Έτσι, **ελκύεται το ενδιαφέρον των αναγνωστών και των αναγνωστριών, ιδίως των γονέων**, οι οποίοι ενδεχομένως παρακινηθούν να διαβάσουν το άρθρο ή ακόμη και να υιοθετήσουν ένα κατοικίδιο.

β. σελ. 108

Στο συγκεκριμένο χωρίο («την αυτοπεποίθησή του, το αίσθημα υπευθυνότητας, τη δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης, τη διατήρηση ψυχικής ισορροπίας») η αρθρογράφος χρησιμοποιεί **ασύνδετο σχήμα**, παραθέτοντας διαδοχικά, χωρίς τη χρήση συνδέσμων, τις θετικές επιδράσεις της συμβίωσης των παιδιών με τα κατοικίδια. Με την επιλογή αυτή **επιτυγχάνει την πύκνωση των νοημάτων με γοργό ρυθμό**, παρουσιάζοντας πολλές πληροφορίες με συντομία, **επιλογή που εξυπηρετεί και τη σχετικά περιορισμένη έκταση του άρθρου.** Παράλληλα, **προσδίδει στον λόγο ζωντάνια και οικείο-ανεπιτήδευτο ύφος**, ενώ η νοηματική συνάφεια των ωφελειών που επισημαίνονται καθιστά το κείμενο **πιο σαφές** και **κατανοητό** στον αναγνώστη. Έτσι, αναδεικνύεται το πλήθος των

ευεργετικών επιδράσεων των κατοικιδίων στην ψυχολογία των παιδιών, ενισχύοντας τη θετική θέση που υποστηρίζει στο άρθρο της.

Ερώτημα 3ο, σελ. 108

α) Ενημερώνει το κοινό: Ο συντάκτης χρησιμοποιεί **ρήματα σε χρόνο Αόριστο** («Ο Χάτσικο πέθανε στις 8 Μαρτίου του 1935»). Με την επιλογή αυτή **παρουσιάζει με σαφήνεια και ακρίβεια ένα πραγματικό γεγονός του παρελθόντος**, ενημερώνοντας το αναγνωστικό κοινό για την κατάληξη της ζωής του Χάτσικο.
β) Συγκινεί τους αναγνώστες και τις αναγνώστριες: Ο συντάκτης αξιοποιεί **την επίκληση στο συναίσθημα του δέκτη μέσω της συναισθηματικά φορτισμένης αφήγησης** («Επί 10 χρόνια κάθε βράδυ περίμενε στο σταθμό μέχρι να κατεβεί και ο τελευταίος επιβάτης, με την ελπίδα να δει τον καθηγητή για να τον συνοδεύσει σπίτι, αλλά μάταια»). Η αφήγηση της επίμονης αναμονής του Χάτσικο για τον νεκρό ιδιοκτήτη του, σε συνδυασμό με **τη συναισθηματικά φορτισμένη λέξη «μάταια»**, προκαλεί **συγκίνηση και θλίψη** στους αναγνώστες και τις αναγνώστριες, καθώς αναδεικνύει την αφοσίωση του ζώου και τη διάψευση της προσμονής του.
γ) Οργανώνει χρονικά την αφήγησή του: Ο συντάκτης χρησιμοποιεί **χρονικές διαρθρωτικές φράσεις**, όπως «Μετά τον θάνατο του καθηγητή», με τις οποίες **δηλώνει τη χρονική αλληλουχία των γεγονότων**. Έτσι, εξασφαλίζει τη συνοχή της αφήγησης και διευκολύνει το αναγνωστικό κοινό να παρακολουθήσει την εξέλιξη της ιστορίας.
δ) Αποδεικνύει την πίστη και την αφοσίωση των ζώων στους ανθρώπους: Ο συντάκτης χρησιμοποιεί **το ρήμα «περίμενε» σε οριστική έγκλιση και χρόνο Παρατατικό** («Επί 10 χρόνια κάθε βράδυ περίμενε στο σταθμό»). **Η οριστική παρουσιάζει την αναμονή του Χάτσικο ως πραγματικό και βέβαιο γεγονός**, ενώ **ο Παρατατικός, με το εξακολουθητικό ποιόν ενέργειας, δηλώνει τη διάρκεια και την επανάληψη της πράξης στο παρελθόν**.

ΘΕΜΑ Γ : σελ. 108

Το βασικό θέμα του αποσπάσματος είναι **η ανιδιοτελής αγάπη του ανθρώπου προς τα ζώα και ο ισχυρός δεσμός αφοσίωσης που μπορεί να αναπτυχθεί μεταξύ τους**. Η διάσωση του Μπάλιου από τον Μέλιο φανερώνει ότι η συμπόνια μπορεί να μετατραπεί σε πράξη, ενώ η ευγνωμοσύνη του σκύλου επισφραγίζει μια σχέση αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Αρχικά, **η τριτοπρόσωπη αφήγηση** («ένα βραχνιασμένο σκυλί έστελνε τ' απελπισμένα του ξεφωνητά κατά τον ουρανό») αποτυπώνει την οδύνη και την απόγνωση του εγκαταλελειμμένου ζώου, αναδεικνύοντας τις οδυνηρές συνέπειες της ανθρώπινης σκληρότητας απέναντι στα ανυπεράσπιστα πλάσματα. Στη συνέχεια, **ο εσωτερικός μονόλογος του Μέλιου**, που αποδίδεται με **διαδοχικά ευθέα ερωτήματα** («Μα πού του κόβει του Μπάλιου, να γαντζωθεί και να τον τραβήξει; [...]Αν κατέβαινε ο ίδιος κάτου κι έπαιρνε στην αγκαλιά του το σκυλί;»), αποκαλύπτει την αγωνιώδη αναζήτηση λύσης και την ευρηματικότητά του. Παρά τις δυσκολίες, το παιδί δεν εγκαταλείπει την προσπάθεια, αποδεικνύοντας ότι η γνήσια φιλοζωία απαιτεί υπευθυνότητα και προσωπικό αγώνα. Τέλος, **η μεταφορά** («Απ' τη μέρα κείνη έγινε σκλάβος του») υπογραμμίζει την απόλυτη αφοσίωση και την ευγνωμοσύνη του Μπάλιου, που ανταποδίδει τη φροντίδα με αταλάντευτη πίστη.

Προσωπικά, θεωρώ ότι η στάση του Μέλιου αποτελεί πρότυπο ανθρωπιάς, καθώς πιστεύω ότι ο σεβασμός προς τα ζώα δεν εξαντλείται σε συναισθήματα συμπόνιας, αλλά προϋποθέτει έμπρακτη προστασία τους, ακόμη και όταν αυτή απαιτεί θυσίες.

(198 λέξεις)

→ **Εντόπισε τους παραπάνω κειμενικούς δείκτες στο βιβλίο:** Σ. Π. Αλπίτση, *Περνώντας από τη θεωρία στην πράξη – Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου,* εκδόσεις αξία
⇢ **τριτοπρόσωπη αφήγηση:** σελ. 439
⇢ **εσωτερικός μονόλογος:** σελ. 439-440
⇢ **μεταφορά:** σελ. 263

ΘΕΜΑ Δ : σελ. 50
επιστολή προς τη Στήλη Αλληλογραφίας που διατηρεί με το αναγνωστικό κοινό η μηνιαία εφημερίδα του δήμου:

- Εξωτερικά χαρακτηριστικά:
  Τόπος και ημερομηνία: Πάνω δεξιά
  Προσφώνηση (καθώς η επιστολή απευθύνεται ουσιαστικά στο αναγνωστικό κοινό της εφημερίδας)**:**
  Αγαπητοί συνδημότες και αγαπητές συνδημότισσες,
  Επιφώνηση: Με εκτίμηση,
  Υπογραφή: Ένας εθελοντής / Μια εθελόντρια
  της Φιλοζωικής Οργάνωσης του Δήμου μας
- Εσωτερικές αναφορές:
  - πρόλογος: α) Αναφορά στην ιδιότητα του πομπού ως εθελοντή-μέλους φιλοζωικής οργάνωσης της περιοχής και στην αφορμή αποστολής της επιστολής στη Στήλη Αλληλογραφίας της δημοτικής εφημερίδας. β) Αναφορά στον σκοπό της επιστολής, δηλαδή την ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση των συνδημοτών για την ανάληψη φιλοζωικής δράσης.
  - Λογική απόδειξη του θέματος με ορθά επιχειρήματα (έγκυρα και αληθή).
- Αυστηρή οργάνωση.
- Κυριολεκτική γλώσσα και άλλες γλωσσικές επιλογές της επιχειρηματολογίας που θα χρησιμοποιήσουμε εδώ: αποφαντικές προτάσεις με τα ρήματα σε οριστική έγκλιση για να διαμορφωθεί ο βεβαιωτικός τόνος στο Α΄ Σκέλος, προτάσεις επιθυμίας σε έγκλιση υποτακτική που δηλώνουν επιθυμία και αναγκαιότητα/χρέος στο Β΄ Σκέλος, διαρθρωτικές λέξεις-φράσεις που δηλώνουν: αιτία, αποτέλεσμα, τρόπο, συμπέρασμα κ.τλ.
- Ο πομπός ενδείκνυται να εκφραστεί σε ορισμένα σημεία (π.χ. πρόλογος, επίλογος) κυρίως σε **α΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο**, ώστε να ταυτιστεί με τους συνδημότες και τις συνδημότισσές του και

να μεταδώσει το αίσθημα της συλλογικής ευθύνης για την προστασία των ζώων. **Στα δύο σκέλη του κυρίως μέρους ενδείκνυται να κυριαρχεί το γ΄ ρηματικό πρόσωπο**, το οποίο προσδίδει **αντικειμενικότητα και αξιοπιστία στον λόγο**, διευκολύνοντας την ανάπτυξη και την τεκμηρίωση των επιχειρημάτων για την ευεργετική επίδραση των ζώων στον άνθρωπο και την αναγκαιότητα προστασίας τους. Το **β΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο** μπορεί να χρησιμοποιηθεί επιλεκτικά, κυρίως **στο Β΄ σκέλος του κυρίως μέρους και στον επίλογο**, προκειμένου ο πομπός να απευθυνθεί με **άμεσο, οικείο και προτρεπτικό ύφος** στο αναγνωστικό κοινό της δημοτικής εφημερίδας, ενθαρρύνοντάς το να αναλάβει συγκεκριμένες φιλοζωικές πρωτοβουλίες.

σελ. 108: Κρατώ σημειώσεις από τα κείμενα αναφοράς που θα με βοηθήσουν να αποδείξω τις θέσεις μου και να εμπλουτίσω το περιεχόμενο του κειμένου που θα γράψω.

Κείμενο 1:

✓ η θετική επίδραση που έχουν τα κατοικίδια ζώα στην ψυχική υγεία και ευημερία του ανθρώπου, είτε μιλάμε για μικρούς είτε για μεγάλους. (Α΄ Σκέλος)

✓Η βιβλιογραφία βρίθει μελετών που διερευνούν τη θετική επίδραση που έχουν τα κατοικίδια ζώα στην ψυχολογία του ατόμου. (Α΄ Σκέλος)

έρευνες έχουν δείξει ότι όσα παιδιά μεγαλώνουν με σκύλο παρουσιάζουν ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας, κοινωνικοποίησης και ενίσχυση συναισθηματικής νοημοσύνης. (Α΄ Σκέλος)

✓Η συνύπαρξη του παιδιού με ένα κατοικίδιο, εκτός από την ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού και την ενίσχυση της ενσυναίσθησης, ενισχύει την αυτοπεποίθησή του, το αίσθημα υπευθυνότητας, τη δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης, τη διατήρηση ψυχικής ισορροπίας μέσα από την αρμονική συμβίωση κατοικίδιου-παιδιού. (Α΄ Σκέλος)

✓Για τα παιδιά είναι ένας έμπιστος φίλος και «ακροατής», που είναι παρών και έχει άνευ όρων αποδοχή για το παιδί σας. (Α΄ Σκέλος)

✓Όσον αφορά στους ενήλικες, τα κατοικίδια φαίνεται ότι βοηθούν στην καταπολέμηση της μοναξιάς και της κατάθλιψης και στη μείωση του άγχους. (Α΄ Σκέλος)

✓Για παράδειγμα, οι ιδιοκτήτες σκύλων ασκούνται καθημερινά, γεγονός που βελτιώνει τόσο τη σωματική όσο και την ψυχική τους υγεία. (Α΄ Σκέλος)

Κείμενο 2:

✓ Έγινε διάσημος για την αξιοθαύμαστη αφοσίωση στο αφεντικό του, στον οποίο έμεινε πιστός για όλη του τη ζωή. (Α΄ Σκέλος)

Η ιστορία του συγκινεί ακόμη εκατομμύρια ανθρώπους ανά τον κόσμο. (Α΄ Σκέλος)

✓Μεγάλωσε τον Χάτσικο σαν πραγματικό φίλο και σύντροφο. (Α΄ Σκέλος)

✓Ήταν αχώριστοι και καθημερινά περπατούσαν μαζί μέχρι τον σιδηροδρομικό σταθμό της Σιμπούγια, όπου ο καθηγητής έπαιρνε το τρένο για να πάει στο πανεπιστήμιο. (Α΄ Σκέλος)
✓Μετά ο σκύλος επέστρεφε σπίτι, αλλά το απόγευμα ξαναγύριζε στον σταθμό για να «παραλάβει» το αφεντικό του. (Α΄ Σκέλος)
✓Επί 10 χρόνια κάθε βράδυ περίμενε στο σταθμό μέχρι να κατεβεί και ο τελευταίος επιβάτης, με την ελπίδα να δει τον καθηγητή για να τον συνοδεύσει σπίτι, αλλά μάταια. (Α΄ Σκέλος)
✓Η παρουσία του λευκού Ακίτα στο σταθμό τραβούσε την προσοχή των επιβατών, πολλοί από τους οποίους τον τάιζαν και του έδιναν νερό. (Β΄ Σκέλος)
✓Το 1928, ο νέος υπεύθυνος του σταθμού τον συμπάθησε και του έφτιαξε ένα χώρο για να κοιμάται. (Β΄ Σκέλος)
✓Ο Χάτσικο έγινε το σύμβολο πίστης και αφοσίωσης. (Α΄ Σκέλος)

✍ Στο υπόδειγμα που ακολουθεί έχει χρησιμοποιηθεί πορτοκαλί γραφή σε σημεία που εμπνεύστηκε ο πομπός από τα κείμενα αναφοράς που μελέτησε. **Επίσης, τα επιχειρήματα που «έχτισε» ο/η συγγραφέας έχουν εμπλουτιστεί με τη βοήθεια του υλικού που μελέτησε στις σελίδες της ενότητας του βιβλίου (σελ. 88-89, 90-91 & 93-96)**

Τόπος, Ημερομηνία

Αγαπητές συνδημότισσες, αγαπητοί συνδημότες,

Πόσες φορές προσπερνάμε ένα αδέσποτο ζώο χωρίς να αναρωτηθούμε τι χρειάζεται για να επιβιώσει; Κι όμως, τα ζώα, που τόσο συχνά εξαρτώνται από τη δική μας φροντίδα, μπορούν να προσφέρουν ανεκτίμητα οφέλη στη ζωή μας. Με αυτή τη σκέψη, ως εθελοντής τοπικής φιλοζωικής οργάνωσης, επιλέγω τη Στήλη Αλληλογραφίας της δημοτικής εφημερίδας για να μοιραστώ μαζί σας την ανάγκη να μετατρέψουμε την αγάπη μας προς τα ζώα σε έμπρακτη προστασία.

Αρχικά, **η συμβίωση με τα ζώα συμβάλλει στην ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών**. Σύμφωνα με επιστημονικές έρευνες, τα παιδιά που μεγαλώνουν με σκύλο αναπτύσσουν δεξιότητες επικοινωνίας και κοινωνικοποίησης. Η καθημερινή φροντίδα ενός ζώου τα διδάσκει να αναγνωρίζουν και να σέβονται ανάγκες διαφορετικές από τις δικές τους. Έτσι, καλλιεργούν αρετές όπως η συμπόνια και η υπευθυνότητα, ενώ η σχέση εμπιστοσύνης ενισχύει την αυτοπεποίθησή τους. Επομένως, το κατοικίδιο δεν είναι απλώς σύντροφος στο παιχνίδι, αλλά συμβάλλει στη διαμόρφωση κοινωνικά ευαίσθητων ανθρώπων.

Εξίσου πολύτιμη είναι η συναισθηματική στήριξη που προσφέρουν τα ζώα σε κάθε ηλικία. Η παρουσία τους μπορεί να περιορίσει τη μοναξιά και το άγχος, επειδή προσφέρει σταθερή συντροφιά και αποδοχή. Επιπλέον, ο δεσμός αυτός είναι αμφίδρομος: τα ζώα ανταποδίδουν τη φροντίδα με εμπιστοσύνη και αφοσίωση. Χαρακτηριστική είναι η ιστορία του Χάτσικο, που επί δέκα χρόνια περίμενε στον σταθμό τον ιδιοκτήτη του, χωρίς να γνωρίζει ότι είχε πεθάνει... Η στάση του θα αποδεικνύει πάντα ότι τα ζώα

έχουν τη δύναμη να αγαπούν ίσως ακόμη περισσότερο από τους ανθρώπους.

Η έμπρακτη αναγνώριση αυτής της προσφοράς απαιτεί προσωπική ευθύνη. Ειδικότερα, κάθε πολίτης μπορεί να προσφέρει τροφή και νερό στα αδέσποτα, να ειδοποιεί τις αρμόδιες υπηρεσίες για τραυματισμένα ζώα και να συμμετέχει εθελοντικά σε φιλοζωικές δράσεις. Επίσης, η υπεύθυνη υιοθεσία εξασφαλίζει σε ένα εγκαταλειμμένο ζώο ασφαλές καταφύγιο, αρκεί να συνοδεύεται από διαρκή φροντίδα και κτηνιατρική παρακολούθηση. Τέλος, πρέπει να έχουμε το θάρρος να καταγγέλλουμε τα περιστατικά κακοποίησης, ώστε να αποτρέπεται η συνέχιση της βίας εις βάρος των ζώων.

Σημαντική για τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής τους είναι και η ευθύνη που έχουν οι φορείς αγωγής. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι πρωτίστως η οικογένεια καλλιεργεί τον σεβασμό προς τα ζώα με το παράδειγμά της, ενώ το σχολείο μπορεί να οργανώνει ενημερωτικές δράσεις και συνεργασίες με καταφύγια προστασίας τους. Ιδιαιτέρως σημαντική κρίνεται, ασφαλώς, και η συμβολή του δήμου. Αγαπητοί εκπρόσωποι της δημοτικής αρχής, επιβάλλετε να οργανώσετε αποτελεσματικότερα τα προγράμματα στειρώσεων, περίθαλψης και υιοθεσίας των ζώων, καθώς και εκστρατείες ενημέρωσης των πολιτών. Έτσι, θα περιοριστεί ο αριθμός των αδέσποτων και θα ενισχυθεί το συλλογικό αίσθημα ευθύνης.

Αγαπητές συνδημότισσες, αγαπητοί συνδημότες,

Η φιλοζωία αποδεικνύεται με πράξεις. Ας μετατρέψουμε, λοιπόν, την ευγνωμοσύνη μας προς τα ζώα σε καθημερινή φροντίδα, γιατί κάθε πρωτοβουλία μπορεί να αλλάξει μια ζωή.

Με εκτίμηση,
Ένα εθελοντικό μέλος φιλοζωικής οργάνωσης
(432 λέξεις)

1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
Γ.3. Διαφήμιση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ: σελ. 146-151

ΘΕΜΑ Α, σελ. 149:
Επιλεγμένα αποσπάσματα σχετικά με το θέμα όπου εστιάζει η περίληψη:

2η παράγραφος

- «Δεν υπάρχει διαφήμιση ή προπαγάνδα που να πείθει τους ανθρώπους παρά τη θέλησή τους».
- «Η κατευθυνόμενη πληροφόρηση παίρνει δύναμη από εμάς. Συμμαχεί με τις ανάγκες μας, τα ένστικτά μας, για να μας πείσει».
- «Αν εμείς μπορέσουμε να την αντιμετωπίσουμε με νηφαλιότητα, με κριτική διάθεση, χωρίς να παραδινόμαστε, χωρίς να δεχόμαστε τίποτα σαν δεδομένο, αν ελέγχουμε τα πράγματα όσο γίνεται, ψύχραιμα, αντικειμενικά, τότε μπορούμε να αμυνθούμε».

3η παράγραφος

- «Ναι, σας λέω να μην πιστεύετε στις διαφημίσεις!»
- «Να προσπαθείτε να καταλάβετε τι ακριβώς λέει αυτή η διαφήμιση και να μη βασίζεστε μόνο σε μια διαφήμιση για να αγοράσετε, να βλέπετε και τις διαφημίσεις των ανταγωνιστικών προϊόντων, να βλέπετε και το ίδιο το προϊόν, να ελέγχετε, να ρωτάτε ειδικούς και μετά να αγοράζετε».
- «Στην περίπτωση αυτή η διαφήμιση δεν είναι μόνο χρήσιμη στο σύστημα (όπου παίζει ένα βασικό ρόλο για τη διακίνηση αγαθών), είναι χρήσιμη και σε σας».
- «Η κατανάλωση δεν είναι κακό. Φτάνει να καταναλίσκει κανείς τα σωστά πράγματα, στις σωστές δόσεις».

☞ Προσοχή στη θεματική περίοδο που πρέπει να αναφέρεται στο γενικό θέμα των δύο παραγράφων.

✍ Στο κειμενικό απόσπασμα ο Ν. Δήμου αναδεικνύει τη σημασία της κριτικής αντιμετώπισης της διαφήμισης και της συνετής κατανάλωσης. Αρχικά, υποστηρίζει ότι η διαφημιστική επιρροή προϋποθέτει την εσωτερική συγκατάθεση του δέκτη, καθώς αξιοποιεί τις ανάγκες και τις επιθυμίες του. Γι' αυτό στη συνέχεια προτρέπει τους καταναλωτές να αντιμετωπίζουν με σκεπτικισμό τα διαφημιστικά μηνύματα, ελέγχοντας και διασταυρώνοντας

τις πληροφορίες πριν από τις αγορές τους, ώστε να επωφελούνται από τη διαφήμιση χωρίς καταναλωτικές υπερβολές.

(70 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β

☑ Ερώτημα 1ο , σελ. 149

α. ΣΩΣΤΟ
β. ΛΑΘΟΣ
γ. ΛΑΘΟΣ
δ. ΛΑΘΟΣ
ε. ΣΩΣΤΟ

Ερώτημα 2ο, σελ. 150:

Τα δύο κείμενα διαφοροποιούνται ως προς το ύφος τους, καθώς στο Κείμενο 1 κυριαρχεί το **οικείο ύφος**, ενώ στο Κείμενο 2 το **απρόσωπο και ουδέτερο**. Ειδικότερα, ο Νίκος Δήμου χρησιμοποιεί **β΄ ρηματικό πρόσωπο** («Να διαβάζετε», «να ελέγχετε»), επιδιώκοντας την άμεση επικοινωνία με τους αποδέκτες του και τη δημιουργία κλίματος οικειότητας. Επιπλέον, αξιοποιεί **ευθείες ερωτήσεις** («Τι κάνουμε λοιπόν στη διαφήμιση;»), προσδίδοντας στον λόγο του αμεσότητα και ζωντάνια. Αντίθετα, στο Κείμενο 2 χρησιμοποιείται **γ΄ ρηματικό πρόσωπο** («προκάλεσε», «απαντούν»), που προσδίδει στον λόγο αντικειμενικότητα και ουδετερότητα. Παράλληλα, η **κυριολεκτική γλώσσα** («πολύ χαμηλά ποσοστά επιβίωσης») συμβάλλει στη σαφή και αντικειμενική παρουσίαση των πληροφοριών. Επομένως, οι διαφορετικές υφολογικές επιλογές υπηρετούν την πρόθεση του πρώτου συγγραφέα **να προσεγγίσει και να προβληματίσει** το κοινό του και του δεύτερου **να ενημερώσει** για ένα συγκεκριμένο περιστατικό.

✍ Ερώτημα 3ο, σελ. 150:

α. Στη 2η παράγραφο του Κειμένου 1 ο Νίκος Δήμου επικαλείται την αυθεντία του Αριστοτέλη («ο άνθρωπος είναι ελεύθερος να πάρει την πρώτη απόφαση, αλλά αυτή η απόφαση τον δεσμεύει για τις επόμενες»). Με την αναφορά στον διακεκριμένο αρχαίο φιλόσοφο **επιδιώκει να προσδώσει κύρος** στον λόγο του και **να ενισχύσει την αξιοπιστία και την πειστικότητα της θέσης του** ότι η διαφημιστική επιρροή προϋποθέτει την αρχική συγκατάθεση του δέκτη, ο οποίος, ωστόσο, ενδέχεται στη συνέχεια να εγκλωβιστεί στις επιλογές του. Παράλληλα, **αναδεικνύει την ευρυμάθειά του**, ώστε **να κερδίσει την εμπιστοσύνη και την εκτίμηση** των αποδεκτών του.

β. Στο συγκεκριμένο χωρίο χρησιμοποιείται **πλάγιος λόγος**, καθώς τα λόγια των συντελεστών της τηλεοπτικής διαφήμισης μεταφέρονται έμμεσα από τον συντάκτη του κειμένου μέσω της δευτερεύουσας ειδικής πρότασης («ότι απλά ήθελαν να περάσουν ένα ισχυρό μήνυμα για τα πολύ χαμηλά ποσοστά επιβίωσης από τον καρκίνο στο πάγκρεας»). Το ρήμα «απαντούν» χρησιμοποιείται σε ιστορικό ενεστώτα, καθώς αναφέρεται σε γεγονός του παρελθόντος.
Μετατροπή σε ευθύ λόγο:

Ωστόσο, οι συντελεστές της τηλεοπτικής διαφήμισης απαντούν: «Απλά θέλαμε να περάσουμε ένα ισχυρό μήνυμα για τα πολύ χαμηλά ποσοστά επιβίωσης από τον καρκίνο στο πάγκρεας».

✍ ΘΕΜΑ Γ , σελ. 150:

Το ποιητικό υποκείμενο προειδοποιεί για τις παραπλανητικές υποσχέσεις που απειλούν την ελευθερία του ανθρώπου. Ειδικότερα, η **συμβολική αναφορά** στο «τραγούδι των Σειρήνων» παραπέμπει στους κάθε λογής πειρασμούς που μας γοητεύουν, καλλιεργώντας απατηλές προσδοκίες που τελικά διαψεύδονται από την πραγματικότητα. Όπως οι μυθικές Σειρήνες παρέσυραν τους ναυτικούς στην καταστροφή, έτσι και οι δελεαστικές υποσχέσεις μπορούν να αποπροσανατολίσουν τον άνθρωπο από τις πραγματικές του ανάγκες. Στη συνέχεια, η **μεταφορά** «Όρθωσε τη συνείδησή σου» υπογραμμίζει την ανάγκη αντίστασης στις εξωτερικές επιρροές μέσω της ηθικής κρίσης. Σε έναν κόσμο που χαρακτηρίζεται απάνθρωπος, η συνείδηση αποτελεί εσωτερικό στήριγμα, καθοδηγώντας τον άνθρωπο σε υπεύθυνες και αυτόνομες αποφάσεις. Τέλος, τα ρήματα σε **αποτρεπτική υποτακτική,** «Μην υποκύψεις», αλλά και σε **προστακτική,** «πράξε», εκφράζουν την ανάγκη αποφυγής των απατηλών υποσχέσεων και ανάληψης προσωπικής δράσης, ακόμη κι όταν αυτή συνεπάγεται δυσκολίες.

Προσωπικά, θεωρώ το μήνυμα ιδιαίτερα επίκαιρο, καθώς στη σύγχρονη κοινωνία πολλοί αναζητούν εύκολες λύσεις στα προβλήματά τους, παρασυρόμενοι από υποσχέσεις γρήγορης επιτυχίας και ευτυχίας. Πιστεύω ότι η ουσιαστική αντιμετώπιση των δυσκολιών προϋποθέτει προσωπική ευθύνη, κριτική σκέψη και αποφασιστικότητα, αντί για παθητική αναμονή ή αναζήτηση εύκολων διεξόδων.

(180 λέξεις)

→ **Εντόπισε τους παραπάνω κειμενικούς δείκτες στο βιβλίο:** Σ. Π. Αλπίτση, *Περνώντας από τη θεωρία στην πράξη – Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου,* εκδόσεις αξία
⇢ **σύμβολο:** σελ. 471
⇢ **μεταφορά:** σελ. 263
⇢ **εγκλίσεις του ρήματος:** σελ. 234

ΘΕΜΑ Δ : σελ. 151

Επιστολή προς τη Στήλη Αλληλογραφίας που διατηρεί με το αναγνωστικό κοινό ο διαδικτυακός ιστότοπος του εντύπου iefimerida.gr:

- Εξωτερικά χαρακτηριστικά:
  Τόπος και ημερομηνία: Πάνω δεξιά
  Προσφώνηση: (καθώς η επιστολή απευθύνεται στον διευθυντή του εντύπου, με σκοπό τη δημοσίευσή της στη Στήλη Αλληλογραφίας):
  Κύριε Διευθυντή,

Επιφώνηση: Με τιμή,
Υπογραφή: Ένας αναγνώστης / Μια αναγνώστρια

Εσωτερικές αναφορές:

- πρόλογος: α) Αναφορά στην αφορμή αποστολής της επιστολής στη Στήλη Αλληλογραφίας του εντύπου, δηλαδή στην ανάγνωση του δημοσιεύματος για τις αντιδράσεις που προκάλεσε η προσβλητική διαφήμιση ευαισθητοποίησης σχετικά με τον καρκίνο του παγκρέατος. β) Αναφορά στον σκοπό της επιστολής, δηλαδή την ανάδειξη της αρνητικής επιρροής της διαφήμισης στο καταναλωτικό κοινό και την επισήμανση της προσωπικής ευθύνης των δεκτών των διαφημιστικών μηνυμάτων.
- Λογική απόδειξη του θέματος με ορθά επιχειρήματα (έγκυρα και αληθή).

- Αυστηρή οργάνωση.
- Κυριολεκτική γλώσσα και άλλες γλωσσικές επιλογές της επιχειρηματολογίας που θα χρησιμοποιήσουμε εδώ: αποφαντικές προτάσεις με τα ρήματα σε οριστική έγκλιση για να διαμορφωθεί ο βεβαιωτικός τόνος στο Α΄ Σκέλος, προτάσεις επιθυμίας σε έγκλιση υποτακτική που δηλώνουν επιθυμία και αναγκαιότητα/χρέος στο Β΄ Σκέλος, διαρθρωτικές λέξεις-φράσεις που δηλώνουν: αιτία, αποτέλεσμα, αντίθεση, τρόπο, συμπέρασμα κ.τλ.
- Ο πομπός ενδείκνυται να εκφραστεί σε ορισμένα σημεία (π.χ. πρόλογος, επίλογος) σε **α΄ ενικό ρηματικό πρόσωπο**, ώστε να αναδείξει την προσωπική αφορμή της επιστολής και τον προβληματισμό που του προκάλεσε το δημοσίευμα. Το **α΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο** μπορεί να χρησιμοποιηθεί κυρίως στο Β΄ Σκέλος και στον επίλογο, ώστε να ταυτιστεί με τους αναγνώστες και τις αναγνώστριες του εντύπου και να μεταδώσει το αίσθημα της **συλλογικής ευθύνης** απέναντι στη διαφημιστική επιρροή. **Στα δύο σκέλη του κυρίως μέρους ενδείκνυται να κυριαρχεί το γ΄ ρηματικό πρόσωπο**, το οποίο προσδίδει **αντικειμενικότητα και αξιοπιστία στον λόγο**, διευκολύνοντας την ανάπτυξη και την τεκμηρίωση των επιχειρημάτων για τις αρνητικές συνέπειες της διαφήμισης και την ευθύνη των καταναλωτών. Το **β΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο** μπορεί να χρησιμοποιηθεί επιλεκτικά, κυρίως **στο Β΄ Σκέλος και στον επίλογο**, προκειμένου ο πομπός να απευθυνθεί με **άμεσο και προτρεπτικό ύφος** στο αναγνωστικό κοινό, ενθαρρύνοντάς το να αντιμετωπίζει κριτικά τα διαφημιστικά μηνύματα και να υιοθετεί υπεύθυνη καταναλωτική συμπεριφορά.

σελ. 151: Κρατώ σημειώσεις από τα κείμενα αναφοράς που θα με βοηθήσουν να αποδείξω τις θέσεις μου και να εμπλουτίσω το περιεχόμενο του κειμένου που θα γράψω.

Κείμενο 1:

✓ «Στη διαφήμιση επιλέγουμε τις πληροφορίες μας. Παρουσιάζουμε αυτές που μας συμφέρουν και αποσιωπούμε αυτές που δεν μας συμφέρουν». **(Α΄ Σκέλος)**

✓ «Η κατευθυνόμενη πληροφόρηση παίρνει δύναμη από εμάς. Συμμαχεί με τις ανάγκες μας, τα ένστικτά μας, για να μας πείσει». **(Α΄ Σκέλος)**

✓ «Δεν υπάρχει διαφήμιση ή προπαγάνδα που να πείθει τους ανθρώπους παρά τη θέλησή τους». **(Β΄ Σκέλος)**

✓ «Αν εμείς μπορέσουμε να την αντιμετωπίσουμε με νηφαλιότητα, με κριτική διάθεση, χωρίς να παραδινόμαστε, χωρίς να δεχόμαστε τίποτα σαν δεδομένο, αν ελέγχουμε τα πράγματα όσο γίνεται, ψύχραιμα, αντικειμενικά, τότε μπορούμε να αμυνθούμε». **(Β΄ Σκέλος)**

✓ «Να διαβάζετε μια διαφήμιση, αλλά να την αντιμετωπίζετε με το πνεύμα του σκεπτικισμού, που ξέρω πως ήδη έχετε απέναντι στη διαφήμιση». **(Β΄ Σκέλος)**

✓ «Να προσπαθείτε να καταλάβετε τι ακριβώς λέει αυτή η διαφήμιση και να μη βασίζεστε μόνο σε μια διαφήμιση για να αγοράσετε, να βλέπετε και τις διαφημίσεις των ανταγωνιστικών προϊόντων, να βλέπετε και το ίδιο το προϊόν, να ελέγχετε, να ρωτάτε ειδικούς και μετά να αγοράζετε». **(Β΄ Σκέλος)**

✓ «Στην περίπτωση αυτή η διαφήμιση δεν είναι μόνο χρήσιμη στο σύστημα (όπου παίζει ένα βασικό ρόλο για τη διακίνηση αγαθών), είναι χρήσιμη και σε σας». **(Β΄ Σκέλος)**

✓ «Η κατανάλωση δεν είναι κακό. Φτάνει να καταναλίσκει κανείς τα σωστά πράγματα, στις σωστές δόσεις». **(Β΄ Σκέλος)**

Κείμενο 2:

✓ «Σοκ και πολλές διαμαρτυρίες προκάλεσε μια νέα διαφήμιση ευαισθητοποίησης για τον καρκίνο στο πάγκρεας, καθώς απεικονίζονται καρκινοπαθείς οι οποίοι «εύχονται» να είχαν κάποια άλλη μορφή της ασθένειας που έχει μεγαλύτερα ποσοστά επιβίωσης». **(Α΄ Σκέλος)**

«Μόλις οι διαφημίσεις αυτές βγήκαν στη δημοσιότητα προκλήθηκε σωρεία διαμαρτυριών, καθώς θεωρήθηκαν εντελώς προσβλητικές για τους υπόλοιπους καρκινοπαθείς». **(Α΄ Σκέλος)**

Στο υπόδειγμα που ακολουθεί έχει χρησιμοποιηθεί πορτοκαλί γραφή σε σημεία που εμπνεύστηκε ο πομπός από τα κείμενα αναφοράς που μελέτησε. **Επίσης, τα επιχειρήματα που «έχτισε» ο/η συγγραφέας έχουν εμπλουτιστεί με τη βοήθεια του υλικού που μελέτησε στις σελίδες της ενότητας του βιβλίου (σελ. 137-138 & 142)**

Τόπος, Ημερομηνία

Κύριε Διευθυντή,

Διαβάζοντας το δημοσίευμά σας για τη διαφήμιση σχετικά με τον καρκίνο του παγκρέατος, προβληματίστηκα έντονα. Η προσπάθεια ευαισθητοποίησης του κοινού προκάλεσε αντιδράσεις, επειδή το μήνυμά της θεωρήθηκε προσβλητικό για άλλους ασθενείς. Το περιστατικό αυτό μου δίνει την αφορμή να επισημάνω τόσο τις αρνητικές επιδράσεις της διαφήμισης όσο και την ευθύνη μας απέναντι στα μηνύματά της.

Αναμφίβολα, η διαφήμιση συχνά προσφέρει μια επιλεκτική εικόνα της πραγματικότητας. Προβάλλει τα πλεονεκτήματα των προϊόντων και αποσιωπά τις αδυναμίες τους, με αποτέλεσμα ο καταναλωτής να διαμορφώνει ελλιπή εικόνα πριν αποφασίσει. Επιπλέον, αξιοποιεί ανθρώπινες επιθυμίες, όπως την ανάγκη αποδοχής και αναγνώρισης, συνδέοντας την απόκτηση αγαθών με την προσωπική αξία. Έτσι, δημιουργούνται πλασματικές ανάγκες και ενισχύεται η πεποίθηση ότι η ευτυχία εξαρτάται από τις αγορές. Η συνεχής αναζήτηση νέων προϊόντων μπορεί, επομένως, να οδηγήσει σε οικονομική επιβάρυνση και απογοήτευση.

Ένας άλλος διαφημιστικός κίνδυνος είναι ότι η επιδίωξη εντυπωσιασμού ενδέχεται να παραμερίσει τον σεβασμό προς τον άνθρωπο. Η διαφήμιση που παρουσίασε το δημοσίευμά σας αποτελεί χαρακτηριστική περίπτωση, όπου η πρόθεση ενημέρωσης για μια σοβαρή ασθένεια δεν αναιρεί τον πόνο που μπορεί να προκαλέσει η σύγκριση διαφορετικών μορφών καρκίνου. Επομένως, η αποτελεσματικότητα ενός μηνύματος δεν αρκεί για να δικαιολογήσει κάθε μέσο. Η επίκληση έντονων συναισθημάτων, όταν γίνεται χωρίς ευαισθησία, μπορεί να προκαλέσει φόβο, ενοχές ή προσβολή αντί για ουσιαστική ενημέρωση.

Ωστόσο, οι δέκτες δεν είναι άμοιροι ευθυνών. Πρωτίστως, οφείλουμε να εξετάζουμε προσεκτικά τους ισχυρισμούς κάθε διαφήμισης, να συγκρίνουμε πληροφορίες και να ελέγχουμε την ποιότητα των προϊόντων πριν αγοράσουμε. Η συμβουλή ειδικών, όπου χρειάζεται, μας προστατεύει από βιαστικές επιλογές. Εξίσου σημαντικό είναι να διακρίνουμε τις πραγματικές ανάγκες από τις επιθυμίες που καλλιεργεί η διαφημιστική προβολή, ώστε να καταναλώνουμε με μέτρο και σύμφωνα με τις οικονομικές μας δυνατότητες. Η κριτική σκέψη μάς επιτρέπει να αξιοποιούμε τις χρήσιμες πληροφορίες χωρίς να υιοθετούμε άκριτα τις προτεινόμενες επιλογές.

Επιπροσθέτως, η ευθύνη μας δεν περιορίζεται στις προσωπικές καταναλωτικές επιλογές, αλλά επεκτείνεται και στην προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Οφείλουμε να αντιδρούμε όταν ένα διαφημιστικό μήνυμα προσβάλλει ανθρώπους ή κοινωνικές ομάδες, εκφράζοντας δημόσια και τεκμηριωμένα την αντίθεσή μας. Με αυτόν τον τρόπο μπορούμε να ασκούμε πίεση για την υιοθέτηση υπεύθυνων διαφημιστικών πρακτικών, χωρίς να παραγνωρίζουμε τη χρησιμότητα της διαφήμισης ως πηγής ενημέρωσης. Άλλωστε, η ενεργός στάση των πολιτών συμβάλλει στη διαμόρφωση ενός περιβάλλοντος επικοινωνίας που σέβεται τόσο την ελευθερία επιλογής όσο και την ανθρώπινη αξία.

Κλείνοντας, πιστεύω ότι η προστασία του κοινού απαιτεί υπεύθυνους καταναλωτές, αλλά και μέσα ενημέρωσης που δεν προβάλλουν αθέμιτες ή παραπλανητικές διαφημίσεις. Το iefimerida.gr μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά σε αυτή την προσπάθεια, επιλέγοντας διαφημιστικά μηνύματα που σέβονται την αλήθεια και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Με τιμή,
Μια αναγνώστρια/Ένας αναγνώστης
ή απλώς την ένδειξη: Υπογραφή
(420 λέξεις)

2ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
Γ.3. Καταναλωτισμός & Ευτυχία
(υλικός ευδαιμονισμός & ευδαιμονία)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ: σελ. 152-158

ΘΕΜΑ Α, σελ. 155:
Επιλεγμένα αποσπάσματα σχετικά με το θέμα όπου εστιάζει η περίληψη:

- «Η φενάκη των εορτών μας παρασύρει σε ασύστολη αγοραστική μανία».
- «Ειδικότερα τις εν λόγω γιορτινές ημέρες, οδηγούμαστε πολλάκις στην αγορά άχρηστων αγαθών και προϊόντων».
- «Μία, ακόμη, καθιερωμένη συνήθεια που μας οδηγεί σε αναίτιες δαπάνες είναι η συνηθισμένη ανταλλαγή δώρων».
- «Γινόμαστε όντως πιο ευτυχισμένοι μέσα από τον υλισμό ή απλά γεμίζουμε την πλήξη μας και καμουφλάρουμε τη θλίψη μας κάνοντας «shopping therapy» στις χριστουγεννιάτικες εμποροπανηγύρεις;».
- «Όταν σπαταλάμε περισσότερα από όσα έχουμε, και κυρίως για να αγοράσουμε πράγματα που δεν χρειαζόμαστε, για να εντυπωσιάσουμε ανθρώπους, που ίσως ούτε καν συμπαθούμε, οδηγούμαστε σε ένα φαύλο κύκλο ματαιότητας».
- «Η κατανάλωση, επίσης, δίνει μια ψεύτικη αίσθηση ελευθερίας και ειδικά σε περιόδους όπως τα Χριστούγεννα, που όλα είναι «στημένα» στα ράφια έτσι, ώστε να σε ενθαρρύνουν να ξοδέψεις».
- «Μέσα στην αφθονία της αγοράς, όμως, ό,τι και να αγοράσεις, δεν μπορεί να υποκαταστήσει κάθε φορά αυτό το κάτι καινούριο που σου λείπει».
- «Ας μην ξεχνάμε πως στο όνομα του «μάρκετινγκ», πολλές αξίες έχουν εκφυλιστεί».
- «Τα Χριστούγεννα και το μήνυμά τους δεν αποτελούν εξαίρεση».

- «Η αλληλεγγύη προς τους συνανθρώπους μας έχει γίνει εμπορεύσιμο αγαθό, το οποίο προωθείται μόνο για αυτές τις γιορτινές μέρες».

☞ Προσοχή στη θεματική περίοδο που είναι καλό να μην αποτελεί μια απλή αντιγραφή του θέματος στο οποίο εστιάζει η περίληψη, αλλά να εμπεριέχει μία πρώτη βασική ιδέα που απαντά στο ζητούμενο.

✍ Με αφορμή τις καταναλωτικές υπερβολές κατά την περίοδο των Χριστουγέννων, η Μαρία Τσιμάρα επισημαίνει τις αρνητικές συνέπειες του υπερκαταναλωτισμού στην ανθρώπινη ζωή και στις κοινωνικές αξίες. Η αγορά περιττών αγαθών συνεπάγεται οικονομική επιβάρυνση, ενώ η επιδίωξη εντυπωσιασμού και η αναζήτηση ευτυχίας μέσω των υλικών αποκτημάτων οδηγούν σε αίσθημα κενού και ματαιότητας. Η συγγραφέας καταδεικνύει, επίσης, ότι η προσήλωση στην κατανάλωση αλλοιώνει το ουσιαστικό νόημα των Χριστουγέννων, υποβαθμίζοντας τις ανθρώπινες σχέσεις και μετατρέποντας την αλληλεγγύη σε πρόσκαιρη εμπορική πρακτική.

(78 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β

☑ Ερώτημα 1ο , σελ. 155-156

1. γ
2. δ
3. δ
4. α
5. β

✍ Ερώτημα 2ο, σελ. 156:

Αναδιατύπωση του αποσπάσματος σε γ΄ ενικό ρηματικό πρόσωπο:

Για τον μαθητή Κωνσταντίνο Αλεξάκη η ευτυχία είναι πρώτα από όλα να πετυχαίνει τους στόχους που έχει βάλει στη ζωή του. Ακόμα, είναι ευτυχισμένος όταν βοηθάει δικούς του ανθρώπους και όταν τους βλέπει να γελάνε. Επίσης, νιώθει λύτρωση όταν έχει πάρει μια σωστή απόφαση για τη ζωή του. Όταν δέχεται και εκείνος αγάπη, νιώθει ευτυχία, όπως κι όταν βλέπει τους ανθρώπους να βοηθάνε τον συνάνθρωπό τους.

Σχολιασμός της υφολογικής επιλογής:

Πιο ενδιαφέρουσα θεωρώ την αρχική επιλογή του **α΄ ενικού ρηματικού προσώπου** («πετυχαίνω», «είμαι», «νιώθω»), καθώς ανταποκρίνεται καλύτερα στην περίσταση επικοινωνίας και στην πρόθεση του μαθητή. Συγκεκριμένα, ο Κωνσταντίνος Αλεξάκης καλείται να εκφράσει την προσωπική του αντίληψη για την ευτυχία. Με το α΄ ενικό πρόσωπο παρουσιάζει τις σκέψεις και τα συναισθήματά του μέσα από μια **εσωτερική οπτική γωνία**, προσδίδοντας στον λόγο του **χαρακτήρα προσωπικής μαρτυρίας και εξομολογητικό τόνο**. Έτσι, διαμορφώνεται **οικείο, άμεσο και αυθεντικό ύφος**, που επιτρέπει στους αναγνώστες και στις αναγνώστριες να προσεγγίσουν τον προσωπικό του κόσμο. Αντίθετα, με τη μετατροπή σε **γ΄ ενικό πρόσωπο** («πετυχαίνει», «είναι», «νιώθει»), ο λόγος αποκτά **πιο απρόσωπο και ουδέτερο ύφος**, καθώς οι απόψεις παρουσιάζονται από

εξωτερική οπτική γωνία. Η αποστασιοποίηση αυτή περιορίζει την αμεσότητα της προσωπικής έκφρασης και αποδυναμώνει τον εξομολογητικό χαρακτήρα του αρχικού κειμένου. Επομένως, το α΄ ενικό πρόσωπο αποτελεί την καταλληλότερη υφολογική επιλογή για τη συγκεκριμένη μαθητική δραστηριότητα, αφού αναδεικνύει την υποκειμενικότητα της ευτυχίας και την προσωπική σχέση του μαθητή με όσα περιγράφει.

☞ Στο δεύτερο μέρος της άσκησης δεν είναι απαραίτητη η αναφορά στο γ΄ πρόσωπο. Αιτιολογείται όμως η τελική απάντηση πληρέστερα μέσα από αυτήν την προαιρετική σύγκριση.

Ερώτημα 3ο, σελ. 157:

α. Η συγγραφέας, στην 3η παράγραφο του άρθρου της (Κειμένου 1), το οποίο **δημοσιεύτηκε στις 27 Δεκεμβρίου, εν μέσω της εορταστικής περιόδου των Χριστουγέννων,** επιδιώκει να ευαισθητοποιήσει τους αναγνώστες και τις αναγνώστριες για τη μάταιη αναζήτηση της ευτυχίας μέσω της κατανάλωσης **με απώτερο στόχο να τους αποτρέψει από την υιοθέτηση ανάλογων υπερκαταναλωτικών συμπεριφορών κατά τη διάρκεια των εορτών,** αξιοποιώντας τις ακόλουθες γλωσσικές επιλογές:
1. **ρητορικό ερώτημα:** «Γινόμαστε όντως πιο ευτυχισμένοι μέσα από τον υλισμό ή απλά γεμίζουμε την πλήξη μας και καμουφλάρουμε τη θλίψη μας κάνοντας “shopping therapy” στις χριστουγεννιάτικες εμποροπανηγύρεις;». Η συγγραφέας δεν επιδιώκει να λάβει απάντηση, αλλά **να προκαλέσει τον προβληματισμό** των αναγνωστών και των αναγνωστριών σχετικά με την ψευδαίσθηση ευτυχίας που προκαλεί η κατανάλωση. **Η αντιπαράθεση της ευτυχίας με την πλήξη και τη θλίψη εντείνει τη συναισθηματική φόρτιση, παρακινώντας τους να αναλογιστούν τις πραγματικές ψυχικές τους ανάγκες.**
2. **α΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο:** «ζούμε», «επιθυμούμε», «ψωνίζουμε», «σπαταλάμε». Η συγγραφέας εντάσσει τον εαυτό της στο σύνολο των καταναλωτών και **ταυτίζεται** με τους αναγνώστες και τις αναγνώστριες, **αναδεικνύοντας την καθολικότητα του προβλήματος.** Χάρη στο **οικείο ύφος** που διαμορφώνει και την **αμεσότητα του λόγου**, **προσελκύει το ενδιαφέρον** τους και τους ευαισθητοποιεί, **ώστε να αναγνωρίσουν και στις δικές τους συνήθειες την άσκοπη επιδίωξη υλικών αποκτημάτων.**
3. **παρομοίωση:** «Θα μπορούσαμε, επομένως, να παρομοιάσουμε την υπερκαταναλωτική μανία με ένα είδος «ναρκωτικού»». Η συγγραφέας **παραλληλίζει** την υπερβολική κατανάλωση με την εξάρτηση από μια εθιστική ουσία, **υποδηλώνοντας ότι η συνεχής απόκτηση αγαθών δημιουργεί μια πρόσκαιρη αίσθηση ικανοποίησης, χωρίς να εξασφαλίζει ουσιαστική ευτυχία.** Με τον παραλληλισμό αυτό **προκαλεί ανησυχία για τον εγκλωβισμό του ανθρώπου σε μια αδιέξοδη καταναλωτική συμπεριφορά και παρακινεί τους δέκτες να επανεξετάσουν τις προτεραιότητές τους.**

β. σημαντικά= πολύ / εκφυλιστεί=αλλοιωθεί, ξεφτίσει / λύτρωση = ανακούφιση

✍ ΘΕΜΑ Γ , σελ. 150:

Στο απόσπασμα από τον *Πλούτο* του Αριστοφάνη, ο Χρεμύλος και η Πενία διαφωνούν για τη σχέση πλούτου, φτώχειας και ανθρώπινης ευημερίας. Ο Χρεμύλος μέσω του **λαϊκού ουσιαστικού με την αρνητική σημασία «κατεργαρέοι»** καταγγέλλει ειρωνευόμενος την άδικη κατανομή των αγαθών, εφόσον ανέντιμοι άνθρωποι πλουτίζουν, ενώ οι τίμιοι στερούνται ακόμη και τα αναγκαία. Ωστόσο, η προσδοκία του ότι ο Πλούτος θα προσφέρει **«μεγαλύτερα καλά»** συγκρούεται με τη θέση της **Πενίας «δεν πιστεύω να είναι για το καλό σας»**. Η **αντίθεση** φανερώνει πως η Πενία θεωρεί τη φτώχεια κίνητρο εργασίας και δημιουργίας. Μάλιστα, με το καταληκτικό **ρητορικό ερώτημα «ποιος θα θελήσει να κάνει τον χαλκουργό...παραμελώντας όλα αυτά;»** τονίζει τον κίνδυνο να εγκαταλειφθούν αναγκαίες χειρωνακτικές εργασίες, τις οποίες αναλαμβάνουν συχνά οι οικονομικά ασθενέστεροι. Έτσι, αναδεικνύεται το σπουδαίο έργο που προσφέρουν στην κοινωνία οι άνθρωποι αυτοί, καθώς με τον καθημερινό τους μόχθο αγωνίζονται να εξασφαλίσουν τα προς το ζην.

Προσωπικά, με προβληματίζει η ιδέα ότι η φτώχεια είναι αναγκαία για την πρόοδο. Θέλω να μπορώ να εργάζομαι και να δημιουργώ χωρίς την αγωνία της επιβίωσης. Ταυτόχρονα, όμως, πιστεύω πως ο πλούτος δεν πρέπει να γίνεται αυτοσκοπός, μιας και, όταν κυνηγάμε μόνο το χρήμα, χάνουμε το νόημα της ζωής, υποδουλωνόμαστε στην επιθυμία να αποκτούμε διαρκώς περισσότερα και τελικά συνήθως καταλήγουμε υπερφίαλοι.

(185 λέξεις)

⇢ **Εντόπισε τους παραπάνω κειμενικούς δείκτες στο βιβλίο:** Σ. Π. Αλπίτση, *Περνώντας από τη θεωρία στην πράξη – Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου,* εκδόσεις αξία
⇢ **ουσιαστικό με αρνητική-ειρωνική σημασία:** σελ. 25
⇢ **ρητορικό ερώτημα:** σελ. 19, 246
⇢ **αντίθεση:** σελ. 437 & 476 & 208 (σχετίζεται με το περιεχόμενο κι όχι τη γλώσσα του κειμένου)

ΘΕΜΑ Δ : σελ. 151

Κείμενο επιχειρηματολογίας στο πλαίσιο του μαθήματος της Νεοελληνική Γλώσσας:

- Λογική απόδειξη του θέματος με ορθά επιχειρήματα (έγκυρα και αληθή).
- Κυριολεκτική γλώσσα και άλλες γλωσσικές επιλογές της επιχειρηματολογίας: εδώ θα χρησιμοποιήσουμε: ρητορικό ερώτημα, ρήματα σε έγκλιση οριστική και υποτακτική, διαρθρωτικές λέξεις-φράσεις που δηλώνουν: αίτιο, αποτέλεσμα, συμπέρασμα κ.τλ.
- Αναφορά στην αφορμή επαφής με το θέμα: Στο πλαίσιο του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας.

- Αυστηρή οργάνωση.
- Ο προβληματισμός του πομπού θα δηλωθεί τόσο μέσω της απόδειξης όσο και μέσω της επιλεκτικής χρήσης συνυποδηλωτικής, συναισθηματικά φορτισμένης γλώσσας, α΄ πληθυντικού και α΄ ενικού (Β΄ Σκέλος-προσωπική τοποθέτηση στην αρχή/στο τέλος).

σελ. 157-158: Κρατώ σημειώσεις από τα κείμενα αναφοράς που θα με βοηθήσουν να αποδείξω τις θέσεις μου και να εμπλουτίσω το περιεχόμενο του κειμένου που θα γράψω.

Κείμενο 1:

✓ «Η φενάκη των εορτών μας παρασύρει σε ασύστολη αγοραστική μανία». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Ειδικότερα τις εν λόγω γιορτινές ημέρες, οδηγούμαστε πολλάκις στην αγορά άχρηστων αγαθών και προϊόντων». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Το «μάρκετινγκ» επηρεάζει τους πάντες, είτε συνειδητά, είτε ασυνείδητα». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Μπορούμε, όμως, να εκφράσουμε τα συναισθήματά μας μέσω της αγοράς ενός δώρου;». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Μπορεί, πράγματι, να μετρηθεί η αγάπη σε ευρώ ή σε οποιοδήποτε άλλο νόμισμα;». (Α΄ Σκέλος)
«Το κρίσιμο θέμα είναι, όμως, το κατά πόσο επιθυμούμε ουσιαστικά τα υλικά αγαθά που ψωνίζουμε». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Γινόμαστε όντως πιο ευτυχισμένοι μέσα από τον υλισμό ή απλά γεμίζουμε την πλήξη μας και καμουφλάρουμε τη θλίψη μας κάνοντας «shopping therapy» στις χριστουγεννιάτικες εμποροπανηγύρεις;». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Όταν σπαταλάμε περισσότερα από όσα έχουμε, και κυρίως για να αγοράσουμε πράγματα που δεν χρειαζόμαστε, για να εντυπωσιάσουμε ανθρώπους, που ίσως ούτε καν συμπαθούμε, οδηγούμαστε σε ένα φαύλο κύκλο ματαιότητας». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Το τι ψωνίζουμε, ορίζει, δηλαδή, το τι είμαστε, τι θέλουμε να είμαστε ή τι θέλουμε να δείχνουμε πως είμαστε». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Η κατανάλωση, επίσης, δίνει μια ψεύτικη αίσθηση ελευθερίας». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Μέσα στην αφθονία της αγοράς, όμως, ό,τι και να αγοράσεις, δεν μπορεί να υποκαταστήσει κάθε φορά αυτό το κάτι καινούριο που σου λείπει». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Θα μπορούσαμε, επομένως, να παρομοιάσουμε την υπερκαταναλωτική μανία με ένα είδος «ναρκωτικού»». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Ας μην ξεχνάμε πως στο όνομα του «μάρκετινγκ», πολλές αξίες έχουν εκφυλιστεί». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Η αλληλεγγύη προς τους συνανθρώπους μας έχει γίνει εμπορεύσιμο αγαθό, το οποίο προωθείται μόνο για αυτές τις γιορτινές μέρες». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Μιας αλληλεγγύης που παίρνει τη μορφή της μαζικής φιλανθρωπίας με ημερομηνία λήξης το πέρας των εορτών...». (Α΄ Σκέλος)

Κείμενο 2:

✓ «Ευτυχία είναι να έχεις ό,τι χρειάζεσαι, όχι τα πάντα». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Τα πάντα δεν φέρνουν την ευτυχία». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Ο άνθρωπος όταν τα έχει όλα φτάνει στον κορεσμό και αναζητά άλλα πράγματα». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Ευτυχία είναι να έχεις ανθρώπους δίπλα σου που σε αγαπούν και όσα υλικά αγαθά έχεις ανάγκη». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Ευτυχία είναι να μπορείς να είσαι ο εαυτός σου, χωρίς προσποιήσεις και να έχεις όσους αγαπάς δίπλα σου, επειδή σε εκτιμούν γι' αυτό ακριβώς που είσαι». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Ευτυχία είναι να μην έχεις ενοχές που βαραίνουν την ψυχή σου και να είσαι καθαρός άνθρωπος». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Η ευτυχία είναι υποκειμενική, μα στην ουσία ευτυχισμένος είναι αυτός που είναι ευχαριστημένος με ό,τι έχει και όχι αυτός που έχει τα πάντα». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Για εμένα η ευτυχία είναι πρώτα από όλα να πετυχαίνω τους στόχους που έχω βάλει στην ζωή μου». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Ακόμα, είμαι ευτυχισμένος όταν βοηθάω δικούς μου ανθρώπους και όταν τους βλέπω να γελάνε». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Επίσης, νιώθω λύτρωση όταν έχω πάρει μια σωστή απόφαση για την ζωή μου». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Όταν δέχομαι και εγώ αγάπη, νιώθω ευτυχία, όπως κι όταν βλέπω τους ανθρώπους να βοηθάνε τον συνάνθρωπό τους». (Β΄ Σκέλος)

Στο υπόδειγμα που ακολουθεί έχει χρησιμοποιηθεί πορτοκαλί γραφή σε σημεία που εμπνεύστηκε ο πομπός από τα κείμενα αναφοράς που μελέτησε. **Επίσης, τα επιχειρήματα που «έχτισε» ο/η συγγραφέας έχουν εμπλουτιστεί με τη βοήθεια του υλικού που μελέτησε στις σελίδες της ενότητας του βιβλίου (σελ. 133 & 140-141 & 134 & 142-143)**

Στη σύγχρονη καταναλωτική κοινωνία, η απόκτηση υλικών αγαθών προβάλλεται συχνά ως απαραίτητη προϋπόθεση της ευτυχίας. Ωστόσο, η πραγματική ευημερία δεν εξαρτάται από τον αριθμό των αποκτημάτων μας. Αντίθετα, ο υπερκαταναλωτισμός αλλοιώνει τον χαρακτήρα και υποβαθμίζει τις ανθρώπινες σχέσεις, απομακρύνοντάς μας από όσα δίνουν ουσιαστικό νόημα στη ζωή.
Ο καταναλωτισμός επηρεάζει αρνητικά τον χαρακτήρα του ανθρώπου, καλλιεργώντας στάσεις και συμπεριφορές που υπονομεύουν την προσωπική του ολοκλήρωση. Αρχικά, ενισχύει την απληστία και τη ματαιοδοξία. Υπό την επίδραση της διαφήμισης, ο άνθρωπος επιθυμεί διαρκώς καινούρια προϊόντα, ακόμη κι όταν δεν τα χρειάζεται. Σταδιακά, αξιολογεί τον εαυτό του με βάση τα αποκτήματά του και επιδιώκει να εντυπωσιάζει τους άλλους, αντί να καλλιεργεί την προσωπικότητά του. Έτσι, παγιδεύεται σε έναν αδιάκοπο κύκλο επιθυμιών, καθώς η πρόσκαιρη ικανοποίηση από κάθε αγορά δίνει γρήγορα τη θέση της σε νέες απαιτήσεις. Η οικονομική σπατάλη και η εξάρτηση από την κατανάλωση περιορίζουν, τελικά, την προσωπική του ελευθερία.

Η αλλοίωση, όμως, του χαρακτήρα του ανθρώπου από τον καταναλωτισμό επηρεάζει αναπόφευκτα και τις σχέσεις του με τους συνανθρώπους του. Όταν το ακριβό δώρο θεωρείται απόδειξη αγάπης, η ουσιαστική επικοινωνία υποχωρεί μπροστά στην επίδειξη. Η αξία των ανθρώπων συνδέεται με την οικονομική τους επιφάνεια, ενώ η συντροφικότητα και η ανιδιοτελής προσφορά παραμερίζονται. Ακόμη και η αλληλεγγύη κινδυνεύει να μετατραπεί σε ευκαιριακή πράξη κοινωνικής προβολής. Επομένως, ο καταναλωτισμός ενισχύει τον ανταγωνισμό και αποδυναμώνει τους δεσμούς εμπιστοσύνης που στηρίζουν την ανθρώπινη συμβίωση.

Απέναντι σε αυτή την απομάκρυνση από τις ουσιαστικές αξίες της ζωής, θεωρώ πως η πραγματική ευτυχία βρίσκεται πρωτίστως στην αγάπη και στους ανθρώπινους δεσμούς. Η παρουσία ανθρώπων που μας αποδέχονται χωρίς προσποιήσεις, μας στηρίζουν στις δυσκολίες και μοιράζονται τη χαρά μας προσφέρει συναισθηματική ασφάλεια. Εξίσου σημαντική είναι η δυνατότητα να ανταποδίδουμε αυτή την αγάπη, βοηθώντας όσους μας χρειάζονται. Η φιλία, η οικογενειακή θαλπωρή και η αλληλοπροσφορά δημιουργούν ένα περιβάλλον στο οποίο μπορούμε να είμαστε ο εαυτός μας και να αισθανόμαστε πραγματικά πλήρεις.

Παράλληλα, η ευτυχία προϋποθέτει ποιότητα ζωής. Η κάλυψη των βασικών αναγκών, η υγεία, η αξιοπρεπής διαβίωση και ο ελεύθερος χρόνος αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις της. Επιπλέον, η επίτευξη προσωπικών στόχων, η δημιουργική εργασία και η δυνατότητα ελεύθερων επιλογών προσφέρουν ικανοποίηση και ενισχύουν την αυτοεκτίμηση. Χρειάζεται, επίσης, να εκτιμούμε όσα ήδη διαθέτουμε, χωρίς να εγκαταλείπουμε τις φιλοδοξίες μας. Το μέτρο, η αυτογνωσία και η εσωτερική γαλήνη μάς επιτρέπουν να απολαμβάνουμε τη ζωή χωρίς να εξαρτόμαστε από την αδιάκοπη απόκτηση αγαθών.

Ας μην αναζητούμε, λοιπόν, την ευτυχία στις βιτρίνες των καταστημάτων, αλλά στις στιγμές που μοιραζόμαστε, στους στόχους που πραγματοποιούμε και στις αξίες που υπηρετούμε. Ας χρησιμοποιούμε τα υλικά αγαθά για να βελτιώνουμε τη ζωή μας, χωρίς να τους επιτρέπουμε να καθορίζουν την αξία της.

(432 λέξεις)

1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
Γ.4. Διεθνισμός & Παγκοσμιοποίηση ≠ Πολιτισμική ισοπέδωση & Οικονομική εκμετάλλευση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ: σελ. 194-198

ΘΕΜΑ Α, σελ. 197:

☞ **Η 2η παράγραφος κλείνει στην 7η σειρά της β΄ ενότητας του Κειμένου 1..**

Επιλεγμένα αποσπάσματα σχετικά με το θέμα όπου εστιάζει η περίληψη:

1η παράγραφος

- «σύγχρονη τάση συστηματικής ενοποίησης όλου του κόσμου»
- «στην οικονομία, στο εμπόριο, στις επικοινωνίες και την πληροφορική, στις συγκοινωνίες, στον τουρισμό και φυσικά στην εκπαίδευση»
- «δεν γνωρίζει ή δεν θέλει να διακρίνει εθνικά και κρατικά σύνορα και συστήματα, ούτε φυλές, θρησκείες, πολιτισμούς, ιστορίες και παραδόσεις»
- «ισοπέδωση της εθνικής ταυτότητας και υπόστασης των λαών»
- «μεγαλόπνοο σχέδιο ανάπτυξης όλων των λαών»
- «αδήριτη ανάγκη συμβίωσης και εκσυγχρονισμού»

2η παράγραφος

- «Ελληνικής Παιδείας ως έμπρακτη και συστηματική διαδικασία εκπαίδευσης και μόρφωσης»
- «Ελληνική Παιδεία ως πνευματική και μορφωτική κληρονομιά της Ανθρωπότητας»
- «Η κλασσική Ελληνική Παιδεία μπορεί πολλά να προσφέρει»
- «με επίκεντρο τον Άνθρωπο, τη γόνιμη σκέψη του και τη δημοκρατική συμβίωση όχι μόνο σε εθνικό, αλλά σε παγκόσμιο επίπεδο»

☞ Προσοχή στη θεματική περίοδο που πρέπει να αναφέρεται στο γενικό θέμα των δύο παραγράφων.

✍ Ο Στέλιος Νικόδημος εξετάζει την παγκοσμιοποίηση και τη σχέση της με την παιδεία. Επισημαίνει ότι η παγκοσμιοποίηση ενοποιεί ποικίλους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας, υπερβαίνοντας εθνικούς και πολιτισμικούς διαχωρισμούς. Ωστόσο, άλλοι τη θεωρούν απειλή για την ταυτότητα των λαών και άλλοι ευκαιρία ανάπτυξης και συνεργασίας. Για την

πραγμάτωση αυτού του οράματος, υποστηρίζει ότι είναι αναγκαία η στροφή στην κλασική ελληνική παιδεία, ώστε οι πολίτες να είναι άνθρωποι δημοκρατικοί και ολόπλευρα καλλιεργημένοι.

(70 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β

Ερώτημα 1ο , σελ. 197

Ο Σ. Νικόδημος ορίζει την παγκοσμιοποίηση ως διαδικασία ενοποίησης των λαών σε ποικίλους τομείς, πέρα από εθνικούς και πολιτισμικούς διαχωρισμούς. Παρότι αυτή ενδέχεται να απειλήσει την ιδιαίτερη ταυτότητά τους, μπορεί να αποτελέσει ευκαιρία παγκόσμιας ανάπτυξης και συνεργασίας. Καθοριστική προϋπόθεση είναι η αξιοποίηση της κλασικής ελληνικής παιδείας, η οποία προάγει την ανθρωπιστική σκέψη και τη δημοκρατική συνύπαρξη. Επομένως, ο διεθνισμός δεν συνεπάγεται αναγκαστικά πολιτισμική ισοπέδωση.

(64 λέξεις)

☞ **Εντοπίζουμε τα δύο ζητούμενα της άσκησης:** τον **ορισμό** της παγκοσμιοποίησης και τη **θέση** του συγγραφέα απέναντι στο δίλημμα του τίτλου.
☞ **Εξετάζουμε το δίλημμα του τίτλου:** Η παγκοσμιοποίηση αποτελεί αναγκαιότητα για την ανάπτυξη και τη συνεργασία των λαών ή απειλή για την πολιτισμική τους ταυτότητα;
☞ **Αναζητούμε τη θέση του συγγραφέα, προσέχοντας να μην περιοριστούμε στην παράθεση των δύο αντίθετων απόψεων.** Εντοπίζουμε τον ρόλο που αποδίδει στην ελληνική παιδεία για την επίτευξη της παγκόσμιας συνεργασίας και της δημοκρατικής συνύπαρξης.
☞ Συνθέτουμε μία παράγραφο με **τριμερή δομή**: στη **θεματική περίοδο** αποδίδουμε τον **ορισμό**, στις **λεπτομέρειες** παρουσιάζουμε τη **θέση του συγγραφέα** και στην **κατακλείδα απαντούμε στο δίλημμα του τίτλου.**

Ερώτημα 2ο, σελ. 197:

Πληροφοριακή πρόθεση: Ο συγγραφέας, στο πλαίσιο του άρθρου του, επιδιώκει να ενημερώσει τους αναγνώστες και τις αναγνώστριες για την ιστορική εξέλιξη της παγκοσμιοποίησης. Συγκεκριμένα, **αναφέρεται σε ιστορικά γεγονότα,** παρουσιάζοντας διαδοχικές μορφές κυριαρχίας, από τις αρχαίες ηγεμονίες και αυτοκρατορίες έως τη σύγχρονη οικονομική παγκοσμιοποίηση. Χαρακτηριστικό είναι το χωρίο: «**Η Ιστορία της παγκοσμιοποίησης έχει τις ρίζες της στη Μινωική και Μυκηναϊκή εποχή».** Με αυτές τις ιστορικές αναφορές εξυπηρετεί τον πληροφοριακό του στόχο.
Συμβουλευτική/παραινετική πρόθεση: Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί **ρήματα σε προτρεπτική υποτακτική έγκλιση**, όπως στα χωρία **«Ν' απαιτήσουμε την κατάργηση των σκουπιδιών παντός τύπου»** και «**Να γίνει ο άνθρωπος η αξία της κοινωνίας· όχι το προϊόν».** Με αυτή τη γλωσσική επιλογή παροτρύνει τους αναγνώστες και τις αναγνώστριες να διεκδικήσουν κοινωνικές αλλαγές που θα θέτουν στο επίκεντρο τον άνθρωπο και όχι το οικονομικό κέρδος.

Παράλληλα, με τη χρήση του **α΄ πληθυντικού ρηματικού προσώπου («απαιτήσουμε»)**, ο πομπός ταυτίζεται με τους δέκτες, διαμορφώνοντας οικείο και άμεσο ύφος. Έτσι, επιδιώκει να τους ευαισθητοποιήσει, να αναδείξει την καθολικότητα του ζητήματος και να τους μεταδώσει το αίσθημα της συλλογικής ευθύνης, ενισχύοντας την πειστικότητα και την αποτελεσματικότητα της προτροπής του.

Ερώτημα 3ο, σελ. 198:

α. Η πρώτη νοηματική ενότητα οργανώνεται αντιθετικά, καθώς ο συγγραφέας παρουσιάζει δύο διαφορετικές προσεγγίσεις της παγκοσμιοποίησης. **Από τη μία πλευρά, αυτή αντιμετωπίζεται ως απειλή για την εθνική και πολιτισμική ταυτότητα των λαών** («ως ισοπέδωση της εθνικής ταυτότητας και υπόστασης των λαών»), ενώ **από την άλλη ως δυνατότητα ανάπτυξης, συνεργασίας και εκσυγχρονισμού** («ως μεγαλόπνοο σχέδιο ανάπτυξης όλων των λαών»). **Η αντίθεση δηλώνεται με τις διαρθρωτικές φράσεις «από το ένα μέρος» και «από το άλλο μέρος». Η συγκεκριμένη οργάνωση εξυπηρετεί τον ερμηνευτικό χαρακτήρα του επιστημονικού λόγου,** καθώς επιτρέπει στον συγγραφέα να παρουσιάσει διαφορετικές ερμηνείες του ίδιου φαινομένου. Επιπλέον, συμβάλλει στη **διαμόρφωση σοβαρού και αντικειμενικού ύφους,** όπως αρμόζει σε ένα επιστημονικό κείμενο, αφού εξετάζονται αντίθετες προσεγγίσεις του ζητήματος. Ωστόσο, **το ύφος στην συγκεκριμένη περίπτωση δεν είναι απολύτως ουδέτερο, καθώς χρησιμοποιούνται αξιολογικά φορτισμένες εκφράσεις,** όπως «ισοπέδωση της εθνικής ταυτότητας» και «μεγαλόπνοο σχέδιο ανάπτυξης», οι οποίες **αποδίδουν την ένταση των αντίθετων αντιλήψεων για την παγκοσμιοποίηση,** χωρίς όμως να δηλώνουν απαραίτητα την προσωπική θέση του συγγραφέα στο ζήτημα των επιπτώσεων της παγκοσμιοποίησης και να καθιστούν τον επιστημονικό λόγο υποκειμενικό.

β. Ο συγγραφέας επιλέγει να ξεκινήσει τη δεύτερη παράγραφο με την ευθεία ερώτηση «Πώς συνέβησαν όλα αυτά;», προκειμένου να **απευθυνθεί άμεσα** στους αναγνώστες και τις αναγνώστριες, **εγείροντας το ενδιαφέρον και τον προβληματισμό τους** για τον τρόπο με τον οποίο οι μεγάλες εταιρείες απέκτησαν παγκόσμια οικονομική και πολιτική κυριαρχία. Έτσι, **προσδίδει στον λόγο του ζωντάνια και παραστατικότητα**, διαμορφώνοντας **οικείο ύφος που καθιστά το άρθρο πιο αποτελεσματικό.** Παράλληλα, **η ερώτηση εξυπηρετεί την οργάνωση του κειμένου, καθώς λειτουργεί μεταβατικά από την πρώτη παράγραφο**, όπου παρουσιάζεται η ιστορική εξέλιξη της παγκοσμιοποίησης και η σύγχρονη κυριαρχία των εταιρειών, στη δεύτερη, όπου εξηγούνται οι τρόποι με τους οποίους επιβλήθηκε αυτή η κυριαρχία.

ΘΕΜΑ Γ , σελ. 198:

Στο ποίημα αναδύεται το όραμα ενός κόσμου ειρηνικού, όπου η αγάπη καταργεί τα σύνορα και η αλληλεγγύη γίνεται ο συνδετικός ιστός της ανθρωπότητας. Αφετηρία αυτού του οράματος αποτελεί η **οπτικοκινητική εικόνα** «Αν όλα τα παιδιά της Γης / πιάναν γερά τα χέρια», που αποτυπώνει

την αυθόρμητη ένωση ανθρώπων διαφορετικής καταγωγής. Το κράτημα των χεριών συμβολίζει την εμπιστοσύνη και τη συνεργασία, ενώ η παιδική αθωότητα προβάλλεται ως θεμέλιο μιας κοινωνίας απαλλαγμένης από προκαταλήψεις. Αυτή η ανθρώπινη αλυσίδα διευρύνεται νοηματικά με τη **μεταφορά** «κι ολόκληρη τη Γη μας / θ' αγκάλιαζε». Η χειρονομία της ένωσης μετατρέπεται σε μια απέραντη αγκαλιά, που χωρά κάθε λαό και πολιτισμό, εκφράζοντας την οικουμενικότητα της αγάπης. Η κορύφωση έρχεται με την **προσωποποίηση** «θα 'ρχότανε κι η άνοιξη / να μπει μες στο χορό», καθώς η φύση συμμετέχει πλέον στη γιορτή της ανθρώπινης συμφιλίωσης, ενώ η άνοιξη συμβολίζει την αναγέννηση και την ελπίδα για ένα καλύτερο αύριο.

Προσωπικά, θα ήθελα να ανήκω σε αυτόν τον κόσμο, γιατί εκεί η διαφορετικότητα θα αποτελούσε πλούτο και όχι αιτία αντιπαράθεσης. Κυρίως, θα ένιωθα πως η ευτυχία αποκτά βαθύτερο νόημα όταν τη μοιραζόμαστε, χωρίς να αφήνουμε κανέναν έξω από τον κοινό μας πανανθρώπινο κύκλο.

(191 λέξεις)

→ **Εντόπισε τους παραπάνω κειμενικούς δείκτες στο βιβλίο:** Σ. Π. Αλπίτση, *Περνώντας από τη θεωρία στην πράξη – Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου*, εκδόσεις αξία
→ **οπτικο-κινητική εικόνα:** σελ. 25
→ **μεταφορά:** σελ. 263 ή → **σχήμα μετωνυμίας:** σελ. 265
→ **προσωποποίηση:** σελ. 268

☞ **«κι ολόκληρη τη Γη μας / θ' αγκάλιαζε»**
Το **σχήμα μεταφοράς** βασίζεται στη μεταφορά μιας σημασίας σε διαφορετικό πεδίο, λόγω κάποιας νοητής ομοιότητας. Εδώ, ο κύκλος του χορού παρουσιάζεται σαν να μπορεί να αγκαλιάσει τη Γη. Το ρήμα «αγκάλιαζε» αποκτά μεταφορική σημασία, καθώς εκφράζει την πανανθρώπινη αγάπη, την ενότητα και την αλληλεγγύη.
Το **σχήμα μετωνυμίας** βασίζεται σε μια πραγματική σχέση συνάφειας μεταξύ δύο εννοιών, όπως δημιουργού και έργου, τόπου και κατοίκων ή περιέχοντος και περιεχομένου. Επομένως, θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι η λέξη **«Γη» χρησιμοποιείται μετωνυμικά αντί για τους κατοίκους της**, δηλαδή την ανθρωπότητα.

ΘΕΜΑ Δ : σελ. 198
Ομιλία μαθητή/μαθήτριας στην Προσομοίωση των Ηνωμένων Εθνών (Model United Nations – MUN), ως εκπροσώπου του Βιετνάμ.:

- Λογική απόδειξη του θέματος με ορθά επιχειρήματα (έγκυρα και αληθή).
- Αυστηρή οργάνωση.

- **Εξωτερικά χαρακτηριστικά:**
  Προσφώνηση:
  Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε,
  Αξιότιμες κυρίες και αξιότιμοι κύριοι εκπρόσωποι των κρατών,
  Επιφώνηση:
  Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.
- **Εσωτερικές αναφορές:**
  - ✓ **Πρόλογος:** α) Τιμητική αναφορά στη συμμετοχή στην Προσομοίωση των Ηνωμένων Εθνών και στη δυνατότητα διεθνούς διαλόγου, β) Αναφορά στην ιδιότητα του πομπού ως εκπροσώπου του Βιετνάμ, μιας χώρας που επενδύει στην εκπαίδευση και επιδιώκει να αξιοποιήσει τα οφέλη της οικονομικής παγκοσμιοποίησης, γ) Παρουσίαση του θέματος: ανησυχίες για τη σημερινή εφαρμογή της παγκοσμιοποίησης και ανάδειξη της ουσιαστικής παιδείας ως προϋπόθεσης μιας δίκαιης παγκόσμιας συνεργασίας.
- **Κυριολεκτική γλώσσα** και άλλες γλωσσικές επιλογές της επιχειρηματολογίας: αποφαντικές προτάσεις με ρήματα σε οριστική (βεβαιότητα), προτάσεις επιθυμίας με υποτακτική (χρέος, επιθυμία, προτροπή), ακριβολογία, ειδικοί όροι (οικονομική παγκοσμιοποίηση, κοινωνικές ανισότητες, πολιτισμική ταυτότητα, ανθρωπιστική παιδεία, διεθνής συνεργασία), διαρθρωτικές λέξεις και φράσεις (αίτιο, αποτέλεσμα, αντίθεση, συμπέρασμα).
- **Ρηματικά πρόσωπα και εγκλίσεις: α΄ ενικό – οριστική (πρόλογος, Α΄ Σκέλος):** Δήλωση της ιδιότητας του εκπροσώπου και έκφραση προσωπικής ανησυχίας, με διατήρηση του θεσμικού χαρακτήρα της ομιλίας. **γ΄ πρόσωπο – οριστική (Α΄ και Β΄ Σκέλος):** Αντικειμενική και τεκμηριωμένη παρουσίαση των κινδύνων της παγκοσμιοποίησης και της συμβολής της παιδείας. **α΄ πληθυντικό – οριστική και προτρεπτική υποτακτική (κυρίως Β΄ Σκέλος):** Ταύτιση πομπού και αποδεκτών, ανάδειξη συλλογικής ευθύνης και προτροπή για κοινή δράση. **β΄ πληθυντικό – οριστική και υποτακτική (επιλεκτικά στο Β΄ Σκέλος και στον επίλογο):** Άμεση, επίσημη και ευγενική απεύθυνση στους εκπροσώπους των κρατών, αναγνώριση του ρόλου τους και παρακίνησή τους για ανάληψη πρωτοβουλιών.
- **Ύφος:** Επίσημο, σοβαρό, τεκμηριωμένο και διπλωματικό, προτρεπτικός και αισιόδοξος τόνος κυρίως στο Β΄ Σκέλος.

☞ Ο πομπός εκπροσωπεί το Βιετνάμ και όχι απλώς τη μαθητική κοινότητα. Επομένως, οι θέσεις του πρέπει να διατυπώνονται με διπλωματικό τόνο, σεβασμό προς τα άλλα κράτη και έμφαση στη διεθνή συνεργασία.

σελ. 198-199: Κρατώ σημειώσεις από τα κείμενα αναφοράς που θα με βοηθήσουν να αποδείξω τις θέσεις μου και να εμπλουτίσω το περιεχόμενο του κειμένου που θα γράψω.

Κείμενο 1:

✓ «δεν γνωρίζει ή δεν θέλει να διακρίνει εθνικά και κρατικά σύνορα και συστήματα, ούτε φυλές, θρησκείες, πολιτισμούς, ιστορίες και παραδόσεις». (Α΄ Σκέλος)

✓ «Γι' αυτό εκλαμβάνεται από το ένα μέρος ως ισοπέδωση της εθνικής ταυτότητας και υπόστασης των λαών, που εξυπηρετεί μόνο τους πάσης φύσεως πλανητάρχες της εξουσίας και της οικονομίας». (Α΄ Σκέλος)

✓ «Η κλασσική Ελληνική Παιδεία μπορεί πολλά να προσφέρει και να μπολιάσει αρμονικά και εποικοδομητικά τις σύγχρονες αναπτυξιακές τάσεις των εκπαιδευτικών συστημάτων, με επίκεντρο τον Άνθρωπο, τη γόνιμη σκέψη του και τη δημοκρατική συμβίωση όχι μόνο σε εθνικό, αλλά σε παγκόσμιο επίπεδο». (Β΄ Σκέλος)

✓ «Το να είσαι Έλληνας δεν είναι ζήτημα καταγωγής, αλλά αγωγής». (Β΄ Σκέλος)

✓ «Οι κλασσικές σπουδές εξακολουθούν να αποτελούν τον πυρήνα και το κεφαλόβρυσο όλης της Ευρωπαϊκής Παιδείας και γενικότερα του Δυτικού πολιτισμού». (Β΄ Σκέλος)

✓ «Τα Ελληνικά εξακολουθούν να είναι το αθάνατο νερό που δίνει ζωή στη μάθηση, ένα δώρο που η απόκτησή του μπορεί να αλλάξει τον τρόπο που δουλεύει ο νους του ανθρώπου». (Β΄ Σκέλος)

✓ «Το να αγνοήσουμε ή να καταστρέψουμε τους Κλασσικούς ισοδυναμεί με πολιτιστική αυτοκτονία». (Β΄ Σκέλος)

Κείμενο 2:

✓ «Με το όνομα «παγκοσμιοποίηση της οικονομίας» η κυριαρχία παίρνει τη σημερινή της τελική μορφή με κύτταρο την «εταιρεία»». (Α΄ Σκέλος)

✓ «Η «εταιρεία», κατά κεντρικό και πρωτεύοντα ρόλο, καταργεί και ισοπεδώνει τα πάντα: κράτη, έθνη, σύνορα, συνειδήσεις, λογικές, συντάγματα, νόμους, ήθη και έθιμα». (Α΄ Σκέλος)

✓ «Η «πολιτική» μπαίνει στην υπηρεσία της εταιρείας και οι κυβερνώντες είναι μόνον κατ' όνομα». (Α΄ Σκέλος)

✓ «Στη συνέχεια, εξαγοράζουν όλες τις μικρές τοπικές και εθνικές εταιρείες και, ρυθμίζοντας τους προϋπολογισμούς των κρατών, χρεώνουν και υπερχρεώνουν τα κράτη». (Α΄ Σκέλος)

✓ «Ιδιωτικοποιούνται όλες οι κρατικές, δημόσιες και κοινοτικές «κοινωνικές παροχές» και κοινωνικά αγαθά, όπως η υγεία, παιδεία, ασφάλεια, πολιτισμός, ενημέρωση, επικοινωνία, συγκοινωνίες, μεταφορές, καθώς και όλες οι επιχειρήσεις κοινής ωφελείας». (Α΄ Σκέλος)

✓ «Όλοι μας να αισθανθούμε τη Γη σαν πατρίδα μας, και όλους τους ανθρώπους συμπατριώτες μας». (Β΄ Σκέλος)

✓ «Ν' απαιτήσουμε μια ενιαία παγκόσμια νομοθεσία που να ρυθμίζει τις σχέσεις παραγωγής με απόλυτη δικαιοσύνη». (Β΄ Σκέλος)

✓ «Να γίνει ο άνθρωπος η αξία της κοινωνίας· όχι το προϊόν». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Τέχνη, Επιστήμη, Φιλοσοφία να επικεντρωθούν στην ανάσχεση της υπερπαραγωγής και της υπερκατανάλωσης άχρηστων και επικίνδυνων προϊόντων». (Β΄ Σκέλος)

Στο υπόδειγμα που ακολουθεί έχει χρησιμοποιηθεί πορτοκαλί γραφή σε σημεία που εμπνεύστηκε ο πομπός από τα κείμενα αναφοράς που μελέτησε. **Επίσης, τα επιχειρήματα που «έχτισε» ο/η συγγραφέας έχουν εμπλουτιστεί με τη βοήθεια του υλικού που μελέτησε στις σελίδες της ενότητας του βιβλίου (σελ. 189 & 190 & 192)**

Αξιότιμε Πρόεδρε της Επιτροπής,
Αξιότιμες κυρίες και αξιότιμοι κύριοι
εκπρόσωποι των κρατών,

Αποτελεί ιδιαίτερη τιμή για εμένα να συμμετέχω στη σημερινή Προσομοίωση των Ηνωμένων Εθνών, εκπροσωπώντας το Βιετνάμ, μια χώρα που αναγνωρίζει στην εκπαίδευση τη δύναμη της κοινωνικής προόδου και επιδιώκει να αξιοποιήσει τις ουσιαστικές οικονομικές ευκαιρίες στο πλαίσιο του σύγχρονου παγκοσμιοποιημένου περιβάλλοντος. Ωστόσο, η διεθνής συνεργασία δεν μπορεί να θεωρείται αυτομάτως συνώνυμο της ευημερίας, αφού ο τρόπος με τον οποίο οργανώνεται καθορίζει ποιοι τελικά ωφελούνται.

Για να γίνω σαφέστερη-ος, η συγκέντρωση τεράστιας οικονομικής ισχύος σε πολυεθνικές επιχειρήσεις προκαλεί εύλογες ανησυχίες, όταν τα επιχειρηματικά συμφέροντα αποκτούν μεγαλύτερη επιρροή από τις ανάγκες των κοινωνιών. Ιδιαίτερα τα οικονομικά ασθενέστερα κράτη κινδυνεύουν να εξαρτηθούν από ισχυρότερους παράγοντες, περιορίζοντας τη δυνατότητά τους να καθορίζουν αυτόνομα τις αναπτυξιακές τους προτεραιότητες. Επιπλέον, η εμπορευματοποίηση βασικών κοινωνικών αγαθών, όπως η υγεία και η εκπαίδευση, οξύνει τις ανισότητες, στερώντας από εκατομμύρια ανθρώπους ουσιαστικές ευκαιρίες προόδου. Εξίσου ανησυχητικός είναι ο ενδεχόμενος κίνδυνος πολιτισμικής ομοιομορφίας, καθώς η άκριτη υιοθέτηση κυρίαρχων προτύπων απειλεί τις γλώσσες, τις παραδόσεις και την ιδιαίτερη ταυτότητα των λαών. Δεν επιδιώκουμε, επομένως, την απομόνωση των κρατών, αλλά μια συνεργασία που σέβεται την αυτονομία και την αξιοπρέπειά τους.

Κυρίες και κύριοι εκπρόσωποι,

Η απάντηση σε αυτές τις προκλήσεις βρίσκεται στην ουσιαστική παιδεία, η οποία δεν περιορίζεται στην επαγγελματική κατάρτιση, αλλά καλλιεργεί την κριτική σκέψη, την ανθρωπιστική-ηθική συνείδηση και τον σεβασμό στη διαφορετικότητα. Ένας μορφωμένος πολίτης μπορεί να αξιολογεί τις οικονομικές επιλογές, να αναγνωρίζει τις κοινωνικές αδικίες και να διεκδικεί δημοκρατικό έλεγχο των αποφάσεων που επηρεάζουν τη ζωή του. Η γνωριμία με την πολιτισμική κληρονομιά κάθε λαού ενισχύει την αυτογνωσία, ενώ η επαφή με άλλους πολιτισμούς καλλιεργεί την αμοιβαία

κατανόηση. Επιπλέον, η επιστημονική κατάρτιση και η τεχνολογική εξοικείωση επιτρέπουν στα λιγότερο αναπτυγμένα κράτη να αξιοποιούν τις παραγωγικές τους δυνατότητες, χωρίς να περιορίζονται στον ρόλο του «προμηθευτή» φθηνού εργατικού δυναμικού. Τέλος, η καλλιέργεια πανανθρώπινης συνείδησης κι ευθύνης ενισχύει τη συνεργασία των λαών για την αντιμετώπιση κοινών προβλημάτων, όπως η φτώχεια και η περιβαλλοντική κρίση. Μόνο κάτω από τις προϋποθέσεις αυτές η παιδεία μπορεί να μετατρέψει την οικονομική αλληλεξάρτηση σε σχέση ισότιμης συνεργασίας.

Κλείνοντας, η επίτευξη αυτού του υψηλού στόχου για υγιή και δίκαιο διεθνισμό απαιτεί κοινή δέσμευση. Σας καλώ, λοιπόν, να στηρίξετε την ισότιμη πρόσβαση στην ποιοτική εκπαίδευση και την πνευματική αλληλεπίδραση μεταξύ των κρατών. Μόνο αν θέσουμε τον άνθρωπο στο επίκεντρο της παγκόσμιας ανάπτυξης, η παγκοσμιοποίηση θα γίνει υπόθεση όλων και όχι προνόμιο επιτήδειων καιροσκόπων που θα διαψεύσουν τις προσδοκίες της οικουμένης.

Σας ευχαριστώ!

(405 λέξεις)

1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
Γ.5. Το όραμα ενός ειρηνικού κόσμου ≠ Ο εφιάλτης του πολέμου

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ: σελ. 228-233

ΘΕΜΑ Α, σελ. 231:

Επιλεγμένα αποσπάσματα σχετικά με το θέμα όπου εστιάζει η περίληψη:

1η παράγραφος

- «Η έρευνά της για την εκπαίδευση στην ειρήνη αποκαλύπτει έναν πολύπλοκο τομέα που επιδιώκει να βοηθήσει τα σχολεία να οικοδομήσουν κοινότητες που προωθούν την ειρηνευτική διαδικασία και την ιδιότητα του πολίτη».
- «να ενθαρρύνει τους μαθητές/τις μαθήτριες να γίνουν κατανοητικοί-ές, χωρίς αποκλεισμούς, κριτικοί στοχαστές που έχουν τις δεξιότητες για να ζήσουν ειρηνική ζωή».

2η παράγραφος

- «Οι στόχοι της εκπαίδευσης για την ειρήνη ποικίλλουν σημαντικά σε όλο τον κόσμο».
- «η εκπαίδευση για την ειρήνη επιδιώκει να διευκρινίσει τις πηγές της ανισότητας, για να προωθήσει ένα πιο δίκαιο και σταθερό μέλλον».
- «η εκπαίδευση για την ειρήνη επιδιώκει να προωθήσει εναλλακτικές αφηγήσεις της σύγκρουσης, για να ενθαρρύνει την αμοιβαία κατανόηση, τον σεβασμό και τη συνεργασία».

☞ Προσοχή στη θεματική περίοδο που πρέπει να αναφέρεται στο γενικό θέμα των δύο παραγράφων.
☞ Προσοχή! Η Σίλβια Ντιαγκρανάδος Φεράνς, της οποίας τις απόψεις καλείται να συμπτύξει ο μαθητής/η μαθήτρια, δεν είναι η συγγραφέας του κειμένου, οπότε δεν είναι εύστοχο στη θεματική ή αλλού να γίνει αναφορά στη «συγγραφέα».

✍ Η Σίλβια Ντιαγκρανάδος Φεράνς αναδεικνύει τις επιδιώξεις της εκπαίδευσης για την ειρήνη, οι οποίες διαφοροποιούνται ανάλογα με τις κοινωνικές συνθήκες. Αρχικά, επισημαίνει ότι τα σχολεία καλούνται να διαμορφώσουν ενεργούς πολίτες με κριτική ικανότητα, κοινωνική ευαισθησία και δεξιότητες ειρηνικής συμβίωσης. Ειδικότερα, στις αναπτυσσόμενες χώρες προτάσσεται η διερεύνηση των κοινωνικών ανισοτήτων, ενώ στις περιοχές συγκρούσεων επιδιώκεται η συμφιλίωση των αντιμαχόμενων πλευρών μέσω της εξέτασης διαφορετικών οπτικών.

(64 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β
Ερώτημα 1ο , σελ. 231:

☞ **Η φράση του Ζίγκμουντ Φρόιντ αναφέρεται στο Κείμενο 1.**

✍ Με τη δήλωσή του «Στον Μεσαίωνα, θα έκαιγαν εμένα. Τώρα καίνε μόνο τα βιβλία μου», ο Φρόιντ καταδικάζει τη μισαλλοδοξία και την πνευματική ανελευθερία. Αντιπαραβάλλοντας ειρωνικά δύο εποχές, υποδηλώνει ότι η πολιτισμική πρόοδος δεν εξάλειψε τον αυταρχισμό. Αντίθετα, η διαχρονική επιδίωξη των αυταρχικών καθεστώτων να καταπνίγουν κάθε αντίθετη άποψη οδηγεί στην καταστροφή βιβλίων και, συνεπώς, στη φίμωση της ελεύθερης σκέψης.

(64 λέξεις)

☞ Η παράγραφος μπορεί να ξεκινήσει και με μία θεματική που δεν θα αντιγράφει αυτούσια την άποψη του Ζίγκμουντ Φρόιντ, αλλά μερικώς θα την αναδιατυπώνει (π.χ. Με την αιχμηρή δήλωσή του για την καταστροφή των έργων του από τους ναζιστές, ο Φρόιντ στηλιτεύει τη διαχρονική μισαλλοδοξία απέναντι στην ελεύθερη πνευματική έκφραση.) ή ακόμη και θα την αποδίδει σε πλάγιο λόγο (π.χ. Ο Ζίγκμουντ Φρόιντ επισημαίνει ειρωνικά ότι, αν ζούσε στον Μεσαίωνα, θα τον έκαιγαν στην πυρά, ενώ στη σύγχρονη εποχή περιορίζονται στην καταστροφή των βιβλίων του).
☞ Η παράγραφος μπορεί να αναπτυχθεί με συνδυασμό των μεθόδων: σύγκριση-αντίθεση και αίτιο (αυταρχικά καθεστώτα)-αποτέλεσμα (κάψιμο βιβλίων-φίμωση της ελεύθερης άποψης).

Ερώτημα 2ο, σελ. 231:

Ο συντάκτης του Κειμένου 2 επιδιώκει να ευαισθητοποιήσει τους αναγνώστες και τις αναγνώστριες για την αξία της ειρήνης και να τους παρακινήσει να συμβάλουν στην εδραίωσή της. Αρχικά, αξιοποιεί **συναισθηματικά φορτισμένο λεξιλόγιο** («Μεγάλες αδικίες, ανισότητες και φρικαλεότητες»), με το οποίο αναδεικνύει τις οδυνηρές συνέπειες της απουσίας ειρήνης, προκαλώντας συναισθήματα αποτροπιασμού και αγανάκτησης. Έτσι, ευαισθητοποιεί τους δέκτες απέναντι στην ανάγκη προστασίας της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της ειρηνικής συνύπαρξης. Επιπλέον, **χρησιμοποιεί ρήμα σε β΄ πληθυντικό πρόσωπο και προστακτική έγκλιση** («Δώστε έμφαση στη συνεργασία και την ομαδική εργασία και υποβαθμίστε τον ανταγωνισμό και τα προσωπικά ενδιαφέροντα»), προσδίδοντας στον λόγο προτρεπτικό και συμβουλευτικό τόνο. Με αυτόν τον τρόπο, απευθύνεται άμεσα στους εκπαιδευτικούς και τους παρακινεί να υιοθετήσουν παιδαγωγικές πρακτικές που καλλιεργούν τη συνεργασία, τον αλληλοσεβασμό και την ειρηνική συνύπαρξη.

Άλλες γλωσσικές επιλογές:

- **Χρήση α΄ πληθυντικού ρηματικού προσώπου:** «αγαπάμε και φροντίζουμε τους άλλους». Με το α΄ πληθυντικό πρόσωπο ο συντάκτης εντάσσει τον εαυτό του στο σύνολο των ανθρώπων στους οποίους απευθύνεται, δημιουργώντας αίσθημα συλλογικότητας και κοινής ευθύνης. Έτσι, ενθαρρύνει την υιοθέτηση στάσεων που προάγουν την ειρήνη.
- **Χρήση ρημάτων σε υποτακτική έγκλιση:** «να αναλαμβάνουν δράση», «να αλλάξουν τον κόσμο». Η υποτακτική αναδεικνύει την επιθυμητή ενεργοποίηση των νέων και προσδίδει στον λόγο προτρεπτικό χαρακτήρα. Με αυτόν τον τρόπο, ο συντάκτης ενθαρρύνει την ανάληψη πρωτοβουλιών για τη διαμόρφωση μιας ειρηνικότερης κοινωνίας.

Ερώτημα 3ο, σελ. 231:

Τα δύο κείμενα **συνομιλούν αναδεικνύοντας τη δύναμη της παιδείας στην προάσπιση της ελευθερίας και της ειρήνης.** Ειδικότερα, το Κείμενο 1 καταδεικνύει έμμεσα τη **δύναμη των βιβλίων**, καθώς οι ναζιστές επιδίωκαν τη φίμωση της ελεύθερης σκέψης («Τώρα καίνε μόνο τα βιβλία μου»). Αντίστοιχα, το Κείμενο 2 προβάλλει τη **συμβολή της εκπαίδευσης** στην ειρηνική συνύπαρξη («Δώστε έμφαση στη συνεργασία και την ομαδική εργασία»). **Ωστόσο, το Κείμενο 2 προχωρά ένα βήμα παραπέρα, προτείνοντας συγκεκριμένους τρόπους εφαρμογής** της εκπαίδευσης για την ειρήνη στη σχολική πράξη.

ΘΕΜΑ Γ , σελ. 232:

☞ Προσοχή στο λεξιλογικό όριο που δεν είναι δεδομένο ότι θα κυμαίνεται πάντα στις 150-200 λέξεις με βάση τις οδηγίες του Ι.Ε.Π. και ασκήσεις που προτείνει.

Ο Αχιλλέας, συντετριμμένος από τον θάνατο του αγαπημένου του φίλου Πάτροκλου και βασανισμένος από ενοχές, μετατρέπει την οδύνη του σε ανεξέλεγκτη οργή και εκδικητική μανία, χάνοντας κάθε αυτοσυγκράτηση. **Ο θριαμβευτικός μονόλογός του σε ευθύ λόγο**, «Τρανή είναι η δόξα μας, τον Έκτορα σκοτώσαμε», μοιάζει με παραλήρημα που αποκαλύπτει τον συναισθηματικό του παροξυσμό, καθώς η εξόντωση του αντιπάλου τού προσφέρει πρόσκαιρη ικανοποίηση, χωρίς βέβαια κατά βάθος να απαλύνει τον πόνο του. Η **παραστατική περιγραφή** «των δυο ποδιών του πίσω ετρύπησε τα νεύρα» φανερώνει ότι η εκδίκηση δεν κατευνάζει το μίσος του, αλλά το μετατρέπει σε απάνθρωπη αγριότητα. Η ψυχική αυτή αποχαλίνωση αποτυπώνεται και στην **τριτοπρόσωπη αφήγηση** «τα 'δεσε στο αμάξι...δίνει ευτύς βιτσιά στ' αλόγατα... στη σκόνη το κεφάλι του σουρνόταν όλο», καθώς οι πράξεις του μαρτυρούν την κυριαρχία της οργής πάνω στη λογική. Προσωπικά, αισθάνομαι αποτροπιασμό και θυμό για την ανόσια πράξη του, αλλά και λύπη για τον ηθικό του ξεπεσμό. Ατιμάζοντας τον νεκρό Έκτορα,

ο γενναίος ήρωας χάνει την αξιοπρέπειά του και τη συμπάθεια ακόμη και των Ελλήνων, ακόμη και σε καιρό πολέμου.

(141 λέξεις)

→ **Εντόπισε τους παραπάνω κειμενικούς δείκτες στο βιβλίο:** Σ. Π. Αλπίτση, *Περνώντας από τη θεωρία στην πράξη – Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου*, εκδόσεις αξία
→ **μονόλογος: σελ. 439** → **ευθύς λόγος:** σελ. 25
→ **περιγραφή:** σελ. 441
→ **τριτοπρόσωπη αφήγηση:** σελ. 439
→ **συγκείμενο: σελ. 474**
→ **χαρακτήρες: σελ. 477-478**

ΘΕΜΑ Δ : σελ. 232
Άρθρο μαθητή/μαθήτριας στη σχολική εφημερίδα με σκοπό τον προβληματισμό των συμμαθητών/συμμαθητριών:

Εξωτερικά χαρακτηριστικά:

- Τίτλος: σύντομος, σαφής, περιεκτικός, ενδιαφέρων.

Εσωτερικά γνωρίσματα περιεχομένου:

- Λογική απόδειξη των θέσεων του πομπού με ορθά επιχειρήματα (έγκυρα και αληθή) και τεκμήρια – εμπειρικά παραδείγματα.
- Πρόλογος: α) **επικαιρική αφορμή:** Αναφορά στις συνεχιζόμενες πολεμικές συγκρούσεις (π.χ. πόλεμος στην Ουκρανία, Λωρίδα της Γάζας, Σουδάν κτλ.), β) **σύνδεση με το θέμα:** Επισήμανση των ολέθριων συνεπειών του πολέμου στην ανθρώπινη υπόσταση, γ) **σκοπός του άρθρου:** Προβληματισμός της σχολικής κοινότητας και ανάδειξη του ρόλου της εκπαίδευσης στην καλλιέργεια φιλειρηνικής συνείδησης.
- Υφολογική ποικιλία: οικείο ύφος (απεύθυνση στη σχολική κοινότητα: συμμαθητές, συμμαθήτριες και εκπαιδευτικούς) με **α΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο**, που δημιουργεί αίσθημα συλλογικότητας και κοινής ευθύνης, σε συνδυασμό με το ουδέτερο-απρόσωπο ύφος του άρθρου/κειμένου επιχειρηματολογίας, το οποίο διαμορφώνουν τα ακόλουθα μέσα: **γ΄ ρηματικό πρόσωπο, κυριολεκτική γλώσσα** και άλλες γλωσσικές επιλογές που θα χρησιμοποιήσουμε εδώ: **διαρθρωτικές λέξεις-φράσεις** που δηλώνουν αιτία, αποτέλεσμα, συμπέρασμα, **ρητορικό ερώτημα**, ρήματα σε **έγκλιση οριστική** που δηλώνουν βεβαιότητα.
- **Προτρεπτικός τόνος**, καθώς το β΄ ζητούμενο απαιτεί την ανάδειξη συγκεκριμένων εκπαιδευτικών δράσεων και την κινητοποίηση της σχολικής κοινότητας για την καλλιέργεια φιλειρηνικών αισθημάτων: **α΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο**, που εκφράζει συλλογική προτροπή και συμμετοχή, **β΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο**, όπου επιδιώκεται άμεση απεύθυνση στους εκπαιδευτικούς, και ρήματα σε

έγκλιση υποτακτική, που δηλώνουν επιθυμία, αναγκαιότητα ή προτροπή.

 σελ. 232-233: Κρατώ σημειώσεις από τα κείμενα αναφοράς που θα με βοηθήσουν να αποδείξω τις θέσεις μου και να εμπλουτίσω το περιεχόμενο του κειμένου που θα γράψω.

Κείμενο 1:

✓ «Έργα του Καρλ Μαρξ, του Άλμπερτ Αϊνστάιν, του Ζίγκμουντ Φρόιντ, της Έλεν Κέλερ, του Έριχ Μαρία Ρεμάρκ, του Μπέρτολτ Μπρεχτ, του Χάινριχ Μαν, του Έρνεστ Χέμινγουέι και εκατοντάδων άλλων διανοουμένων μετατράπηκαν σε στάχτη». (Α΄ Σκέλος)

✓ «Η ίδια εικόνα επαναλαμβανόταν και σε άλλες 34 γερμανικές πόλεις, κυρίως σε πόλεις με πανεπιστήμια». (Α΄ Σκέλος)

✓ «Μπορείτε να κάψετε τα βιβλία μου και τα βιβλία των καλύτερων μυαλών στην Ευρώπη, αλλά οι ιδέες που περιέχουν αυτά τα βιβλία έχουν βρει εκατομμύρια αποδέκτες και θα συνεχίσουν να βρίσκουν». (Α΄ Σκέλος)

Κείμενο 2:

✓ «να ενθαρρύνει τους μαθητές/τις μαθήτριες να γίνουν κατανοητικοί-ές, χωρίς αποκλεισμούς, κριτικοί στοχαστές που έχουν τις δεξιότητες για να ζήσουν ειρηνική ζωή». (Β΄ Σκέλος)

✓ «Οι εκπαιδευτικοί, οι διευθυντές και το προσωπικό σε όλο το κτίριο μπορούν να δώσουν παραδείγματα για το πώς να αγαπάμε και να φροντίζουμε τους άλλους μέσα από τις αλληλεπιδράσεις τους μεταξύ μας και με τους μαθητές». (Β΄ Σκέλος)

✓ «Συμπεριλάβετε τις φωνές των μαθητών/μαθητριών στη θέσπιση και αναθεώρηση των σχολικών κανόνων». (Β΄ Σκέλος)

✓ «Δώστε έμφαση στη συνεργασία και την ομαδική εργασία και υποβαθμίστε τον ανταγωνισμό και τα προσωπικά ενδιαφέροντα». (Β΄ Σκέλος)

✓ «Διευκολύνετε τις συζητήσεις σχετικά με διχαστικά πολιτικά και ηθικά ζητήματα για παιδιά όλων των ηλικιών». (Β΄ Σκέλος)

✓ «Τα παιδιά πρέπει να εξασκηθούν, από πολύ, πολύ νωρίς, στο πώς να αναλαμβάνουν δράση, να λύνουν τα προβλήματα στην κοινότητά τους, να έχουν θετικό αποτέλεσμα». (Β΄ Σκέλος)

Στο υπόδειγμα που ακολουθεί έχει χρησιμοποιηθεί πορτοκαλί γραφή σε σημεία που εμπνεύστηκε ο πομπός από τα κείμενα αναφοράς που μελέτησε. **Επίσης, τα επιχειρήματα που «έχτισε» ο/η συγγραφέας έχουν εμπλουτιστεί με τη βοήθεια του υλικού που μελέτησε στις σελίδες της ενότητας του βιβλίου (σελ. 223 & 225-226)**

Πόλεμος: Η ήττα της ανθρωπιάς και η «Αναγέννηση» μέσω της παιδείας

Οι πόλεμοι στην Ουκρανία και στο Σουδάν, όπως και οι αιματηρές συγκρούσεις στη Λωρίδα της Γάζας, μας θυμίζουν πόσο εύθραυστη είναι η

ειρήνη. Πίσω από τα ερείπια χάνονται ανθρώπινες ζωές, όνειρα και δικαιώματα. Απέναντι σε αυτή την τραγωδία, η παιδεία οφείλει να γίνει κινητήριος δύναμη της ειρήνης.

Πρωτίστως, ο πόλεμος υπονομεύει τη σωματική και ψυχική υπόσταση του ανθρώπου. Άμαχοι σκοτώνονται, παιδιά ακρωτηριάζονται, οικογένειες ξεριζώνονται. Όσοι επιβιώνουν στερούνται τροφή, περίθαλψη και στέγη, ενώ ο φόβος, το πένθος και οι εφιάλτες διαλύουν την ψυχή τους. Ιδιαίτερα οι νέοι χάνουν την ανεμελιά και τη δυνατότητα να σχεδιάσουν το μέλλον τους. Ακόμη και όταν σιγήσουν τα όπλα, τα τραύματα επιμένουν: η ειρήνη δεν μπορεί να επιστρέψει αυτομάτως όσα χάθηκαν.

Εξίσου ολέθρια είναι η προσβολή της ηθικής και πνευματικής υπόστασης. Η πολεμική προπαγάνδα καλλιεργεί μίσος και παρουσιάζει τον αντίπαλο ως κατώτερο, δικαιολογώντας απάνθρωπες πράξεις. Παράλληλα, η λογοκρισία φιμώνει την αμφισβήτηση και η καταστροφή πολιτιστικών αγαθών πλήττει τη συλλογική μνήμη. Χαρακτηριστικό προμήνυμα της ναζιστικής βαρβαρότητας υπήρξε, ήδη το 1933, η οργανωμένη καύση έργων σπουδαίων στοχαστών, προκειμένου να φιμωθεί η ελεύθερη δημοκρατική σκέψη, ο σεβασμός στις ανθρωπιστικές αρχές, και να ανοίξει ο δρόμος για την περιφρόνηση της ανθρώπινης ζωής.

Απέναντι στη φρίκη του πολέμου, η εκπαίδευση μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στην καλλιέργεια φιλειρηνικής συνείδησης. Η Ιστορία μπορεί, αναδεικνύοντας τις σκοπιμότητες και τις συνέπειες των πολεμικών συγκρούσεων, να ενισχύσει την εκτίμηση για την ειρήνη, ενώ η Λογοτεχνία, φωτίζοντας το ανθρώπινο δράμα, να καλλιεργήσει την αγάπη για τον συνάνθρωπο που υποφέρει άδικα. Εξίσου σημαντικό μπορεί να αποδειχθεί το παράδειγμα του εκπαιδευτικού, ο οποίος με τη δίκαιη συμπεριφορά, την κατανόηση και τον σεβασμό στη διαφορετικότητα, αλλά και με την ενθάρρυνση της ελεύθερης έκφρασης σε κλίμα εμπιστοσύνης, μπορεί να διδάξει έμπρακτα την ειρηνική συνύπαρξη.

Η φιλειρηνική αγωγή χρειάζεται, επιπλέον, συλλογικές πρωτοβουλίες που μετατρέπουν τις αξίες σε πράξη. Η συμμετοχή μας στη διαμόρφωση των σχολικών κανόνων δύναται να ενισχύει τη δημοκρατική ευθύνη, ενώ οι κοινές εργασίες μαθητών και μαθητριών διαφορετικών ομάδων θα περιορίσουν προκαταλήψεις και ανταγωνισμούς. Συζητήσεις για αμφιλεγόμενα κοινωνικά ζητήματα, εργαστήρια κατά της παραπληροφόρησης και μαθητική διαμεσολάβηση θα μας μας βοηθήσουν να εμπεδώσουμε στην πράξη τον σεβασμό της αντίθετης άποψης, ώστε να επιδιώκουμε πάντα την ειρηνική επίλυση διαφορών. Τέλος, εθελοντικές δράσεις για την αντιμετώπιση αναγκών της κοινότητας μπορούν να καλλιεργήσουν την αλληλεγγύη και να αποδείξουν ότι οι νέοι και οι νέες μπορούμε να συμβάλλουμε στην αλλαγή του κόσμου.

Ως επιστέγασμα, αν θέλουμε στ’ αλήθεια οι επόμενες γενιές να μη γνωρίσουν τη φρίκη του πολέμου, οφείλουμε να καλλιεργήσουμε από σήμερα μια διαφορετική αντίληψη για τις ανθρώπινες σχέσεις. Ας γίνει, λοιπόν, το σχολείο μας ο χώρος όπου η ειρήνη θα βιώνεται καθημερινά ως στάση ζωής και η παιδεία θα ανοίγει τον δρόμο για την αναγέννηση της ανθρωπιάς.

(444 λέξεις)

1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
Γ.6. Το πολίτευμα της δημοκρατίας ≠ Φαινόμενα εκφυλισμού στη σύγχρονη εποχή

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ: σελ. 272-277

ΘΕΜΑ Α, σελ. 275:

Επιλεγμένα αποσπάσματα σχετικά με το θέμα όπου εστιάζει η περίληψη:

- «Η δημοκρατία, ως πολίτευμα του «μέτρου», χρειάζεται πολίτες που να έχουν την αίσθηση των «ορίων» των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεών τους, πολίτες που να μπορούν να αντιστέκονται στο φανατισμό και τους διάφορους δογματισμούς».
- «ατόμων με αυτόνομη σκέψη, κριτική ικανότητα, ελεύθερη βούληση και γόνιμη αμφισβήτηση».
- «άτομα – πολίτες, που να θέλουν και να γνωρίζουν τον τρόπο συμμετοχής τους σ' εκείνες τις διαδικασίες για την επίλυση προβλημάτων που αφορούν τόσο την προσωπική όσο και την κοινωνική τους ζωή».
- «άτομα που μπορούν να συνδιαλέγονται μεταξύ τους, εκφράζοντας προσωπικές θέσεις και σκέψεις και όχι αναπαράγοντας τα κακέκτυπα ομοιώματα σκέψεων και ιδεολογημάτων των ΜΜΕ και της πολιτικής παραπληροφόρησης».
- «άτομα με πλήρη επίγνωση των στοιχείων της ατομικότητάς τους και των ιδιαιτεροτήτων τους».
- «Η ελευθερία, η ισονομία, η αξιοκρατία και η δικαιοσύνη που αποτελούν τα βασικά θεμέλια αυτής (δημοκρατίας) εμπεριέχουν το "ωραίο"».

✍ Ο Ηλίας Γιαννακόπουλος εστιάζει στα γνωρίσματα του δημοκρατικού πολίτη, δίνοντας έμφαση στην πνευματική και πολιτική του καλλιέργεια. Ειδικότερα, επισημαίνει ότι ο πολίτης οφείλει να ασκεί υπεύθυνα τα δικαιώματά του και να ανταποκρίνεται στα καθήκοντά του, απορρίπτοντας κάθε μορφή φανατισμού. Επιπλέον, χρειάζεται να διαθέτει κριτική αυτονομία, να συμμετέχει ενεργά στα κοινά και να υπερασπίζεται την προσωπική του ταυτότητα, καλλιεργώντας τον διάλογο και την αισθητική του.

(65 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β

☑ Ερώτημα 1ο , σελ. 275:

☞ **Το γ αναφέρεται στην 3η διαπίστωση του Κειμένου 2 (όχι στην 1η).**

☞ **Το δ αναφέρεται στην 1η διαπίστωση (όχι στην 3η) και το ερώτημα στην πλήρη του μορφή είναι:** Στην πρώτη διαπίστωσή του («Η δημοκρατία ως πολίτευμα...εκπαίδευση-σχολείο») ο συγγραφέας του κειμένου 2 υποστηρίζει ότι η δημοκρατία δεν χρειάζεται ασύδοτους πολίτες».

α. ΛΑΘΟΣ (Ο Περικλής εξαίρει την αξιοκρατία)
β. ΛΑΘΟΣ
γ. ΣΩΣΤΟ
δ. ΣΩΣΤΟ
ε. ΛΑΘΟΣ

Ερώτημα 2ο, σελ. 276:

Στον «Επιτάφιο», ο Περικλής αξιοποιεί την επίκληση τόσο στη λογική όσο και στο συναίσθημα των συμπολιτών του, προκειμένου να αναδείξει την αξία του αθηναϊκού δημοκρατικού πολιτεύματος και να ενισχύσει την προσήλωσή τους σε αυτό. Ειδικότερα, στο τέλος του αποσπάσματος **επικαλείται τη λογική του δέκτη μέσω επιχειρήματος**, καθώς ξεκινά από τον ισχυρισμό ότι «στη δημόσια ζωή δεν παρανομούμε». Στη συνέχεια, αναπτύσσει το επιχείρημά του ότι οι Αθηναίοι σέβονται την εξουσία και τους γραπτούς και άγραφους νόμους, ιδιαίτερα όσους προστατεύουν τους αδικουμένους. Με αυτόν τον τρόπο επιδιώκει να καταδείξει ότι η ατομική ελευθερία συνυπάρχει με τη νομιμότητα, πείθοντας τους συμπολίτες του για την υπεροχή του αθηναϊκού πολιτεύματος. **Παράλληλα, επικαλείται το συναίσθημα του δέκτη μέσω της εξιδανικευμένης περιγραφής** του αθηναϊκού δημοκρατικού πολιτεύματος στην αρχή του λόγου του. Συγκεκριμένα, αξιοποιεί το **σχήμα άρσης – θέσης** καθώς και τη **στομφώδη λέξη** «παράδειγμα» («δεν αντιγράφει τους νόμους των γειτόνων, αλλά μάλλον χρησιμεύει ως παράδειγμα για τους άλλους»), με τα οποία τονίζει την υπεροχή της αθηναϊκής δημοκρατίας. Με αυτές τις γλωσσικές επιλογές επιδιώκει να προκαλέσει στους συμπολίτες του συναισθήματα υπερηφάνειας και θαυμασμού για το πολίτευμά τους, ενισχύοντας την αφοσίωσή τους στην πόλη.

Ερώτημα 3ο, σελ. 276:

α. Ο Περικλής οργανώνει τον λόγο του με την τεχνική του **ορισμού** στο χωρίο «Και ονομάζεται μεν δημοκρατία, διότι η διοίκηση δεν στηρίζεται στους λίγους, αλλά στους πολλούς». **Οριστέα έννοια** είναι η «δημοκρατία», **γένος** το «πολίτευμα» και **ειδοποιός διαφορά** η άσκηση της εξουσίας από τους πολλούς και όχι από μια περιορισμένη ομάδα πολιτών. Η αξιοποίηση του ορισμού συνδέεται άμεσα με το θεματικό κέντρο του κειμένου, καθώς ο Περικλής, αναδεικνύοντας τη λαϊκή κυριαρχία ως θεμελιώδες γνώρισμα της αθηναϊκής δημοκρατίας, **εξυμνεί την αθηναϊκή πολιτεία και τους πολίτες της, επιδιώκοντας να τιμήσει τόσο την πόλη για την οποία αγωνίστηκαν όσο και τους νεκρούς που θυσιάστηκαν για την υπεράσπισή της**.

β. Η φράση «Πρέπει να ξαναγίνουμε πολίτες» βρίσκεται στο τέλος του κειμένου, λειτουργώντας ως **καταληκτική προτροπή** που συμπυκνώνει το

βασικό μήνυμα του συγγραφέα και **προσδίδει έμφαση στην ολοκλήρωση του συλλογισμού του.** Ως προς το νόημά της, αναδεικνύει την ανάγκη διαμόρφωσης συνειδητοποιημένων και ενεργών πολιτών, οι οποίοι θα συμβάλλουν ουσιαστικά στη λειτουργία της δημοκρατίας. Μολονότι το **κείμενο** είναι κυρίως **επιχειρηματολογίας**, καθώς ο συγγραφέας επιδιώκει **να πείσει λογικά** τους αναγνώστες και τις αναγνώστριες για την καθοριστική συμβολή της παιδείας στη δημοκρατία, η καταληκτική φράση αποκτά **συμβουλευτικό – προτρεπτικό και διδακτικό χαρακτήρα**, καθώς **υποδεικνύει την ορθή στάση που οφείλει να υιοθετήσει ο δημοκρατικός πολίτης.** Η επιλογή της **προτρεπτικής υποτακτικής** («να ξαναγίνουμε»), σε συνδυασμό με το **ρήμα «πρέπει», εκφράζει χρέος (δεοντική τροπικότητα),** υπογραμμίζοντας την επιτακτική ανάγκη ανάληψης αυτής της ευθύνης. Επιπλέον, το **α΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο** («ξαναγίνουμε») αναδεικνύει την **καθολικότητα του αιτήματος/της συμβουλής**. Επομένως, οι συγκεκριμένες γλωσσικές επιλογές εξυπηρετούν τον επικοινωνιακό στόχο του συγγραφέα, ο οποίος, πέρα από τη λογική πειθώ, **επιδιώκει να διδάξει μια στάση υπεύθυνης πολιτικής συμπεριφοράς** και **να κινητοποιήσει το αναγνωστικό κοινό για την ενεργό προάσπιση της δημοκρατίας.**

ΘΕΜΑ Γ , σελ. 276:

Στο ποίημα «Επί Ασπαλάθων...» ο Σεφέρης εκφράζει την αποδοκιμασία του απέναντι στην τυραννική εξουσία και την πεποίθησή του ότι κάθε αυταρχικό καθεστώς θα οδηγηθεί στην κατάρρευση και την τιμωρία. Ο πολιτικός του στοχασμός αποκτά ιδιαίτερη σημασία, καθώς το ποίημα γράφεται κατά τη διάρκεια της δικτατορίας των Συνταγματαρχών. Αρχικά, η **αντίθεση** ανάμεσα στο γαλήνιο ανοιξιάτικο τοπίο του Σουνίου («Ήταν ωραίο το Σούνιο», «Γαλήνη») και στη φρικτή τιμωρία του Αρδιαίου υπογραμμίζει τη σύγκρουση της ομορφιάς και της ελευθερίας με τη βία της τυραννίας. Η **αναδρομική αφήγηση** της βασανιστικής τιμωρίας του Αρδιαίου («Τον έδεσαν χειροπόδαρα», «τον καταξέσκισαν») παραπέμπει στον πλατωνικό μύθο, προειδοποιώντας έμμεσα τους σύγχρονους δικτάτορες για την τύχη που τους επιφυλάσσει η Ιστορία. Στο καταληκτικό **σχόλιο του ποιητικού υποκειμένου, η μεταφορική φράση** «πλέρωνε τα κρίματά του» υποδηλώνει ότι ο τύραννος υφίσταται τις συνέπειες των εγκλημάτων του. Μάλιστα, **ο απαξιωτικός χαρακτηρισμός** «ο πανάθλιος Τύραννος» εκφράζει την περιφρόνηση προς τον Αρδιαίο, απογυμνώνοντάς τον από το κύρος της εξουσίας. Έτσι, η ταπεινωτική κατάληξή του προμηνύει την πτώση κάθε τυραννίας και την τελική επικράτηση της δικαιοσύνης. Προσωπικά, η ιστορία του Αρδιαίου μού προκαλεί αποτροπιασμό για τη σκληρότητα της τιμωρίας του, αλλά και ανακούφιση για τη συμβολική αποκατάσταση της δικαιοσύνης, καθώς υπενθυμίζει ότι ακόμη και η πιο ισχυρή τυραννική εξουσία δεν είναι αιώνια. Επομένως, το ποίημα με ενθαρρύνει να πιστεύω ότι οι λαοί μπορούν να απαλλαγούν από την καταπίεση και να διεκδικήσουν την ελευθερία και την αξιοπρέπειά τους.

(211 λέξεις)

⇢ **Εντόπισε τους παραπάνω κειμενικούς δείκτες στο βιβλίο:** Σ. Π. Αλπίτση, *Περνώντας από τη θεωρία στην πράξη – Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου*, εκδόσεις αξία
⇢ **αντίθεση:** σελ. 437 & 476 & 208 (σχετίζεται με το περιεχόμενο κι όχι τη γλώσσα του κειμένου)
⇢ **αναδρομική αφήγηση:** σελ. 450
⇢ **σχόλιο του αφηγητή:** σελ. 442
⇢ **μεταφορά:** σελ. 263

ΘΕΜΑ Δ : σελ. 277
Επίσημη ομιλία στη Βουλή των Εφήβων σε απρόσωπο-επίσημο ύφος που αποτελεί ουσιαστικά κείμενο επιχειρηματολογίας που στοχεύει στην πειθώ του ακροατηρίου:

- Εξωτερικά χαρακτηριστικά: **προσφωνήσεις**, μετά τον επίλογο κάτω δεξιά ή αριστερά σημειώνεται η **επιφώνηση.** Στο κύριο σώμα του κειμένου μπορεί ο πομπός να απευθυνθεί με ενδιάμεσες προσφωνήσεις στο ακροατήριό του, ώστε να ενεργοποιήσει εκ νέου το ενδιαφέρον του.
- Εσωτερικά γνωρίσματα περιεχομένου: στον πρόλογο ενδείκνυται δήλωση σχετικά με την τιμητική συμμετοχή στη Βουλή των Εφήβων.
- Λογική απόδειξη του θέματος με ορθά επιχειρήματα (έγκυρα και αληθή) και τεκμήρια (ενδείκνυται η χρήση παραδειγμάτων στο Α΄ Σκέλος).
- Κυριολεκτική γλώσσα και άλλες γλωσσικές επιλογές της επιχειρηματολογίας: εδώ θα χρησιμοποιήσουμε: αποφαντικές προτάσεις με ρήματα σε έγκλιση οριστική για να δηλωθούν οι θέσεις του με βεβαιότητα (Α΄ Σκέλος), προτάσεις επιθυμίας με ρήματα σε έγκλιση υποτακτική για να δηλωθεί το χρέος (Β΄ Σκέλος).
- Γλωσσικές επιλογές που παραπέμπουν στα γνωρίσματα της πολιτικής ομιλίας, όπως ελεγχόμενος στόμφος (βραχυπερίοδος λόγος, επαναλήψεις κ.τλ) και στην επίκληση του συναισθήματος, ώστε να ευαισθητοποιηθεί το κοινό, ιδίως οι νέοι (έφηβοι βουλευτές, νεανικό ακροατήριο).
- Για την εκπροσώπηση της νέας γενιάς, καθώς και για την απάντηση στο Β΄ Σκέλος μπορεί να χρησιμοποιηθεί επιλεκτικά α΄ πληθυντικό. Κυρίαρχο πρόσωπο θα είναι το γ΄ πρόσωπο.

 σελ. 232-233: Κρατώ σημειώσεις από τα κείμενα αναφοράς που θα με βοηθήσουν να αποδείξω τις θέσεις μου και να εμπλουτίσω το περιεχόμενο του κειμένου που θα γράψω.

Κείμενο 1:
✓ «η διοίκηση δεν στηρίζεται στους λίγους, αλλά στους πολλούς». (Α΄ Σκέλος)

✓ «όλοι οι πολίτες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου». (Α΄ Σκέλος)
✓ «καθένας προτιμάται στα δημόσια αξιώματα, όχι διότι ανήκει σε μία τάξη, αλλά λόγω της προσωπικής του αξίας». (Α΄ Σκέλος)
✓ «ούτε πάλι ο φτωχός, αν έχει να κάμει κάτι καλό για την πόλη, εμποδίζεται από την ασήμαντη κοινωνική του θέση». (Α΄ Σκέλος)
✓ «στη δημόσια ζωή δεν παρανομούμε, κυρίως από σεβασμό προς τους άρχοντες και τους νόμους». (Α΄ Σκέλος)

Κείμενο 2:
✓ Η δημοκρατία είναι ένα πολίτευμα «εν εξελίξει»». (Α΄ Σκέλος)
✓ «ατόμων με αυτόνομη σκέψη, κριτική ικανότητα, ελεύθερη βούληση και γόνιμη αμφισβήτηση». (Β΄ Σκέλος)
✓ «την άμεση και ενεργό συμμετοχή των πολιτών στα κοινά». (Β΄ Σκέλος)
✓ «άτομα που μπορούν να συνδιαλέγονται μεταξύ τους, εκφράζοντας προσωπικές θέσεις και σκέψεις». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Η δημοκρατία χρειάζεται άτομα με πλήρη επίγνωση των στοιχείων της ατομικότητάς τους και των ιδιαιτεροτήτων τους». (Β΄ Σκέλος)

✍ Στο υπόδειγμα που ακολουθεί έχει χρησιμοποιηθεί πορτοκαλί γραφή σε σημεία που εμπνεύστηκε ο πομπός από τα κείμενα αναφοράς που μελέτησε. **Επίσης, τα επιχειρήματα που «έχτισε» ο/η συγγραφέας έχουν εμπλουτιστεί με τη βοήθεια του υλικού που μελέτησε στις σελίδες της ενότητας του βιβλίου (σελ. 259 & 261 & 269-270)**

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε,
Αξιότιμες κυρίες και αξιότιμοι κύριοι βουλευτές,
Κυρίες και κύριοι,

Η εκλογή μου στο αξίωμα του/της έφηβου-ης βουλευτή και η δυνατότητα να απευθυνθώ σήμερα στο Σώμα αποτελούν ιδιαίτερη τιμή, αλλά και ευθύνη απέναντι στη νέα γενιά που εκπροσωπώ. Με αφορμή τη Διεθνή Ημέρα Δημοκρατίας, η σημερινή συνεδρίαση προσφέρεται για έναν ουσιαστικό προβληματισμό σχετικά με την αξία του δημοκρατικού πολιτεύματος και τα γνωρίσματα που οφείλουν να διακρίνουν τη νέα γενιά, ώστε να καταστούμε άξιοι υπερασπιστές του.

Η δημοκρατία αναμφίβολα αποτελεί το ιδανικότερο πολίτευμα, επειδή κατοχυρώνει την ελευθερία, την ισότητα και τη συμμετοχή των πολιτών στην άσκηση της εξουσίας. Καταρχάς, **η λαϊκή κυριαρχία** εξασφαλίζει ότι οι κυβερνώντες αντλούν τη νομιμοποίησή τους από τους πολίτες και υπόκεινται στον έλεγχό τους. Οι ελεύθερες εκλογές, για παράδειγμα, επιτρέπουν την ειρηνική εναλλαγή των κυβερνήσεων, αποτρέποντας τη μονιμοποίηση της εξουσίας. Επιπλέον, η ισονομία προστατεύει όλους ανεξαιρέτως, ενώ η αξιοκρατία επιτρέπει σε κάθε ικανό άνθρωπο να προσφέρει στο κοινωνικό σύνολο, ανεξάρτητα από την καταγωγή ή την οικονομική του κατάσταση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η δυνατότητα πρόσβασης στα δημόσια αξιώματα χωρίς αποκλεισμούς λόγω κοινωνικής τάξης. Αξίζει, τέλος, να αναφερθεί ότι η

ελευθερία του λόγου και ο σεβασμός των νόμων δημιουργούν συνθήκες ειρηνικής συνύπαρξης και προστατεύουν τον πολίτη από την αυθαιρεσία. Ιδιαίτερη σημασία έχει η προστασία των μειονοτήτων, καθώς η βούληση της πλειοψηφίας δεν νομιμοποιεί την καταπάτηση των δικαιωμάτων κανενός. Η δημοκρατία, επομένως, δεν εγγυάται απλώς δικαιώματα· θεμελιώνει μια κοινωνία ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Αξιότιμα μέλη της Βουλής των Εφήβων,

Η νέα γενιά οφείλει να διαθέτει πνευματική ανεξαρτησία, δημοκρατικό ήθος και διάθεση ενεργού συμμετοχής, ώστε να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της δημοκρατικής ζωής. Πρώτα απ' όλα, χρειάζεται **να** καλλιεργούμε την κριτική σκέψη, να ελέγχουμε την αξιοπιστία των πληροφοριών και να αντιστεκόμαστε στη χειραγώγηση. Οφείλουμε ακόμη να ακούμε την αντίθετη άποψη, να συζητούμε με επιχειρήματα και να απορρίπτουμε τον φανατισμό, αναγνωρίζοντας την αξία κάθε διαφορετικής προσωπικότητας. Εξίσου αναγκαίο είναι να συνδυάζουμε τη διεκδίκηση των δικαιωμάτων μας με την εκπλήρωση των υποχρεώσεών μας. Κυρίως, χρειάζεται να συμμετέχουμε ενεργά στα κοινά, μέσα από μαθητικά συμβούλια, κοινωνικές πρωτοβουλίες και εθελοντικές δράσεις, ώστε η ευθύνη απέναντι στο κοινό καλό να αποκτά πρακτικό περιεχόμενο. Ας μην επιτρέψουμε στην αδιαφορία να μας μετατρέψει σε παθητικούς θεατές των κοινωνικών εξελίξεων. Χωρίς κριτική σκέψη δεν υπάρχει ελεύθερη κρίση. Χωρίς συμμετοχή δεν υπάρχει ζωντανή δημοκρατία.

Κυρίες και κύριοι βουλευτές,

Είναι αναγκαίο να συνειδητοποιήσουμε ότι η δημοκρατία δεν πρέπει να θεωρείται δεδομένη. Διαφυλάσσεται καθημερινά με γνώση, σεβασμό και ενεργό ενδιαφέρον. Ας αποδείξουμε ότι η γενιά μας μπορεί να σταθεί αντάξια αυτής της ευθύνης, υπερασπιζόμενη τις δημοκρατικές αξίες, όχι μόνο με λόγια, αλλά κυρίως με τη στάση και τις επιλογές της.

Σας ευχαριστώ!

(415 λέξεις)

1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
Γ.7. Δίκαιο-Νόμοι & Ποινές
(Ελευθερία ή ελευθεριότητα;)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ: σελ. 314-318

ΘΕΜΑ Α, σελ. 317:

Επιλεγμένα αποσπάσματα σχετικά με το θέμα όπου εστιάζει η περίληψη:

- «Καταναγκάζει το Δίκαιο, η Ηθική όχι· μόνο υποχρεώνει εσωτερικά».
- «Η ποινή δεν είναι έννοια ηθική· είναι έννοια του Δικαίου».
- «Κατά κύριο ρόλο η ποινή είναι ένα μέσο προληπτικό ή κατασταλτικό των ενεργειών από τις οποίες μπορεί να κλονιστεί άμεσα ή έμμεσα η ασφάλεια ενός κοινωνικού συνόλου».
- «Μερικοί φιλόσοφοι και θεωρητικοί του Δικαίου αναζήτησαν πέρα απ' αυτήν και μια καθαρά ηθική βάση και για την ποινή».
- «Ότι με την ποινή ο κακοποιός συμφιλιώνεται και πάλι μ' εκείνον ή μ' εκείνους που έβλαψε».
- «Με τα δεινά αυτά πλήρωσε· εξαγόρασε το δικαίωμα να σηκωθεί και να σταθεί πάλι κοντά σ' αυτούς που έβλαψε, να ξαναμπεί στον κύκλο τους».

✍ Ο Ε. Π. Παπανούτσος αναφέρεται στη νομική και ηθική διάσταση της ποινής. Αρχικά, επισημαίνει ότι η ποινή αποτελεί μηχανισμό του Δικαίου, με σκοπό την πρόληψη και την καταστολή πράξεων που απειλούν την κοινωνική ασφάλεια, σε αντίθεση με την Ηθική που επιβάλλει εσωτερικές δεσμεύσεις. Επιπλέον, υποστηρίζει ότι η ποινή μπορεί να συμβάλει στην ηθική αποκατάσταση του παραβάτη, επιτρέποντας την επανένταξή του στο κοινωνικό σύνολο.

(63 λέξεις)

☞ Καλό είναι να αναφερθεί το όνομα του συγγραφέα, επειδή πρόκειται για Έλληνα διανοούμενο με ευρεία φήμη/καταξίωση.

ΘΕΜΑ Β

Ερώτημα 1ο , σελ. 317:

Και στα δύο κείμενα η ελευθερία δεν ταυτίζεται με την απουσία περιορισμών, αλλά προϋποθέτει δεσμεύσεις. Ο Ν. Ορφανίδης την προσεγγίζει από ηθική και συνειδησιακή οπτική, συνδέοντάς την με «το χρέος, το καθήκον και την ευθύνη», που το άτομο αναλαμβάνει συνειδητά. Αντίστοιχα, ο Ε. Π. Παπανούτσος θεωρεί ότι ο σαφής προσδιορισμός των

υποχρεώσεων επιτρέπει στο άτομο να γνωρίζει τα όρια της ελευθερίας του («κινούμαι πιο ελεύθερα από κει και πέρα»). Εντούτοις, προσθέτει τη νομική και κοινωνική διάσταση, αναδεικνύοντας τον ρόλο του Δικαίου στην κατοχύρωση δικαιωμάτων. Επομένως, οι δύο οπτικές αλληλοσυμπληρώνονται.

(77 λέξεις)

Ερώτημα 2ο, σελ. 317:

Στα υπογραμμισμένα χωρία του Κειμένου 2 ο Ε. Π. Παπανούτσος αξιοποιεί διαφορετικά ρηματικά πρόσωπα, επιδιώκοντας συγκεκριμένα επικοινωνιακά αποτελέσματα. Ειδικότερα, στο χωρίο «Ξέρουμε πολύ καλά πλέον τι πρέπει να κάνουμε και τι όχι» χρησιμοποιεί **α΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο** («Ξέρουμε», «κάνουμε»). Με την επιλογή αυτή ο πομπός **ταυτίζεται** με τους αναγνώστες και τις αναγνώστριες και τους **απευθύνεται άμεσα, με ζωντάνια και παραστατικότητα.** Έτσι, **ελκύει το ενδιαφέρον τους και τους ευαισθητοποιεί** σχετικά με τη σημασία της γνώσης των υποχρεώσεων που απορρέουν από τους κανόνες του Δικαίου. Ο λόγος του, επομένως, γίνεται πιο αποτελεσματικός και **πειστικός**, καθώς **τονίζεται η καθολικότητα του ζητήματος με ύφος πιο οικείο.** Στο χωρίο «Αυτά τα καθήκοντα ρυθμίζονται με τους κανόνες του Δικαίου» χρησιμοποιεί **γ΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο** («ρυθμίζονται»). Με την επιλογή αυτή προσδίδει στον λόγο **αντικειμενικότητα και απρόσωπο, ουδέτερο ύφος,** παρουσιάζοντας ως αδιαμφισβήτητη πραγματικότητα τη ρύθμιση των υποχρεώσεων των πολιτών από τους κανόνες του Δικαίου. Έτσι, **ενισχύει την αξιοπιστία και την πειστικότητα των θέσεών του.** Τέλος, στο χωρίο «Γιατί όταν ξέρω έως πού είμαι δεσμευμένος, κινούμαι πιο ελεύθερα από κει και πέρα» χρησιμοποιεί **α΄ ενικό ρηματικό πρόσωπο** («ξέρω», «είμαι», «κινούμαι»). Με την επιλογή αυτή προσδίδει στον λόγο **προσωπικό και οικείο ύφος, αμεσότητα και ζωντάνια,** καθιστώντας την επιχειρηματολογία του περισσότερο παραστατική. Ειδικότερα, το α΄ ενικό **χρησιμοποιείται με γενικευτική σημασία, καθώς ο συγγραφέας εκφράζεται από την οπτική κάθε πολίτη, αναδεικνύοντας με τρόπο άμεσο και κατανοητό** ότι η γνώση των ορίων που θέτει το Δίκαιο επιτρέπει στο άτομο να κινείται με μεγαλύτερη ελευθερία.

Ερώτημα 3ο, σελ. 317:

Το Κείμενο 1 συνδυάζει την επιχειρηματολογία με την επεξήγηση, καθώς ο Ν. Ορφανίδης επιδιώκει αφενός να αποδείξει τη θέση του για τη σχέση ελευθερίας και ηθικής ευθύνης και αφετέρου να αποσαφηνίσει το περιεχόμενο της έννοιας της ελευθερίας. **Επιχειρηματολογία** εντοπίζεται στο χωρίο **«Άλλωστε, όσο περισσότερο η Ευθύνη και το Καθήκον βαρύνουν την ανθρώπινη συνείδηση, τόσο μεγαλύτερη είναι και η αίσθηση της ελευθερίας».** Ως γλωσσική επιλογή αξιοποιείται **η οριστική έγκλιση των ρημάτων** («βαρύνουν», «είναι»), με την οποία ο συγγραφέας εκφράζει με βεβαιότητα τη θέση του ότι η ανάληψη ηθικών υποχρεώσεων ενισχύει την αίσθηση της ελευθερίας. Έτσι, προσδίδει βεβαιότητα στα λεγόμενά του, ενισχύοντας την πειστικότητα της επιχειρηματολογίας του. **Επεξήγηση** εντοπίζεται στο χωρίο **«έχει νομοτέλεια, δηλαδή διέπεται από κάποιους νόμους ή αυτόνομες ρυθμιστικές λειτουργίες που συνάπτονται ταυτόχρονα**

με το χρέος, το καθήκον και την ευθύνη». Ως γλωσσική επιλογή αξιοποιείται **ο επεξηγηματικός σύνδεσμος «δηλαδή»**, με τον οποίο αποσαφηνίζεται η σύνθετη έννοια της νομοτέλειας. Συγκεκριμένα, ο συγγραφέας εξηγεί ότι η ελευθερία διέπεται από κανόνες που συνδέονται με τις ηθικές υποχρεώσεις του ανθρώπου. Έτσι, καθιστά σαφέστερο και περισσότερο κατανοητό το περιεχόμενο της θέσης του, ενισχύοντας την πειστικότητα της επιχειρηματολογίας του.

Άλλες γλωσσικές επιλογές:
Επιχειρηματολογία: Εντοπίζεται στο χωρίο «Έτσι, όπως η υγεία μας, -η πρώτη αρετή για τους αρχαίους!- για να εξασφαλιστεί, επιβάλλει έναν ορισμένο τρόπο ζωής που έχει περιορισμούς, έτσι κι η ελευθερία, για να δικαιωθεί, απαιτεί τη νομοτέλεια». Ο συγγραφέας αξιοποιεί ως γλωσσική επιλογή **τη συγκριτική διατύπωση «όπως... έτσι κι»**, μέσω της οποίας αναπτύσσει ένα επιχείρημα με **αναλογία** ανάμεσα στην υγεία και την ελευθερία. Ειδικότερα, υποστηρίζει ότι, όπως η διατήρηση της υγείας προϋποθέτει περιορισμούς, έτσι και η ελευθερία απαιτεί την τήρηση ορισμένων κανόνων. Με αυτόν τον τρόπο επιχειρεί να αποδείξει τη θέση του, ενισχύοντας την πειστικότητα του λόγου του.
Επεξήγηση: η χρήση αφηρημένων ουσιαστικών, όπως «νομοτέλεια», «χρέος», «καθήκον» και «ευθύνη». Τα ουσιαστικά αυτά δηλώνουν σύνθετες έννοιες, τις οποίες ο συγγραφέας επιχειρεί να αποσαφηνίσει, εξηγώντας τη μεταξύ τους σχέση και τη σύνδεσή τους με την ανθρώπινη ελευθερία. Έτσι, καθιστά περισσότερο κατανοητό το περιεχόμενο της έννοιας της ελευθερίας και ενισχύει την πειστικότητα του επιχειρήματός του.

ΘΕΜΑ Γ , σελ. 318:

Στον «Θούριο», ο Ρήγας Φεραίος προβάλλει τα ιδανικά της ελευθερίας, της φιλοπατρίας και της δικαιοσύνης, συνδέοντας την απελευθέρωση των υπόδουλων με τη δημιουργία μιας ευνομούμενης πολιτείας. Ειδικότερα, το ποιητικό υποκείμενο επιδιώκει να αφυπνίσει τους καταπιεσμένους Έλληνες και να τους παρακινήσει σε αγώνα ενάντια στον τουρκικό ζυγό. Η **ευθεία ρητορική ερώτηση** «Ως πότε, παλληκάρια, να ζούμεν στα στενά» εκφράζει την αγανάκτηση για την καταπίεση και αναδεικνύει την ελευθερία ως αναφαίρετο ανθρώπινο δικαίωμα. Η σκλαβιά παρουσιάζεται ως ασφυκτική κατάσταση, ασυμβίβαστη με την ανθρώπινη φύση. Το ιδανικό της ελευθερίας υπογραμμίζεται εντονότερα με την **αντίθεση** «Κάλλιο...μιας ώρας ελεύθερη ζωή, παρά σαράντα χρόνοι σκλαβιά και φυλακή!», που αναδεικνύει την αξία μιας σύντομης ελεύθερης ζωής έναντι μιας μακρόχρονης υποταγής. Γι' αυτό η φιλοπατρία προϋποθέτει αγωνιστικό φρόνημα και αυτοθυσία. Ωστόσο, το ποιητικό υποκείμενο δεν περιορίζεται στην αποτίναξη του ξένου ζυγού, αλλά οραματίζεται μια πολιτεία θεμελιωμένη στη δικαιοσύνη. Η **προσωποποίηση** «οι Νόμοι να 'ν' ο πρώτος, και μόνος οδηγός» αναδεικνύει το ιδανικό της φιλοπατρίας, καθώς αποτυπώνει το όραμα του για την ελεύθερη πατρίδα, δηλαδή μια δίκαιη και ευνομούμενη πολιτεία, στην οποία οι νόμοι θα υπερισχύουν της αυθαίρετης εξουσίας, διασφαλίζοντας την ισότητα και την ισονομία. Προσωπικά, τα ιδανικά αυτά με εκφράζουν βαθιά. Μπορεί να μη βιώνω τη σκλαβιά που γνώρισαν οι άνθρωποι της εποχής του Ρήγα, όμως δεν θεωρώ την

ελευθερία αυτονόητη. Θέλω να ζω σε μια κοινωνία όπου όλοι θα έχουν ίσες ευκαιρίες, ανεξάρτητα από την καταγωγή ή την οικονομική τους κατάσταση, και όπου οι νόμοι θα ισχύουν εξίσου για όλους, χωρίς προνόμια και διακρίσεις.

(227 λέξεις)

→ **Εντόπισε τους παραπάνω κειμενικούς δείκτες στο βιβλίο:** Σ. Π. Αλπίτση, *Περνώντας από τη θεωρία στην πράξη – Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου*, εκδόσεις αξία
⇢ **ευθεία ρητορική ερώτηση:** σελ. 246
⇢ **αντίθεση:** σελ. 261
⇢ **προσωποποίηση:** σελ. 268

ΘΕΜΑ Δ, σελ. 318:
Κείμενο επιχειρηματολογίας στο πλαίσιο του μαθήματος της Νεοελληνική Γλώσσας με τη μορφή προφορικής εισήγησης:

- Λογική απόδειξη του θέματος με ορθά επιχειρήματα (έγκυρα και αληθή).
- Κυριολεκτική γλώσσα και άλλες γλωσσικές επιλογές της επιχειρηματολογίας: εδώ θα χρησιμοποιήσουμε: ρητορικό ερώτημα, ρήματα σε έγκλιση οριστική και υποτακτική, διαρθρωτικές λέξεις-φράσεις που δηλώνουν: αίτιο, αποτέλεσμα, συμπέρασμα κ.τλ.
- Αναφορά στην αφορμή επαφής με το θέμα: Στο πλαίσιο του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας.
- Αυστηρή οργάνωση.
- Προαιρετική προσφώνηση (παρακάτω δεν επιλέχθηκε, γιατί δεν είναι ρεαλιστική σε συνθήκες ρεαλιστικής προσομοίωσης του μαθήματος).
- Η επιφώνηση είναι αναγκαία ως ένδειξη σεβασμού στους δέκτες.

 σελ. 232-233: Κρατώ σημειώσεις από τα κείμενα αναφοράς που θα με βοηθήσουν να αποδείξω τις θέσεις μου και να εμπλουτίσω το περιεχόμενο του κειμένου που θα γράψω.

Κείμενο 1:
✓ «η ελευθερία [...] διέπεται από κάποιους νόμους ή αυτόνομες ρυθμιστικές λειτουργίες που συνάπτονται ταυτόχρονα με το χρέος, το καθήκον και την ευθύνη». (Α΄ Σκέλος)
✓ «όσο περισσότερο η Ευθύνη και το Καθήκον βαρύνουν την ανθρώπινη συνείδηση, τόσο μεγαλύτερη είναι και η αίσθηση της ελευθερίας». (Α΄ Σκέλος)

Κείμενο 2:
✓ «Ξέρουμε πολύ καλά πλέον τι πρέπει να κάνουμε και τι όχι». (Α΄ Σκέλος)

✓ «Αυτά τα καθήκοντα ρυθμίζονται με τους κανόνες του Δικαίου». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Όταν γίνεται ο γραπτός καθορισμός τους, παίρνει, βέβαια, η δέσμευση του ατόμου μέσα στο σύνολο αυστηρότερη μορφή, αλλά ταυτόχρονα μεγαλώνει και η ελευθερία του». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Γιατί όταν ξέρω έως πού είμαι δεσμευμένος, κινούμαι πιο ελεύθερα από κει και πέρα». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Απελευθερώνεται ο άνθρωπος μέσα σ' αυτές τις δεσμεύσεις· αφήνεται ελεύθερος να διαμορφώσει από ορισμένο σημείο και πέρα τη ζωή του ως προς τον εαυτό του και τον εσωτερικό του κόσμο, σύμφωνα πλέον με το προσωπικό του φρόνημα και την προσωπική του ευθύνη». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Από όσα είπαμε παραπάνω φαίνεται, νομίζω, καθαρά ότι το Δίκαιο είναι συνάρτηση της πολιτικά οργανωμένης κοινωνίας. Και παύει να υπάρχει όταν αυτή η κοινωνία αποσυντεθεί ή διαλυθεί». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Με το κακούργημα τί έχει γίνει;» (Β΄ Σκέλος)

Στο υπόδειγμα που ακολουθεί έχει χρησιμοποιηθεί πορτοκαλί γραφή σε σημεία που εμπνεύστηκε ο πομπός από τα κείμενα αναφοράς που μελέτησε. **Επίσης, τα επιχειρήματα που «έχτισε» ο/η συγγραφέας έχουν εμπλουτιστεί με τη βοήθεια του υλικού που μελέτησε στις σελίδες της ενότητας του βιβλίου (σελ. 301 & 306)**

Η ελευθερία είναι ένα αγαθό που όλοι θεωρούμε πολύτιμο. Πόσο ελεύθεροι είμαστε, όμως, στην πραγματικότητα; Οι νόμοι που ρυθμίζουν τη ζωή μας περιορίζουν τις επιλογές μας ή τις προστατεύουν; Και μήπως οι σοβαρότερες απειλές για την ελευθερία μας προέρχονται από καταναγκασμούς που συχνά δυσκολευόμαστε να αναγνωρίσουμε; Τα ερωτήματα αυτά, που γεννήθηκαν από τη μελέτη των κειμένων που μελετήσαμε στην τάξη στο πλαίσιο του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας, θα ήθελα να μοιραστώ σήμερα μαζί σας.

Ο σεβασμός στους δημοκρατικούς νόμους δεν αντιστρατεύεται την ανθρώπινη ελευθερία, αλλά αποτελεί ουσιαστική προϋπόθεση για την προστασία και την άσκησή της. Πρωτίστως, οι νόμοι οριοθετούν την άσκηση των δικαιωμάτων μας, ώστε η ελευθερία του ενός να μη γίνεται απειλή για τον άλλον. Αν ο καθένας ενεργούσε αποκλειστικά σύμφωνα με τις επιθυμίες του, χωρίς κανέναν κοινό κανόνα, οι ισχυρότεροι θα επέβαλλαν τη θέλησή τους στους ασθενέστερους. Αντίθετα, η ισονομία προστατεύει όλους τους πολίτες και δημιουργεί τις προϋποθέσεις για ειρηνική συνύπαρξη. Εξάλλου, όταν γνωρίζουμε με σαφήνεια τα όρια των υποχρεώσεών μας, μπορούμε να αποφασίζουμε με μεγαλύτερη ασφάλεια για τη ζωή μας. Οι νόμοι, λοιπόν, δεν καταργούν τις προσωπικές επιλογές· κατοχυρώνουν τον χώρο μέσα στον οποίο αυτές μπορούν να πραγματοποιηθούν. Η ουσιαστική ελευθερία, άλλωστε, είναι αδιαχώριστη από το καθήκον και την ευθύνη. Δεν είμαστε λιγότερο ελεύθεροι όταν σεβόμαστε τους άλλους· είμαστε περισσότερο συνειδητοί ως πολίτες.

Δυστυχώς, στη σύγχρονη εποχή, η ελευθερία μας δοκιμάζεται από ποικίλους καταναγκασμούς, που περιορίζουν τόσο τις πρακτικές επιλογές όσο και την πνευματική και προσωπική μας αυτονομία. Η ανομία και η

έλλειψη δικαιοσύνης επιτρέπουν την αυθαιρεσία και την καταπάτηση δικαιωμάτων, ενώ η άσκηση βίας καλλιεργεί τον φόβο και φιμώνει όποιον τολμά να αντισταθεί. Η αποδυνάμωση του Δικαίου απειλεί τα θεμέλια της οργανωμένης κοινωνικής συμβίωσης. Εξίσου ασφυκτικές είναι οι οικονομικές ανισότητες, καθώς η φτώχεια και η ανεργία στερούν από πολλούς τη δυνατότητα να καθορίσουν το μέλλον τους. Επιπλέον, η παραπληροφόρηση και οι εξελιγμένες μορφές προπαγάνδας χειραγωγούν τη σκέψη, υπονομεύοντας την ελευθερία της κρίσης. Ακόμη και στον ψηφιακό κόσμο, τα πρότυπα των δημοφιλών ειδώλων και οι επιταγές της μόδας επιβάλλουν συχνά συγκεκριμένο τρόπο ζωής. Ιδιαίτερα εμείς οι νέοι αισθανόμαστε την πίεση να συμμορφωθούμε, σαν να πρέπει να πληρώσουμε το τίμημα του κοινωνικού αποκλεισμού, για να τολμήσουμε να είμαστε ο εαυτός μας.

Κλείνοντας, ας θυμόμαστε ότι η ελευθερία δεν εξασφαλίζεται μόνο με τη δημοκρατική κατοχύρωση των δικαιωμάτων μας. Απαιτεί διαρκή επαγρύπνηση απέναντι σε κάθε μορφή καταναγκασμού και -κυρίως- το θάρρος να σκεφτόμαστε ανεξάρτητα, να υπερασπιζόμαστε το δίκαιο και να παραμένουμε ο εαυτός μας.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!

(404 λέξεις)

2ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
Γ.7. Η εποχή της βίας και του φόβου

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ: σελ. 319-323

ΘΕΜΑ Α, σελ. 322:

Επιλεγμένα αποσπάσματα σχετικά με το θέμα όπου εστιάζει η περίληψη:
1η παράγραφος:

- «Για να πάψει να υπάρχει βία, πρέπει ν' αλλάξουμε νοοτροπία, τρόπο ζωής, τρόπο παραγωγής».
- «Να κάτσουμε πάρα πολύ κοντά στα παιδιά».
- «Δεν ωφελεί το παιδί να μη μαθαίνει ότι υπάρχουν φραγμοί σε όλα».
- «Πάνω από όλα: Παιδεία και ήθος».

2η παράγραφος:

- «να σκεφτούμε εμείς οι μεγάλοι προτού κατηγορήσουμε τα παιδιά τι κάναμε γι' αυτά, τι τους δίνουμε, πώς παρουσιαζόμαστε σ' αυτά».
- «πρέπει ν' αλλάξουμε τη διαγωγή μας, τη συμπεριφορά μας και γενικά τον τρόπο ζωής μας».
- «τα παιδιά να μην αισθάνονται μόνα και έρημα, αλλά να αισθάνονται ότι σε μας μπορούν να βρουν στήριγμα και στοργή».

Ο συγγραφέας συμβουλεύει τους γονείς-αναγνώστες να αναπροσαρμόσουν τη στάση τους, ώστε να περιοριστεί η νεανική βία. Πρωτίστως, κρίνει αναγκαία την αλλαγή νοοτροπίας και κοινωνικών συνθηκών, ενώ προτεραιότητα των γονέων πρέπει να αποτελεί η υπεύθυνη ηθική διαπαιδαγώγηση των παιδιών τους. Επιπλέον, επισημαίνει ότι οι ενήλικες οφείλουν να ασκήσουν αυτοκριτική και να διαμορφώσουν ένα υποστηρικτικό περιβάλλον, που θα προσφέρει στους νέους συναισθηματική ασφάλεια και ουσιαστική καθοδήγηση.

(70 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β

Ερώτημα 1ο , σελ. 322:

Κοινός προβληματισμός των δύο κειμένων είναι η ευθύνη της κοινωνίας για την εκδήλωση της νεανικής βίας. Ειδικότερα, η συνεντευξιαζόμενη του Κειμένου 1 στηλιτεύει τον υλιστικό-καταναλωτικό τρόπο ζωής («τον άκρατο υλισμό, την ευκολία, την ηδονοθηρία, τον υπερκαταναλωτισμό, το κέρδος»), ενώ ο συγγραφέας του Κειμένου 2 υποστηρίζει την ανάγκη αλλαγής του («πρέπει ν' αλλάξουμε νοοτροπία, τρόπο ζωής, τρόπο παραγωγής»). Επιπλέον, αμφότεροι προτάσσουν ως αναγκαιότητα την ηθική διαπαιδαγώγηση («λησμονήσαμε αξίες, ιδανικά και πνευματικές ανάγκες»//«Πάνω από όλα: Παιδεία και ήθος»). Επομένως, και

τα δύο κείμενα αναδεικνύουν την ευθύνη των ενηλίκων για την πρόληψη του φαινομένου της νεανικής βίας.

(77 λέξεις)

✍ Ερώτημα 2ο, σελ. 322:

Η συνεντευξιαζόμενη επιχειρεί να πείσει λογικά τους δέκτες για την ανησυχητική έξαρση της νεανικής παραβατικότητας, αξιοποιώντας ως μέσα πειθούς τα τεκμήρια και τα επιχειρήματα. Ειδικότερα, παραθέτει **τεκμήρια-στατιστικά στοιχεία**, όπως «η παραβατικότητα ανήλικων παιδιών κάτω των 14 ετών αυξήθηκε κατά ποσοστό 52%» και «το 16% των περιστατικών αυτών διαδραματίζεται στο σχολικό προαύλιο», προσδίδοντας αντικειμενικότητα και αξιοπιστία στις διαπιστώσεις της. Επιπλέον, αναπτύσσει **επιχείρημα που στηρίζεται στη σχέση αιτίου–αποτελέσματος**, καθώς αποδίδει την έξαρση του φαινομένου σε συγκεκριμένους κοινωνικούς παράγοντες («Το οικογενειακό περιβάλλον, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, καθώς και το χάσμα γενεών»). Με αυτόν τον τρόπο, ερμηνεύει λογικά τα αίτια της νεανικής παραβατικότητας και ενισχύει την πειστικότητα των θέσεών της.

✍ Ερώτημα 3ο, σελ. 322:

α) Ο συγγραφέας του Κειμένου 2 διαμορφώνει συμβουλευτικό τόνο αξιοποιώντας δύο διαφορετικές γλωσσικές επιλογές. Αρχικά, χρησιμοποιεί **ρήμα εκφρασμένο σε δεοντική τροπικότητα**, η οποία εκφράζεται με το απρόσωπο ρήμα **«πρέπει»** και την **υποτακτική έγκλιση («πρέπει ν' αλλάξουμε νοοτροπία, τρόπο ζωής, τρόπο παραγωγής»)**. Με αυτή την επιλογή τονίζει την αναγκαιότητα αναθεώρησης των αντιλήψεων και των κοινωνικών πρακτικών που ευνοούν την εκδήλωση της νεανικής βίας. Επιπλέον, χρησιμοποιεί **το α΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο** («να σκεφτούμε εμείς οι μεγάλοι προτού κατηγορήσουμε τα παιδιά»), με το οποίο δημιουργεί αίσθημα οικειότητας και ταύτισης με τους αναγνώστες και τις αναγνώστριες, τονίζοντας τη συλλογική ευθύνη των ενηλίκων. Συγκεκριμένα, τους προτρέπει να αναλογιστούν τις δικές τους ευθύνες για τη συμπεριφορά των νέων, αντί να τους επικρίνουν.

Άλλη γλωσσική επιλογή: ρήμα σε προτρεπτική υποτακτική σε α΄ πληθυντικό πρόσωπο («Να κάτσουμε πάρα πολύ κοντά στα παιδιά»), προκειμένου να παροτρύνει τους γονείς να ενισχύσουν την επικοινωνία με τα παιδιά τους και να ανταποκριθούν στις συναισθηματικές τους ανάγκες. Ταυτιζόμενος με το αναγνωστικό κοινό, προσδίδει αμεσότητα και οικειότητα στον λόγο του, **αναδεικνύοντας τη συλλογική ευθύνη των ενηλίκων.**

β) Στην 1η παράγραφο του Κειμένου 2 αξιοποιείται η **αντίθεση ανάμεσα στην ανάγκη ουσιαστικής προσέγγισης των παιδιών από τους γονείς** («Να κάτσουμε πάρα πολύ κοντά στα παιδιά») **και στον τρόπο με τον οποίο τα αντιμετωπίζουν σήμερα** («για να μην τ' αφήνουμε όπως τ' αφήνουμε σήμερα ή να τα χειριζόμαστε όπως τα χειριζόμαστε σήμερα»). Με την αντίθεση αυτή **ο λόγος γίνεται σαφής και κατανοητός**, καθώς **αναδεικνύεται η αξία της στενής επικοινωνίας με τα παιδιά**, σε αντιδιαστολή με την αρνητική στάση της αδιαφορίας ή του εσφαλμένου χειρισμού τους. Έτσι, ο συγγραφέας

αποδεικνύει τη θέση του για την ανάγκη αναθεώρησης της γονεϊκής συμπεριφοράς και **επιδιώκει να πείσει τους γονείς** να προσφέρουν στα παιδιά τους ουσιαστική φροντίδα και υποστήριξη.

ΘΕΜΑ Γ , σελ. 323:

Ο Σάμυ και η Πέκολα βιώνουν διαφορετικά το νοσηρό οικογενειακό περιβάλλον, αν και οι συνεχείς βίαιες συγκρούσεις των γονέων τους προκαλούν και στους δύο έντονη ψυχική οδύνη και ανασφάλεια. Ο Σάμυ εκδηλώνει την οργή και την αγανάκτησή του με επιθετικές αντιδράσεις, ενώ συχνά εγκαταλείπει το σπίτι, αναζητώντας διέξοδο από την αφόρητη οικογενειακή συνθήκη. Η **θαμιστική αφήγηση** των επανειλημμένων φυγών του («το' χε σκάσει από το σπίτι...είκοσι επτά φορές») αποκαλύπτει την έντονη επιθυμία του να απαλλαγεί από τη βία και την έλλειψη οικογενειακής ασφάλειας. Γι' αυτό, το **σχήμα μετωνυμίας/υπαλλαγής** «Οι επάνοδοί του...ήταν γεμάτες βαρυθυμία» αναδεικνύει τη βαθιά θλίψη που τον κυριεύει κάθε φορά που επιστρέφει σε ένα περιβάλλον όπου εξακολουθεί να αισθάνεται δυστυχισμένος και απροστάτευτος. Αντίθετα, η Πέκολα βιώνει την οικογενειακή βία με απόγνωση και αίσθημα αδυναμίας διαφυγής. Ο **ετεροδιηγητικός αφηγητής αποκαλύπτει από μηδενική εστίαση** την εσωτερική της πάλη ανάμεσα στην επιθυμία να αλληλοεξοντωθούν οι γονείς της και στη λαχτάρα να πεθάνει η ίδια, καταδεικνύοντας το ψυχικό της αδιέξοδο. Κατά την άποψή μου, και τα δύο παιδιά εκδηλώνουν τη θλίψη και τον φόβο τους με διαφορετικό και συνάμα ακραίο τρόπο: ο Σάμυ με επιθετικότητα και τάσεις φυγής, προσπαθώντας να ξεφύγει από την οικογενειακή βία, ενώ η Πέκολα με τάση αυτοκαταστροφής, καθώς η απόγνωσή της είναι τόσο βαθιά, ώστε ο θάνατος φαντάζει στα μάτια της ως η μοναδική διέξοδος από το μαρτύριό της.

(183 λέξεις)

→ **Εντόπισε τους παραπάνω κειμενικούς δείκτες στο βιβλίο:** Σ. Π. Αλπίτση, *Περνώντας από τη θεωρία στην πράξη – Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου,* εκδόσεις αξία
→ **θαμιστική αφήγηση:** σελ. 459
→ **σχήμα μετωνυμίας/υπαλλαγής:** σελ. 265 [Η βαρυθυμία, που αποτελεί συναισθηματική κατάσταση του Σάμυ, αποδίδεται στις επιστροφές του. Επομένως, υπάρχει μετατόπιση του χαρακτηρισμού από το πρόσωπο στο γεγονός με το οποίο συνδέεται].
→ **ετεροδιηγητικός αφηγητής & μηδενική εστίαση:** σελ. 445 & 446

ΘΕΜΑ Δ, σελ. 318:

Άρθρο* του αρχισυντάκτη/τα αρχισυντάκτριας της σχολικής εφημερίδας που θα αναρτηθεί στην ηλεκτρονική σελίδα του σχολείου [*δεδομένης της σοβαρής αφορμής/συγκυρίας («Το σχολείο σου συμμετέχει σε μια σειρά εκπαιδευτικών δράσεων που διοργανώνει το Υπουργείο Παιδείας,

Θρησκευμάτων και Αθλητισμού με στόχο να ενημερώσει») αλλά και ότι το άρθρο συντάσσεται από τον αρχισυντάκτη/την αρχισυντάκτρια, μπορούμε να θεωρήσουμε ότι πρόκειται για το **κύριο άρθρο** της σχολικής εφημερίδας. Αυτή η διαπίστωση **επιτρέπει ελεγχόμενο στόμφο**, ώστε να τονιστεί η σοβαρότητα του θέματος και της αποστολής του σχολείου]:

- **Εξωτερικά γνωρίσματα:** τίτλος (σύντομος, σαφής, περιεκτικός, ελκυστικός)
- **Εσωτερικά χαρακτηριστικά:**
- **Πρόλογος:** αναφορά στην εκπαιδευτική δράση και τον φορέα που την οργανώνει, επιτονισμός του προβλήματος & συνδυασμός με τον παιδευτικό ρόλο του σχολείου.
- **Κυρίαρχο το απρόσωπο ύφος και ο αντικειμενικός τόνος**, καθώς η διαδικτυακή ανάρτηση εκθέτει το κείμενο στο ευρύ κοινό. Κυριολεκτική γλώσσα και άλλες γλωσσικές επιλογές της επιχειρηματολογίας: εδώ θα χρησιμοποιήσουμε: ρητορικό ερώτημα, ρήματα σε έγκλιση οριστική και υποτακτική, διαρθρωτικές λέξεις-φράσεις που δηλώνουν: αίτιο, αντίθεση, αποτέλεσμα, συμπέρασμα κ.τλ. Το σχολικό άρθρο επιτρέπει: α΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο
- Αυστηρή οργάνωση: τριμερής δομή, συνοχή, συνεκτικότητα, αλληλουχία και ενότητα.

σελ. 232-233: Κρατώ σημειώσεις από τα κείμενα αναφοράς που θα με βοηθήσουν να αποδείξω τις θέσεις μου και να εμπλουτίσω το περιεχόμενο του κειμένου που θα γράψω.

Κείμενο 1:

✓ «Το οικογενειακό περιβάλλον, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, καθώς και το χάσμα γενεών [...] είναι κάποιοι από τους παράγοντες που έχουν οδηγήσει στην εμφάνιση και την έξαρση του φαινομένου». (Α΄ Σκέλος)

✓ «χωρίς, ωστόσο, να «φταίνε» τα ίδια τα μέσα, αλλά κυρίως οι αξίες που προβάλλονται μέσα από αυτά». (Α΄ Σκέλος)

✓ «΄Ενας εξωπραγματικός τρόπος ζωής με «ήρωες-πρότυπα» που ζουν στη χλιδή και το εύκολο κέρδος». (Α΄ Σκέλος)

✓ «μία κρίση αξιών που επηρεάζει αρνητικά τους νέους». (Α΄ Σκέλος)

✓ «τοποθετήσαμε σε πρώτη γραμμή προτεραιότητας τον άκρατο υλισμό, την ευκολία, την ηδονοθηρία, τον υπερκαταναλωτισμό, το κέρδος και λησμονήσαμε αξίες, ιδανικά και πνευματικές ανάγκες». (Α΄ Σκέλος)

✓ «χρειάζεται συνεργασία πολιτείας, οικογένειας και σχολείου». (Β΄ Σκέλος)

✓ «η υιοθέτηση προληπτικών παρεμβάσεων, οι οποίες πρέπει να στοχεύουν στην κοινωνικοποίηση κι ενσωμάτωση των νέων». (Β΄ Σκέλος)

Κείμενο 2:

✓ «πρέπει ν' αλλάξουμε νοοτροπία, τρόπο ζωής, τρόπο παραγωγής». (Α΄ Σκέλος)

✓ «Να κάτσουμε πάρα πολύ κοντά στα παιδιά». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Δεν ωφελεί το παιδί να έχει τα πάντα, απεριόριστα, από την παιδική του ηλικία». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Δεν ωφελεί το παιδί να μη μαθαίνει ότι υπάρχουν φραγμοί σε όλα». (Α΄ Σκέλος)
✓ «να σκεφτούμε εμείς οι μεγάλοι προτού κατηγορήσουμε τα παιδιά τι κάναμε γι' αυτά». (Α΄ Σκέλος)
✓ «τα παιδιά να μην αισθάνονται μόνα και έρημα, αλλά να αισθάνονται ότι σε μας μπορούν να βρουν στήριγμα και στοργή». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Πάνω από όλα: Παιδεία και ήθος». (Β΄ Σκέλος)

✍ Στο υπόδειγμα που ακολουθεί έχει χρησιμοποιηθεί πορτοκαλί γραφή σε σημεία που εμπνεύστηκε ο πομπός από τα κείμενα αναφοράς που μελέτησε. **Επίσης, τα επιχειρήματα που «έχτισε» ο/η συγγραφέας έχουν εμπλουτιστεί με τη βοήθεια του υλικού που μελέτησε στις σελίδες της ενότητας του βιβλίου (σελ. 304-305 & 302 & 310-311)**

Νεανική παραβατικότητα: Από την αναζήτηση ευθυνών, στην ανάληψη ευθύνης

Πίσω από κάθε περιστατικό νεανικής βίας κρύβεται συχνά μια ανάγκη που δεν εισακούστηκε. Αρκεί, λοιπόν, να καταδικάζουμε τους νέους ή οφείλουμε να αναλογιστούμε και τις δικές μας ευθύνες; Το ερώτημα αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία με αφορμή τη συμμετοχή του σχολείου μας στις εκπαιδευτικές δράσεις του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού για τη νεανική επιθετικότητα και παραβατικότητα.

Πρωταρχική αιτία της νεανικής επιθετικότητας αποτελεί συχνά η οικογενειακή αγωγή, σε συνδυασμό με τις ιδιαιτερότητες της εφηβικής ηλικίας. Η έλλειψη επικοινωνίας, στοργής και ουσιαστικής καθοδήγησης, αλλά και η απουσία σαφών ορίων, δυσκολεύουν τους εφήβους να διαχειρίζονται τις αντιδράσεις τους και να σέβονται τους συνανθρώπους τους. Το χάσμα των γενεών επιδεινώνει την κατάσταση, όταν οι γονείς αντιμετωπίζουν με επικρίσεις τις νεανικές συμπεριφορές, αντί να αναζητούν τους λόγους που τις προκαλούν. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον, η παρορμητικότητα και η ευαισθησία που συχνά χαρακτηρίζουν την εφηβεία ενδέχεται να μετατρέψουν μια απλή διαφωνία σε έντονη σύγκρουση.

Εξίσου καθοριστικά είναι τα κοινωνικά αδιέξοδα, αλλά και τα πρότυπα που προβάλλονται στους νέους. Η ανεργία, οι κοινωνικές ανισότητες και η αναξιοκρατία δημιουργούν απογοήτευση και αίσθημα αδικίας, καθώς περιορίζουν τις προσδοκίες των εφήβων για το μέλλον. Ταυτόχρονα, η κρίση αξιών, ο υλισμός και η εξιδανίκευση του εύκολου κέρδους ενισχύουν την αντίληψη ότι η προσωπική επιτυχία δικαιολογεί κάθε μέσο. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, προβάλλοντας πρότυπα βίας και παραβατικότητας, μπορούν να ενισχύσουν αυτή τη νοοτροπία. Ανάλογη επίδραση ενδέχεται να ασκούν οι σκηνές βίας στον κινηματογράφο και στα ηλεκτρονικά παιχνίδια, όταν οι νέοι τις αποδέχονται άκριτα και επιχειρούν να τις μιμηθούν.

Η σχολική εκπαίδευση μπορεί να περιορίσει τη βία, διασφαλίζοντας την τήρηση των κανόνων και καλλιεργώντας τον αλληλοσεβασμό. Η επιβολή δίκαιων ποινών σε περιστατικά επιθετικότητας προστατεύει τη σχολική κοινότητα και αποτρέπει την επανάληψή τους. Εξίσου σημαντικό είναι το προσωπικό παράδειγμα των εκπαιδευτικών, που με αμεροληψία, πραότητα και κατανόηση κερδίζουν την εμπιστοσύνη των μαθητών. Αντίθετα, ένα αυστηρά τιμωρητικό περιβάλλον, που ταπεινώνει και εξευτελίζει τους νέους, προκαλεί θυμό και ενδέχεται να ενισχύσει την επιθετικότητά τους.

Παράλληλα, το σχολείο οφείλει να καλλιεργεί αξίες που λειτουργούν ως αντίβαρο στη βία. Η Λογοτεχνία και η Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή προάγουν τον σεβασμό και την αποδοχή της διαφορετικότητας, ενώ η Φυσική Αγωγή ενισχύει τη συνεργασία. Η συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα του Υπουργείου Παιδείας, όπως αυτό του σχολείου μας, προσφέρει ευκαιρίες ενημέρωσης για τον διαδικτυακό εκφοβισμό και συζητήσεων για την ειρηνική επίλυση συγκρούσεων. Τέλος, η συνεργασία σχολείου και οικογένειας εξασφαλίζει στους εφήβους καθοδήγηση και συναισθηματική στήριξη.

Συγκεφαλαιώνοντας, η νεανική παραβατικότητα δεν αντιμετωπίζεται με την αδιαφορία ή την τιμωρία. Χρειάζεται ένα σχολείο που θέτει όρια, αλλά ταυτόχρονα προσφέρει παιδεία, καλλιεργεί ήθος και στηρίζει τους νέους. Άλλωστε, η σημαντικότερη επιτυχία της εκπαίδευσης δεν είναι απλώς να αποτρέπει την παραβίαση των κανόνων, αλλά να διαμορφώνει ανθρώπους που επιλέγουν συνειδητά να τους σέβονται.

(447 λέξεις)

1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
Γ.8. Ηλεκτρονική επανάσταση
(Ωφέλειες ≠ Κίνδυνοι)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ: σελ. 365-367

ΘΕΜΑ Α, σελ. 368:

Επιλεγμένα αποσπάσματα σχετικά με το θέμα όπου εστιάζει η περίληψη:

- «φαινόμενα εθισμού στο διαδίκτυο, παραβίασης προσωπικών δεδομένων, σύγκρισης του εαυτού τους με άλλους χρήστες, διαδικτυακού εκφοβισμού, ρητορικής μίσους και τελικά δικής τους συναισθηματικής απορρύθμισης».
- «διαταραχές ύπνου, όπως αϋπνία ή υπερβολική ημερήσια υπνηλία».
- «στην αύξηση της παιδικής παχυσαρκίας και στην εμφάνιση χρόνιων παθήσεων».
- «επηρεάζει αρνητικά την όραση».
- «δυσχεραίνει την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων».

✍ Το Κείμενο 2 καταδεικνύει τις αρνητικές συνέπειες της υπερβολικής διαδικτυακής δραστηριότητας στους ανηλίκους. Η περιορισμένη ωριμότητά τους ευνοεί την εξάρτηση, την έκθεσή τους σε διαδικτυακούς κινδύνους και την ψυχική τους επιβάρυνση. Επιπλέον, η πολύωρη χρήση οθονών συνδέεται με διαταραχές της σωματικής υγείας, λόγω της αδράνειας και της επιβλαβούς επίδρασης των συσκευών. Τέλος, επισημαίνεται ότι η υποκατάσταση της άμεσης ανθρώπινης επαφής από την ψηφιακή επικοινωνία παρεμποδίζει την κοινωνική τους ανάπτυξη.

(69 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β

☑ Ερώτημα 1ο , σελ. 368-369:

1α
2α
3γ
4β
5β

☞ **Στην 3η θέση η φράση « ελληνική κυβέρνηση» εντάσσεται στην αριστερή στήλη:** Σύμφωνα με το Κείμενο 2 η ελληνική κυβέρνηση:

Ερώτημα 2ο, σελ. 369:

α. Στις δύο πρώτες περιόδους της πρώτης παραγράφου του Κειμένου 2 χρησιμοποιούνται ο **Αόριστος («ανακοίνωσε»)** και **ο Εξακολουθητικός Μέλλοντας («θα συνοδεύεται»)**. Η χρήση τους εξυπηρετεί τον ενημερωτικό χαρακτήρα του άρθρου. Ειδικότερα, με τον Αόριστο παρουσιάζεται ως **πραγματικό γεγονός** η ανακοίνωση της κυβερνητικής απόφασης που πραγματοποιήθηκε στο πρόσφατο παρελθόν, ενώ με τον Εξακολουθητικό Μέλλοντα **παρέχονται πληροφορίες για τις ρυθμίσεις που προβλέπεται να ισχύσουν κατά την εφαρμογή της.** Έτσι, **ο πομπός ενημερώνει με σαφήνεια και ακρίβεια** τους αναγνώστες και τις αναγνώστριες, ιδιαίτερα τους γονείς, για το νέο μέτρο, **με απώτερο σκοπό να τους ευαισθητοποιήσει-προειδοποιήσει** για την ανάγκη προστασίας των ανηλίκων από τους κινδύνους των κοινωνικών δικτύων και **να αναδείξει με έμμεσο τρόπο τον καθοριστικό ρόλο της οικογένειας στην αποτελεσματική εφαρμογή του.**

β.

☞ **ορθή διατύπωση άσκησης:** Στην ενότητα ***Γνώσεις*** του Κειμένου 1 να εντοπίσεις ένα ρήμα που να δηλώνει βεβαιότητα κι ένα άλλο που δηλώνει **αναγκαιότητα** (μονάδες 03). Στη συνέχεια, να μετασχηματίσεις το ρήμα κάθε πρότασης/περιόδου, ώστε το πρώτο να δηλώνει χρέος/αναγκαιότητα και το δεύτερο ευχή (μονάδες 04).
☞ **«ο δαίμων του τυπογραφείου» τύπωσε 2 φορές την ενότητα *Πληροφορίες***

Στην ενότητα «Γνώσεις» του Κειμένου 1 ο συντάκτης χρησιμοποιεί ρηματικούς τύπους που εκφράζουν διαφορετικές τροπικότητες, παρουσιάζοντας άλλοτε τις ενέργειες ως βέβαιες και άλλοτε ως αναγκαίες. Ειδικότερα, **η βεβαιότητα** εκφράζεται με τα **ρήματα «είναι» και «ωφελεί»**, στο χωρίο «Οι γνώσεις που αποκομίζονται από το διαδίκτυο **είναι** αρκετές, κάτι που **ωφελεί** τα νέα παιδιά». Και τα δύο ρήματα βρίσκονται στην **οριστική ενεστώτα, παρουσιάζοντας ως πραγματικά και βέβαια γεγονότα** τόσο την επάρκεια των γνώσεων που προσφέρει το διαδίκτυο όσο και τη θετική επίδρασή τους στα παιδιά. Αντίστοιχα, **η αναγκαιότητα** δηλώνεται με το **ρήμα «θα αναγκαστούν»**, στο χωρίο «Οι έφηβοι **θα αναγκαστούν** να μάθουν να ψάχνουν, για να βρίσκουν αυτό που τους ενδιαφέρει». Η σημασία του ρήματος υποδηλώνει ότι οι έφηβοι θα υποχρεωθούν από τις συνθήκες να αποκτήσουν τη συγκεκριμένη δεξιότητα.
Με τον κατάλληλο μετασχηματισμό των ρηματικών τύπων, οι δύο περίοδοι διαμορφώνονται ως εξής:
α. Από τη βεβαιότητα στο χρέος/στην αναγκαιότητα: «Οι γνώσεις που αποκομίζονται από το διαδίκτυο **πρέπει** να είναι αρκετές και **πρέπει/είναι αναγκαίο** να ωφελούν τα νέα παιδιά».
β. Από την αναγκαιότητα στην ευχή: «**Μακάρι** οι έφηβοι να μάθουν να ψάχνουν, για να βρίσκουν αυτό που τους ενδιαφέρει!»

Ερώτημα 3ο, σελ. 369-370:

α) **«Οι γνώσεις που αποκομίζονται από το διαδίκτυο είναι αρκετές».**
Στη συγκεκριμένη περίοδο χρησιμοποιείται **παθητική σύνταξη**, καθώς το ρήμα «αποκομίζονται» βρίσκεται στην παθητική φωνή και το υποκείμενό του («οι γνώσεις») δέχεται την ενέργεια. Με τη μετατροπή σε ενεργητική σύνταξη η περίοδος διαμορφώνεται ως εξής:
«Οι χρήστες αποκομίζουν αρκετές γνώσεις από το διαδίκτυο».
Ως προς τις υφολογικές αλλαγές, με την αρχική παθητική σύνταξη δίνεται έμφαση στις γνώσεις που αποκτώνται μέσω του διαδικτύου και όχι στα πρόσωπα που τις αποκτούν. Έτσι, το ύφος καθίσταται περισσότερο απρόσωπο, αντικειμενικό και τυπικό. Αντίθετα, με την ενεργητική σύνταξη προβάλλεται ο ενεργητικός ρόλος των χρηστών στην απόκτηση γνώσεων, ενώ το ύφος γίνεται περισσότερο άμεσο, σαφές και ζωντανό.

☞ Το ρήμα «αποκομίζονται» βρίσκεται στη μεσοπαθητική φωνή, αλλά έχει **παθητική διάθεση**, επειδή το υποκείμενό του («οι γνώσεις») δέχεται την ενέργεια και δεν την ενεργεί.

β) **«Επίσης, συχνές απορίες τους θα λυθούν μέσω αναζητήσεων ή ανάγνωσης άρθρων και επιστημονικών πηγών».**
Και στη δεύτερη περίοδο χρησιμοποιείται **παθητική σύνταξη**, καθώς το ρήμα «θα λυθούν» βρίσκεται στην παθητική φωνή και το υποκείμενό του («συχνές απορίες τους») δέχεται την ενέργεια. Με τη μετατροπή σε ενεργητική σύνταξη η περίοδος διαμορφώνεται ως εξής:
«Επίσης, οι έφηβοι θα λύσουν συχνές απορίες τους μέσω αναζητήσεων ή ανάγνωσης άρθρων και επιστημονικών πηγών».
Ως προς τις υφολογικές αλλαγές, με την αρχική παθητική σύνταξη τονίζεται η επίλυση των αποριών, χωρίς να προβάλλονται τα πρόσωπα που πραγματοποιούν την ενέργεια. Το ύφος αποκτά, επομένως, απρόσωπο και αντικειμενικό χαρακτήρα. Αντίθετα, με την ενεργητική σύνταξη η έμφαση μετατοπίζεται στους εφήβους, οι οποίοι παρουσιάζονται ως ενεργά υποκείμενα της αναζήτησης πληροφοριών και της επίλυσης των αποριών τους. Έτσι, το ύφος γίνεται πιο άμεσο και παραστατικό.

ΘΕΜΑ Γ , σελ. 370:

Στο Κείμενο 3 ο αφηγητής αναδεικνύει τον κίνδυνο της ανεξέλεγκτης χρήσης των ψηφιακών οθονών, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε εξάρτηση, στερώντας από τους ανθρώπους την ουσιαστική επικοινωνία και επηρεάζοντας αρνητικά την υγεία τους. Μέσα από τον **διάλογο** του πατέρα με τα παιδιά («Παιδιά, πάμε βόλτα;» – «Σε λίγο...») αποκαλύπτεται ότι η προσκόλληση στα κινητά υπερισχύει ακόμη και της επιθυμίας για κοινές οικογενειακές στιγμές. Μάλιστα, η **προσωποποίηση** των κινητών («Τα κινητά χαίρονταν μέσα τους. Το σχέδιο τους είχε πετύχει!») υποδηλώνει μια ανησυχητική αντιστροφή ρόλων: οι άνθρωποι, αντί να ελέγχουν τις συσκευές τους, καταλήγουν να ελέγχονται από αυτές, χωρίς να συνειδητοποιούν την εξάρτησή τους. Τέλος, η **αντίθεση** ανάμεσα στα κινητά

που «ένιωθαν πιο δυνατά από ποτέ» και στους ανθρώπους που «δεν ένιωθαν το ίδιο δυνατοί» αποκαλύπτει ότι η φαινομενική ευχαρίστηση της ψηφιακής ενασχόλησης συνοδεύεται από σωματική εξάντληση και συναισθηματική απομάκρυνση. Προσωπικά, το κείμενο μου προκάλεσε ανησυχία, αλλά και ενοχές, καθώς αναρωτήθηκα πόσες φορές έχω παραμερίσει αγαπημένα πρόσωπα για να καθηλωθώ μπροστά από μια οθόνη. Κυρίως, όμως, ένιωσα φόβο μήπως έχω ήδη αναπτύξει, χωρίς να το αντιλαμβάνομαι, κάποια μορφή εξάρτησης. Η σκέψη αυτή με ώθησε να αναλογιστώ πόσο ουσιαστικά ελέγχω τις καθημερινές μου συνήθειες και αν τελικά αφιερώνω αρκετό χρόνο σε όσα έχουν πραγματική αξία.

(177 λέξεις)

→ Εντόπισε τους παραπάνω κειμενικούς δείκτες στο βιβλίο: Σ. Π. Αλπίτση, *Περνώντας από τη θεωρία στην πράξη – Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου*, εκδόσεις αξία
⇢ **διάλογος:** σελ. 440
⇢ **προσωποποίηση:** σελ. 268
⇢ **αντίθεση:** σελ. 437 & 476 & 208 (σχετίζεται με το περιεχόμενο κι όχι τη γλώσσα του κειμένου)

ΘΕΜΑ Δ, σελ. 370:
Επιστολή προς το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης:

- **Εξωτερικά γνωρίσματα:**
  - ✓ Πάνω δεξιά: Τόπος, Ημερομηνία
  - ✓ Προσφώνηση:
    Προς το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης

    Σεβαστοί κύριοι και κυρίες,
  - ✓ Επιφώνηση:

  κάτω δεξιά ή αριστερά: Με τιμή,
  (Υπογραφή)
- **Εσωτερικά χαρακτηριστικά:**
- **Πρόλογος:** αναφορά στην αιτία της επιστολής και προσωπική τοποθέτηση/θέση απέναντι στην πρωτοβουλία του υπουργείου.
- **Κυρίαρχο το απρόσωπο-επίσημο ύφος και ο αντικειμενικός τόνος**: κυριαρχεί γ΄ ρηματικό πρόσωπο, επιλεκτικά μπορεί να αξιοποιηθεί και β΄ πληθυντικό με ευγενικό τόνο, α΄ πληθυντικό ώστε η προσωπική τοποθέτηση αλλά και το αίτημα/η προσδοκία στον επίλογο να λάβουν έναν πιο καθολικό χαρακτήρα, κυριολεκτική γλώσσα και άλλες γλωσσικές επιλογές της επιχειρηματολογίας: εδώ θα χρησιμοποιήσουμε: ρητορικό ερώτημα, ρήματα σε έγκλιση οριστική και υποτακτική, διαρθρωτικές λέξεις-φράσεις που δηλώνουν: αίτιο, αντίθεση, αποτέλεσμα, συμπέρασμα κ.τλ.

- Αυστηρή οργάνωση: τριμερής δομή, συνοχή, συνεκτικότητα, αλληλουχία και ενότητα.

 σελ. 232-233: Κρατώ σημειώσεις από τα κείμενα αναφοράς που θα με βοηθήσουν να αποδείξω τις θέσεις μου και να εμπλουτίσω το περιεχόμενο του κειμένου που θα γράψω.

Κείμενο 1:

✓ **«Πληροφορίες»**

«Το διαδίκτυο έχει ένα τεράστιο ποσοστό δημοσιεύσεων που προστίθενται καθημερινά και εξελίσσεται ως η ισχυρότερη πηγή πληροφορίας». **(Α΄ Σκέλος)**

✓ **«Δεξιότητες σχετικές με τον υπολογιστή»**

«οι οποίες γίνονται κτήμα τους αβίαστα, αφού είναι αναγκασμένοι να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις χρήσης του». **(Α΄ Σκέλος)**

✓ **«Γνώσεις»**

✓ «Οι γνώσεις που αποκομίζονται από το διαδίκτυο είναι αρκετές, κάτι που ωφελεί τα νέα παιδιά». **(Α΄ Σκέλος)**

✓ «Οι έφηβοι θα αναγκαστούν να μάθουν να ψάχνουν, για να βρίσκουν αυτό που τους ενδιαφέρει». **(Α΄ Σκέλος)**

✓ «Με τον τρόπο αυτό αποκτούν κίνητρο να ενημερωθούν και να αποκομίσουν γνώσεις». **(Α΄ Σκέλος)**

Κείμενο 2:

✓ «Βέβαια, τα παιδιά που βρίσκονται σήμερα στην ηλικιακή ομάδα 13–15 ετών έχουν ήδη, σε μεγάλο βαθμό, ενταχθεί στον κόσμο των κοινωνικών δικτύων και έχουν συνδέσει τη χρήση τους με την κοινωνική τους ζωή και την αυτοεικόνα τους». **(Α΄ Σκέλος)**

✓ «Είναι, επομένως, αναμενόμενο ότι η αποδοχή του νέου ηλικιακού ορίου θα συναντήσει αντιστάσεις, θυμό ή προσπάθειες παράκαμψης του νόμου». **(Α΄ Σκέλος)**

✓ «Πριν την ηλικία των 15 ετών τα παιδιά δεν κατέχουν τις απαραίτητες δεξιότητες, ώστε να μπορούν να αξιολογούν τους κινδύνους και τις διαδικτυακές αλληλεπιδράσεις τους, κάτι που τα καθιστά ευάλωτα σε πιθανές κακόβουλες πράξεις και συναναστροφές». **(Β΄ Σκέλος)**

✓ «Επίσης, οι έφηβοι κάτω των 15 ετών τείνουν να παρασύρονται σε φαινόμενα εθισμού στο διαδίκτυο, παραβίασης προσωπικών δεδομένων, σύγκρισης του εαυτού τους με άλλους χρήστες, διαδικτυακού εκφοβισμού, ρητορικής μίσους και τελικά δικής τους συναισθηματικής απορρύθμισης, ιδιαίτερα όταν η χρήση των κοινωνικών δικτύων είναι εντατική και ανεξέλεγκτη». **(Β΄ Σκέλος)**

✓ «Έρευνες δείχνουν ότι τα παιδιά που χρησιμοποιούν ηλεκτρονικές συσκευές για τουλάχιστον μία ώρα πριν τον ύπνο έχουν έως και 60% μεγαλύτερη πιθανότητα να εμφανίσουν διαταραχές ύπνου, όπως αϋπνία ή υπερβολική ημερήσια υπνηλία». **(Β΄ Σκέλος)**

✓ «Παράλληλα, ο καθιστικός τρόπος ζωής που συνδέεται με την υπερβολική χρήση οθονών συντελεί στην αύξηση της παιδικής παχυσαρκίας και στην

εμφάνιση χρόνιων παθήσεων, όπως ο σακχαρώδης διαβήτης τύπου 2 και τα καρδιαγγειακά νοσήματα, καθώς παιδιά που περνούν περισσότερες από 2–3 ώρες ημερησίως μπροστά σε οθόνες είναι λιγότερο σωματικά δραστήρια και εμφανίζουν συχνότερα αύξηση βάρους». **(Β΄ Σκέλος)**

✓ «Επιπλέον, η παρατεταμένη έκθεση σε οθόνες από μικρή απόσταση επηρεάζει αρνητικά την όραση, προκαλώντας συμπτώματα όπως ξηροφθαλμία και συντελώντας στην αύξηση της μυωπίας στην παιδική ηλικία». **(Β΄ Σκέλος)**

✓ «Τέλος, η αντικατάσταση της δια ζώσης επικοινωνίας από την ψηφιακή αλληλεπίδραση δυσχεραίνει την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων, περιορίζοντας τις ευκαιρίες καλλιέργειας της ενσυναίσθησης και των διαπροσωπικών ικανοτήτων, με αποτέλεσμα παιδιά που περνούν υπερβολικό χρόνο μπροστά σε οθόνες να δυσκολεύονται συχνά στις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις εκτός διαδικτύου». **(Β΄ Σκέλος)**

✓ «Το νέο ηλικιακό όριο, επομένως, δεν στερεί ευκαιρίες, αλλά προσφέρει χρόνο ωρίμασης ώστε ο έφηβος χρήστης να εισέλθει στα κοινωνικά δίκτυα με μεγαλύτερη ψυχοκοινωνική, γνωστική και συναισθηματική ανθεκτικότητα, αλλά και κριτική σκέψη, προκειμένου να μπορεί να προστατευθεί από τους κινδύνους του διαδικτύου». **(Β΄ Σκέλος)**

✍ Στο υπόδειγμα που ακολουθεί έχει χρησιμοποιηθεί πορτοκαλί γραφή σε σημεία που εμπνεύστηκε ο πομπός από τα κείμενα αναφοράς που μελέτησε. **Επίσης, τα επιχειρήματα που «έχτισε» ο/η συγγραφέας έχουν εμπλουτιστεί με τη βοήθεια του υλικού που μελέτησε στις σελίδες της ενότητας του βιβλίου (σελ. 355-358 & 361 & 362-363)**

Τόπος, Ημερομηνία

Προς το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης

Σεβαστοί κύριοι και κυρίες,

Με αφορμή την πρόθεση της Πολιτείας να απαγορεύσει την πρόσβαση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης σε παιδιά και εφήβους κάτω των δεκαπέντε ετών, επιθυμώ, ως μαθητής/μαθήτρια, να εκφράσω την αντίθεσή μου στο συγκεκριμένο μέτρο. Η ανάγκη προστασίας των ανηλίκων είναι αδιαμφισβήτητη. Το ερώτημα, όμως, είναι αν η απαγόρευση προσφέρει πραγματική ασφάλεια ή απλώς μεταθέτει το πρόβλημα.

Η επιβολή ενός ενιαίου ηλικιακού ορίου παραβλέπει ότι οι έφηβοι διαφέρουν ως προς την ωριμότητα και τις ψηφιακές τους δεξιότητες. Επιπλέον, τα κοινωνικά δίκτυα, όταν χρησιμοποιούνται υπεύθυνα, επιτρέπουν την ανταλλαγή απόψεων, τη δημιουργική έκφραση και τη συμμετοχή σε ομάδες κοινών ενδιαφερόντων. Ο αποκλεισμός από αυτά στερεί ευκαιρίες εξοικείωσης με μορφές επικοινωνίας που είναι αναγκαίες στη σύγχρονη κοινωνία. Κυρίως, όμως, η απαγόρευση δεν εξαλείφει την επιθυμία χρήσης. Πολλοί νέοι έχουν ήδη συνδέσει τις πλατφόρμες με τις φιλίες και την κοινωνική τους παρουσία και -αναμφίβολα- θα επιζητήσουν τρόπους παράκαμψης του νόμου. Μια τέτοια εξέλιξη θα καθιστούσε ακόμη

δυσκολότερη την ουσιαστική προστασία τους, αφού η κρυφή χρήση θα μπορούσε να τους αποθαρρύνει από το να αποκαλύψουν περιστατικά εκφοβισμού ή παρενόχλησης. Επιπροσθέτως, η υποχρεωτική απομάκρυνση από τα κοινωνικά δίκτυα είναι πιθανό να προκαλέσει έντονες αντιδράσεις και συγκρούσεις στο οικογενειακό περιβάλλον, καθώς οι γονείς θα κληθούν να επιβάλουν περιορισμούς που τα παιδιά τους ενδέχεται να θεωρήσουν άδικους. Έτσι, αντί να ενισχυθεί η μεταξύ τους εμπιστοσύνη, υπάρχει κίνδυνος να επικρατήσουν εντάσεις και αμοιβαία καχυποψία. Πώς θα μάθουν, άλλωστε, οι νέοι να αναγνωρίζουν τους κινδύνους, αν αποκλειστούν από τον ηλεκτρονικό κόσμο;

Προσωπικά πιστεύω ότι αντί για μια οριζόντια απαγόρευση, απαιτείται ολοκληρωμένη πολιτική πρόληψης. Στο σχολείο χρειάζεται να καθιερωθεί συστηματική ψηφιακή αγωγή, με πρακτικές ασκήσεις για την προστασία προσωπικών δεδομένων, την αξιολόγηση πληροφοριών και την αντιμετώπιση του διαδικτυακού εκφοβισμού. Εξίσου αναγκαία είναι η επιμόρφωση των γονέων, ώστε να θέτουν από κοινού με τα παιδιά εύλογα όρια χρόνου, ιδιαίτερα πριν από τον ύπνο, και να καλλιεργούν σχέσεις εμπιστοσύνης. Η ενίσχυση του αθλητισμού, των πολιτιστικών δραστηριοτήτων και της δια ζώσης επικοινωνίας μπορεί να περιορίσει την υπερβολική προσκόλληση στις οθόνες και να ενδυναμώσει τις ανθρώπινες σχέσεις. Ταυτόχρονα, η επίσημη πολιτεία, το κράτος, οφείλει να απαιτήσει από τις πλατφόρμες αυστηρές ρυθμίσεις ιδιωτικότητας, άμεση αντιμετώπιση καταγγελιών και περιορισμό λειτουργιών των κοινωνικών δικτύων, όπως η αυτόματη αναπαραγωγή βίντεο και οι συνεχείς ειδοποιήσεις, που εθίζουν τους ανήλικους. Έτσι, η προστασία θα στηρίζεται σε ουσιαστικές εγγυήσεις και όχι μόνο σε έναν ηλικιακό φραγμό.

Κλείνοντας, σας καλώ να επανεξετάσετε το μέτρο και να δώσετε προτεραιότητα στην εκπαίδευση, στην οικογενειακή συνεργασία και στην ευθύνη των πλατφορμών. Χρειαζόμαστε νέους που θα γνωρίζουν πώς να προστατεύονται στον ψηφιακό κόσμο, όχι νέους που θα εισέρχονται σε αυτόν απροετοίμαστοι.

Με τιμή,
(Υπογραφή)

(422 λέξεις)

Δ΄ ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ
- ΕΛΛΑΔΑ & ΚΟΣΜΟΣ -

1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
Δ.1. Ελληνική Παράδοση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ: σελ. 416-420

ΘΕΜΑ Α, σελ. 419:

Επιλεγμένα αποσπάσματα σχετικά με το απόσπασμα όπου εστιάζει η περίληψη:

- «ο σεβασμός στην παράδοση δεν σημαίνει απόρριψη του καινούργιου ή περιφρόνηση διαφορετικών πολιτισμών».
- «Κάποια έθιμα αλλάζουν, άλλα εγκαταλείπονται και νέα γεννιούνται καθώς μεταβάλλονται οι κοινωνικές ανάγκες».
- «Το σημαντικό είναι τα παιδιά να αποκτούν γνώση, όχι να υιοθετούν άκριτα κάθε πρακτική».
- «να συμμετέχουν ελεύθερα, να εκφράζουν απορίες και να συνδέουν τις οικογενειακές εμπειρίες με τη σημερινή ζωή».
- «τα βοηθούμε να διαμορφώσουν ταυτότητα χωρίς φόβο απέναντι στη διαφορετικότητα».
- «η πολιτιστική κληρονομιά γίνεται αφετηρία επικοινωνίας και δημιουργίας, όχι ένα σύνολο αμετάβλητων οδηγιών».

✍ Στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 2 διευκρινίζονται οι προϋποθέσεις ουσιαστικής επαφής των παιδιών με την πολιτιστική παράδοση. Επισημαίνεται ότι ο σεβασμός της δεν αποκλείει την αποδοχή του νέου και της πολιτισμικής διαφορετικότητας, καθώς τα έθιμα εξελίσσονται σύμφωνα με τις κοινωνικές ανάγκες. Η κριτική προσέγγιση της παράδοσης και η ελεύθερη συμμετοχή των παιδιών σε σχετικές δραστηριότητες συμβάλλουν στη διαμόρφωση της ταυτότητάς τους και μετατρέπουν την πολιτιστική κληρονομιά σε μέσο επικοινωνίας και δημιουργίας.

(71 λέξεις)

☞ **τελευταία παράγραφος Κειμένου 2:** «Χρειάζεται βέβαια...αμετάβλητων οδηγιών».

ΘΕΜΑ Β

✍ Ερώτημα 1ο , σελ. 419:

Ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι στον λαϊκό πολιτισμό η πνευματική και καλλιτεχνική δημιουργία δεν αποτελεί προνόμιο ορισμένων ανθρώπων, αλλά συλλογικό επίτευγμα. Ειδικότερα, τα πολιτιστικά δημιουργήματα

προκύπτουν από τη συμβολή των μελών μιας κοινότητας, εκφράζουν τις κοινές αντιλήψεις και αξίες τους και αποτελούν κτήμα ολόκληρου του λαού. Επομένως, ο λαϊκός πολιτισμός συνιστά καρπό συλλογικής δημιουργίας και κοινή πολιτιστική κληρονομιά.

Ερώτημα 2ο, σελ. 419:

Στο Κείμενο 1 διακρίνονται **δύο χρονικά επίπεδα: το παρελθόν και το παρόν**. Στην **1η παράγραφο** ο συγγραφέας **ανατρέχει στο παρελθόν**, παρουσιάζοντας τον παραδοσιακό τρόπο ζωής, τις καθημερινές ασχολίες και τις συνήθειες των ανθρώπων. Τα ρήματα «Έσπερναν», «θέριζαν», «έσκαβαν», «πότιζαν», «Έπιανε», «σταύρωνε», «έκοβε», «Είχαν» βρίσκονται σε **χρόνο παρατατικό, έγκλιση οριστική και γ΄ πρόσωπο, ενικό ή πληθυντικό**. Ο παρατατικός, σε **μη συνοπτικό ποιόν ενέργειας**, αποδίδει **τη διάρκεια και την επανάληψη των δραστηριοτήτων του παρελθόντος**, ενώ η **τριτοπρόσωπη αφήγηση προσδίδει αντικειμενικότητα** στην παρουσίασή τους. Αντίθετα, στην **3η παράγραφο** ο συγγραφέας **μεταφέρεται από το παρελθόν στο παρόν**, αναδεικνύοντας την επιβίωση της λαϊκής παράδοσης στη σύγχρονη εποχή. Τα ρήματα «παρατηρούμε» και «διακρίνουμε» βρίσκονται σε **χρόνο ενεστώτα, έγκλιση οριστική, α΄ πληθυντικό πρόσωπο** και έχουν επίσης **μη συνοπτικό ποιόν ενέργειας**. Ο ενεστώτας **υπογραμμίζει τη διαχρονική παρουσία της πολιτιστικής κληρονομιάς**, ενώ το **α΄ πληθυντικό δημιουργεί αίσθημα συλλογικότητας και οικειότητας**, καθώς ο συγγραφέας συμπεριλαμβάνει τους αναγνώστες και τις αναγνώστριες στη διαδικασία αναγνώρισής της. Με αυτές τις γλωσσικές επιλογές ο πομπός επιδιώκει να αποδείξει **ότι η ελληνική λαϊκή παράδοση, παρά τις κοινωνικές μεταβολές, διατηρείται ζωντανή και αποτελεί θεμέλιο της σύγχρονης πολιτιστικής ταυτότητας**. Η **αντιπαραβολή των δύο εποχών** και η **αναφορά σε συγκεκριμένα πολιτιστικά δημιουργήματα** που διασώζονται έως σήμερα τεκμηριώνουν τη διαχρονική συνέχεια του λαϊκού πολιτισμού. **Μέσα από αυτή την απόδειξη επιτυγχάνεται και ο μορφωτικός σκοπός του πομπού**, καθώς οι αναγνώστες και οι αναγνώστριες **εμπλουτίζουν τις ιστορικές και πολιτιστικές γνώσεις τους** και **κατανοούν τη συμβολή των προηγούμενων γενεών στη διαμόρφωση της συλλογικής πολιτιστικής ταυτότητας**.

Ερώτημα 3ο, σελ. 419-420:

α. Στο Κείμενο 2 η συγγραφέας υιοθετεί **συμβουλευτικό τόνο**, προκειμένου να καθοδηγήσει τους αναγνώστες και τις αναγνώστριες σχετικά με τους τρόπους ουσιαστικής γνωριμίας των παιδιών με την ελληνική παράδοση. Ειδικότερα, χρησιμοποιεί **ρήματα σε προστακτική έγκλιση β΄ πληθυντικού προσώπου**, όπως **«Εξηγήστε»** και **«Χαρίστε»**, με τα οποία απευθύνεται άμεσα στο κοινό, προτρέποντάς το να συζητά με τα παιδιά για τα τοπικά έθιμα και να τους προσφέρει βιβλία με λαϊκές αφηγήσεις, ώστε να καλλιεργήσει το ενδιαφέρον τους για την πολιτιστική κληρονομιά. Επιπλέον, αξιοποιεί **προτρεπτική υποτακτική σε α΄ πληθυντικό πρόσωπο**, όπως στο χωρίο **«Ας αξιοποιήσουμε, για παράδειγμα, τις οικογενειακές γιορτές ως αφορμή για κοινές εμπειρίες»**, με την οποία συμπεριλαμβάνει τον εαυτό της στην προτεινόμενη δράση, δημιουργώντας οικειότητα, αίσθημα συλλογικότητας και κοινής ευθύνης. Έτσι, ενθαρρύνει τους αναγνώστες και τις αναγνώστριες να αξιοποιούν τις οικογενειακές

γιορτές ως ευκαιρίες βιωματικής γνωριμίας των παιδιών με την παράδοση, χωρίς να υιοθετεί αυστηρό ή επιτακτικό ύφος.

β.

☞ **σωστά χωρία Κειμένου 2:**
«Τα παιδικά μας χρόνια μοιάζουν κάποτε να απέχουν έτη φωτός από τη σημερινή πραγματικότητα».
«Χαρίστε στα παιδιά βιβλία με λαϊκές αφηγήσεις, μικρά διαμάντια που φωτίζουν πλευρές της παράδοσής μας και προσφέρουν αφορμές για συζήτηση για την ιστορία, τις αξίες και τις εμπειρίες των γενεών».

«Τα παιδικά μας χρόνια μοιάζουν κάποτε να απέχουν πολύ από τη σημερινή πραγματικότητα».
«Χαρίστε στα παιδιά βιβλία με λαϊκές αφηγήσεις, αριστουργήματα που φωτίζουν πλευρές της παράδοσής μας και προσφέρουν αφορμές για συζήτηση για την ιστορία, τις αξίες και τις εμπειρίες των γενεών».

ΘΕΜΑ Γ , σελ. 420:

Η ανάμνηση του πατρικού σπιτιού γεννά στο ποιητικό υποκείμενο **βαθιά νοσταλγία, τρυφερότητα και μελαγχολία**. Δεν αναπολεί απλώς έναν χώρο, αλλά έναν ολόκληρο κόσμο παιδικής ασφάλειας και οικογενειακής αγάπης, που έχει χαθεί μετά τον θάνατο των γονιών του. Με την **προσωποποίηση** του σπιτιού («με προσκαλεί· ψυχή, και με προσμένει») το παρουσιάζει ως ζωντανό πλάσμα που εξακολουθεί να το περιμένει. Έτσι, η μνήμη αντιστέκεται στον χρόνο και στις αλλαγές που έχει υποστεί το κτίσμα, διατηρώντας άθικτο τον συναισθηματικό δεσμό μαζί του. Οι **μεταφορές** «γυρίζω ανθός, δροσιά, ξεπεταρούδι» αποδίδουν γλαφυρά την αθωότητα, την τρυφερότητα και την ανεμελιά των παιδικών χρόνων· ωστόσο, η νοερή αυτή επιστροφή γίνεται πιο συγκινητική, επειδή το παρελθόν δεν μπορεί να ανακτηθεί. Η **αναδρομική αφήγηση**, με την παρουσία της γιαγιάς, της μητέρας, του πατέρα και του αδελφού, ανασυνθέτει μια οικογενειακή σκηνή γεμάτη θαλπωρή. Η εικόνα του «φάντασμα γνοιασμένο του πατέρα» υπαινίσσεται ιδιαίτερα την οδύνη της απώλειας, δείχνοντας πως η χαρά της ανάμνησης συνοδεύεται από πένθος. **Για εμένα το σπίτι όπου γεννήθηκα έχει ξεχωριστή σημασία**, όχι τόσο ως κτήριο όσο ως τόπος των πρώτων δεσμών και εμπειριών μου. Γι' αυτό, ακόμη κι αν αλλάξει ή πάψει να μου ανήκει στο μέλλον, θα αποτελεί παντοτινά σημείο αναφοράς της προσωπικής μου ιστορίας, θυμίζοντάς μου στιγμές και ανθρώπους που διαμόρφωσαν την ταυτότητά μου και με τους οποίους με δένει βαθιά αγάπη.
(203 λέξεις)

→ **Εντόπισε τους παραπάνω κειμενικούς δείκτες στο βιβλίο:** Σ. Π. Αλπίτση, *Περνώντας από τη θεωρία στην πράξη – Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου*, εκδόσεις αξία
→ **προσωποποίηση:** σελ. 268
→ **μεταφορά:** σελ. 263
→ **αναδρομική αφήγηση:** σελ. 450

ΘΕΜΑ Δ, σελ. 420:
Ομιλία στη Χριστουγεννιάτικη Γιορτή του σχολείου σου:
Ομιλία σε επίσημο αλλά προσιτό ύφος, που αποτελεί ουσιαστικά κείμενο επιχειρηματολογίας και αποσκοπεί στην πειθώ ενός μεικτού ακροατηρίου (γονείς, εκπαιδευτικοί, μαθητές και μαθήτριες). Ο πομπός είναι μαθητής/μαθήτρια της Γ΄ Λυκείου και οφείλει να προσαρμόσει τον λόγο του τόσο στον εορταστικό χαρακτήρα της εκδήλωσης όσο και στη διαφορετική ιδιότητα των αποδεκτών.

- **Εξωτερικά χαρακτηριστικά:** Αρχική **προσφώνηση** προσαρμοσμένη στη σύνθεση του ακροατηρίου («Αγαπητοί γονείς και εκπαιδευτικοί, αγαπητές συμμαθήτριες και αγαπητοί συμμαθητές,»). Μετά τον επίλογο σημειώνεται η **επιφώνηση** («Ευχαριστώ για την προσοχή σας!»). Στο κύριο σώμα της ομιλίας μπορεί να χρησιμοποιηθεί ενδιάμεση προσφώνηση, ώστε να ανανεωθεί το ενδιαφέρον του ακροατηρίου και να ενισχυθεί η αμεσότητα της επικοινωνίας.
- **Εσωτερικά γνωρίσματα:**
  - ✓ **πρόλογος:** Ενδείκνυται σύντομη αναφορά στη **Χριστουγεννιάτικη Γιορτή του σχολείου** και στην ιδιαίτερη σημασία της ως ευκαιρίας συνάντησης μαθητών, εκπαιδευτικών και γονέων. Η εορταστική περίσταση μπορεί να συνδεθεί φυσικά με τα παραδοσιακά χριστουγεννιάτικα έθιμα, τα οποία αποτελούν αφορμή προβληματισμού για τη σχέση της νέας γενιάς με την πολιτιστική κληρονομιά. Ακολουθεί η σαφής παρουσίαση του θέματος της ομιλίας.
  - ✓ **Γλωσσικές επιλογές της επιχειρηματολογίας:** Χρήση **κυριολεκτικής γλώσσας, ακριβολογίας και κατάλληλων διαρθρωτικών λέξεων**, που εξασφαλίζουν τη λογική συνοχή. Στο **Α΄ Σκέλος** προτιμώνται **αποφαντικές προτάσεις με ρήματα σε οριστική έγκλιση**, για να διατυπωθούν οι θέσεις του πομπού με βεβαιότητα. Στο **Β΄ Σκέλος** αξιοποιούνται **προτάσεις επιθυμίας με ρήματα σε υποτακτική έγκλιση**, καθώς και εκφράσεις δεοντικής τροπικότητας («είναι αναγκαίο να», «οφείλει να», «χρειάζεται να»), προκειμένου να δηλωθούν η αναγκαιότητα και το χρέος ανάληψης πρωτοβουλιών από τους αρμόδιους φορείς.
  - ✓ **Ρηματικά πρόσωπα:** Κυρίαρχη χρήση του **γ΄ ρηματικού προσώπου**, που ενισχύει την αντικειμενικότητα και την εγκυρότητα της επιχειρηματολογίας. Επιλεκτική αξιοποίηση του **α΄ πληθυντικού προσώπου**, όταν ο πομπός εκπροσωπεί τη νέα γενιά, ώστε να δημιουργείται αίσθημα συλλογικότητας, οικειότητας και κοινής ευθύνης. Το **β΄ πληθυντικό πρόσωπο** μπορεί να χρησιμοποιηθεί διακριτικά για την άμεση προσφώνηση των γονέων και των εκπαιδευτικών, προκειμένου να τονιστεί ο ιδιαίτερος ρόλος τους και να ενισχυθεί η προτρεπτική λειτουργία του λόγου.
  - ✓ **Γλωσσικές επιλογές που παραπέμπουν στα γνωρίσματα της ομιλίας:** Ελεγχόμενη χρήση **ρητορικών ερωτημάτων, επαναλήψεων, αντιθέσεων και βραχυπερίοδου λόγου**, ώστε να ενισχύεται η παραστατικότητα, να υπογραμμίζονται οι

σημαντικότερες θέσεις και να διατηρείται το ενδιαφέρον του ακροατηρίου. Οι επιλογές αυτές πρέπει να αξιοποιούνται με μέτρο, χωρίς υπερβολικό στόμφο ή τεχνητή δραματοποίηση.

- ✓ **Επίκληση στο συναίσθημα:** Η λογική επιχειρηματολογία μπορεί να πλαισιωθεί από **ήπια συγκινησιακή φόρτιση**, συμβατή με τον εορταστικό χαρακτήρα της περίστασης. Η αξιοποίηση λέξεων με συναισθηματική σημασία, οικείων εικόνων από την οικογενειακή ζωή και αναφορών σε κοινές εορταστικές εμπειρίες συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση του ακροατηρίου. Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται ώστε η συναισθηματική επίκληση να λειτουργεί συμπληρωματικά προς τη λογική απόδειξη και όχι να την υποκαθιστά.
- ✓ **Προσαρμογή στο μεικτό ακροατήριο:** Ο λόγος πρέπει να συνδυάζει **τον σεβασμό προς τους ενήλικους αποδέκτες με την αμεσότητα προς τους συνομηλίκους**. Αποφεύγονται τόσο η υπερβολική επισημότητα, που θα απομάκρυνε το νεανικό ακροατήριο, όσο και η έντονη οικειότητα, που δεν θα ανταποκρινόταν στον δημόσιο χαρακτήρα της σχολικής εκδήλωσης. Η διαφοροποίηση των αποδεκτών μπορεί να αξιοποιηθεί επικοινωνιακά, με επιλεκτικές αναφορές στην κοινή ευθύνη των γενεών για τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

- **Λογική απόδειξη του θέματος:** Χρήση **ορθών επιχειρημάτων (έγκυρων και αληθών)** και κατάλληλων τεκμηρίων, προκειμένου να υποστηριχθεί πειστικά η σημασία της επαφής των νέων με την παράδοση (**Α΄ Σκέλος**). Ενδείκνυται η αξιοποίηση συγκεκριμένων παραδειγμάτων από την καθημερινή ζωή και την πολιτιστική εμπειρία. Στο **Β΄ Σκέλος** οι προτάσεις πρέπει να είναι συγκεκριμένες, ρεαλιστικές και κατάλληλα αιτιολογημένες, ώστε να αναδεικνύεται η δυνατότητα ουσιαστικής συμβολής της οικογένειας και της εκπαίδευσης.

σελ. 232-233: Κρατώ σημειώσεις από τα κείμενα αναφοράς που θα με βοηθήσουν να αποδείξω τις θέσεις μου και να εμπλουτίσω το περιεχόμενο του κειμένου που θα γράψω.

Κείμενο 1:

✓ «Τα παραδοσιακά αυτά στοιχεία συνθέτουν την εθνική πολιτιστική μας ταυτότητα». (Α΄ Σκέλος)

✓ «Κάθε γενιά ανθρώπων αισθάνεται τον κόσμο με το δικό της τρόπο, προσπαθεί να τον γνωρίσει, στοχάζεται, επινοεί και πράττει. Τη γνώση και τα έργα της τα παραδίδει στην επόμενη. Εκείνη, με τη σειρά της, πάνω στη συγκομιδή που κληρονόμησε, προσθέτει τη δική της». (Α΄ Σκέλος)

✓ «Το έργο του λαϊκού πολιτισμού είναι ομαδικό, εκφράζει κοινές αντιλήψεις και περνάει στη χρήση των πολλών, που το προσαρμόζουν στο κοινό αίσθημα». (Α΄ Σκέλος)

✓ «Στο λαϊκό πολιτισμό, η ποίηση, οι τέχνες, η σοφία δεν είναι προνόμιο λίγων, αλλά κατόρθωμα και κτήμα όλων». (Α΄ Σκέλος)

Κείμενο 2:

✓ «η επαφή με την παράδοση προσφέρει στα παιδιά την ευκαιρία να γνωρίσουν την ιστορία της οικογένειας και της κοινότητάς τους». (Α΄ Σκέλος)
✓ «η παράδοση μπορεί να γεφυρώσει αυτή την απόσταση, καλλιεργώντας κοινές αξίες και δημιουργικές δραστηριότητες». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Μέσα από αυτά τα παιδιά γνωρίζουν διαφορετικές περιοχές της Ελλάδας, εξασκούν τη συνεργασία και ανακαλύπτουν ότι ο πολιτισμός δημιουργείται συλλογικά». (Α΄ Σκέλος)
✓ «τα βοηθούμε να διαμορφώσουν ταυτότητα χωρίς φόβο απέναντι στη διαφορετικότητα». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Εξηγήστε στα παιδιά πώς γιόρταζαν στον τόπο τους, ποιες δυσκολίες αντιμετώπιζαν και γιατί ορισμένες πρακτικές διατηρήθηκαν μέχρι σήμερα». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Ας αξιοποιήσουμε, για παράδειγμα, τις οικογενειακές γιορτές ως αφορμή για κοινές εμπειρίες». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Η προετοιμασία ενός εορταστικού τραπεζιού μπορεί να γίνει ευκαιρία να μάθουν οι μικρότεροι μια τοπική συνταγή, να ακούσουν την ιστορία της και να αναλάβουν έναν ρόλο στη διαδικασία». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Χαρίστε στα παιδιά βιβλία με λαϊκές αφηγήσεις, μικρά διαμάντια που φωτίζουν πλευρές της παράδοσής μας και προσφέρουν αφορμές για συζήτηση για την ιστορία, τις αξίες και τις εμπειρίες των γενεών». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Ακόμη, μια επίσκεψη σε λαογραφικό μουσείο ή σε μια τοπική γιορτή μπορεί να συνδέσει όσα μαθαίνουν στο σχολείο με πραγματικούς ανθρώπους και βιώματα». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Ιδιαίτερη αξία έχει και η επαφή με τη δημοτική μουσική, τα παραμύθια και τους παραδοσιακούς χορούς». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Καταγράψτε μαζί τους ιστορίες των παππούδων και αναζητήστε δράσεις πολιτιστικών συλλόγων». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Ακόμη και το διαδίκτυο, όταν χρησιμοποιείται με κριτική σκέψη, προσφέρει πρόσβαση σε ψηφιακές συλλογές, ηχογραφήσεις και ιστορικό υλικό που εμπλουτίζουν αυτή τη γνωριμία». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Το σημαντικό είναι τα παιδιά να αποκτούν γνώση, όχι να υιοθετούν άκριτα κάθε πρακτική». (Β΄ Σκέλος)

✍ Στο υπόδειγμα που ακολουθεί έχει χρησιμοποιηθεί πορτοκαλί γραφή σε σημεία που εμπνεύστηκε ο πομπός από τα κείμενα αναφοράς που μελέτησε. **Επίσης, τα επιχειρήματα που «έχτισε» ο/η συγγραφέας έχουν εμπλουτιστεί με τη βοήθεια του υλικού που μελέτησε στις σελίδες της ενότητας του βιβλίου (σελ. 398 & 402-403 & 407-410)**

Αξιότιμοι γονείς και εκπαιδευτικοί,

Αγαπητές συμμαθήτριες και αγαπητοί συμμαθητές,

Η σημερινή χριστουγεννιάτικη γιορτή μάς φέρνει κοντά μέσα από τραγούδια, έθιμα και κοινές στιγμές. Μας δίνει και την ευκαιρία να αναρωτηθούμε: τι θέση έχει η παράδοση στη ζωή μιας γενιάς που μεγαλώνει μέσα σε διαρκείς αλλαγές;

Η επαφή με την ελληνική παράδοση είναι πολύτιμη για εμάς τους νέους, καθώς συμβάλλει στη διαμόρφωση της ταυτότητάς μας και στην πολύπλευρη καλλιέργειά μας. Γνωρίζοντας την ιστορία και την πολιτιστική κληρονομιά του τόπου μας, συνειδητοποιούμε ότι αποτελούμε συνέχεια των προηγούμενων γενεών και ενισχύουμε την εθνική μας συνείδηση. Αυτή η επίγνωση αποκτά βαθύτερο περιεχόμενο όταν αντλούμε διδάγματα από τους αγώνες τους για ελευθερία και δημοκρατία, αλλά και από τα λάθη τους. Η κληρονομιά τους, ωστόσο, δεν περιορίζεται στην ιστορική μνήμη: η λαϊκή τέχνη και η σοφία τους καλλιεργούν την αισθητική μας αντίληψη και εμπνέουν τη δική μας δημιουργικότητα. Καθώς μάλιστα αυτός ο πολιτιστικός πλούτος μεταδίδεται από γενιά σε γενιά, γίνεται συνδετικός κρίκος ανάμεσα στους νεότερους και τους μεγαλύτερους, ενισχύοντας τον αμοιβαίο σεβασμό και τη συλλογικότητα. Έτσι, η παράδοση στηρίζει τόσο την προσωπική μας ανάπτυξη όσο και την κοινωνική συνοχή.

Αγαπητές και αγαπητοί παρευρισκόμενοι,

Η οικογένεια και το σχολείο έχουν καθοριστική ευθύνη να καλλιεργήσουν το ενδιαφέρον των νέων για την παράδοση. Η οικογένεια, ως πρώτος φορέας κοινωνικοποίησης, μεταδίδει τον σεβασμό για την πολιτιστική κληρονομιά και βοηθά τα παιδιά να κατανοήσουν την αξία της. Εσείς, οι γονείς, μπορείτε με το παράδειγμά σας να διατηρείτε ζωντανά τα οικογενειακά έθιμα και να ενθαρρύνετε τη συμμετοχή των παιδιών σας. Οι αφηγήσεις των μεγαλύτερων και οι κοινές πολιτιστικές εμπειρίες ενδυναμώνουν τους δεσμούς ανάμεσα στις γενιές. Αντίστοιχα, το σχολείο οφείλει να μεριμνά για τη διδασκαλία της Ιστορίας, ώστε οι μαθητές και οι μαθήτριες να γνωρίζουν, πέρα από τα γεγονότα, την καθημερινή ζωή, τις αξίες και τα πολιτιστικά επιτεύγματα των προηγούμενων γενεών. Εξίσου ουσιαστική είναι η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας: η δημοτική ποίηση, οι παροιμίες και τα λαϊκά παραμύθια αποκαλύπτουν τον γλωσσικό πλούτο και τη σοφία του λαού μας. Επισκέψεις σε λαογραφικά μουσεία και δραστηριότητες γύρω από τη δημοτική μουσική και τους παραδοσιακούς χορούς συμπληρώνουν αυτή την προσπάθεια.

Κλείνοντας, απόψε, μέσα στη ζεστασιά αυτής της Χριστουγεννιάτικης σχολικής γιορτής, ας θυμηθούμε πως πίσω από κάθε έθιμο κρύβονται οι άνθρωποι που το κράτησαν ζωντανό: οι παππούδες, οι γονείς, οι δάσκαλοι μας, όλες οι γενιές που προηγήθηκαν. Είναι οι δικές τους μνήμες, οι χαρές και οι αγώνες τους που μας συνδέουν με τις ρίζες μας. Ας μην αφήσουμε, λοιπόν, αυτήν την πολύτιμη κληρονομιά να χαθεί, γιατί μαζί της θα χαθεί ένα κομμάτι από την ιστορία και την ψυχή μας.

Καλά Χριστούγεννα σε όλες και όλους, με υγεία, αγάπη και πίστη στους δεσμούς της παράδοσής μας!

(413 λέξεις)

2ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
Δ.1. Μνημεία & Ιστορική μνήμη

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ: σελ. 422-426

ΘΕΜΑ Α, σελ. 425:

Επιλεγμένα αποσπάσματα σχετικά με το θέμα όπου εστιάζει η περίληψη:

- «να αντιμετωπίζει τα ανθρώπινα έργα ως απότοκα της βούλησης και της προσπάθειας ενός κατά περίπτωση λαού».
- «να προχωρεί στην εξήγηση ή, καλύτερα, στην ερμηνεία του ιστορικού γίγνεσθαι –δηλαδή στην αναζήτηση και αξιολόγηση των κινήτρων δράσης».
- «παρουσιάζει τα γεγονότα σε συνάφεια και αλληλουχία αιτίων και αποτελεσμάτων».
- «να αποφεύγεται το στοίβαγμα στη μνήμη χρονολογιών, βιογραφικών στοιχείων και γεγονότων».
- «να επιδιώκεται κυρίως η καλλιέργεια κριτικής ιστορικής σκέψης και, πάνω απ' όλα, απροκατάληπτης αξιολογικής ικανότητας».

Ο συγγραφέας παρουσιάζει τις προϋποθέσεις για την αποτελεσματική διδασκαλία της Ιστορίας. Αρχικά, υποστηρίζει ότι τα ιστορικά επιτεύγματα πρέπει να προβάλλονται ως καρποί της συλλογικής προσπάθειας των λαών, οι οποίοι εμπνέονται και καθοδηγούνται από τους ηγέτες τους, αντί απλώς να απαριθμούνται. Επιπλέον, προκρίνει την ερμηνεία των γεγονότων μέσα από τη διερεύνηση των ανθρώπινων κινήτρων και των αιτιακών σχέσεων μεταξύ τους. Τέλος, επισημαίνει ότι οι ιστορικές γνώσεις πρέπει να αντιμετωπίζονται κριτικά και αμερόληπτα αντί να αποστηθίζονται στείρα.

(75 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β

Ερώτημα 1ο , σελ. 425:

Τα δύο κείμενα συγκλίνουν στην ανάγκη ουσιαστικής διδασκαλίας της Ιστορίας, με στόχο την ενεργητική συμμετοχή των μαθητών και την ανάπτυξη της ιστορικής τους σκέψης. Ειδικότερα, στο Κείμενο 1 προκρίνεται η «καλλιέργεια κριτικής ιστορικής σκέψης», ενώ στο Κείμενο 2 αναδεικνύεται η αξία της «επιτόπιας επίσκεψης και μελέτης». Και τα δύο κείμενα, επομένως, υποστηρίζουν τη διερευνητική προσέγγιση του παρελθόντος, ώστε οι μαθητές να κατανοούν βαθύτερα τα ιστορικά γεγονότα, αντί να περιορίζονται στην απομνημόνευση πληροφοριών.

(72 λέξεις)

Ερώτημα 2ο, σελ. 425

Στο Κείμενο 2 εντοπίζονται χαρακτηριστικά γνωρίσματα του επιστημονικού λόγου. Ειδικότερα, χρησιμοποιούνται οι **ειδικοί όροι «μελέτη πεδίου» και «βιωματικές δράσεις»**, οι οποίοι ανήκουν στην επιστημονική ορολογία της Παιδαγωγικής. Επίσης, **ο όρος «έρευνα» επεξηγείται** με την παράθεση των ειδικότερων μορφών της, **«βιβλιογραφική αναζήτηση και έρευνα μέσω διαδικτύου», μέσα σε παρένθεση.** Με αυτόν τον τρόπο αποσαφηνίζεται το περιεχόμενο της ερευνητικής διαδικασίας που εφαρμόστηκε στο πρόγραμμα. **Η θετική στάση των συγγραφέων απέναντι στη βιωματική μάθηση εκφράζεται με τη φράση «υπερέβη τα στενά όρια της παραδοσιακής διδασκαλίας»**, καθώς αξιολογούν θετικά την επέκταση της εκπαιδευτικής διαδικασίας πέρα από τη σχολική αίθουσα. **Τέλος, στην παράγραφο «Αξιολόγηση – Συμπεράσματα», οι συγγραφείς ξεκινούν από τον αρχικό ισχυρισμό** ότι η επαφή των μαθητών και των μαθητριών με το παρελθόν απέκτησε βιωματικό χαρακτήρα, ενισχύοντας το ενδιαφέρον τους για την Ιστορία («Η σχέση με τα ίχνη του παρελθόντος [...] μετεξελίχθηκε σε μια σχέση βιωματική»). **Στη συνέχεια, αναπτύσσουν το επιχείρημά τους** ότι οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες συνέβαλαν στην καλλιέργεια της πολιτισμικής συνείδησης και στη θετική αλλαγή της στάσης των μαθητών απέναντι στα μνημεία («Το σύνολο των δραστηριοτήτων συνέδραμε στην ανάπτυξη της πολιτισμικής συνείδησης»). **Καταλήγουν, επομένως, στο λογικό συμπέρασμα** ότι η ουσιαστική γνωριμία με την τοπική ιστορία ενίσχυσε την κριτική ιστορική σκέψη και την υπεύθυνη αντιμετώπιση της πολιτιστικής κληρονομιάς («Η αρχική ενασχόληση, η μετέπειτα μελέτη και η βαθύτερη κατανόηση της τοπικής ιστορίας βοήθησαν, ώστε να ενισχυθεί η κριτική ιστορική σκέψη»).

Ερώτημα 3ο, σελ. 425-426:

α. Η διαίρεση του Κειμένου 2 σε ενότητες με πλαγιότιτλους εξυπηρετεί τη σαφή και οργανωμένη παρουσίαση του περιεχομένου του. Ειδικότερα, οι πλαγιότιτλοι προϊδεάζουν τους αναγνώστες και τις αναγνώστριες για το θέμα κάθε ενότητας και αναδεικνύουν τα διαδοχικά στάδια του εκπαιδευτικού προγράμματος, από την παρουσίαση και την υλοποίησή του έως την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του. Έτσι, διευκολύνεται η παρακολούθηση της νοηματικής εξέλιξης, η κατανόηση και ο εντοπισμός επιμέρους πληροφοριών, ενώ ενισχύονται η συνοχή και η επιστημονική οργάνωση του κειμένου.

β.

Η χρήση του α΄ πληθυντικού ρηματικού προσώπου («επισκεφτήκαμε», «περιηγηθήκαμε», «διερευνήσαμε») αναδεικνύει την οπτική γωνία των εκπαιδευτικών ως σχεδιαστών και ενεργών συμμετεχόντων στην εκπαιδευτική δράση. Παράλληλα, υποδηλώνει την ταύτισή τους με τους μαθητές και τις μαθήτριές τους, καθώς μοιράζονται κοινές εμπειρίες και επιδιώκουν από κοινού την ουσιαστική κατάκτηση της ιστορικής γνώσης.

(47 λέξεις)

ΘΕΜΑ Γ , σελ. 426:

Το ποιητικό υποκείμενο αντικρίζει τους αρχαίους ναούς με συγκίνηση, θαυμασμό και υπερηφάνεια, αναγνωρίζοντας στο ερειπωμένο τους σώμα την ακατάλυτη ομορφιά του ελληνικού πολιτισμού. Το **σχήμα αναφώνησης** «Σκόρπιοι ναοί!» αποτυπώνει την ένταση της πρώτης του αντίδρασης μπροστά στα διάσπαρτα απομεινάρια. Η λέξη «Σκόρπιοι» υπενθυμίζει τη φθορά αλλά και τον πλούτο των μνημείων της ελληνικής πολιτισμικής κληρονομιάς, ενώ ο επιφωνηματικός τόνος μεταδίδει στον αναγνώστη τη **συγκίνηση** που προκαλεί η επιβλητική παρουσία τους. Με τη **μεταφορά** «μιας Απολλώνιας μουσικής ήχοι μαρμαρωμένοι» οι ναοί, πλασμένοι από μάρμαρο, γίνονται άηχοι μουσικοί φθόγγοι που διατηρούν την αρμονία τους μέσα στον χρόνο. Ο Απόλλωνας, θεός της μουσικής και της ομορφιάς, παραπέμπει στην καλαισθησία των αρχιτεκτονικών αναλογιών τους· έτσι, η σιωπηλή πέτρα μοιάζει να κρύβει μια μελωδία που την αφουγκράζεται η ψυχή. Η εικόνα γεννά δέος για τη δημιουργική δύναμη των προγόνων. Τέλος, με **το σχήμα προσωποποίησης** «Ο Χρόνος στη σκληράδα σας το διάβα του σκαλίζει» ο χρόνος αποκτά χέρια τεχνίτη που χαράζουν αδιάκοπα το ανθεκτικό μάρμαρο. Η αίσθηση της αναπόφευκτης φθοράς προκαλεί **μελαγχολία**, αλλά όχι απελπισία, εφόσον το κάλλος των μνημείων επιζεί. Προσωπικά, συμφωνώ με αυτή τη φωτεινή στάση. Μπροστά στους αρχαίους ναούς **αισθάνομαι υπερηφάνεια και ευγνωμοσύνη** για τους ένδοξους προγόνους, που μας κληροδότησαν μια τόσο σπάνια και πολύτιμη κληρονομιά. Αυτή η επίγνωση με συνδέει βαθύτερα με την ιστορία του τόπου μου. Η διατήρησή της είναι για μένα **πράξη σεβασμού**, ώστε η τέχνη και τα ιδανικά τους να εμπνεύσουν και τις επόμενες γενιές.

(200 λέξεις)

→ **Εντόπισε τους παραπάνω κειμενικούς δείκτες στο βιβλίο:** Σ. Π. Αλπίτση, *Περνώντας από τη θεωρία στην πράξη – Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου,* εκδόσεις αξία
→ **σχήμα αναφώνησης:** σελ. 262
→ **μεταφορά:** σελ. 263
→ **προσωποποίηση:** σελ. 268

ΘΕΜΑ Δ, σελ. 420:
Ομιλία-προφορική εισήγηση σε δημοφιλές τηλεοπτικό κανάλι που φιλοξενεί μία εκπομπή αφιερωμένη στην ελληνική εκπαίδευση, παρουσία της Υπουργού Παιδείας Θρησκευμάτων και Αθλητισμού:

- ✓ **Ιδιότητα πομπού:** Μαθητής/μαθήτρια που συμμετέχει σε τηλεοπτική εκπομπή αφιερωμένη στην ελληνική εκπαίδευση.
- ✓ **Αποδέκτες:** Η Υπουργός Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, οι συμμετέχοντες στην εκπομπή και το τηλεοπτικό κοινό.

• **Εξωτερικά χαρακτηριστικά:** Προσφώνηση στην αρχή της εισήγησης («Αξιότιμη κυρία Υπουργέ, κυρίες και κύριοι,»), ενδιάμεση προσφώνηση προς την Υπουργό πριν από το Β΄ Σκέλος («Αξιότιμη

κυρία Υπουργέ,»), επιφώνηση μετά τον επίλογο («Σας ευχαριστώ για την τιμητική πρόσκληση!»).

- **Εσωτερικές χαρακτηριστικά:** Στον πρόλογο γίνεται σύντομη ευχαριστήρια αναφορά για τη δυνατότητα συμμετοχής στην τηλεοπτική εκπομπή και σύνδεση με το θέμα της. Στο Β΄ Σκέλος πραγματοποιείται άμεση, ευγενική απεύθυνση προς την Υπουργό με σκοπό την υποβολή συγκεκριμένων και ρεαλιστικών προτάσεων.

✓ **Τρόπος πειθούς:** Επίκληση στη λογική με τεκμηριωμένα επιχειρήματα και κατάλληλα παραδείγματα.

✓ **Ύφος:** Επίσημο-σοβαρό, ευγενικός τόνος, με τη φυσικότητα και την αμεσότητα που απαιτεί ο προφορικός λόγος. **Γλωσσικές επιλογές:** Κυριολεκτική γλώσσα, ακριβολογία, κατάλληλη χρήση ειδικού λεξιλογίου, οριστική έγκλιση για δήλωση βεβαιότητας και υποτακτική για έκφραση αναγκαιότητας, επιθυμίας και προτροπής. Χρήση α΄ πληθυντικού προσώπου για την εκπροσώπηση της μαθητικής κοινότητας, γ΄ προσώπου για αντικειμενικότητα και επιλεκτική χρήση β΄ πληθυντικού για την ευγενική απεύθυνση προς την Υπουργό.

✓ Αυστηρή οργάνωση: αξιοποίηση διαρθρωτικών λέξεων για τη λογική σύνδεση των επιχειρημάτων που πρέπει να δηλώνουν: προσθήκη, αιτιολόγηση, επεξήγηση, αποτέλεσμα, συμπέρασμα.

σελ. 427: Κρατώ σημειώσεις από τα κείμενα αναφοράς που θα με βοηθήσουν να αποδείξω τις θέσεις μου και να εμπλουτίσω το περιεχόμενο του κειμένου που θα γράψω.

Κείμενο 1:

✓ «τόσο ο ελληνικός όσο και ο παγκόσμιος πολιτισμός είναι αποτέλεσμα συλλογικής ανθρώπινης προσπάθειας –έργο μόχθων, αγώνων και θυσιών· ότι ο άνθρωπος χρωστάει επίσης πολλά στο χτες και στο προχτές, αλλά ταυτόχρονα έχει υπέρτατη ευθύνη για την οικοδόμηση του σήμερα, και τον σχεδιασμό και την προοπτική του αύριο». (Α΄ Σκέλος)

✓ «η αδιάλειπτη και επίμονη αναζήτηση και αξιολόγηση των κινήτρων για τις αποφάσεις και τις δράσεις των ιστορικών προσώπων και των λαών του παρελθόντος μάς διαφωτίζουν για πολλά φλέγοντα ζητήματα του παρόντος και, ιδίως, μας καθοδηγούν σε ευστοχότερες και λυσιτελέστερες πρωτοβουλίες και ενέργειες σχετικά με την αντιμετώπιση των εκάστοτε αναφυόμενων προβλημάτων στις ανθρώπινες κοινωνίες». (Α΄ Σκέλος)

✓ «η Ιστορία δεν πρέπει να περιορίζεται στην απλή αφήγηση και περιγραφή, αλλά να προχωρεί στην εξήγηση ή, καλύτερα, στην ερμηνεία του ιστορικού γίγνεσθαι –δηλαδή στην αναζήτηση και αξιολόγηση των κινήτρων δράσης, στη διείσδυση στο εσωτερικό των γεγονότων». (Β΄ Σκέλος)

✓ «η προσφορότερη και αποδοτικότερη μέθοδος διδασκαλίας της Ιστορίας είναι η λεγόμενη «ιστορικογενετική», η μέθοδος δηλαδή εκείνη που παρουσιάζει τα γεγονότα σε συνάφεια και αλληλουχία αιτίων και αποτελεσμάτων». (Β΄ Σκέλος)

✓ «στη διδασκαλία της Ιστορίας ενδείκνυται προπάντων να αποφεύγεται το στοίβαγμα στη μνήμη χρονολογιών, βιογραφικών στοιχείων και γεγονότων,

αλλά να επιδιώκεται κυρίως η καλλιέργεια κριτικής ιστορικής σκέψης και, πάνω απ' όλα, απροκατάληπτης αξιολογικής ικανότητας». (Β΄ Σκέλος)

Κείμενο 2:

✓ «Ξεκινήσαμε με τη συγκέντρωση, ταξινόμηση, επεξεργασία, ανάλυση και ανασύνθεση των στοιχείων και συνεχίσαμε με μελέτη πεδίου, με εκπαιδευτικές επισκέψεις και βιωματικές δράσεις στα επιλεγμένα μνημεία». (Β΄ Σκέλος)

✓ «Ως διδακτικές τεχνικές, χρησιμοποιήθηκαν η δραματοποίηση και το θεατρικό παιχνίδι, η δημιουργική γραφή και η ενσυναίσθηση». (Β΄ Σκέλος)

✓ «Στη συνέχεια, η γνώση επεκτάθηκε έξω από αυτή, συνδέθηκε με το πολιτιστικό και ιστορικό γίγνεσθαι και υπερέβη τα στενά όρια της παραδοσιακής διδασκαλίας». (Β΄ Σκέλος)

✓ «Η σχέση με τα ίχνη του παρελθόντος δεν αντιμετωπίστηκε ως σχέση «αρχαιολογική», αλλά μετεξελίχθηκε σε μια σχέση βιωματική, ενισχύοντας σημαντικά το ενδιαφέρον των μαθητών/ μαθητριών για την ιστορία». (Β΄ Σκέλος)

✓ «Το σύνολο των δραστηριοτήτων συνέδραμε στην ανάπτυξη της πολιτισμικής συνείδησης, αλλά και στο μετασχηματισμό της στάσης των μαθητών απέναντι στα μνημεία». (Α΄ Σκέλος)

✓ «Η αρχική ενασχόληση, η μετέπειτα μελέτη και η βαθύτερη κατανόηση της τοπικής ιστορίας βοήθησαν, ώστε να ενισχυθεί η κριτική ιστορική σκέψη και να υιοθετηθεί μια περισσότερο υπεύθυνη στάση απέναντι στο ιστορικό τοπίο και την ορθολογική του διαχείριση». (Α΄ Σκέλος)

✍ Στο υπόδειγμα που ακολουθεί έχει χρησιμοποιηθεί πορτοκαλί γραφή σε σημεία που εμπνεύστηκε ο πομπός από τα κείμενα αναφοράς που μελέτησε. **Επίσης, τα επιχειρήματα που «έχτισε» ο/η συγγραφέας έχουν εμπλουτιστεί με τη βοήθεια του υλικού που μελέτησε στις σελίδες της ενότητας του βιβλίου (σελ. 402-403 & 408-410)**

Σεβαστή κυρία Υπουργέ,
Αγαπητές μαθήτριες
και αγαπητοί μαθητές,
Αγαπητές τηλεθεάτριες
και αγαπητοί τηλεθεατές,

Κατ' αρχάς, θέλω να ευχαριστήσω τους συντελεστές της εκπομπής για την πρόσκληση στη σημερινή συζήτηση που αφορά στην ελληνική εκπαίδευση. Ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα που μας απασχολούν είναι κατά πόσο το σχολείο μάς προσφέρει γνώσεις χρήσιμες για τη ζωή μας. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της Ιστορίας, ενός μαθήματος με ανεκτίμητη μορφωτική αξία, το οποίο, ωστόσο, συχνά ταυτίζουμε με την απομνημόνευση γεγονότων και χρονολογιών.

Το μάθημα της Ιστορίας μάς βοηθά να κατανοήσουμε ότι ο πολιτισμός δεν αποτελεί επίτευγμα μεμονωμένων ηγετών, αλλά καρπό συλλογικών προσπαθειών, αγώνων και θυσιών. Μας συνδέει με τις ρίζες μας, καλλιεργεί σεβασμό προς την πολιτιστική κληρονομιά και μας υπενθυμίζει την ευθύνη να τη διαφυλάξουμε. Προπάντων, μελετώντας τις

αιτίες και τις συνέπειες ιστορικών αποφάσεων, διδασκόμαστε από τα λάθη του παρελθόντος, ώστε να αποφεύγουμε την επανάληψή τους. Η γνώση αυτή μάς προσφέρει και ένα πολύτιμο εφόδιο για το παρόν: μπορούμε να ελέγχουμε τις πληροφορίες, να αναγνωρίζουμε παραποιήσεις γεγονότων και να φιλτράρουμε τα μηνύματα που δεχόμαστε καθημερινά. Έτσι, αντιστεκόμαστε αποτελεσματικότερα στην πολιτική και μιντιακή προπαγάνδα, δεν χειραγωγούμαστε, δηλαδή, εύκολα από επιλεκτικές αφηγήσεις και εύκολα συνθήματα. Η ιστορική παιδεία, επομένως, διαμορφώνει πολίτες με κριτική σκέψη και ανεξάρτητη κρίση.

Για να αποκτήσει, όμως, το μάθημα αυτή τη δύναμη, χρειάζεται να αλλάξει η καθημερινή εμπειρία της τάξης. Είναι βέβαιο ότι οι μαθητές και οι μαθήτριες των ελληνικών σχολείων προσδοκούμε κυρίως να περιοριστεί η μηχανική απομνημόνευση και να ενισχυθεί η διερεύνηση των ιστορικών γεγονότων. Χρειάζεται να μάθουμε να συγκρίνουμε ιστορικές πηγές, να αναζητούμε αίτια και αποτελέσματα και να αιτιολογούμε τις κρίσεις μας. Το μάθημα μπορεί, επίσης, να πλαισιωθεί από οργανωμένες επισκέψεις σε μνημεία, αρχεία και μουσεία, ώστε η επίσκεψη να προσφέρει κατάλληλα βιώματα. Ένα σχολικό πρόγραμμα στη Θεσσαλονίκη, όπου μαθητές αναζήτησαν λιγότερο γνωστά μνημεία και τα παρουσίασαν σε συνομηλίκους τους στην Κύπρο, δείχνει πόσο γόνιμη μπορεί να γίνει αυτή η προσέγγιση. Με απλά ψηφιακά εργαλεία, ομαδικές εργασίες, θεατρικές αναπαραστάσεις και συνεργασίες σχολείων, κάθε τόπος μπορεί να μετατραπεί σε ζωντανό εργαστήριο Ιστορίας. Στο σημείο αυτό, κυρία Υπουργέ, θα σας παρακαλούσαμε να εξετάσετε τη δυνατότητα συστηματικής επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στις βιωματικές μεθόδους και να μεριμνήσετε για την παροχή κατάλληλου υλικού, επαρκούς χρόνου και ουσιαστικής στήριξης των εν λόγω εκπαιδευτικών δράσεων. Άλλωστε, τέτοιες πρωτοβουλίες δεν προϋποθέτουν απαραίτητα δαπανηρό εξοπλισμό.

Σεβόμενη-ος τον χρόνο που μου αναλογεί, καταλήγω σε αυτό το σημαντικό: η Ιστορία αξίζει να κατέχει ουσιαστική θέση στη σχολική ζωή. Αν η διδασκαλία της συνδέσει το παρελθόν με τις προκλήσεις του παρόντος και ενεργοποιήσει το ενδιαφέρον των μαθητών, θα συμβάλει στη διαμόρφωση νέων ανθρώπων που θα γνωρίζουν τις ρίζες τους, θα σκέφτονται ανεξάρτητα και θα αναλαμβάνουν συνειδητά την ευθύνη για το μέλλον.

Σας ευχαριστώ για την τιμητική πρόσκληση!

(425 λέξεις)

1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
Δ.2. Ευρωπαϊκή Ένωση & Ελληνισμός (Γλωσσομάθεια ≠ Ξενομανία)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ: σελ. 481-486

ΘΕΜΑ Α, σελ. 484:

Επιλεγμένα αποσπάσματα σχετικά με το θέμα όπου εστιάζει η περίληψη:

- «μια θέση προνομιακή ανάμεσα στους μικρούς λαούς της Ευρώπης».
- «Δουλειά πολλή, συστηματική και σκόπιμη, καθοδηγημένη από το φως του επιστημονικού στοχασμού».
- «να κατανοήσουμε και να αισθανθούμε βαθιά, όχι με προγονοπληξία, παρά σαν βαρύ χρέος γεμάτο ευθύνες [...] την εθνική μας αυτή αποστολή απέναντι στον πολιτισμό».
- «Να διερευνούμε, να μελετούμε, να ξαναζωντανεύουμε ολοένα πληρέστερα και ουσιαστικότερα τις αξίες του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού».
- «να προάγουμε τον παγκόσμιο ανθρωπισμό».
- «να δημιουργούμε και εμείς, ξεκινώντας από τα σημερινά δεδομένα της ζωής μας, αξίες σύστοιχες με τη σημερινή θέση του εθνικού μας και του πανανθρώπινου πολιτισμού».

✍ Ο Δημήτρης Γληνός επισημαίνει ότι, για να αποκτήσει ο νέος Ελληνισμός εξέχουσα θέση στον ευρωπαϊκό χώρο, απαιτείται συστηματική προσπάθεια με επιστημονική καθοδήγηση και επίγνωση της εθνικής του αποστολής. Οι Έλληνες οφείλουν να μελετούν και να αξιοποιούν δημιουργικά την αρχαιοελληνική πολιτιστική κληρονομιά, χωρίς προγονοπληξία. Τέλος, τονίζει ότι χρειάζεται να παράγουν σύγχρονο πολιτιστικό έργο, συμβάλλοντας στην καλλιέργεια ανθρωπιστικών ιδανικών και στην πρόοδο του παγκόσμιου πολιτισμού.

(63 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β

☑ Ερώτημα 1ο , σελ. 484-485:

1γ
2α
3β
4α
5γ

☞ Η άσκηση αφορά μόνο στο Κείμενο 1.

Ερώτημα 2ο, σελ. 485

α. Ο Maurice Druon αξιοποιεί τον ποιητικό λόγο, επιδιώκοντας να προκαλέσει θετικά συναισθήματα στο ακροατήριό του. Ειδικότερα, ο **εικονοπλαστικός λόγος** είναι εμφανής στο χωρίο **«Όμοια μ' ένα δυνατό δέντρο που ανέπτυσσε τα κλαδιά του το ένα μετά το άλλο, ο πολιτισμός αυτός σκέπασε με το γόνιμο ίσκιο του τη Γη ολόκληρη»**, όπου ο ελληνικός πολιτισμός παρομοιάζεται με ένα δέντρο που απλώνει τα κλαδιά του σε ολόκληρο τον κόσμο. Με την εικόνα αυτή ο ομιλητής επιδιώκει να προκαλέσει θαυμασμό για τη διαχρονική δύναμη και την οικουμενική ακτινοβολία του ελληνικού πολιτισμού, καθώς και υπερηφάνεια στους Έλληνες ακροατές. Αντίστοιχα, **η λογοτεχνική περιγραφή** του ελληνικού τοπίου στο χωρίο **«αυτό το ξερό έδαφος, αυτές οι θερμές πεδιάδες, αυτά τα μαρμαρένια βουνά, αυτά τα ευωδιαστά δέντρα, αυτοί οι θάμνοι, αυτό το μελένιο φως, αυτές οι ακτές οι ξεκομμένες πάνω από την κρασάτη θάλασσα, αυτά τα νησιά, όλα αυτά τα νησιά»** αναδεικνύει παραστατικά τη φυσική ομορφιά και την ιδιαίτερη φυσιογνωμία της Ελλάδας. Μέσα από τις αισθητηριακές εικόνες και τις ποιητικές εκφράσεις, ο πομπός επιδιώκει να μεταδώσει στο κοινό τη συγκίνησή του, προκαλώντας συναισθήματα αγάπης και θαυμασμού για τον τόπο όπου γεννήθηκε ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός.

β. Στον επίλογο της ομιλίας του ο Maurice Druon αξιοποιεί χαρακτηριστικά γνωρίσματα της πολιτικής ρητορείας. Ειδικότερα, η **έντονα σημασιολογικά φορτισμένη φράση «ο κόσμος σπαράζεται και διαλύεται»** αποτυπώνει δραματικά την κρίσιμη διεθνή κατάσταση της εποχής. Παράλληλα, το **ασύνδετο κλιμακωτό σχήμα «οι επιτυχίες της, οι δυσχέρειες της, οι τραγωδίες της»** προσδίδει ένταση στον λόγο, καθώς η αναφορά στις εξελίξεις που αφορούν την Ελλάδα κορυφώνεται με την έννοια της τραγωδίας. Τέλος, **η επανάληψη της λέξης «Ελλάδα»** («Ό, τι και αν συμβεί στην Ελλάδα...Το ότι η Ελλάδα ανήκει...Η Ευρώπη, μαζί με την Ελλάδα») υπογραμμίζει τη σημασία της χώρας για την ευρωπαϊκή ιστορία και τον πολιτισμό, ενισχύοντας την πεποίθηση ότι η παρουσία της στην ευρωπαϊκή κοινότητα είναι αναγκαία. Οι παραπάνω ρητορικές επιλογές υπηρετούν την **ιδιαίτερη λειτουργία του επιλόγου,** καθώς **εντείνουν τη συναισθηματική φόρτιση και οδηγούν την ομιλία στην κορύφωσή της.** Ο πομπός επιδιώκει **να συγκινήσει** το ακροατήριο και **να πείσει** ότι η ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα αποτελεί ιστορική και ηθική αναγκαιότητα. Με την καταληκτική μεταφορική διατύπωση «Η Ευρώπη, μαζί με την Ελλάδα, σταθεροποιεί τις ρίζες της» **ολοκληρώνει εμφατικά την ομιλία, επιδιώκοντας να ενισχύσει το αίσθημα υπερηφάνειας** των Ελλήνων ακροατών και **να** τους **εμπνεύσει αισιοδοξία** για τη θέση και την προοπτική της χώρας τους στην ενωμένη Ευρώπη.

Ερώτημα 3ο, σελ. 486:

Στο συγκεκριμένο χωρίο ο Δημήτρης Γληνός χρησιμοποιεί το **α΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο** («να κατανοήσουμε», «να αισθανθούμε», «να διερευνούμε», «να μελετούμε», «να ξαναζωντανεύουμε», «να γονιμοποιούμε», «να προάγουμε», «να κάνουμε», «να δημιουργούμε») σε **υποτακτική έγκλιση**, μέσω της οποίας εκφράζεται η **δεοντική τροπικότητα**

που δηλώνει το χρέος-την αναγκαιότητα ανάληψης δράσης. Με αυτές τις γλωσσικές επιλογές ο συγγραφέας, στο πλαίσιο ενός δοκιμίου με στοχαστικό και διδακτικό χαρακτήρα, επιδιώκει **να καλλιεργήσει στους Έλληνες αναγνώστες και αναγνώστριες την επίγνωση της ευθύνης τους απέναντι στην πολιτιστική τους κληρονομιά.** Ειδικότερα, με το οικείο ύφος που διαμορφώνει το α΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο ο συγγραφέας **ταυτίζεται με τους αποδέκτες του, παρουσιάζοντας την εθνική αποστολή ως κοινή-συλλογική υπόθεση**. Παράλληλα, η υποτακτική έγκλιση προσδίδει στον επίλογο **προτρεπτικό-συμβουλευτικό τόνο**, καθώς ο συγγραφέας δεν περιορίζεται στη διατύπωση απόψεων, αλλά **επιδιώκει να διδάξει** αξίες ευθύνης, αυτογνωσίας και δημιουργικής προσφοράς στον παγκόσμιο πολιτισμό. Έτσι, ο δοκιμιογράφος **επιδιώκει όχι μόνο να πείσει** τους αποδέκτες για τη σημασία της εθνικής τους αποστολής, αλλά και **να τους παρακινήσει να αναλάβουν συνειδητά τις ευθύνες που τους αναλογούν** για την επίτευξη ενός σπουδαίου έργου.

ΘΕΜΑ Γ , σελ. 486:

Στο τραγούδι «Ξενομανία» ο στιχουργός στηλιτεύει με σατιρική διάθεση την άκριτη μίμηση ξένων προτύπων, την οποία θεωρεί εκδήλωση πολιτιστικής ανασφάλειας και έλλειψης αυτογνωσίας. Αρχικά, με τη **μεταφορά** «η ξενομανία τους τραβά» παρουσιάζει τους ανθρώπους να παρασύρονται από μια δύναμη στην οποία αδυνατούν να αντισταθούν. Έτσι, αναδεικνύει την απουσία κριτικής σκέψης και την ευκολία με την οποία εγκαταλείπουν τις δικές τους πολιτιστικές αξίες για να ακολουθήσουν ξένες συνήθειες, πιστεύοντας ότι με αυτόν τον τρόπο θα αποκτήσουν μεγαλύτερο κύρος. Στη συνέχεια, οι **λαϊκές εκφράσεις-ιδιωματισμοί** «αγγλικά κουτσά-στραβά [...] τι κι αν δεν σκαμπάζουν» προσδίδουν στον λόγο σκωπτικό ύφος, σαρκάζοντας την ημιμάθεια όσων χρησιμοποιούν επιδεικτικά μια ξένη γλώσσα, χωρίς να τη γνωρίζουν επαρκώς. Η συμπεριφορά τους γίνεται ακόμη πιο αντιφατική, καθώς παραμελούν ακόμη και τη σωστή χρήση της μητρικής τους γλώσσας. Τέλος, η **επανάληψη** της λέξης «ξένοι» («συζητούν σαν ξένοι», «Ξένοι όλοι να φαίνονται ζητούν») υπογραμμίζει την επιθυμία τους να αποποιηθούν την ταυτότητά τους, θεωρώντας την εξωτερική μίμηση ένδειξη ανωτερότητας και κοινωνικής καταξίωσης. Έτσι, ο στιχουργός αποκαλύπτει την ειρωνική αντίφαση ανάμεσα στην επιθυμία τους να φαίνονται καλλιεργημένοι και στην ουσιαστική έλλειψη παιδείας που χαρακτηρίζει τη συμπεριφορά τους. Προσωπικά, θεωρώ πολύτιμη την επαφή με άλλους πολιτισμούς, καθώς διευρύνει τους πνευματικούς μας ορίζοντες. Ωστόσο, πιστεύω ότι η πραγματική πρόοδος προϋποθέτει δημιουργική αξιοποίηση των ξένων επιρροών, χωρίς υποτίμηση της γλώσσας και της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

(192 λέξεις)

→ **Εντόπισε τους παραπάνω κειμενικούς δείκτες στο βιβλίο:** Σ. Π. Αλπίτση, *Περνώντας από τη θεωρία στην πράξη – Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου,* εκδόσεις αξία
→ **μεταφορά:** σελ. 263
→ **λαϊκές λέξεις-ιδιωτισμοί:** σελ. 229 & 230
→ **επανάληψη:** σελ. 268

ΘΕΜΑ Δ, σελ. 486:
Ομιλία στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο των Νέων (με επιχειρηματολογικό χαρακτήρα και κύριο στόχο την πειθώ του ακροατηρίου):

- **Ιδιότητα ομπού:** Εκπρόσωπος της ελληνικής αποστολής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο των Νέων.
- **Αποδέκτες:** Οι νέοι και οι νέες που συμμετέχουν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο των Νέων, καθώς και τα μέλη του Προεδρείου.
- **Περίσταση επικοινωνίας:** Συνεδρίαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου των Νέων, με αντικείμενο τις προοπτικές που προσφέρει η Ευρωπαϊκή Ένωση στη νέα γενιά και την ευθύνη των νέων για την κοινή ευρωπαϊκή πρόοδο.
- **Εξωτερικά χαρακτηριστικά:**

✓ Η ομιλία αρχίζει με την επίσημη προσφώνηση:
«Αξιότιμο Προεδρείο,
Αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι,»

✓ Στο κύριο μέρος μπορούν να παρεμβάλλονται προσφωνήσεις για την ανανέωση του ενδιαφέροντος των ακροατών. Μετά τον επίλογο ακολουθεί η επιφώνηση **«Σας ευχαριστώ!»**.

- **Εσωτερικά γνωρίσματα:**

✓ Στον πρόλογο ενδείκνυται σύντομη αναφορά στην τιμή που αποτελεί για τον ομιλητή η εκπροσώπηση της ελληνικής αποστολής, καθώς και στη σημασία της συμμετοχής των νέων στον συγκεκριμένο ευρωπαϊκό θεσμό. Ακολουθεί σαφής αναφορά στο θέμα της ομιλίας, με φυσική μετάβαση στην ανάπτυξη των δύο ζητουμένων.

✓ **Γλωσσικές επιλογές και ύφος:** Απαιτείται επίσημο, σοβαρό και πειστικό ύφος, προσαρμοσμένο στο θεσμικό περιβάλλον. Κυριαρχούν η **κυριολεκτική γλώσσα**, **η ακριβολογία, η λογική οργάνωση των επιχειρημάτων και η αξιοποίηση κατάλληλων τεκμηρίων.** Η **οριστική έγκλιση των ρημάτων** ενισχύει τη βεβαιότητα κατά την παρουσίαση των ωφελειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ η **υποτακτική έγκλιση, εκφρασμένη σε δεοντική τροπικότητα που εκφράζει το χρέος-την αναγκαιότητα** υπεύθυνης στάσης των νέων. Ιδιαίτερα λειτουργικό είναι το **α΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο**, καθώς ο ομιλητής ταυτίζεται με τους νέους και τις νέες των υπόλοιπων ευρωπαϊκών χωρών, αναδεικνύοντας την κοινή τους ευθύνη και καλλιεργώντας πνεύμα ενότητας και συνεργασίας. Η επιχειρηματολογία μπορεί να συνδυάζεται με επιλεγμένα στοιχεία συναισθηματικής επίκλησης, ώστε να ενισχύεται η προτρεπτική δύναμη του λόγου, κυρίως στον επίλογο.

σελ. 487: Κρατώ σημειώσεις από τα κείμενα αναφοράς που θα με βοηθήσουν να αποδείξω τις θέσεις μου και να εμπλουτίσω το περιεχόμενο του κειμένου που θα γράψω.

Κείμενο 1:

✓ «Η Ελλάδα έπλασε έναν πολιτισμό θαυμαστό, τον πιο ανθεκτικό, τον πιο γόνιμο, τον πιο διαδομένο που γίνεται μέσα στον χώρο και τον χρόνο». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Όλα τα διανοητικά μας σχήματα, τα φιλοσοφικά ή τα πολιτικά συστήματα και οι περισσότερες από τις καλλιτεχνικές μας αναφορές προέρχονται από αυτόν». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Η Ελλάδα είναι η γη όπου βυθίζονται οι ρίζες μας». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Το ότι η Ελλάδα ανήκει, επιτέλους, στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, κι αυτή την ώρα που ο κόσμος σπαράζεται και διαλύεται, δεν αποτελεί ένα εχέγγυο ευκολίας, βεβαίως όχι, αλλά την απόκριση σε μια ηθική αναγκαιότητα τόσο πολιτική όσο και στρατηγική». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Η Ευρώπη, μαζί με την Ελλάδα, σταθεροποιεί τις ρίζες της». (Β΄ Σκέλος)

Κείμενο 2:
✓ «Οι μεγάλοι οικονομικοί και κοινωνικοπολιτικοί ανταγωνισμοί του ευρωπαϊκού κόσμου έχουν άμεσο αντίχτυπο στη ζωή μας, τα προβλήματα της ευρωπαϊκής ζωής είναι και προβλήματα δικά μας». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Είναι χρέος μας να πιστεύουμε και να ευχόμαστε και να ενεργούμε, όσο περνάει από το χέρι μας και ως σύνολο και ως άτομα, για να βγει από το σημερινό χάος μια κατάσταση ισορροπίας». (Β΄ Σκέλος)
✓ «όλοι οι ευρωπαϊκοί λαοί, μεγάλοι και μικροί, με σεβασμό αμοιβαίο στην υπόστασή τους, με βαθιά συναίσθηση για την ανθρώπινη και την ευρωπαϊκή
✓ «αλληλεγγύη πολιτισμού»». (Β΄ Σκέλος)
✓ «με σεβασμό προς τον κάθε λαό ως «λαό» και προς τον κάθε άνθρωπο ως "άνθρωπο"». (Β΄ Σκέλος)
✓ «να μπορούν λαοί και άτομα να βαδίσουν προς την κατάκτηση νέας ειρηνικής ζωής, προς την εξύψωση του πολιτισμού μέσα σε μια υπερεθνική κοινότητα, όπου κάθε λαός και κάθε άτομο θα συνεισφέρει τις ικανότητες του για την κοινή ευτυχία». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Δουλειά πολλή, συστηματική και σκόπιμη, καθοδηγημένη από το φως του επιστημονικού στοχασμού». (Β΄ Σκέλος)
✓ «να κατανοήσουμε και να αισθανθούμε βαθιά, όχι με προγονοπληξία, παρά σαν βαρύ χρέος γεμάτο ευθύνες, μα και με αυτοπεποίθηση και αυτεπίγνωση την εθνική μας αυτή αποστολή απέναντι στον πολιτισμό». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Να διερευνούμε, να μελετούμε, να ξαναζωντανεύουμε ολοένα πληρέστερα και ουσιαστικότερα τις αξίες του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού και να γονιμοποιούμε μ' αυτές τη ζωή μας και τη ζωή όλων των ανθρώπων πέρα απ' τα εθνικά μας σύνορα». (Β΄ Σκέλος)
✓ «να προάγουμε τον παγκόσμιο ανθρωπισμό με την ανεκτίμητη αυτή συμβολή μας». (Β΄ Σκέλος)
✓ «να δημιουργούμε και εμείς, ξεκινώντας από τα σημερινά δεδομένα της ζωής μας, αξίες σύστοιχες με τη σημερινή θέση του εθνικού μας και του πανανθρώπινου πολιτισμού». (Β΄ Σκέλος)

✍ Στο υπόδειγμα που ακολουθεί έχει χρησιμοποιηθεί πορτοκαλί γραφή σε σημεία που εμπνεύστηκε ο πομπός από τα κείμενα αναφοράς που μελέτησε. **Επίσης, τα επιχειρήματα που «έχτισε» ο/η συγγραφέας έχουν εμπλουτιστεί με τη βοήθεια του υλικού που μελέτησε στις σελίδες της ενότητας του βιβλίου (σελ. 468-472 & 476-477 & 479)**

Αξιότιμο Προεδρείο,
Αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι,

Αποτελεί ιδιαίτερη τιμή να εκπροσωπώ την ελληνική αποστολή σε έναν θεσμό που δίνει στη νέα γενιά τη δυνατότητα να συζητά για το κοινό ευρωπαϊκό της μέλλον. Η σημερινή μας συνάντηση υπενθυμίζει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι απλώς μια οικονομική συνεργασία κρατών, αλλά ένα εγχείρημα ειρηνικής συνύπαρξης, αλληλεγγύης και κοινής προόδου. Τι μπορεί, λοιπόν, να προσφέρει στους νέους ανθρώπους και ποια ευθύνη αναλογεί σε εμάς;

Πρωτίστως, η Ευρωπαϊκή Ένωση δημιουργεί ευκαιρίες που ξεπερνούν τα εθνικά σύνορα. Μέσα από προγράμματα ανταλλαγών και σπουδών, όπως το Erasmus, μπορούμε να γνωρίσουμε διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα, να αποκτήσουμε γλωσσικές δεξιότητες και να καλλιεργήσουμε την αυτονομία μας. Η δυνατότητα μετακίνησης, εργασίας και επαγγελματικής συνεργασίας σε άλλα κράτη μέλη διευρύνει τους ορίζοντές μας και ενισχύει τις προοπτικές μας. Εξίσου σημαντική είναι η προστασία θεμελιωδών δικαιωμάτων και η συμμετοχή σε κοινές πρωτοβουλίες για το περιβάλλον, την τεχνολογία και την κοινωνική συνοχή. Η συνεργασία ευρωπαϊκών πανεπιστημίων και ερευνητικών φορέων ενθαρρύνει, επιπλέον, την καινοτομία, προσφέροντας στους νέους επιστήμονες δυνατότητες δημιουργίας και εξέλιξης. Σε μια εποχή διεθνών εντάσεων, η ευρωπαϊκή συνεργασία προσφέρει ένα πλαίσιο διαλόγου και ειρηνικής επίλυσης διαφορών. Η συνύπαρξη λαών με διαφορετική ιστορία μπορεί έτσι να στηρίζεται στον αμοιβαίο σεβασμό και στην επιδίωξη της κοινής ευημερίας. Αυτές οι δυνατότητες δεν εξαλείφουν αυτομάτως τις ανισότητες, μας δίνουν όμως περισσότερα μέσα για να τις αντιμετωπίσουμε.

Νέες και νέοι της Ευρώπης,

Για να μετατραπούν οι δυνατότητες σε πραγματική πρόοδο, χρειάζεται και η δική μας ενεργός συμμετοχή. Οφείλουμε να αναγνωρίζουμε ότι τα προβλήματα των ευρωπαϊκών κοινωνιών μάς αφορούν όλους, να ενημερωνόμαστε υπεύθυνα και να συμμετέχουμε στον δημοκρατικό διάλογο, απορρίπτοντας τον φανατισμό και τις διακρίσεις. Χρειάζεται να συνδυάζουμε τη συστηματική εργασία και την επιστημονική σκέψη με την αλληλεγγύη, ώστε να αναζητούμε τεκμηριωμένες λύσεις σε κοινές προκλήσεις. Απαραίτητη είναι και η έμπρακτη υπεράσπιση της ισότητας, καθώς η ευρωπαϊκή ενότητα αποκτά ουσιαστικό περιεχόμενο μόνο όταν κανένας άνθρωπος δεν αποκλείεται από τις ευκαιρίες που προσφέρει. Παράλληλα, πρέπει να διατηρούμε ζωντανή την πολιτιστική μας κληρονομιά, χωρίς προγονοπληξία, προσφέροντας δημιουργικά τις ιδιαίτερες παραδόσεις μας στον κοινό ευρωπαϊκό πολιτισμό. Άλλωστε, η ιστορική συμβολή του ελληνικού πολιτισμού στη διαμόρφωση της

ευρωπαϊκής ταυτότητας μας υπενθυμίζει ότι η πρόοδος γεννιέται μέσα από τη γόνιμη συνάντηση διαφορετικών λαών και πολιτισμών.

Συγκεφαλαιώνοντας, καλώ όλες και όλους μας να αξιοποιήσουμε, τις ευκαιρίες που μας προσφέρονται και να αναλάβουμε τις ευθύνες που μας αναλογούν. Η Ευρώπη του αύριο θα διαμορφωθεί από τις αξίες που θα υπερασπιστούμε και από όσα θα καταφέρουμε να δημιουργήσουμε μαζί.

Σας ευχαριστώ!

(397 λέξεις)

1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
Δ.3. Το ταξίδι ως πολύτιμη εμπειρία-Σχολικές εκδρομές

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ: σελ. 514-520

ΘΕΜΑ Α, σελ. 518:

Επιλεγμένα αποσπάσματα σχετικά με το θέμα όπου εστιάζει η περίληψη:

- «δεν είναι καθόλου αμελητέα η συμβολή μιας εκπαιδευτικής επίσκεψης ή εκδρομής στην κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών και στην ψυχοσυναισθηματική τους ολοκλήρωση».
- «η εκδρομή είναι από μόνη της ένα γεγονός που προκαλεί μία ευδιαθεσία, μία χαρά».
- «αφενός «σπάει» η τετριμμένη καθημερινότητα και αφετέρου καταλαγιάζει η υπερένταση και αναστέλλεται η βία».
- «μαθαίνουν να εκφράζουν τα προσωπικά τους βιώματα και να ακούν και μέσω αυτής της διαδικασίας να γνωρίζουν βαθύτερα τον άλλον, να τον πλησιάζουν, να τον συμπαθούν».
- «τελικά αποβάλλουν τον εγωκεντρισμό».
- «ο έφηβος μαθαίνει να αφουγκράζεται και τα «θέλω» των άλλων και να προβαίνει σε υποχωρήσεις που προάγουν τη συνύπαρξη».
- «Αυτό οδηγεί στη δημιουργία φιλίας με τους συνομηλίκους».
- «ορισμένους κανόνες, οι οποίοι συμβάλλουν στη δημιουργία κλίματος πραγματικής ελευθερίας, που βοηθάει γενικότερα στη διαδικασία της μάθησης, αλλά και στη σύσταση υγιών διαπροσωπικών σχέσεων».
- «καταλαβαίνουν ότι ένας λόγος που η εκδρομή είναι επιτυχημένη οφείλεται και στη δική τους συμβολή».
- «γνωρίζουν τον τόπο μας, συνειδητοποιούν τη γεωγραφία του, συναντούν άγνωστα ήθη και έθιμα, σκέψεις, συνήθειες, ονόματα, διαλέκτους, εορτές, άλλων περιοχών της πατρίδας μας».
- «Τα ερεθίσματα αυτά τους βοηθούν να αποκτήσουν την αίσθηση της πολιτισμικής και ιστορικής ενότητας».
- «η ανάγκη να φέρουμε τα παιδιά και πάλι πίσω στη φύση».
- «η πολλαπλή ωφέλεια ως προς τη συγκρότηση της προσωπικότητας του εφήβου από τις εκπαιδευτικές εκδρομές είναι υπολογίσιμη και εξαιρετικά χρήσιμη».
- «θα ενεργοποιήσουν τους μηχανισμούς της συγκρότησης της προσωπικότητάς τους, ικανής να ενταχθεί στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο ομαλά και αποδοτικά».

✍ Η συγγραφέας αναφέρεται στην πολύπλευρη συμβολή των σχολικών εκδρομών στην ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών. Ειδικότερα, η διαφυγή από την πιεστική καθημερινότητα συμβάλλει στην ψυχική αποφόρτισή τους, μειώνοντας την ένταση και την επιθετικότητα. Επιπλέον, οι κοινές εμπειρίες ενισχύουν την κοινωνικοποίηση, την ομαδικότητα και τον αλληλοσεβασμό, περιορίζοντας τον εγωκεντρισμό, ενώ η τήρηση κανόνων καλλιεργεί την υπευθυνότητα. Τέλος, η συγγραφέας τονίζει ότι η γνωριμία με τοπικές παραδόσεις ενδυναμώνει την πολιτισμική συνείδηση και η επαφή με τη φύση προσφέρει ψυχική ανάταση.

(78 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β

☑ Ερώτημα 1ο , σελ. 518:

1. ΛΑΘΟΣ: «Εκτός από την ευχαρίστηση που προσφέρουν τα ταξίδια, σύμφωνα με πρόσφατες μελέτες επηρεάζουν θετικά την προσωπικότητά μας, χωρίς καν να το συνειδητοποιούμε». **(1η παράγραφος)**
2. ΣΩΣΤΟ: «Η γνωριμία με τον πολιτισμό μιας χώρας, τα διαφορετικά έθιμα, η ξένη γλώσσα, το φαγητό, η μόδα, η μουσική, συμβάλλουν στη δημιουργία ενός νέου τρόπου σκέψης και μίας διαφορετικής αντίληψης της ζωής». **(2η παράγραφος)**
3. ΣΩΣΤΟ: «Όσοι κι όσες σπούδασαν σε άλλη χώρα επέστρεψαν πιο δεκτικοί και πιο πρόθυμοι να αλληλεπιδράσουν με άτομα πέρα από το ήδη αναπτυγμένο κοινωνικό τους δίκτυο. Η εμπειρία των σπουδών σε μία άλλη χώρα τους οδήγησε στην αλληλεπίδραση με διαφορετικές νοοτροπίες και η συνύπαρξη με το διαφορετικό τους έκανε περισσότερο εξωστρεφείς». **(3η παράγραφος)**
4. ΛΑΘΟΣ: «Επιπλέον, δήλωσαν ότι τα ταξίδια βελτίωσαν τις δεξιότητες επικοινωνίας και τις κοινωνικές σχέσεις, την αισιοδοξία, την αίσθηση αυτονομίας και την αυτο-αποτελεσματικότητα. Οι επιστήμονες πρόσθεσαν ότι οι συμμετέχοντες που ταξίδεψαν είχαν υψηλότερες βαθμολογίες στις κλίμακες αισιοδοξίας, θετικότητας, ευελιξίας και συνολικής ψυχικής υγείας από τους μη ταξιδιώτες». **(4η παράγραφος)**
5. ΛΑΘΟΣ: «Συχνά, επίσης, η θετική εμπειρία του ταξιδιού μπορεί να συνοδεύει τον ταξιδιώτη/την ταξιδιώτισσα για μεγάλο χρονικό διάστημα». **(5η παράγραφος)**

Ερώτημα 2ο, σελ. 518-519

✍ α. σελ. 518

Οι συγκεκριμένες διαρθρωτικές λέξεις και φράσεις συμβάλλουν στη συνοχή του κειμένου, δηλώνοντας τις ακόλουθες νοηματικές σχέσεις:

- **«αφενός... αφετέρου»**: προσθήκη
- **«αν και»**: εναντίωση
- **«οπότε»**: αποτέλεσμα
- **«αλλά και»**: προσθήκη με εμφατικό τρόπο
- **«Αναντίρρητα»**: βεβαιότητα με εμφατικό τρόπο

β. σελ. 519

Στο συγκεκριμένο χωρίο η συγγραφέας χρησιμοποιεί το ασύνδετο σχήμα, **παραθέτοντας** χωρίς συνδέσμους, με κόμματα, τόσο όμοιους συντακτικά όρους («ήθη και έθιμα, σκέψεις, συνήθειες, ονόματα, διαλέκτους, εορτές») όσο **και κύριες προτάσεις** («οι μαθητές γνωρίζουν τον τόπο μας, συνειδητοποιούν τη γεωγραφία του, συναντούν άγνωστα ήθη και έθιμα»). Με αυτόν τον τρόπο **παρουσιάζει με πυκνό, σαφή και κατανοητό λόγο** τις πολλαπλές ευκαιρίες γνωριμίας των μαθητών με τη γεωγραφική και πολιτισμική ποικιλομορφία της πατρίδας τους. Συγχρόνως, **προσδίδει ζωντάνια και γοργό ρυθμό στον λόγο,** αναδεικνύοντας με **οικείο ύφος** τη μορφωτική αξία των σχολικών εκδρομών.

Ερώτημα 3ο, σελ. 519:

Πρόθεση της συντάκτριας στην 3η παράγραφο είναι **να πείσει τους αναγνώστες και τις αναγνώστριες με επίκληση στη λογική** για την αναγκαιότητα τήρησης κανόνων κατά τις σχολικές εκδρομές. Αρχικά, **αναπτύσσει ένα λογικό επιχείρημα**, ξεκινώντας από τον ισχυρισμό ότι «Η συμφωνία και η τήρηση των κανόνων είναι αναγκαίο στοιχείο που περιορίζει την αυθαιρεσία και δεν παρεμποδίζει τη λειτουργία της ομάδας». Στη συνέχεια, αιτιολογεί τη θέση της, υποστηρίζοντας ότι οι κανόνες «συμβάλλουν στη δημιουργία κλίματος πραγματικής ελευθερίας, που βοηθάει γενικότερα στη διαδικασία της μάθησης, αλλά και στη σύσταση υγιών διαπροσωπικών σχέσεων που στηρίζονται στην αλληλεπίδραση». Επιπλέον, **χρησιμοποιεί ως τεκμήρια συγκεκριμένα παραδείγματα**, όπως «οι ώρες αναχώρησης από τους τόπους επίσκεψης, οι κανόνες ασφαλείας για τη μετακίνησή τους προς το μέσο μεταφοράς, η ασφάλεια των προσωπικών τους αντικειμένων», αποδεικνύοντας την πρακτική σημασία της υπεύθυνης συμπεριφοράς για την ομαλή διεξαγωγή της εκδρομής.

ΘΕΜΑ Γ , σελ. 519:

Στο ποίημα «Τελευταίο ταξίδι», το ποιητικό υποκείμενο εξωτερικεύει έναν σύνθετο συναισθηματικό κόσμο, μέσα από την επιθυμία του για ένα ταξίδι με βαθύτερη συμβολική σημασία. Αρχικά, με την **αποστροφή στο προσωποποιημένο καράβι** («Καλό ταξίδι, αλαργινό καράβι μου»), εκφράζει τη λαχτάρα του να ταξιδέψει μακριά, αναζητώντας διέξοδο από την ψυχική του δυστυχία. Η επιθυμία του να δει «σε λιτανεία να περνούν τα ονείρατα τα πρώτα» αποκαλύπτει τη **νοσταλγία** για τις χαμένες ελπίδες της νεότητάς του και την ανάγκη να αναβιώσει μια εποχή αθωότητας, πριν από τις οδυνηρές διαψεύσεις της ζωής. Στη συνέχεια, **η μεταφορά** «Η τρικυμία στο πέλαγος και στη ζωή να παύει» παραλληλίζει τη θαλασσοταραχή με τις εσωτερικές συγκρούσεις που τον βασανίζουν, φανερώνοντας την **ψυχική του εξάντληση και την ανάγκη για γαλήνη.** Τέλος, **το σχήμα επαναφοράς της λέξης «δίχως»** («δίχως να ξέρω πού με πας και δίχως να γυρίσω») τονίζει την αδιαφορία του για τον προορισμό και την απόφασή του να μην επιστρέψει. Η επιθυμία αυτής της οριστικής φυγής αποκαλύπτει βαθιά απόγνωση και υπαινίσσεται ακόμη και τον θάνατο ως λύτρωση από την ατέρμονη **θλίψη**. Για μένα, το ταξίδι σημαίνει την ελευθερία να υπάρχω για λίγο μακριά από όσα οι άλλοι περιμένουν από εμένα. Είναι η ευκαιρία να μείνω μόνος με τις σκέψεις μου,

να καταλάβω τι πραγματικά θέλω και να θυμηθώ όνειρα που ίσως έχω παραμερίσει. Κυρίως, όμως, μου θυμίζει ότι η ζωή δεν περιορίζεται στις δυσκολίες που αντιμετωπίζω σήμερα και ότι υπάρχουν ακόμη άγνωστοι δρόμοι που αξίζει να ανακαλύψω.

(207 λέξεις)

⇢ Εντόπισε τους παραπάνω κειμενικούς δείκτες στο βιβλίο: Σ. Π. Αλπίτση, *Περνώντας από τη θεωρία στην πράξη – Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου,* εκδόσεις αξία
⇢ **προσωποποίηση:** σελ. 268
⇢ **μεταφορά:** σελ. 263
⇢ **σχήμα επαναφοράς:** σελ. 262

ΘΕΜΑ Δ, σελ. 519-520:
Γραπτή εισήγησή του Προέδρου του Δεκαπενταμελούς Συμβουλίου του σχολείου προς τη Διεύθυνση του σχολείου και τους καθηγητές (κείμενο επιχειρηματολογίας με σκοπό την πειθώ):

- **Εξωτερικά χαρακτηριστικά:**
  - ✓ **Τόπος, Ημερομηνία:** Σημειώνονται πάνω δεξιά, χωρίς να συμπληρώνονται συγκεκριμένα στοιχεία.
  - ✓ **Προσφωνήσεις:**
    Αξιότιμη κυρία Διευθύντρια,/Αξιότιμε κύριε Διευθυντή,
    Αγαπητές καθηγήτριες, αγαπητοί καθηγητές,
  - ✓ **Επιφώνηση:** «Με σεβασμό,».
  - ✓ **Υπογραφή:** «Ο/Η Πρόεδρος του Δεκαπενταμελούς Μαθητικού Συμβουλίου».
- **Εσωτερικά γνωρίσματα:**
  - ✓ **Πρόλογος:** Δήλωση της ιδιότητας του πομπού ως εκπροσώπου της μαθητικής κοινότητας, παρουσίαση του αιτήματος για τη διοργάνωση πενθήμερης σχολικής εκδρομής και αναφορά στον σκοπό της εισήγησης, δηλαδή την ανάδειξη των ωφελειών της εκδρομής και την εξασφάλιση της συνεργασίας των εκπαιδευτικών.
  - ✓ **Επίλογος:** Ανακεφαλαίωση της παιδαγωγικής σημασίας της εκδρομής, ευγενική επαναδιατύπωση του αιτήματος και έκφραση της προσδοκίας για θετική ανταπόκριση της Διεύθυνσης και των εκπαιδευτικών.
  - ✓ **Ύφος:** Επίσημο-σοβαρό, ευγενικός τόνος.
  - ✓ **Γλώσσα:** Κυριολεκτική, σαφής, ακριβής, με κατάλληλο λεξιλόγιο και διαρθρωτικές λέξεις που εξασφαλίζουν τη λογική αλληλουχία των επιχειρημάτων: **προσθήκη επιχειρημάτων, την αιτιολόγηση, τη δήλωση αποτελέσματος, τη μετάβαση από το Α΄ στο Β΄ Σκέλος και την εξαγωγή συμπεράσματος**.
  - ✓ **Ρηματικά πρόσωπα:** α΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο για την εκπροσώπηση της μαθητικής κοινότητας και την ανάδειξη της συλλογικής ευθύνης. Β΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο για την ευγενική, άμεση απεύθυνση στη Διεύθυνση και στους

εκπαιδευτικούς, κυρίως κατά τη διατύπωση του αιτήματος συνεργασίας.

- ✓ **Εγκλίσεις:** Οριστική για τη διατύπωση θέσεων με βεβαιότητα και υποτακτική για την έκφραση επιθυμίας, προτροπής και αναγκαιότητας συνεργασίας.

σελ. 520: Κρατώ σημειώσεις από τα κείμενα αναφοράς που θα με βοηθήσουν να αποδείξω τις θέσεις μου και να εμπλουτίσω το περιεχόμενο του κειμένου που θα γράψω.

Κείμενο 1:

✓ «Οι άνθρωποι που ταξιδεύουν συχνά γίνονται περισσότερο δεκτικοί στη διαφορετικότητα, αναπτύσσουν τη δημιουργικότητα και την εξωστρέφειά τους και δηλώνουν περισσότερο ευτυχισμένοι». **(Α΄ Σκέλος)**

✓ «Η γοητεία του αγνώστου παράλληλα με την αβεβαιότητα που περιβάλλει έναν καινούργιο προορισμό απαιτεί την υπερπήδηση ψυχικών εμποδίων, όπως ο φόβος, η διστακτικότητα, η αναβλητικότητα και προάγει συγχρόνως την οργανωτικότητα, την αντοχή στην ταλαιπωρία και τη διαχείριση των προβλημάτων». **(Α΄ Σκέλος)**

✓ «Η γνωριμία με τον πολιτισμό μιας χώρας, τα διαφορετικά έθιμα, η ξένη γλώσσα, το φαγητό, η μόδα, η μουσική, συμβάλλουν στη δημιουργία ενός νέου τρόπου σκέψης και μίας διαφορετικής αντίληψης της ζωής». **(Α΄ Σκέλος)**

✓ «Το ταξίδι μας αναγκάζει να προσαρμοστούμε σε νέες συνθήκες βγαίνοντας από τη ζώνη ασφαλείας που μας προσφέρει η καθημερινή ρουτίνα μας». **(Α΄ Σκέλος)**

✓ «Όσοι κι όσες σπούδασαν σε άλλη χώρα επέστρεψαν πιο δεκτικοί και πιο πρόθυμοι να αλληλεπιδράσουν με άτομα πέρα από το ήδη αναπτυγμένο κοινωνικό τους δίκτυο». **(Α΄ Σκέλος)**

✓ «Επιπλέον, δήλωσαν ότι τα ταξίδια βελτίωσαν τις δεξιότητες επικοινωνίας και τις κοινωνικές σχέσεις, την αισιοδοξία, την αίσθηση αυτονομίας και την αυτο-αποτελεσματικότητα». **(Α΄ Σκέλος)**

✓ «Τα ταξίδια μας κάνουν πιο ευτυχισμένους, όχι μόνο κατά τη διάρκεια του ταξιδιού ή αμέσως μετά, αλλά πριν καν πραγματοποιήσουμε το ταξίδι». **(Α΄ Σκέλος)**

✓ «Η προετοιμασία του και η ενασχόληση με τον προγραμματισμό του μας επηρεάζει εξίσου θετικά και μας γεμίζει ενθουσιασμό και ενεργητικότητα». **(Β΄ Σκέλος)**

✓ «Συχνά, επίσης, η θετική εμπειρία του ταξιδιού μπορεί να συνοδεύει τον ταξιδιώτη/την ταξιδιώτισσα για μεγάλο χρονικό διάστημα». **(Α΄ Σκέλος)**

Κείμενο 2:

✓ «Σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα που λυγίζει κάτω από την υπολογιστική σκέψη, δεν είναι καθόλου αμελητέα η συμβολή μιας εκπαιδευτικής επίσκεψης ή εκδρομής στην κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών και στην ψυχοσυναισθηματική τους ολοκλήρωση». **(Α΄ Σκέλος)**

✓ «Η συμφωνία και η τήρηση των κανόνων είναι αναγκαίο στοιχείο που περιορίζει την αυθαιρεσία και δεν παρεμποδίζει τη λειτουργία της ομάδας». **(Β΄ Σκέλος)**
✓ «Εκπαιδευτικός και μαθητές/μαθήτριες οφείλουν να αποδεχτούν ορισμένους κανόνες, οι οποίοι συμβάλλουν στη δημιουργία κλίματος πραγματικής ελευθερίας, που βοηθάει γενικότερα στη διαδικασία της μάθησης, αλλά και στη σύσταση υγιών διαπροσωπικών σχέσεων που στηρίζονται στην αλληλεπίδραση». **(Β΄ Σκέλος)**
✓ «Όταν οι μαθητές και οι μαθήτριες είναι συνεπείς σε αυτό, καταλαβαίνουν ότι ένας λόγος που η εκδρομή είναι επιτυχημένη οφείλεται και στη δική τους συμβολή». **(Β΄ Σκέλος)**
✓ «Είναι σημαντικό, για παράδειγμα, να φροντίζουν να τηρούνται με ακρίβεια οι ώρες αναχώρησης από τους τόπους επίσκεψης, οι κανόνες ασφαλείας για τη μετακίνησή τους προς το μέσο μεταφοράς, η ασφάλεια των προσωπικών τους αντικειμένων, η προσωπική τους ασφάλεια σε πολυσύχναστους χώρους, η τήρηση μιας σειράς, η αθόρυβη παρουσία τους σε δημόσιους χώρους». **(Β΄ Σκέλος)**
✓ «Βεβαίως κατά τη μετακίνηση οι μαθητές γνωρίζουν τον τόπο μας, συνειδητοποιούν τη γεωγραφία του, συναντούν άγνωστα ήθη και έθιμα, σκέψεις, συνήθειες, ονόματα, διαλέκτους, εορτές, άλλων περιοχών της πατρίδας μας». **(Α΄ Σκέλος)**
✓ «Τα ερεθίσματα αυτά τους βοηθούν να αποκτήσουν την αίσθηση της πολιτισμικής και ιστορικής ενότητας». **(Α΄ Σκέλος)**
✓ «Τέλος, κάτι που δεν έχουμε εκτιμήσει σε αυτού του είδους τις εκδρομές, είναι η ανάγκη να φέρουμε τα παιδιά και πάλι πίσω στη φύση». **(Α΄ Σκέλος)**

✍ Στο υπόδειγμα που ακολουθεί έχει χρησιμοποιηθεί πορτοκαλί γραφή σε σημεία που εμπνεύστηκε ο πομπός από τα κείμενα αναφοράς που μελέτησε. **Επίσης, τα επιχειρήματα που «έχτισε» ο/η συγγραφέας έχουν εμπλουτιστεί με τη βοήθεια του υλικού που μελέτησε στις σελίδες της ενότητας του βιβλίου (σελ. 510-511 & 512)**

Τόπος, Ημερομηνία

Αξιότιμη κυρία Διευθύντρια,
Αγαπητές καθηγήτριες, αγαπητοί καθηγητές,

Με την ιδιότητα του Προέδρου του Δεκαπενταμελούς Μαθητικού Συμβουλίου, εκπροσωπώντας τη μαθητική κοινότητα, σας ζητώ να εγκρίνετε τη διοργάνωση της πενθήμερης σχολικής εκδρομής. Το αίτημά μας δεν εκφράζει μόνο την επιθυμία για ψυχαγωγία, αλλά στηρίζεται στην πεποίθηση ότι η εκδρομή μπορεί να αποτελέσει πολύτιμη εκπαιδευτική εμπειρία.

Αναμφίβολα, η εκδρομή μπορεί να αποτελέσει μία ουσιαστική ευκαιρία βιωματικής εκπαίδευσης. Επισκεπτόμενοι αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία, θα έρθουμε σε δια ζώσης επαφή με όσα γνωρίζουμε από τις εικόνες των σχολικών βιβλίων, ενώ η επαφή με τα ήθη και τις παραδόσεις άλλων περιοχών θα μας βοηθήσει να κατανοήσουμε καλύτερα την ιστορική και πολιτισμική μας παράδοση. Μια περιήγηση στη φύση, με τη σειρά της, μπορεί να μας ευαισθητοποιήσει απέναντι στην ανάγκη προστασίας της. Η

αξία της εμπειρίας, όμως, δεν εξαντλείται στη γνώση. Μακριά από τη συνηθισμένη καθημερινότητά μας, θα χρειαστεί να προσαρμοστούμε σε άγνωστες συνθήκες, να οργανώσουμε τον χρόνο μας και να αντιμετωπίσουμε απρόοπτα, αποκτώντας μεγαλύτερη αυτονομία και αυτοπεποίθηση. Κυρίως η πενθήμερη συνύπαρξη θα μας επιτρέψει να γνωριστούμε πέρα από τα όρια της τάξης. Μέσα από κοινές δραστηριότητες και μικρές καθημερινές υποχωρήσεις θα μάθουμε να ακούμε ο ένας τον άλλον, να συνεργαζόμαστε και να σεβόμαστε τις διαφορετικές ανάγκες μας. Έτσι, η εμπειρία της εκδρομής θα βοηθήσει μαθητές, μαθήτριες και εκπαιδευτικούς να χτίσουμε ισχυρότερους συναισθηματικούς δεσμούς. Επιπλέον, η απομάκρυνση από την πίεση των σχολικών υποχρεώσεων θα μας προσφέρει ψυχική ανακούφιση και αισιοδοξία, βοηθώντας μας να επιστρέψουμε με ανανεωμένη διάθεση στις απαιτήσεις της καθημερινότητας.

Για να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι, χρειαζόμαστε τη συνεργασία σας προκειμένου να σχεδιάσουμε κατάλληλα το πρόγραμμα αυτής της εκπαιδευτικής δράσης. Αρχικά, προτείνουμε να συγκροτήσουμε κοινή ομάδα εκπαιδευτικών και μαθητικών εκπροσώπων, η οποία θα επιλέξει προορισμό με εκπαιδευτικό ενδιαφέρον, θα συνδυάσει επισκέψεις με ελεύθερο χρόνο και θα εξετάσει οικονομικές λύσεις, ώστε να διευκολυνθεί η συμμετοχή όσο το δυνατόν περισσότερων μαθητών/μαθητριών. Από τν πλευρά μας, δεσμευόμαστε να συγκεντρώσουμε προτάσεις, να συμβάλουμε στην ενημέρωση των γονέων και να συμφωνήσουμε μαζί σας σε σαφείς κανόνες μετακίνησης, ωραρίων και συμπεριφοράς. Αν τηρήσουμε όλοι όσα συναποφασίσουμε, θα αποδείξουμε ότι η ελευθερία συμβαδίζει με την υπευθυνότητα και ότι η ασφάλεια αποτελεί κοινή μας υπόθεση.

Κλείνοντας, σας παρακαλούμε να στηρίξετε το αίτημά μας και να μας εμπιστευθείτε έναν ενεργό ρόλο στην προετοιμασία της πενθήμερης εκδρομής. Είμαστε βέβαιοι ότι με τη δική σας καθοδήγηση και τη δική μας συνέπεια, η εκδρομή μπορεί να γίνει μια εμπειρία γνώσης, χαράς και αμοιβαίας εμπιστοσύνης που θα μας συνοδεύει για χρόνια.

Με σεβασμό,
Ο Πρόεδρος του
Δεκαπενταμελούς Μαθητικού Συμβουλίου

(394 λέξεις)

2ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
Δ.3. Τουρισμός
(μαζικός τουρισμός ≠ αγροτουρισμός)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ: σελ. 521-525

ΘΕΜΑ Α, σελ. 524:

Επιλεγμένα αποσπάσματα σχετικά με το θέμα όπου εστιάζει η περίληψη:

- «οι επισκέπτες μπορούν να γευθούν τα ολόδροσα νόστιμα φρούτα, τα ολόφρεσκα λαχανικά και άλλα ντόπια γεωργικά και κτηνοτροφικά προϊόντα».
- «θα έχουν την ευκαιρία να τα μαζέψουν οι ίδιοι από τα δέντρα ή από τον λαχανόκηπο».
- «Ο επισκέπτης θα έχει την ευκαιρία να δει από κοντά τέτοιες εργασίες και να συμμετέχει ακόμα σ' αυτές».
- «ο επισκέπτης μπορεί να συμμετέχει».
- «οι επισκέπτες θα βρουν ν' αγοράσουν διάφορα είδη λαϊκής τέχνης».
- «ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να απολαύσει μια άλλη μορφή φιλοξενίας, πιο κοντά στην τοπική κοινωνία και στους ρυθμούς του χωριού».

Το κείμενο παρουσιάζει τα οφέλη του αγροτουρισμού για τους επισκέπτες. Ειδικότερα, επισημαίνει ότι τους προσφέρει αυθεντικές γαστρονομικές εμπειρίες και δυνατότητες βιωματικής γνωριμίας με την αγροτική παραγωγή και την τοπική παράδοση. Παράλληλα, τονίζει ότι τους επιτρέπει να συμμετέχουν στην πολιτιστική ζωή της υπαίθρου, να αποκτούν δημιουργήματα λαϊκής τέχνης και να απολαμβάνουν τη φιλοξενία της αγροτικής κοινότητας.

(55 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β

Ερώτημα 1ο , σελ. 524:

Το Κείμενο 1 καυτηριάζει τον μαζικό τουρισμό μέσω εικόνας και γλώσσας. Η αντίθεση των ανέμελων τουριστών με τα θαλάσσια πλάσματα που ασφυκτιούν στα απορρίμματα προβληματίζει για την περιβαλλοντική καταστροφή. Το ειρωνικό σύνθημα «ΖΗΣΕ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΟΝΕΙΡΟ!» προκαλεί αγανάκτηση για την εμπορευματοποίηση της φύσης. Συγκεφαλαιώνοντας, εικόνα και λόγος συνδυάζονται αποτελεσματικά, ώστε να πείσουν για τις καταστροφικές συνέπειες του μαζικού τουρισμού.

(55 λέξεις)

✍ Ερώτημα 2ο, σελ. 524

α. Στο Κείμενο 2 χρησιμοποιούνται **παραδείγματα τοπικών παραδοσιακών παρασκευασμάτων, όπως «γλυκά κουταλιού, μαρμελάδες, ζυμαρικά, ελιές, τυριά κ.ά.»**, καθώς **και πολιτιστικών εκδηλώσεων, όπως «πανηγύρια, ελληνικοί χοροί, αναβίωση παλιών εθίμων».** Με τα συγκεκριμένα παραδείγματα ο συντάκτης **αποδεικνύει τα γαστρονομικά και πολιτιστικά οφέλη του αγροτουρισμού** για τους επισκέπτες. Λαμβάνοντας υπόψη ότι πρόκειται για ενημερωτικό κείμενο Αγροτικού Συνεταιρισμού, επιδιώκει να **ενημερώσει** το κοινό για τις δυνατότητες που προσφέρει αυτή η εναλλακτική μορφή τουρισμού και συγχρόνως **να** το **πείσει** για την αξία της και τη συμβολή της στην ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών.

β.

Ουδέτερος – αντικειμενικός τίτλος: Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις του μαζικού τουρισμού

Καυστικός τίτλος: Τουρισμός Α.Ε.: Ήλιος, θάλασσα, πλαστικά και άλλα…απορρίμματα

✍ Ερώτημα 3ο, σελ. 524-525:

Στο χωρίο «Με τον αγροτουρισμό επιδιώκεται η διαφύλαξη, η προβολή και η αξιοποίηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς», το ρήμα «επιδιώκεται» βρίσκεται σε **χρόνο ενεστώτα, έγκλιση οριστική και μη συνοπτικό/ εξακολουθητικό ποιόν ενέργειας**. Με την οριστική έγκλιση δηλώνεται με βεβαιότητα ότι η προστασία, η ανάδειξη και η αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελούν βασικούς στόχους του αγροτουρισμού. Ο ενεστώτας σε μη συνοπτικό ποιόν ενέργειας παρουσιάζει, μάλιστα, την προσπάθεια αυτή ως διαρκή και συστηματική. Για να δηλωθεί **αναγκαιότητα/χρέος**: «Με τον αγροτουρισμό πρέπει να επιδιώκεται η διαφύλαξη, η προβολή και η αξιοποίηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς».

✍ ΘΕΜΑ Γ , σελ. 525:

☞ **Ορθή διατύπωση της άσκησης:** Να ερμηνεύσεις τις σκέψεις και τα συναισθήματα του **Εχένηου** και του Αλκίνοου για τη στάση των Φαιάκων απέναντι στον ξένο…

Ο Εχένηος αντιμετωπίζει τη φιλοξενία ως ιερό ηθικό καθήκον και αισθάνεται δυσαρέσκεια, επειδή ο εξαντλημένος Οδυσσέας παραμένει παραμελημένος στη στάχτη της γωνιάς. Τα **ρήματα σε προστακτική έγκλιση** «πάρ'», «κάθισέ», «πρόσταξε» εκφράζουν την έντονη προτροπή του προς τον Αλκίνοο να αναλάβει αμέσως δράση, αποκαλύπτοντας την αποφασιστικότητά του να αποκατασταθεί η αξιοπρέπεια του ικέτη. Παράλληλα, θεωρεί ότι η προστασία των ξένων συνδέεται με τον σεβασμό προς τον Δία. Η **αντίθεση** ανάμεσα στη θέση του Οδυσσέα «πας στης γωνιάς τη στάχτη» και στο «θρονί λαμπρό» όπου τον οδηγεί ο βασιλιάς συμβολίζει τη μετάβαση από την ταπείνωση στην τιμητική υποδοχή. Ο Αλκίνοος συμμερίζεται την άποψη του γέροντα και εκδηλώνει έμπρακτα σεβασμό, συμπόνια και γενναιοδωρία. Η **τριτοπρόσωπη αφήγηση/διήγηση** των

ενεργειών του, «παίρνει ευτύς από το χέρι [...] πας σε θρονί λαμπρό τόνε καθίζει», τονίζει την αμεσότητα της ανταπόκρισής του, καθώς παραχωρεί στον άγνωστο ναυαγό ακόμη και τη θέση του αγαπημένου του γιου. Η πρόθεσή του να οργανώσει την ασφαλή επιστροφή του ξένου αποδεικνύει ότι αντιλαμβάνεται τη φιλοξενία ως ουσιαστική ευθύνη.

Προσωπικά, συγκινούμαι από την ανιδιοτελή φιλοξενία των Φαιάκων προς έναν άγνωστο άνθρωπο, χωρίς την προσδοκία ανταλλάγματος. Συγχρόνως, προβληματίζομαι για τη συχνά αφιλόξενη αντιμετώπιση των προσφύγων και των κατατρεγμένων, ακόμη και στη χώρα μας, καθώς συνειδητοποιώ ότι το ομηρικό απόσπασμα, χιλιάδες χρόνια πριν, προβάλλει τον σεβασμό στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια ανεξάρτητα από καταγωγή ή κοινωνική θέση.

(200 λέξεις)

→ **Εντόπισε τους παραπάνω κειμενικούς δείκτες στο βιβλίο:** Σ. Π. Αλπίτση, *Περνώντας από τη θεωρία στην πράξη – Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου*, εκδόσεις αξία
→ **ρήματα σε προστακτική έγκλιση:** σελ. 234
→ **αντίθεση:** σελ. 437 & 476 & 208 (σχετίζεται με το περιεχόμενο κι όχι τη γλώσσα του κειμένου)
→ **τριτοπρόσωπη αφήγηση/διήγηση:** σελ. 439

ΘΕΜΑ Δ, σελ. 525:
Επίσημη επιστολή κατοίκου μιας περιοχής που υφίσταται τις συνέπειες του μαζικού τουρισμού, ο οποίος, ως εκπρόσωπος κινήματος πολιτών, απευθύνεται στον Δήμαρχο της περιοχής:

- **Εξωτερικά χαρακτηριστικά:**
  - ✓ **Τόπος, Ημερομηνία:** Σημειώνονται πάνω δεξιά, χωρίς να συμπληρώνονται συγκεκριμένα στοιχεία.
  - ✓ **Προσφώνηση:** Αξιότιμε κύριε Δήμαρχε,
  - ✓ **Επιφώνηση:** Με σεβασμό,
  - ✓ **Υπογραφή:** Ο/Η Πρόεδρος του Δεκαπενταμελούς Μαθητικού Συμβουλίου
- **Εσωτερικά γνωρίσματα:**
  - ✓ **Πρόλογος:** Αναφορά στην ιδιότητα του συντάκτη ως εκπροσώπου του κινήματος πολιτών και στον λόγο αποστολής της επιστολής. Επισήμανση της ανησυχίας των κατοίκων για τις συνέπειες της ανεξέλεγκτης τουριστικής ανάπτυξης. Αναγνώριση της οικονομικής σημασίας του τουρισμού, χωρίς να παραβλέπονται οι αρνητικές επιπτώσεις του.
  - ✓ **Επίλογος:** Συνοπτική ανάδειξη της ανάγκης μετάβασης σε ένα βιώσιμο τουριστικό πρότυπο και σαφής έκκληση προς τον Δήμαρχο να αναλάβει πρωτοβουλίες. Έκφραση προσδοκίας για θετική ανταπόκριση και διάθεση συνεργασίας του κινήματος πολιτών με τη δημοτική αρχή (υπενθύμιση αιτήματος).

- ✓ **Ύφος:** Επίσημο, σοβαρό, ευγενικό αλλά και διεκδικητικό, λόγω της θεσμικής ιδιότητας του αποδέκτη και του συλλογικού χαρακτήρα της παρέμβασης.
- ✓ **Γλώσσα:** Κυριολεκτική, σαφής, ακριβής, με κατάλληλη χρήση όρων που σχετίζονται με την τουριστική ανάπτυξη, την περιβαλλοντική προστασία και την τοπική οικονομία.
- ✓ **Ρηματικά πρόσωπα:** Κυριαρχεί το **α΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο**, καθώς ο συντάκτης εκπροσωπεί το κίνημα πολιτών («διαπιστώνουμε», «ανησυχούμε», «θεωρούμε», «προτείνουμε», «ζητούμε»). Το **β΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο** μπορεί να αξιοποιηθεί επιλεκτικά για άμεση, ευγενική απεύθυνση στον Δήμαρχο («Σας καλούμε να αναλάβετε...»), ιδίως κατά τη διατύπωση συγκεκριμένων προτάσεων.
- ✓ **Εγκλίσεις:** Η **οριστική έγκλιση** θα προσδώσει βεβαιότητα στην παρουσίαση των προβλημάτων και των ωφελειών του αγροτουρισμού. Η **υποτακτική έγκλιση**, κυρίως εκφρασμένη σε δεοντική τροπικότητα («είναι αναγκαίο να...», «οφείλουμε να...», «πρέπει να...»), θα εκφράζει αναγκαιότητα, χρέος και προτροπή για ανάληψη δράσης.
- ✓ **Τρόποι πειθούς:** Κυριαρχεί η **επίκληση στη λογική**, με ορθά επιχειρήματα και κατάλληλα τεκμήρια, όπως συγκεκριμένα παραδείγματα περιβαλλοντικής επιβάρυνσης και αναπτυξιακών δυνατοτήτων του αγροτουρισμού. Συμπληρωματικά, μπορεί να αξιοποιηθεί η **επίκληση στο συναίσθημα**, με συγκρατημένες αναφορές στην υποβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και στην ευθύνη διαφύλαξης του τόπου για τις επόμενες γενιές.

σελ. 525: Κρατώ σημειώσεις από τα κείμενα αναφοράς που θα με βοηθήσουν να αποδείξω τις θέσεις μου και να εμπλουτίσω το περιεχόμενο του κειμένου που θα γράψω.

Κείμενο 1:

✓ «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ Α.Ε.» (Α΄ Σκέλος).
✓ «ΖΗΣΕ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΟΝΕΙΡΟ!» (Α΄ Σκέλος).

Κείμενο 2:

✓ «επιδιώκουν την αποφυγή αρνητικών επιπτώσεων και τη δημιουργία θετικών κοινωνικών, πολιτιστικών και περιβαλλοντικών επιδράσεων» (Β΄ Σκέλος).
✓ «Οι γεωργοί διαθέτουν τα προϊόντα τους στους επισκέπτες» (Β΄ Σκέλος).
✓ «Οι αγρότισσες φτιάχνουν διάφορα παραδοσιακά τοπικά παρασκευάσματα» (Β΄ Σκέλος).
✓ «Ο επισκέπτης θα έχει την ευκαιρία να δει από κοντά τέτοιες εργασίες και να συμμετέχει ακόμα σ' αυτές» (Β΄ Σκέλος).
✓ «Με τον αγροτουρισμό επιδιώκεται η διαφύλαξη, η προβολή και η αξιοποίηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς» (Β΄ Σκέλος).

✓ «Στη διάρκεια του έτους οργανώνονται στην ύπαιθρο διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις, όπως πανηγύρια, ελληνικοί χοροί, αναβίωση παλιών εθίμων» (Β΄ Σκέλος).
✓ «διάφορα είδη λαϊκής τέχνης, όπως υφαντά, κεραμικά, ξυλόγλυπτα, είδη μεταλλοτεχνίας κ.ά.» (Β΄ Σκέλος).
✓ «μια άλλη μορφή φιλοξενίας, πιο κοντά στην τοπική κοινωνία και στους ρυθμούς του χωριού» (Β΄ Σκέλος).

Στο υπόδειγμα που ακολουθεί έχει χρησιμοποιηθεί πορτοκαλί γραφή σε σημεία που εμπνεύστηκε ο πομπός από τα κείμενα αναφοράς που μελέτησε. **Επίσης, τα επιχειρήματα που «έχτισε» ο/η συγγραφέας έχουν εμπλουτιστεί με τη βοήθεια του υλικού που μελέτησε στις σελίδες της ενότητας του βιβλίου (σελ. 507-508 & 504)**

Τόπος, Ημερομηνία

Αξιότιμε κύριε Δήμαρχε,

Ως εκπρόσωπος ενός κινήματος πολιτών, απευθύνομαι σε εσάς για να εκφράσω την έντονη ανησυχία μας σχετικά με την ανεξέλεγκτη τουριστική ανάπτυξη στην περιοχή μας. Αναγνωρίζουμε ότι ο τουρισμός αποτελεί σημαντική πηγή εσόδων και απασχόλησης. Ωστόσο, η οικονομική του συμβολή δεν μπορεί να δικαιολογεί την υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής των κατοίκων. Θεωρούμε, επομένως, αναγκαία την αναθεώρηση του υφιστάμενου τουριστικού προτύπου.

Οι συνέπειες του μαζικού τουρισμού είναι πλέον αισθητές τόσο στο φυσικό περιβάλλον όσο και στην καθημερινή ζωή των κατοίκων. Η υπερσυγκέντρωση επισκεπτών και η ανεπαρκής διαχείριση των απορριμμάτων επιβαρύνουν τις παραλίες και τα θαλάσσια οικοσυστήματα, ενώ η αυξημένη κατανάλωση νερού και ενέργειας ασκεί πρόσθετη πίεση στους φυσικούς πόρους. Επιπλέον, η τουριστική κίνηση συχνά υπερβαίνει τις δυνατότητες των τοπικών υποδομών, προκαλώντας κυκλοφοριακή συμφόρηση, προβλήματα στην ύδρευση και δυσλειτουργίες στην αποκομιδή των απορριμμάτων που δυσχεραίνουν την καθημερινότητα των κατοίκων. Συγχρόνως, η αυξανόμενη ζήτηση για τουριστικά καταλύματα ανεβάζει τις τιμές των ενοικίων, δυσχεραίνοντας τη στέγαση των μόνιμων κατοίκων, ενώ η εξάρτηση από την εποχική απασχόληση εντείνει την οικονομική ανασφάλεια. Συνεπώς, πίσω από την ειδυλλιακή εικόνα που προβάλλεται στους επισκέπτες, διαμορφώνεται μια πραγματικότητα περιβαλλοντικής υποβάθμισης και εμπορευματοποίησης του τόπου, στην οποία οι ανάγκες των κατοίκων υποχωρούν μπροστά στην επιδίωξη του κέρδους.

Απέναντι σε αυτή την πραγματικότητα, προτείνουμε να δοθεί προτεραιότητα στον αγροτουρισμό, ως εναλλακτική μορφή ανάπτυξης που συνδυάζει την οικονομική πρόοδο με τον σεβασμό στο περιβάλλον και στην τοπική κοινωνία. Μια τέτοια επιλογή θα ενισχύσει την τοπική οικονομία, καθώς θα δώσει στους αγρότες και στους γυναικείους συνεταιρισμούς τη δυνατότητα να διαθέτουν απευθείας στους επισκέπτες ντόπια προϊόντα και παραδοσιακά παρασκευάσματα, αυξάνοντας το εισόδημά τους. Επιπλέον, η συμμετοχή των επισκεπτών σε γεωργικές εργασίες και η γνωριμία τους με

την καθημερινότητα της υπαίθρου θα προσφέρουν αυθεντικές εμπειρίες και θα ενισχύσουν το ενδιαφέρον για τον τόπο μας. Εξίσου σημαντική είναι η διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς μέσα από την αναβίωση εθίμων, τη διοργάνωση παραδοσιακών εκδηλώσεων και την προβολή της τοπικής λαϊκής τέχνης. Τέλος, η ανάπτυξη αγροτουριστικών δραστηριοτήτων καθ' όλη τη διάρκεια του έτους μπορεί να περιορίσει την εποχικότητα της απασχόλησης και την υπερφόρτωση των παραθαλάσσιων περιοχών.

Κύριε Δήμαρχε,

Η τουριστική ανάπτυξη οφείλει να υπηρετεί την ευημερία της τοπικής κοινωνίας, χωρίς να υπονομεύει το φυσικό και πολιτιστικό της κεφάλαιο. Σας καλούμε, επομένως, να στηρίξετε έμπρακτα τη μετάβαση σε ένα βιώσιμο τουριστικό πρότυπο, με ουσιαστική συμμετοχή των κατοίκων στον σχεδιασμό του. Ως κίνημα πολιτών, είμαστε πρόθυμοι να συνεργαστούμε με τη δημοτική αρχή, ώστε ο τόπος μας να παραμείνει φιλόξενος για τους επισκέπτες και να προσφέρει αξιοπρεπείς συνθήκες ζωής στους ανθρώπους του.

Με σεβασμό,
Κίνημα Πολιτών

(413 λέξεις)

Ε΄ ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ
- ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ ≠ ΥΠΟΚΟΥΛΤΟΥΡΑ -

1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
Ε.1. Τέχνη & Αισθητική Αγωγή

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ: σελ. 555-559

ΘΕΜΑ Α, σελ. 558:

Επιλεγμένα αποσπάσματα σχετικά με το θέμα όπου εστιάζει η περίληψη:

- «ενεργοποιεί τον εγκέφαλο του παιδιού και τον ψυχισμό του».
- «διευρύνεται η αντιληπτικότητα του, αποκτά ένα είδος βιωμένης γνώσης».
- «Οι σταθερές αξίες ζωής, όπως ο σεβασμός για τον συνάνθρωπο, ο σεβασμός για τη φύση και την οικολογία, η πίστη στη ζωή, ενδυναμώνονται».
- «αναπτύσσεται η ικανότητα της συλλογικής εργασίας και ο σεβασμός στην άποψη του άλλου».
- «Ικανότητες και δεξιότητες, όπως η σωστή επικοινωνία, η διαλλακτικότητα, η άνεση λόγου, η ανεκτικότητα, η υπομονή, αναπτύσσονται σταδιακά».
- «η διάπλαση ενηλίκων που θα έχουν κριτική άποψη για τη ζωή».
- «να μπορεί να διασαφηνίσει τα συναισθήματά του».

✍ Οι συγγραφείς του Κειμένου 2 αναδεικνύουν τη συμβολή της καλλιτεχνικής αγωγής στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών. Ειδικότερα, υποστηρίζουν ότι η διδασκαλία της τέχνης ενισχύει τις νοητικές και εκφραστικές τους ικανότητες, βοηθώντας τα να κατανοούν τα συναισθήματά τους και τον κόσμο γύρω τους. Συγχρόνως, καλλιεργούνται κοινωνικές δεξιότητες και ηθικές αξίες, ενώ παράλληλα ενθαρρύνεται η αυτονομία και η κριτική σκέψη που συμβάλλουν στη διαμόρφωση ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων.

(64 λέξεις)

☞ Η περίληψη οργανώνει τις ωφέλειες σε δύο βασικούς άξονες: **προσωπική και πνευματική ανάπτυξη** και **κοινωνική και ηθική καλλιέργεια**. Επομένως, η παράγραφος μπορεί να αναπτυχθεί με συνδυασμό διαίρεσης και αιτίου (αισθητική αγωγή)-αποτελεσμάτων (ωφελειών).
☞ Αναγκαία **η ομαδοποίηση των επιμέρους ωφελειών σε ευρύτερες νοηματικές κατηγορίες**, αξιοποιώντας υπερώνυμες έννοιες. (π.χ. η επικοινωνία, η συνεργασία, η διαλλακτικότητα και η ανεκτικότητα μπορούν να συμπυκνωθούν στη φράση «καλλιεργεί κοινωνικές δεξιότητες»).

ΘΕΜΑ Β

Ερώτημα 1ο , σελ. 558:

1η επιλογή-Συμφωνία:

Συμφωνώ με τη θέση της συγγραφέως ότι η τέχνη βοηθά την ανθρωπότητα να ξεπερνά τις δύσκολες στιγμές της, καθώς προσφέρει διέξοδο τόσο από τον προσωπικό πόνο όσο και από τα κοινωνικά αδιέξοδα. Μέσα από τα καλλιτεχνικά έργα οι άνθρωποι εκφράζουν συλλογικές αγωνίες, αμφισβητούν την αδικία και υπερασπίζονται αξίες που ενώνουν τους λαούς, αντλώντας, παράλληλα, ψυχική δύναμη και ελπίδα. Επομένως, η τέχνη δεν αποτυπώνει απλώς τις δοκιμασίες της ανθρωπότητας, αλλά συμβάλλει στην υπέρβασή τους.

.

(73 λέξεις)

Χωρία του κειμένου που μπορούν να αξιοποιηθούν για τη συμφωνία:

«Ο άνθρωπος ανυψώνεται ηθικά και ευεργετείται αισθητικά από τη θέαση ή το άκουσμα ανθρώπινων δημιουργημάτων που αναδεικνύουν τη δύναμη της ανθρώπινης ψυχής».

«Η ύμνηση της ομορφιάς, η ανάδειξη ανθρώπινων στιγμών και καταστάσεων, είναι ένα φάρμακο για την ψυχή του ανθρώπου».

«Πίνακες κατήγγειλαν ιστορικά γεγονότα, τραγούδια φώναξαν δυνατά για την ισότητα των ανθρώπων, ποιήματα ύμνησαν τα πανανθρώπινα αισθήματα του έρωτα, της φιλίας, της αγάπης».

«Είναι ένα «όπλο» που μάχεται για τη βελτίωση της ανθρώπινης ζωής».

2η επιλογή-Διαφωνία/Ανασκευή επιχειρήματος:

Διαφωνώ εν μέρει με τη θέση της συγγραφέως ότι η τέχνη βοηθά την ανθρωπότητα να ξεπερνά τις δύσκολες στιγμές της. Αναμφίβολα, τα καλλιτεχνικά έργα μπορούν να καταγγέλλουν κοινωνικές αδικίες, να υπερασπίζονται ανθρώπινα δικαιώματα και να προσφέρουν ψυχική ανακούφιση. Ωστόσο, η αντιμετώπιση προβλημάτων, όπως οι πόλεμοι, η φτώχεια και οι διακρίσεις, απαιτεί ουσιαστικές πολιτικές αποφάσεις και συλλογική δράση. Επομένως, η τέχνη μπορεί να εμπνέει την κοινωνική αλλαγή, αλλά δεν αρκεί από μόνη της για να την επιφέρει.

(75 λέξεις)

Χωρία του κειμένου που μπορούν να αξιοποιηθούν για τη διαφωνία:

«Η Τέχνη βοηθάει την ίδια την ανθρωπότητα να ξεπεράσει τις άσχημες στιγμές της».

«Είναι ένα «όπλο» που μάχεται για τη βελτίωση της ανθρώπινης ζωής».

Ερώτημα 2ο, σελ. 558

α. Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 η συγγραφέας επικαλείται την **αυθεντία του φιλοσόφου Άρθουρ Σοπενχάουερ**, ο οποίος θεωρούσε ότι η τέχνη προσφέρει «λύτρωση» από τον ψυχικό πόνο και το υπαρξιακό άγχος. Με την αναφορά σε έναν καταξιωμένο φιλόσοφο **προσδίδει κύρος και αξιοπιστία στη θέση της** για την ευεργετική επίδραση της τέχνης, **ενισχύοντας την πειστικότητά της**. Επιπλέον, **το συναισθηματικά φορτισμένο ουσιαστικό «λύτρωση»** υπογραμμίζει την απελευθερωτική

δύναμη της τέχνης, **προκαλώντας θετικά συναισθήματα στους γονείς-αποδέκτες.** Έτσι, **η συγγραφέας επιδιώκει έμμεσα να τους προδιαθέσει ευνοϊκά απέναντι στις υπηρεσίες του συγκεκριμένου κέντρου**.

Άλλο χωρίο: επικαλείται την **αυθεντία του Πάμπλο Πικάσο**, σύμφωνα με τον οποίο «κάθε παιδί κρύβει έναν καλλιτέχνη μέσα του». **Η καθολική διατύπωση (γενίκευση) «κάθε παιδί»** δημιουργεί στους γονείς την πεποίθηση ότι τα παιδιά τους διαθέτουν έμφυτες καλλιτεχνικές ικανότητες, παρακινώντας τους έμμεσα να εμπιστευτούν τις υπηρεσίες του συγκεκριμένου κέντρου.

β. Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 η συγγραφέας αναδεικνύει τον **διττό ρόλο της τέχνης**, δηλαδή την ευεργετική επίδρασή της στον άνθρωπο και τη συμβολή της στην κοινωνική πρόοδο. Ειδικότερα, αξιοποιεί τα **συναισθηματικά φορτισμένα ουσιαστικά «φάρμακο»**, που με τη μεταφορική του σημασία προβάλλει τη θεραπευτική δύναμη της τέχνης στην ανθρώπινη ψυχή, **«ισότητα»**, που παραπέμπει στην προάσπιση μιας πανανθρώπινης αξίας, και **«όπλο»**, που μεταφορικά υπογραμμίζει την αγωνιστική της δύναμη απέναντι στην κοινωνική αδικία. Επιπλέον, χρησιμοποιεί τα **επιρρήματα «αισθητικά»**, που αποκτά θετική αξιολογική σημασία στο συγκεκριμένο συγκείμενο, τονίζοντας την αισθητική καλλιέργεια του ανθρώπου, και **«δυνατά»**, που προσδίδει έμφαση στην ένταση με την οποία η τέχνη εκφράζει αιτήματα κοινωνικής δικαιοσύνης. Με τις συγκεκριμένες **γλωσσικές επιλογές** η συγγραφέας προβάλλει τη **θετική οπτική γωνία** της απέναντι στην τέχνη, επιδιώκοντας να **ενισχύσει τη συναισθηματική απήχηση και την πειστικότητα** της θέσης της για την προσωπική και κοινωνική της προσφορά.

Ερώτημα 3ο, σελ. 558-559:
Το Κείμενο 2, ως επιστημονική εργασία, χαρακτηρίζεται από **αυστηρή λογική οργάνωση**, καθώς διακρίνονται με σαφήνεια τα τρία βασικά μέρη του: **πρόλογος, κύριο μέρος και επίλογος**. Στην **πρώτη παράγραφο (πρόλογος)** οι συγγραφείς επιδιώκουν κυρίως **να περιγράψουν** την έμφυτη ανάγκη των παιδιών για καλλιτεχνική έκφραση, αξιοποιώντας χαρακτηριστικά παραδείγματα από την πρώιμη παιδική ηλικία, όπως η ζωγραφική, ο χορός και η θεατρική αφήγηση. **Με αυτόν τον τρόπο εισάγουν ομαλά τους αναγνώστες και τις αναγνώστριες στη βασική έννοια του κειμένου, την «αισθητική παιδεία»,** αναδεικνύοντας την αναγκαιότητά της. Στη **δεύτερη παράγραφο (κύριο μέρος)** η πρόθεσή τους είναι **να αποδείξουν** την παιδαγωγική αξία της καλλιτεχνικής αγωγής, αναπτύσσοντας επιχειρήματα για την ευεργετική επίδρασή της στη νοητική, συναισθηματική, κοινωνική και ηθική ανάπτυξη των παιδιών. Στην **τρίτη παράγραφο (επίλογος)** η πρόθεσή τους παραμένει **αποδεικτική**, καθώς, αξιοποιώντας τις προηγούμενες διαπιστώσεις, καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η καλλιέργεια των αντιληπτικών και εκφραστικών ικανοτήτων του παιδιού αποτελεί αναγκαίο εκπαιδευτικό στόχο. Επομένως, το κύριο μέρος και ο επίλογος λειτουργούν συμπληρωματικά, επιδιώκοντας **να πείσουν** για την αναγκαιότητα και την παιδαγωγική αξία της αισθητικής παιδείας.

Η **εξωτερική συνοχή** μεταξύ προλόγου και κύριου μέρους εξασφαλίζεται **γραμματικά, με αναφορά και συγκεκριμένα με επανάληψη ομόρριζων λέξεων**, όπως «χορεύει» – «χορός» και «διηγείται θεατρικά» – «θέατρο». Αντίστοιχα, το κύριο μέρος συνδέεται με τον επίλογο **γραμματικά, με σύζευξη**, μέσω της μετοχής **«Συγκεφαλαιώνοντας»**, που δηλώνει ανακεφαλαίωση και εισάγει το τελικό συμπέρασμα, αλλά και **λεξιλογικά, με νοηματική συνάφεια**, μεταξύ των φράσεων «βοηθώντας τα παιδιά να αποκριθούν στο κοντινό κόσμο τους» – «να βγάλει νόημα μέσα από την πολύβουη και βροντερή σύγχυση της ακατέργαστης εμπειρίας» και «να εκφράσουν με οπτικές μορφές τη σημασία του γι' αυτά» – «οι εκφραστικές δυνάμεις του παιδιού πρέπει να καλλιεργηθούν, ώστε αυτό να μπορεί να διασαφηνίσει τα συναισθήματά του». Έτσι, επιτυγχάνεται η **ομαλή μετάβαση από το ένα μέρος στο άλλο**, ενώ η συνολική οργάνωση του κειμένου υπηρετεί αποτελεσματικά την πρόθεση των συγγραφέων να τεκμηριώσουν τη σημασία της καλλιτεχνικής αγωγής.

✍ ΘΕΜΑ Γ , σελ. 525:

Στο ποίημα «Τα τείχη» του Κ. Π. Καβάφη το ποιητικό υποκείμενο βιώνει βαθιά απελπισία και πικρία, καθώς συνειδητοποιεί ότι έχει εγκλωβιστεί σε μια ζωή που δεν επιθυμούσε, έχοντας ουσιαστικά συμβάλει το ίδιο στον περιορισμό της ελευθερίας του. Αρχικά, η **παράδοξη απουσία του υποκειμένου** στο ρήμα «έκτισαν» δημιουργεί ασάφεια σχετικά με την ταυτότητα εκείνων που ύψωσαν τα τείχη, υποδηλώνοντας ότι το ποιητικό υποκείμενο αποφεύγει να αναγνωρίσει τη δική του ευθύνη για τον εγκλωβισμό του. Επιπλέον, η **αντίθεση** ανάμεσα στην εικόνα του ανθρώπου που «κάθομαι και απελπίζομαι» και στην αναφορά «πράγματα πολλά έξω να κάμω είχον» αποκαλύπτει την οδυνηρή διάσταση ανάμεσα στην παθητική του στάση και στις επιθυμίες που έμειναν ανεκπλήρωτες, εντείνοντας τη θλίψη και τη μεταμέλειά του. Τέλος, η **παρήχηση των φθόγγων «κ», «τ», «ο» και «ν»** στον στίχο «Αλλά δεν άκουσα ποτέ κρότον κτιστών ή ήχον» αισθητοποιεί τον ήχο του χτισίματος, «κτον!», την ίδια στιγμή που το ποιητικό υποκείμενο ισχυρίζεται ότι δεν τον άκουσε, υποδηλώνοντας την απροθυμία του να αντικρίσει την αλήθεια. Προσωπικά, θα ένιωθα **ενοχές και ντροπή απέναντι στον εαυτό μου**, επειδή θα συνειδητοποιούσα ότι ο φόβος μου με εμπόδισε να ζήσω όπως επιθυμούσα. Ωστόσο, θα προσπαθούσα να ανακτήσω το θάρρος μου έστω και την τελευταία στιγμή και να διεκδικήσω τις χαμένες δυνατότητες της ζωής μου.

(199 λέξεις)

Ένα άλλο προσωπικό σχόλιο:

Προσωπικά, θα ένιωθα βαθιά απελπισία, συνειδητοποιώντας ότι είχα θυσιάσει τις επιθυμίες μου, υποκύπτοντας στον φόβο και τον συμβιβασμό. Ιδιαίτερα αν βρισκόμουν σε προχωρημένη ηλικία, θα δυσκολευόμουν να βρω τη δύναμη να αλλάξω τη ζωή μου, καθώς ο χρόνιος συμβιβασμός δύσκολα ανατρέπεται. Ίσως, λοιπόν, να βυθιζόμουν στην απογοήτευση και στην αδράνεια, θρηνώντας σιωπηλά τις ευκαιρίες που άφησα να χαθούν.

⇢ Εντόπισε τους παραπάνω κειμενικούς δείκτες στο βιβλίο: Σ. Π. Αλπίτση, *Περνώντας από τη θεωρία στην πράξη – Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου*, εκδόσεις αξία
⇢ **αντίθεση:** σελ. 437 & 476 & 208 (σχετίζεται με το περιεχόμενο κι όχι τη γλώσσα του κειμένου)
⇢ **σχήμα παρήχησης:** σελ. 258

ΘΕΜΑ Δ, σελ. 559:
Άρθρο μαθητή/μαθήτριας στη σχολική ιστοσελίδα με αποδεικτικό σκοπό και παραινετικό τόνο:

- Εξωτερικά χαρακτηριστικά:

✓ **Τίτλος:** Σύντομος, πρωτότυπος, ελκυστικός και συναφής με το περιεχόμενο, ώστε να προκαλεί το ενδιαφέρον των μαθητών και των μαθητριών.

- **Εσωτερικά γνωρίσματα:**

✓ **Πρόλογος:** Ενδείκνυται αναφορά στην έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς και στις δυνατότητες δημιουργικής έκφρασης που προσφέρει το σχολείο. Η αναφορά αυτή πρέπει να οδηγεί φυσικά στο θέμα της καλλιτεχνικής αγωγής και να δημιουργεί θετική προδιάθεση για συμμετοχή στη θεατρική ομάδα.
✓ **Επίλογος:** Σύντομη ανακεφαλαίωση της αξίας της τέχνης και άμεση, ενθαρρυντική προτροπή προς τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριες να συμμετάσχουν στη θεατρική ομάδα, χωρίς να αποκλείονται όσοι δεν έχουν προηγούμενη καλλιτεχνική εμπειρία..
✓ **Ύφος: σοβαρό, αλλά συγχρόνως ζωντανό, άμεσο και οικείο**, προσαρμοσμένο στο νεανικό αναγνωστικό κοινό.
✓ **Γλώσσα:** Κυριολεκτική, σαφής, ακριβής, με κατάλληλη χρήση όρων που σχετίζονται με την τουριστική ανάπτυξη, την περιβαλλοντική προστασία και την τοπική οικονομία.
✓ **Ρηματικά πρόσωπα: α΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο**, που αναδεικνύει την κοινή μαθητική ταυτότητα και ενισχύει το αίσθημα συλλογικότητας & **β΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο**, ιδιαίτερα στον επίλογο, για άμεση επικοινωνία με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριες.
✓ **Εγκλίσεις: Οριστική έγκλιση των ρημάτων**, για τη διατύπωση τεκμηριωμένων θέσεων με βεβαιότητα & **προτρεπτική υποτακτική**, κυρίως στον επίλογο, για την ενθάρρυνση της συμμετοχής.
✓ **Τρόποι πειθούς: Επίκληση στη λογική του δέκτη**, με ορθά επιχειρήματα και συγκεκριμένα παραδείγματα για τις ωφέλειες της τέχνης και τις προτεινόμενες δράσεις. Συμπληρωματικά, μπορεί να αξιοποιηθεί **λελογισμένη επίκληση στο συναίσθημα του δέκτη**, με θετικά φορτισμένο λεξιλόγιο που αναδεικνύει τη χαρά της δημιουργίας, την ελευθερία της έκφρασης και τη δύναμη της συνεργασίας.

☞ Το άρθρο δεν πρέπει να μετατραπεί σε απλή διαφήμιση της θεατρικής ομάδας. Ο βασικός κορμός του οφείλει να αποτελεί τεκμηριωμένη ανάπτυξη των δύο ζητουμένων. Η προσέλκυση νέων μελών είναι ο **ευρύτερος επικοινωνιακός στόχος**, ο οποίος πρέπει να υπηρετείται φυσικά μέσα από την επιχειρηματολογία και να αναδεικνύεται ιδιαίτερα στον επίλογο.

σελ. 560: Κρατώ σημειώσεις από τα κείμενα αναφοράς που θα με βοηθήσουν να αποδείξω τις θέσεις μου και να εμπλουτίσω το περιεχόμενο του κειμένου που θα γράψω.

Κείμενο 1:

✓ «η τέχνη σε κάθε της έκφανση, είναι μία λύτρωση της ψυχής από τον πόνο και το άγχος της ΄Υπαρξης». (Α΄ Σκέλος)
✓ «αποτελεί βασική ανάγκη του και όχι πολυτέλεια». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Ο άνθρωπος ανυψώνεται ηθικά και ευεργετείται αισθητικά». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Η ύμνηση της ομορφιάς, η ανάδειξη ανθρώπινων στιγμών και καταστάσεων, είναι ένα φάρμακο για την ψυχή του ανθρώπου». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Πίνακες κατήγγειλαν ιστορικά γεγονότα, τραγούδια φώναξαν δυνατά για την ισότητα των ανθρώπων, ποιήματα ύμνησαν τα πανανθρώπινα αισθήματα του έρωτα, της φιλίας, της αγάπης». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Σου δίνει τον χώρο να εξελίξεις την προσωπικότητά σου δίχως «μη» και
✓ «πρέπει» που κόβουν τα φτερά σου τις περισσότερες φορές». (Α΄ Σκέλος)
✓ «η στροφή στη δημιουργία βοηθάει τον εσωτερικό πόνο να εκφραστεί πιο ήπια, πιο δημιουργικά και γαλήνια». (Α΄ Σκέλος)
✓ «αποτοξινώνει τον άνθρωπο από αρνητικά συναισθήματα, τον ανακουφίζει από το ψυχικό βάρος που κουβαλάει». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Τα παιδιά, όμως, στο σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα, δε μαθαίνουν να χρησιμοποιούν τη φαντασία τους, δεν έχουν περιθώριο να ασχοληθούν ουσιαστικά με την έκφραση των αναγκών τους». (Β΄ Σκέλος)
✓ «αν δίναμε στα παιδιά χρόνο και χώρο για να εκφραστούν ελεύθερα, θα δημιουργούσαμε ελεύθερους ανθρώπους με σκέψη και συναίσθηση». (Β΄ Σκέλος)

Κείμενο 2:

✓ «Αργότερα αυτές οι μορφές έκφρασης καταπνίγονται, όταν δεν υπάρχουν οι κατάλληλες υποδομές και συνθήκες για να αναπτυχθούν». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Για την ανάπτυξη αυτής της έκφρασης, χρειάζεται η αισθητική παιδεία». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Κάθε προσέγγιση στην καλλιτεχνική αγωγή, ενεργοποιεί τον εγκέφαλο του παιδιού και τον ψυχισμό του». (Α΄ Σκέλος)
✓ «διευρύνεται η αντιληπτικότητα του, αποκτά ένα είδος βιωμένης γνώσης πού επηρεάζει τη νοοτροπία του και τον τρόπο θέασης της ζωής». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Οι σταθερές αξίες ζωής, όπως ο σεβασμός για τον συνάνθρωπο, ο σεβασμός για τη φύση και την οικολογία, η πίστη στη ζωή, ενδυναμώνονται μέσα από το καλλιτεχνικό μάθημα». (Α΄ Σκέλος)

✓ «στις ομαδικές δραστηριότητες αναπτύσσεται η ικανότητα της συλλογικής εργασίας και ο σεβασμός στην άποψη του άλλου, ακόμα και αν διαφέρει από τη δική μας». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Ικανότητες και δεξιότητες, όπως η σωστή επικοινωνία, η διαλλακτικότητα, η άνεση λόγου, η ανεκτικότητα, η υπομονή, αναπτύσσονται σταδιακά, όταν συστηματικά τα παιδιά ασχολούνται με μορφές τέχνης». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Δεν είναι, βέβαια, ο κύριος στόχος η δημιουργία επαγγελματιών καλλιτεχνών, αλλά η διάπλαση ενηλίκων που θα έχουν κριτική άποψη για τη ζωή». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Τα σχολικά προγράμματα καλλιτεχνικής αγωγής ενθαρρύνουν, συνεπώς, την προσωπική ολοκλήρωση». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Εκπαιδευτικός στόχος είναι η ανάπτυξη της ανεξαρτησίας του παιδιού όσον αφορά στη δημιουργία της τέχνης και την ολοκληρωμένη αντίληψη του κόσμου». (Β΄ Σκέλος)

Στο υπόδειγμα που ακολουθεί έχει χρησιμοποιηθεί πορτοκαλί γραφή σε σημεία που εμπνεύστηκε ο πομπός από τα κείμενα αναφοράς που μελέτησε. **Επίσης, τα επιχειρήματα που «έχτισε» ο/η συγγραφέας έχουν εμπλουτιστεί με τη βοήθεια του υλικού που μελέτησε στις σελίδες της ενότητας του βιβλίου (σελ. 542-543 & 552)**

Η τέχνη μάς καλεί να δημιουργήσουμε!

Μια νέα σχολική χρονιά αρχίζει, γεμάτη υποχρεώσεις αλλά και ευκαιρίες για δημιουργία. Ανάμεσα στα διαγωνίσματα και στις απαιτήσεις της καθημερινότητας, πόσο χώρο αφήνουμε στη φαντασία μας; Η θεατρική ομάδα του σχολείου μας ανοίγει ξανά τις πόρτες της, θυμίζοντάς μας ότι η τέχνη δεν είναι πολυτέλεια, αλλά πολύτιμη διέξοδος για κάθε έφηβο.

Πρωτίστως, η τέχνη επιδρά ευεργετικά στον ψυχισμό των νέων, ιδιαίτερα στη σημερινή εποχή της διαρκούς πίεσης για επιτυχία. Η καλλιτεχνική δημιουργία μάς ανακουφίζει από το άγχος και την ανασφάλεια, επιτρέποντάς μας να εξωτερικεύουμε συναισθήματα που δυσκολευόμαστε να εκφράσουμε με λόγια. Μέσα από τη μουσική, τη ζωγραφική ή το θέατρο ανακαλύπτουμε τις βαθύτερες ανάγκες μας, αποκτούμε αυτογνωσία και ενισχύουμε την αυτοπεποίθησή μας. Έτσι, η τέχνη γίνεται πηγή ψυχικής ισορροπίας και συναισθηματικής απελευθέρωσης.

Επιπλέον, η τέχνη συμβάλλει στην πνευματική καλλιέργεια και στην κοινωνική ωρίμανσή μας. Η δημιουργική έκφραση καλλιεργεί τη φαντασία, την ευρηματικότητα και την κριτική σκέψη, ενθαρρύνοντάς μας να αντιμετωπίζουμε τα ζητήματα από διαφορετικές οπτικές. Η γνωριμία με έργα που πραγματεύονται κοινωνικά προβλήματα μάς ευαισθητοποιεί απέναντι στην αδικία και στις διακρίσεις. Ιδιαίτερα μέσα από μια θεατρική παράσταση μαθαίνουμε να συνεργαζόμαστε, να σεβόμαστε τις διαφορετικές απόψεις και να αναλαμβάνουμε ευθύνες. Η κατανόηση των χαρακτήρων που υποδυόμαστε καλλιεργεί, επίσης, ένα αίσθημα κατανόησης για τους συνανθρώπους μας.

Για να απολαμβάνουμε αυτές τις ωφέλειες, το σχολείο χρειάζεται να εξασφαλίζει σταθερές ευκαιρίες ενεργού καλλιτεχνικής δημιουργίας. Η ενίσχυση της θεατρικής ομάδας με εβδομαδιαίες συναντήσεις, αυτοσχεδιασμούς και παραστάσεις θα μας επέτρεπε να ανακαλύψουμε τις ικανότητές μας. Εργαστήρια ζωγραφικής, μουσικά σύνολα και μαθητικά φεστιβάλ θα μπορούσαν, επίσης, να μετατρέψουν το σχολείο σε χώρο ζωντανής πολιτιστικής έκφρασης.

Εξίσου αναγκαία είναι η συστηματική επαφή μας με την καλλιτεχνική δημιουργία έξω από τη σχολική αίθουσα. Εκπαιδευτικές επισκέψεις σε θέατρα, μουσεία και εκθέσεις θα μας έδιναν την ευκαιρία να γνωρίσουμε διαφορετικές μορφές τέχνης και να προβληματιστούμε για τα μηνύματά τους. Ακόμη, συναντήσεις με καλλιτέχνες θα μας βοηθούσαν να κατανοήσουμε τη διαδικασία της δημιουργίας, ενώ η διοργάνωση συζητήσεων και δημιουργικών εργασιών μετά τις επισκέψεις θα ενθάρρυνε την ανταλλαγή απόψεων και την προσωπική μας έκφραση. Έτσι, η τέχνη θα αποκτούσε ουσιαστική θέση στη σχολική μας ζωή.

Η φετινή χρονιά μπορεί, λοιπόν, να γίνει η αρχή μιας συναρπαστικής εμπειρίας. Ελάτε στη θεατρική μας ομάδα! Δεν χρειάζεται προηγούμενη εμπειρία· αρκεί η διάθεση να δοκιμάσετε, να συνεργαστείτε και να δημιουργήσετε. Ας δώσουμε όλοι μαζί στη φαντασία μας τη σκηνή που της αξίζει!

(391 λέξεις)

2ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
Ε.1. Τέχνη
≠
Εμπορευματοποίηση: Μόδα & Είδωλα

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ: σελ. 561-565

ΘΕΜΑ Α, σελ. 564:

Επιλεγμένα αποσπάσματα σχετικά με το θέμα όπου εστιάζει η περίληψη:

- «Οι έφηβοι που παρακολουθούν συνεχώς βίντεο με ναρκωτικά, βία και σεξ [...] είναι πολύ πιθανό να παρασυρθούν και να προβούν σε τέτοιες ενέργειες στην πραγματική ζωή».
- «τα μουσικά είδωλα έχουν ακόμη μεγαλύτερη ευκαιρία να διαδώσουν την επιρροή τους».
- «αμέτρητα τραπ τραγούδια μιλούν για χρήματα, ναρκωτικά, αλκοόλ, σεξ, φάρμακα, βία, αυτοκτονία».

- «Οι νέοι/νέες βλέπουν τους δημοφιλείς καλλιτέχνες ως πρότυπα. Επομένως, οτιδήποτε σχετίζεται με το στυλ ζωής που εκείνοι προβάλλουν συχνά τους/τις παρασύρει να το μιμηθούν».
- «Οι τράπερς προωθούν συνεχώς τα ταξίδια τους με ναρκωτικά και παράνομες δραστηριότητες».
- «οι έφηβοι είναι μια ευάλωτη ηλικιακή ομάδα που εξακολουθεί να αναπτύσσεται και είναι πολύ εύκολο να της επιβληθεί από τη βιομηχανία της μουσικής ένα μαζικό μοντέλο συμπεριφοράς».

Η συντάκτρια αναφέρεται στις αρνητικές επιπτώσεις της τραπ μουσικής στους εφήβους. Ειδικότερα, επισημαίνει ότι η συστηματική έκθεσή τους σε μουσικό περιεχόμενο που προβάλλει αντικοινωνικές και αυτοκαταστροφικές συμπεριφορές ενδέχεται να τους παρασύρει σε ανάλογες πράξεις. Επιπλέον, η εξιδανίκευση των καλλιτεχνών ευνοεί την άκριτη μίμηση του τρόπου ζωής τους, με σοβαρές συνέπειες για τη σωματική και ψυχική υγεία των νέων.

(59 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β

Ερώτημα 1ο , σελ. 564:

Τα δύο κείμενα συνομιλούν σχετικά με την επίδραση της μουσικής στους νέους, παρουσιάζοντας διαφορετικές όψεις της. Το Κείμενο 1 επισημαίνει ότι η τραπ προβάλλει αρνητικά πρότυπα, παρασύροντας τους εφήβους σε επικίνδυνες συμπεριφορές («πολύ πιθανό να παρασυρθούν»). Αντίθετα, το Κείμενο 2 αναδεικνύει τη θετική αξιοποίηση της ραπ στην πρόληψη της χρήσης ναρκωτικών («να ζήσουν χωρίς ναρκωτικά»). Συνεπώς, η επιρροή της μουσικής εξαρτάται από τα μηνύματά της.

(56 λέξεις)

Ερώτημα 2ο, σελ. 554

α. Με το ευθύ ερώτημα «Αλλά γιατί είναι αυτό πρόβλημα;» η συγγραφέας, **από την οπτική της ως ψυχολόγου**, απευθύνεται άμεσα στους αναγνώστες και στις αναγνώστριες, **εγείροντας το ενδιαφέρον και τον προβληματισμό τους** για τους κινδύνους που εγκυμονεί η μεγάλη απήχηση της τραπ μουσικής στην ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη και στη συμπεριφορά των εφήβων. Έτσι, προσδίδει στο ενημερωτικό άρθρο της **οικείο ύφος, ζωντάνια και αμεσότητα**, καθιστώντας το πιο προσιτό στο ευρύ κοινό. Παράλληλα, **το ερώτημα επιτελεί μεταβατική λειτουργία**, καθώς συνδέει τη διαπίστωση της ευρείας διάδοσης της τραπ μουσικής με την παρουσίαση των αρνητικών επιπτώσεών της στους νέους, που ακολουθεί. Με αυτόν τον τρόπο, **εξασφαλίζει τη συνεκτικότητα του κειμένου και** υπηρετεί την πρόθεσή της **να ενημερώσει και να προβληματίσει** το αναγνωστικό κοινό σχετικά με τις αρνητικές επιπτώσεις της τραπ μουσικής στους εφήβους.

β. Το Κείμενο 2, αξιοποιώντας την αφήγηση της προσωπικής περιπέτειας του Ζορζάου Ολιβέιρα, επιδιώκει δύο βασικούς επικοινωνιακούς στόχους: **να ενημερώσει** το αναγνωστικό κοινό για τις καταστροφικές συνέπειες της

χρήσης ναρκωτικών και τις δυνατότητες απεξάρτησης, αλλά και **να αποδείξει – να πείσει** ότι η απεξάρτηση είναι εφικτή και η μουσική μπορεί να αξιοποιηθεί ως μέσο πρόληψης. Ειδικότερα, ο ήρωας, προσπαθώντας να ξεφύγει από τις δύσκολες συνθήκες της παιδικής του ηλικίας, στράφηκε στα ναρκωτικά, με αποτέλεσμα να οδηγηθεί στον εθισμό, στην εγκληματικότητα και στη φυλάκιση (**πρόβλημα**). Ωστόσο, μετά την αποφυλάκισή του, αναζήτησε διέξοδο σε κέντρο αποτοξίνωσης (**δράση για την επίλυση του προβλήματος**). Τελικά, κατάφερε να απεξαρτηθεί και να μετατρέψει τη μουσική του σε μέσο προστασίας των παιδιών από τα ναρκωτικά (**αποτέλεσμα**). Η προσωπική του ιστορία λειτουργεί ως **τεκμήριο – πραγματικό παράδειγμα**, που στηρίζει τη θέση του συντάκτη και ενισχύει την πειστικότητα του δημοσιεύματος. Μάλιστα, η δήλωση του Ολιβέιρα σε ευθύ λόγο, «Ο στόχος της ζωής μου είναι να προσεγγίσω όσο το δυνατόν περισσότερα άτομα [...] να μειώσω τον αριθμό των ανθρώπων που μπαίνουν στον κόσμο της χρήσης ναρκωτικών», **επιβεβαιώνει την προσωπική του δέσμευση στην πρόληψη**, προσδίδοντας **αυθεντικότητα, αμεσότητα και αξιοπιστία** στην αφήγηση. Έτσι, ενισχύεται η προσπάθεια του συντάκτη **να πείσει το αναγνωστικό κοινό για την αξία της απεξάρτησης και τη θετική κοινωνική δύναμη της μουσικής**.

Εναλλακτικά: προβληματίζει σχετικά με τους κινδύνους των εξαρτήσεων και τη σημασία της πρόληψης.

✍ Ερώτημα 3ο, σελ. 565:

Στο συμπέρασμα του άρθρου της, η συγγραφέας αξιοποιεί αρχικά **τη σύγκριση – αντίθεση δύο διαφορετικών απόψεων** σχετικά με την επίδραση της τραπ και της ραπ μουσικής στους νέους. Από τη μία πλευρά, παρουσιάζει τη θετική άποψη των θαυμαστών τους, οι οποίοι θεωρούν ότι πρόκειται για σύγχρονα, διασκεδαστικά μουσικά είδη με μεγάλη απήχηση («σύγχρονα και διασκεδαστικά ακούσματα»). Από την άλλη, παραθέτει την αντίθετη άποψη όσων υποστηρίζουν ότι προκαλούν σοβαρές βλάβες στη σωματική και ψυχική υγεία («σοβαρές επιπτώσεις στη σωματική και ψυχική υγεία»). **Στη συνέχεια, διατυπώνει τη δική της θέση**, επισημαίνοντας ότι οι έφηβοι, λόγω της αναπτυξιακής τους ανωριμότητας, επηρεάζονται εύκολα από τα συμπεριφορικά πρότυπα που προβάλλει η μουσική βιομηχανία και χρειάζονται θετικές καλλιτεχνικές επιρροές. **Με αυτή την οργάνωση, η αρθρογράφος επιδιώκει να αποδείξει τη βασιμότητα της θέσης της και να πείσει το αναγνωστικό κοινό**, καθώς η αντιπαράθεση διαφορετικών απόψεων **αποδεικνύει με σαφήνεια** τις μεταξύ τους διαφορές, **αποτρέπει τη σύγχυση** και επιτρέπει στους αναγνώστες και στις αναγνώστριες να αξιολογήσουν κριτικά το ζήτημα. Επιπλέον, **η παρουσίαση και των δύο απόψεων προσδίδει αντικειμενικότητα στην εξέταση του θέματος**, καθώς η συγγραφέας λαμβάνει υπόψη διαφορετικές προσεγγίσεις πριν διατυπώσει την προσωπική της θέση. Έτσι, **ενισχύει την αξιοπιστία και την πειστικότητα της επιχειρηματολογίας της**, υποστηρίζοντας την ανάγκη προστασίας των εφήβων από τις αρνητικές επιρροές της μουσικής βιομηχανίας.

ΘΕΜΑ Γ , σελ. 565:

Θεωρώ ότι ο τίτλος «Μικρή Ασυμφωνία εις Α μείζον» ταιριάζει στο ποίημα, καθώς συνδυάζει το μουσικό λογοπαίγνιο υποδηλώνει ειρωνεία. Η φαινομενικά «μικρή» ασυμφωνία υποκρύπτει μια μείζονα ποιητική σύγκρουση ανάμεσα στον καταξιωμένο Μαλακάση και στον παραγνωρισμένο, ασυμβίβαστο Καρυωτάκη. **Το σχήμα αναδίπλωσης** «κύριε, κύριε» αμφισβητεί ειρωνικά την ουσιαστική ιδιότητα του «κυρίου»· ο Μαλακάσης, παρά την επιμελημένη εμφάνιση και τους εκλεπτυσμένους τρόπους του, στερείται πραγματικής ευγένειας, καθώς αντιμετωπίζει με αλαζονεία και περιφρόνηση όσους δεν ανήκουν στους αριστοκρατικούς κύκλους. **Η περιπαιχτική -σχεδόν προσβλητική- περιγραφή** του, «περιποιημένη φάτσα...υπεροπτική γκριμάτσα», αποδομεί τη λαμπερή κοινωνική εικόνα του, αποκαλύπτοντας την επιφανειακότητα και τη ματαιοδοξία του. Απέναντι σε αυτή την επιδεικτική αυτοπεποίθηση, το ποιητικό υποκείμενο προβάλλει τη δική του οδυνηρή αυτοεικόνα· με τη **μεταφορά** «θανάτου άθυρμα» παρουσιάζεται ως ανίσχυρο παιχνίδι του θανάτου, εκφράζοντας τη βαθιά θλίψη του για την απαξίωσή του. Επομένως, η «ασυμφωνία» αφορά διαφορετικές αντιλήψεις για τη ζωή και την ποιητική ιδιότητα. Προσωπικά, συμμερίζομαι την αγανάκτησή του ποιητικού υποκειμένου απέναντι στην έπαρση, αν και με προβληματίζει η σκληρότητα της επίθεσής του. Θεωρώ ότι η καλλιτεχνική αξία δεν ταυτίζεται με την κοινωνική αναγνώριση.

(199 λέξεις)

Ένα άλλο προσωπικό σχόλιο:

Προσωπικά, διαβλέπω στη στάση του ποιητικού υποκειμένου την πικρία για την απαξίωση του ποιητικού του έργου και ομολογώ ότι, αν αντιμετώπιζα ανάλογη απόρριψη, πιθανότατα θα αντιδρούσα με παρόμοιο τρόπο, ιδιαίτερα καθώς οι ποιητές συνηθίζουν να εκφράζουν με ειλικρίνεια τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους.

⇢ Εντόπισε τους παραπάνω κειμενικούς δείκτες στο βιβλίο: Σ. Π. Αλπίτση, *Περνώντας από τη θεωρία στην πράξη – Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου*, εκδόσεις αξία
⇢ **σχήμα αναδίπλωσης:** σελ. 261
⇢ **περιγραφή:** σελ. 258
⇢ **μεταφορά:** σελ. 441

ΘΕΜΑ Δ, σελ. 565:

Ομιλία του Προέδρου του Δεκαπενταμελούς Συμβουλίου του Σχολείου σε έκτακτη μαθητική συνέλευση:

- **Εξωτερικά χαρακτηριστικά:**
  - ✓ **Προσφώνηση:** Αγαπητές συμμαθήτριες, αγαπητοί συμμαθητές,
  - ✓ **Επιφώνηση:** Σας ευχαριστώ που με ακούσατε!

- **Εσωτερικά γνωρίσματα:**

✓ **Πρόλογος:** Ενδείκνυται αναφορά στην έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς και στις δυνατότητες δημιουργικής έκφρασης που προσφέρει το σχολείο. Η αναφορά αυτή πρέπει να οδηγεί φυσικά στο θέμα της καλλιτεχνικής αγωγής και να δημιουργεί θετική προδιάθεση για συμμετοχή στη θεατρική ομάδα.

✓ **Επίλογος:** Αναφορά στην ιδιότητα του προέδρου του Δεκαπενταμελούς Συμβουλίου και στην πρωτοβουλία σύγκλησης της έκτακτης μαθητικής συνέλευσης. Παρουσίαση της συγκεκριμένης αφορμής, δηλαδή της επιθυμίας πολλών μαθητών και μαθητριών να προσκληθεί διάσημος τράπερ στη συναυλία για τη λήξη του σχολικού έτους. Αναγνώριση του δικαιώματος των συμμαθητών και των συμμαθητριών να εκφράζουν τις μουσικές τους προτιμήσεις, αλλά και σαφής δήλωση της αρνητικής θέσης του ομιλητή απέναντι στη συγκεκριμένη πρόταση.

✓ **Επίλογος:** Συγκεφαλαίωση της βασικής θέσης και προτροπή προς τη μαθητική κοινότητα να επιλέξει μια μουσική εκδήλωση που θα συνδυάζει την ψυχαγωγία με την αγάπη για την τέχνη της μουσικής. (Η κατακλείδα πρέπει να είναι ενωτική, χωρίς να απαξιώνει τους μαθητές και τις μαθήτριες που υποστηρίζουν την πρόσκληση).

✓ **Ύφος: Σοβαρό, αλλά ταυτόχρονα οικείο και άμεσο,** λόγω της κοινής μαθητικής ιδιότητας πομπού και αποδεκτών. (Αποφεύγονται ο διδακτισμός, οι απόλυτες γενικεύσεις και οι προσβλητικοί χαρακτηρισμοί).

✓ **Ρηματικά πρόσωπα:** Κυριαρχεί το **α΄ πληθυντικό**, που αναδεικνύει τη συλλογική ευθύνη της μαθητικής κοινότητας. Το **α΄ ενικό** χρησιμοποιείται επιλεκτικά για τη δήλωση της προσωπικής θέσης του προέδρου, ενώ το **β΄ πληθυντικό** μπορεί να αξιοποιηθεί με μέτρο για την άμεση επικοινωνία με το ακροατήριο.

✓ **Γλωσσικές επιλογές: Κυριολεκτική γλώσσα**, **σαφήνεια, ακριβολογία**, **οριστική έγκλιση των ρημάτων** για τη διατύπωση τεκμηριωμένων διαπιστώσεων και **υποτακτική έγκλιση εκφρασμένη σε δεοντική τροπικότητα για την έκφραση συλλογικού χρέους**. Επιλεκτική **χρήση ρητορικών ερωτημάτων** για την ενεργοποίηση της σκέψης του ακροατηρίου.

✓ **Τρόποι πειθούς: Επίκληση στη λογική του δέκτη**, με ορθά επιχειρήματα και συγκεκριμένα παραδείγματα για τις ωφέλειες της τέχνης και τις προτεινόμενες δράσεις. Συμπληρωματικά, μπορεί να αξιοποιηθεί **επιλεκτικά επίκληση στο συναίσθημα του δέκτη**, με θετικά φορτισμένο λεξιλόγιο που αναδεικνύει τη χαρά της δημιουργίας, την ελευθερία της έκφρασης και τη δύναμη της συνεργασίας.

☞ Επειδή πρόκειται για **έκτακτη μαθητική συνέλευση και όχι για επίσημη σχολική εκδήλωση**, η εισήγηση πρέπει να διατηρεί τον χαρακτήρα ουσιαστικού διαλόγου μεταξύ ισότιμων μελών της μαθητικής κοινότητας. **Ο πρόεδρος δεν επιβάλλει μια απόφαση,** αλλά **επιχειρηματολογεί**, επιδιώκοντας να εξασφαλίσει τη συναίνεση των συμμαθητών και των συμμαθητριών του **(προσπάθεια πειθούς)**.

σελ. 566: Κρατώ σημειώσεις από τα κείμενα αναφοράς που θα με βοηθήσουν να αποδείξω τις θέσεις μου και να εμπλουτίσω το περιεχόμενο του κειμένου που θα γράψω.

Κείμενο 1:

✓ «Η ακρόασή του παίζει βασικό ρόλο στην επικοινωνία, την έκφραση και τη μάθηση». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Οι έφηβοι που παρακολουθούν συνεχώς βίντεο με ναρκωτικά, βία και σεξ, που απεικονίζονται στο «γκάνγκστα» ραπ, είναι πολύ πιθανό να παρασυρθούν και να προβούν σε τέτοιες ενέργειες στην πραγματική ζωή». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Χρησιμοποιώντας τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τις μουσικές πλατφόρμες στο διαδίκτυο, από όπου οι θαυμαστές κι οι θαυμάστριες παίρνουν τα τραγούδια τους δωρεάν, τα μουσικά είδωλα έχουν ακόμη μεγαλύτερη ευκαιρία να διαδώσουν την επιρροή τους». (Α΄ Σκέλος)
✓ «αμέτρητα τραπ τραγούδια μιλούν για χρήματα, ναρκωτικά, αλκοόλ, σεξ, φάρμακα, βία, αυτοκτονία». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Οι νέοι/νέες βλέπουν τους δημοφιλείς καλλιτέχνες ως πρότυπα. Επομένως, οτιδήποτε σχετίζεται με το στυλ ζωής που εκείνοι προβάλλουν συχνά τους/τις παρασύρει να το μιμηθούν». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Όμως, ο πραγματικός αντίκτυπος δεν είναι στο beat, αλλά στο περιεχόμενο». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Οι τράπερς προωθούν συνεχώς τα ταξίδια τους με ναρκωτικά και παράνομες δραστηριότητες». (Α΄ Σκέλος)
✓ «οι έφηβοι είναι μια ευάλωτη ηλικιακή ομάδα που εξακολουθεί να αναπτύσσεται και είναι πολύ εύκολο να της επιβληθεί από τη βιομηχανία της μουσικής ένα μαζικό μοντέλο συμπεριφοράς, κάτι που μόνο μια πιο ποιοτική-θετική μουσική/καλλιτεχνική επιρροή θα μπορέσει να αλλάξει». (Α΄ Σκέλος – Β΄ Σκέλος)

Κείμενο 2:

✓ «Ο Ζορζάου Ολιβέιρα χρησιμοποιεί τη δική του εμπειρία με τον εθισμό ως ένα ισχυρό παράδειγμα για να συνδεθεί με τα παιδιά και να τους μεταδώσει τους κινδύνους των ναρκωτικών». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Ο Ολιβέιρα ξεκίνησε την καριέρα του στη μουσική με γκάνγκστα ραπ, γράφοντας στίχους που αντικατόπτριζαν τη ζωή του στους δρόμους και εξυμνούσαν το έγκλημα». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Εκεί μετέτρεψε τα ραπ τραγούδια του σε θετικά μηνύματα, δείχνοντας ότι τα ναρκωτικά και το έγκλημα δεν είναι ο τρόπος για να λύσει κανείς τα προβλήματα της ζωής». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Άρχισε να επισκέπτεται σχολεία, για να μοιραστεί την ιστορία του και να βοηθήσει τα παιδιά να πάρουν την απόφαση να ζήσουν χωρίς ναρκωτικά, χρησιμοποιώντας τα ραπ τραγούδια του και τις δικές του εμπειρίες ζωής». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Ενσωμάτωσε το πρόγραμμα της Αλήθειας για τα Ναρκωτικά στα σεμινάρια πρόληψης που διοργανώνει, όπου ερμηνεύει τα τραγούδια του,

λέγοντας στους νέους να μείνουν μακριά από το μονοπάτι των ναρκωτικών». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Ο στόχος της ζωής μου είναι να προσεγγίσω όσο το δυνατόν περισσότερα άτομα και, κάνοντάς το αυτό, να μειώσω τον αριθμό των ανθρώπων που μπαίνουν στον κόσμο της χρήσης ναρκωτικών». (Β΄ Σκέλος)
✓ «ευαισθητοποιώντας τα παιδιά στα σχολεία, τα οποία είναι τα θεμέλια της κοινωνίας». (Β΄ Σκέλος)

✍ Στο υπόδειγμα που ακολουθεί έχει χρησιμοποιηθεί πορτοκαλί γραφή σε σημεία που εμπνεύστηκε ο πομπός από τα κείμενα αναφοράς που μελέτησε. **Επίσης, τα επιχειρήματα που «έχτισε» ο/η συγγραφέας έχουν εμπλουτιστεί με τη βοήθεια του υλικού που μελέτησε στις σελίδες της ενότητας του βιβλίου (σελ. 547-548 & 551-552)**

Αγαπητές συμμαθήτριες, αγαπητοί συμμαθητές,

Η συναυλία για το τέλος της σχολικής χρονιάς είναι μια γιορτή που ανήκει σε όλους μας. Ως πρόεδρος του Δεκαπενταμελούς Συμβουλίου συγκάλεσα τη σημερινή έκτακτη συνέλευση, για να συζητήσουμε την πρόταση να προσκαλέσουμε έναν διάσημο τράπερ. Σέβομαι τις μουσικές προτιμήσεις σας και κατανοώ τον ενθουσιασμό πολλών. Ωστόσο, διαφωνώ με αυτή την επιλογή και σας καλώ να εξετάσουμε μαζί τις συνέπειές της.

Αρχικά, τι σημαίνει να προσκαλούμε έναν καλλιτέχνη στο σχολείο μας; Δεν αγοράζουμε απλώς ένα εισιτήριο διασκέδασης· του προσφέρουμε δημόσιο βήμα και αναγνώριση. Τι θα επιβραβεύσουμε με τη συγκεκριμένη επιλογή; Σε αρκετά από τα τραγούδια του εν λόγω δημοφιλούς τράπερ η βία, τα ναρκωτικά, η παραβατικότητα και το εύκολο χρήμα προβάλλονται ως τεκμήρια επιτυχίας. Δεν ισχυρίζομαι, ασφαλώς, ότι καθένας/καθεμία που ακούει αυτό το είδος μουσικής υιοθετεί τέτοιες συμπεριφορές. Όμως, στην εφηβεία αναζητούμε πρότυπα που σε αυτήν την περίπτωση μας επιβάλλει τελικά η συνεχής προβολή των μουσικών ειδώλων στις ψηφιακές πλατφόρμες. Προσωπικά θεωρώ ότι αυτή η πλύση εγκεφάλου συχνά μας εξοικειώνει με όσα υπό άλλες συνθήκες θα αποδοκιμάζαμε. Επιπλέον, το κλίμα που συχνά καλλιεργείται σε συναυλίες αυτού του ύφους, με προκλητικές εκφράσεις, επίδειξη ισχύος και επιθετική σκηνική παρουσία, δύσκολα συμβιβάζεται με τον σεβασμό που οφείλει να χαρακτηρίζει μια σχολική εκδήλωση. Είμαι βέβαιος ότι οι καθηγητές και ο διευθυντής δεν θα αγκαλιάσουν αυτή μας την πρωτοβουλία και, φοβάμαι, ότι έπειτα θα κινδυνέψει το όλο εγχείρημα και η γιορτή μας θα ναυαγήσει.

Αγαπητές συμμαθήτριες, αγαπητοί συμμαθητές,

Η γνήσια τέχνη δεν μετριέται με προβολές και χειροκροτήματα. Ο δημιουργός της επιδιώκει την αρτιότητα, αναζητά πρωτότυπους τρόπους έκφρασης και προσφέρει έργα με αισθητική αξία, ικανά να συγκινούν πέρα από τη μόδα της στιγμής. Το διαχρονικό μεγαλείο τους βρίσκεται στο ότι μας συγκινούν με τους όμορφους στίχους, μας συνεπαίρνει η μελωδία τους και ενίοτε μας αφυπνίζουν, αντί να ναρκώνουν τη σκέψη μας. Ακόμη και όταν η τέχνη μιλά για τη βία, μπορεί να αποκαλύπτει τον πόνο που προκαλεί, όχι να την εξωραΐζει. Το σχολείο, από την πλευρά του, δεν περιορίζεται στη μετάδοση γνώσεων. Αποστολή του είναι να διαμορφώνει ελεύθερους,

υπεύθυνους ανθρώπους, με κριτική σκέψη, αισθητική ευαισθησία και ηθική συνείδηση. Μέσα από όσα διδασκόμαστε μάς βοηθά να αναγνωρίζουμε την αξία του άλλου, να εκφράζουμε τα συναισθήματά μας με όμορφο λόγο και σεβασμό, χωρίς να προσβάλλουμε και να διαφωνούμε χωρίς να απαξιώνουμε. Καλλιεργεί έτσι όχι μόνο το πνεύμα, αλλά και τον ψυχικό μας κόσμο, ώστε η ευγένεια να γίνεται στάση ζωής. Πώς θα υπηρετούσαμε αυτή την αποστολή, αν στη γιορτή μας επιβραβεύαμε μηνύματα που την αναιρούν;

Κλείνοντας, η απόφασή μας δεν αφορά απλώς το όνομα που θα γραφτεί στην αφίσα της συναυλίας. Αφορά τις αξίες που επιλέγουμε να εκπροσωπήσουμε ως μαθητική κοινότητα. Γι' αυτό ας αποχαιρετήσουμε τη σχολική χρονιά με μια γιορτή που θα μας ενώσει, θα τιμήσει το παιδευτικό πνεύμα του σχολείου και θα μας αφήσει όμορφες αναμνήσεις από όσα ζήσαμε μαζί υπό τους ήχους ενός καλλιτέχνη που θα μας ψυχαγωγήσει με τις μελωδίες του.

Σας ευχαριστώ που με ακούσατε!
(477 λέξεις)

1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
Ε.2. Αθλητισμός & Φυσική Αγωγή

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ: σελ. 619-623

ΘΕΜΑ Α, σελ. 622:

Επιλεγμένα αποσπάσματα σχετικά με το θέμα όπου εστιάζει η περίληψη:
1η παράγραφος

- «ενισχύεται η ικανότητά τους να συνεργάζονται και να επιδιώκουν συλλογικούς στόχους».
- «καλλιεργεί την προσεκτική ακρόαση και τον διάλογο».
- «την προσφορά βοήθειας και τη δίκαιη κατανομή ευθυνών».
- «στην αποδοχή της ποικιλομορφίας».
- «περιορίζει τις προκαταλήψεις γύρω από τις αθλητικές ικανότητες».
- «τη δημιουργία σταθερών φιλικών δεσμών».
- «αναπτύσσονται κοινωνικές δεξιότητες [...] και συμβάλλουν στην προσωπική ωρίμαση των νέων».

2η παράγραφος

- «δυναμώνει την αυτοπεποίθηση».
- «προσφέρει ευχαρίστηση και ανακούφιση από την ένταση της εφηβείας».
- «ενισχύει την υπευθυνότητα και τον αυτοέλεγχο».
- «καλλιεργεί ηγετικές δεξιότητες».
- «η επιτυχία συνδέεται με τον σεβασμό και όχι με την επιβολή».
- «ενδυναμώνονται η ψυχική ισορροπία και η ποιότητα ζωής των εφήβων».

✍ Το Κείμενο 2 αναφέρεται στην κοινωνική, ψυχική και ηθική διάσταση των στόχων της Φυσικής Αγωγής στο Λύκειο. Αρχικά, επισημαίνει ότι το μάθημα ενισχύει την κοινωνικότητα των εφήβων, διδάσκοντάς τους τη συλλογική δράση και την ισότιμη αντιμετώπιση των άλλων. Στη συνέχεια, τονίζει ότι συμβάλλει στη συναισθηματική τους ενδυνάμωση και στη διαμόρφωση υπεύθυνης συμπεριφοράς, βελτιώνοντας μακροπρόθεσμα την ποιότητα της ζωής τους.

(59 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β
☑ Ερώτημα 1ο , σελ. 622:
α. ΣΩΣΤΟ
β. ΛΑΘΟΣ

γ. ΣΩΣΤΟ
δ. ΛΑΘΟΣ
ε. ΛΑΘΟΣ

Ερώτημα 2ο, σελ. 622-623:

α. σελ. 622:

Εντοπισμός ευθέος λόγου: Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 εντοπίζεται ο ευθύς λόγος: «Κάθε φορά που προσπαθώ και καταφέρνω κάτι, νιώθω ότι μπορώ, ότι αξίζω και αυτό με βοηθά να ξαναπροσπαθήσω», υποστηρίζει ένας μικρός αθλητής.
Επικοινωνιακό αποτέλεσμα: Με την αυτούσια παράθεση των λόγων ενός παιδιού που αθλείται, η συντάκτρια προσδίδει ζωντάνια, αμεσότητα και παραστατικότητα στον λόγο της. Συγχρόνως, αξιοποιεί την προσωπική μαρτυρία του μικρού αθλητή ως παράδειγμα που επιβεβαιώνει βιωματικά τη θετική επίδραση του αθλητισμού στην αυτοπεποίθηση των παιδιών, ενισχύοντας την πειστικότητα των θέσεών της.
Μετατροπή σε πλάγιο λόγο: Ένας μικρός αθλητής υποστηρίζει ότι κάθε φορά που προσπαθεί και καταφέρνει κάτι, νιώθει ότι μπορεί, ότι αξίζει και ότι αυτό τον βοηθά να ξαναπροσπαθήσει.

β. σελ. 623:

Η δεύτερη παράγραφος του Κειμένου 2 οργανώνεται με **αίτιο–αποτέλεσμα**. Ως αίτιο παρουσιάζεται η συμμετοχή των εφήβων στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής, ενώ ως αποτελέσματά της αναφέρονται η ενίσχυση της αυτοπεποίθησης («Η σταδιακή επίτευξη στόχων δυναμώνει την αυτοπεποίθηση»), η καλλιέργεια της υπευθυνότητας («Η τήρηση κοινών κανόνων ενισχύει την υπευθυνότητα και τον αυτοέλεγχο») και η ανάπτυξη ηγετικών δεξιοτήτων («η ανάληψη οργανωτικών πρωτοβουλιών καλλιεργεί ηγετικές δεξιότητες»). Με αυτή την επιλογή, η συντάκτρια **επιδιώκει να αποδείξει την ευεργετική επίδραση της Φυσικής Αγωγής στην ψυχική και ηθική ανάπτυξη των εφήβων**. Συγκεκριμένα, παρουσιάζοντας τις θετικές συνέπειες της άθλησης, βοηθά τους αναγνώστες και τις αναγνώστριες να διαπιστώσουν την παιδαγωγική αξία του μαθήματος και, κατά συνέπεια, να πειστούν για τη σημασία του στην ολόπλευρη ανάπτυξη των νέων.

Ερώτημα 3ο, σελ. 623:

Ο τίτλος του Κειμένου 1 «Γιατί ο αθλητισμός θωρακίζει την ψυχική υγεία των παιδιών;» κρίνεται **αποτελεσματικός**, καθώς είναι **σαφής, περιεκτικός και ελκυστικός**. Αρχικά, **ανταποκρίνεται στο περιεχόμενο του κειμένου**, αφού η συντάκτρια αναλύει τις ευεργετικές επιδράσεις του αθλητισμού στην ψυχική υγεία και την ανάπτυξη των παιδιών. Μολονότι περιέχει τη **μεταφορά «θωρακίζει»**, παραμένει **σαφής και κατανοητός**, καθώς πρόκειται για λέξη με τη μεταφορική σημασία της οποίας είναι εξοικειωμένο το ευρύ κοινό. Συγχρόνως, η μεταφορά προσδίδει **παραστατικότητα και έμφαση** στην προστατευτική λειτουργία του αθλητισμού. Επιπλέον, ο τίτλος είναι **σύντομος, χωρίς περιττές πληροφορίες**, γεγονός που διευκολύνει την άμεση πρόσληψη του μηνύματός του. Τέλος, η **ερωτηματική του διατύπωση**

διεγείρει την περιέργεια των αναγνωστών και των αναγνωστριών, παρακινώντας τους να αναζητήσουν την απάντηση στο κείμενο. Το ρήμα «θωρακίζει», σε **οριστική έγκλιση και ενεστώτα**, εκφράζει **βεβαιότητα** και παρουσιάζει την ευεργετική επίδραση του αθλητισμού ως διαχρονική, ενώ η **ενεργητική σύνταξη** προσδίδει αμεσότητα στον λόγο. Τέλος, η **ευθεία ερώτηση** δίνει **έμφαση στην αναζήτηση των λόγων** που τεκμηριώνουν τη συγκεκριμένη θέση. Επομένως, ο τίτλος συνδυάζει **τη σαφήνεια και τη συντομία με την παραστατικότητα και την πρόκληση ενδιαφέροντος**, επιτυγχάνοντας τον επικοινωνιακό του στόχο.

ΘΕΜΑ Γ , σελ. 623:

Το ποιητικό υποκείμενο αντιλαμβάνεται το «Αρχαίο Πνεύμα αθάνατο» ως ζωντανή πηγή διαχρονικών αξιών, που εμπνέει τους Ολυμπιακούς Αγώνες και ενώνει την ανθρωπότητα. Με την **προσωποποίηση** «Αρχαίο Πνεύμα αθάνατο, αγνέ πατέρα / του ωραίου, του μεγάλου και τ' αληθινού», το εξυψώνει σε πατρική μορφή, γεννήτορα της ομορφιάς, της αλήθειας και του ηθικού μεγαλείου. Έτσι, η αρχαιοελληνική κληρονομιά παρουσιάζεται όχι ως ξεπερασμένο παρελθόν, αλλά ως πνευματική δύναμη που εξακολουθεί να καθοδηγεί τον άνθρωπο. Στη συνέχεια, η **συμβολική οπτικο-κινητική εικόνα του στεφανιού** «και με τ' αμάραντο στεφάνωσε κλωνάρι» παραπέμπει στον κότινο, την τιμητική διάκριση των αρχαίων Ολυμπιονικών. Το επίθετο «αμάραντο» υπογραμμίζει ότι η πραγματική δόξα δεν αποτιμάται σε υλικά ανταλλάγματα, αλλά στην αρετή, στην έντιμη προσπάθεια και στην αντοχή των ιδανικών στον χρόνο. Ο αθλητής, επομένως, καλείται να επιδιώκει όχι μόνο τη σωματική υπεροχή, αλλά και την ηθική τελείωση, διατηρώντας τον σεβασμό προς τους συναθλητές του. Τέλος, η **παρομοίωση, σε συνδυασμό με τη μεταφορά**, «Κάμποι, βουνά και πέλαγα φέγγουν μαζί σου / σαν ένας λευκοπόρφυρος μέγας ναός» μεταμορφώνει τη φύση σε ιερό χώρο, όπου συναντώνται συμβολικά όλοι οι λαοί, αναδεικνύοντας την οικουμενικότητα του αρχαίου πνεύματος.

Για εμένα το πνεύμα αυτό συνδέεται με την ελευθερία, τη δικαιοσύνη, τον σεβασμό, την αλληλεγγύη και την ευγενή άμιλλα. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδω στην ολυμπιακή εκεχειρία, που υπενθυμίζει την ανάγκη ειρηνικής συνύπαρξης των ανθρώπων/λαών. Πιστεύω ότι τιμούμε πραγματικά αυτή την κληρονομιά όταν υπερασπιζόμαστε καθημερινά την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, απορρίπτοντας τη βία και τις διακρίσεις.

(198 λέξεις)

→ **Εντόπισε τους παραπάνω κειμενικούς δείκτες στο βιβλίο:** Σ. Π. Αλπίτση, *Περνώντας από τη θεωρία στην πράξη – Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου*, εκδόσεις αξία
→ **σχήμα προσωποποίησης:** σελ. 268
→ **εικόνα:** σελ. 255
→ **παρομοίωση:** σελ. 266
→ **μεταφορά:** σελ. 263

ΘΕΜΑ Δ, σελ. 623:
Προφορική εισήγηση μαθητή/μαθήτριας λυκείου σε ραδιοφωνική εκπομπή, με θέμα «Η σημασία της άθλησης κατά τη δύσκολη περίοδο της εφηβείας»:
Αποδέκτες: Ο παρουσιαστής ή η παρουσιάστρια της εκπομπής, ο Αναπληρωτής Υπουργός Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, οι εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής που συμμετέχουν στη συζήτηση και το ευρύτερο ακροατήριο.

- **Εξωτερικά χαρακτηριστικά:**

✓ **Προσφωνήσεις:**
Αξιότιμε κύριε Αναπληρωτή Υπουργέ,
Αγαπητές και αγαπητοί εκπαιδευτικοί,
Αγαπητές ακροάτριες και αγαπητοί ακροατές,

✓ **Επιφώνηση:** Ευχαριστώ θερμά για την πρόσκληση και για τον χρόνο που μου διαθέσατε!

- **Εσωτερικά γνωρίσματα:**

✓ **Πρόλογος:** Σύντομη ευχαριστία για την πρόσκληση και την ευκαιρία συμμετοχής στη συζήτηση. Αναφορά στη σημασία του θέματος για τους εφήβους και τις έφηβες, καθώς και σύνδεσή του με την ανάγκη ενίσχυσης της άθλησης στη σχολική και εξωσχολική ζωή.

✓ **Επίλογος:** Σύντομη ανακεφαλαίωση της σημασίας της άθλησης και καταληκτική επισήμανση ότι η ουσιαστική ενίσχυσή της αποτελεί επένδυση στην υγεία, στην προσωπικότητα και στο μέλλον της νέας γενιάς.

✓ **Ύφος & Γλωσσικές επιλογές: Επίσημο αλλά φυσικό και επικοινωνιακό ύφος,** κατάλληλο για προφορική εισήγηση σε δημόσια συζήτηση. Κυριαρχούν η **κυριολεκτική γλώσσα, η σαφήνεια, η ακριβολογία και η λογική οργάνωση των επιχειρημάτων**. Το **α΄ πληθυντικό πρόσωπο** εκφράζει τη συλλογική εμπειρία των εφήβων και αναδεικνύει την κοινή τους ανάγκη για άθληση. Στο Β΄ Σκέλος μπορεί να αξιοποιηθεί το **β΄ πληθυντικό πρόσωπο**, με άμεση αλλά ευγενική απεύθυνση στον Αναπληρωτή Υπουργό, ως εκπρόσωπο της πολιτείας. Η **οριστική έγκλιση των ρημάτων** προσδίδει βεβαιότητα στις διαπιστώσεις και **η υποτακτική έγκλιση εκφρασμένη σε δεοντική τροπικότητα που θα εκφράζει το χρέος** της πολιτείας, δηλαδή την ανάγκη ανάληψης πρωτοβουλιών.

✓ **Τρόποι πειθούς: Επίκληση στη λογική του δέκτη**, με ορθά επιχειρήματα.

☞ Επειδή πρόκειται για **έκτακτη μαθητική συνέλευση και όχι για επίσημη σχολική εκδήλωση**, η εισήγηση πρέπει να διατηρεί τον χαρακτήρα ουσιαστικού διαλόγου μεταξύ ισότιμων μελών της μαθητικής κοινότητας. **Ο πρόεδρος δεν επιβάλλει μια απόφαση,** αλλά **επιχειρηματολογεί**, επιδιώκοντας να εξασφαλίσει τη συναίνεση των συμμαθητών και των συμμαθητριών του **(προσπάθεια πειθούς)**.

σελ. 624: Κρατώ σημειώσεις από τα κείμενα αναφοράς που θα με βοηθήσουν να αποδείξω τις θέσεις μου και να εμπλουτίσω το περιεχόμενο του κειμένου που θα γράψω.

Κείμενο 1:

✓ «Η ενασχόληση των παιδιών με τον αθλητισμό είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με ποικίλα οφέλη, όχι μόνο για τη σωματική τους υγεία, αλλά και με την ψυχική τους ισορροπία». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Μάλιστα τα οφέλη αυτά είναι μακροπρόθεσμα και πολλές φορές αποτελούν δεξιότητες ζωής». (Α΄ Σκέλος)
✓ «η συμμετοχή στον αθλητισμό και το παιχνίδι αποτελεί για το παιδί πηγή ευχαρίστησης, ψυχαγωγίας και εκτόνωσης». (Α΄ Σκέλος)
✓ «υιοθετεί μια στάση ζωής που βασίζεται σε θετικές αξίες, όπως η ευγενής άμιλλα, η συνεργατικότητα, η αλληλεγγύη, η προσπάθεια, η στοχοθέτηση, η υπομονή, η επιμονή, η πειθαρχία». (Α΄ Σκέλος)
✓ «η ρουτίνα της αθλητικής ενασχόλησης (διατροφή, ωράριο προπονήσεων, καθημερινή άσκηση) συμβάλλει ώστε να καλλιεργηθεί μια σχέση φροντίδας με το σώμα». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Η προσπάθεια και η επίτευξη στόχων συμβάλλει στην ενίσχυση της αυτοπεποίθησης του παιδιού». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Ο αθλητισμός ενισχύει την ανάπτυξη του εγκεφάλου και αυξάνει την ευφυΐα των παιδιών». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Επίσης, καλλιεργεί την εμπιστοσύνη, ενισχύει τη συγκέντρωση και διδάσκει στα παιδιά πώς να ελέγχουν τα συναισθήματά τους». (Α΄ Σκέλος)

Κείμενο 2:

✓ «Η συστηματική συμμετοχή στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής επηρεάζει ουσιαστικά τον τρόπο με τον οποίο οι έφηβοι αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους και τους άλλους». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Καθώς οι δραστηριότητες απαιτούν συντονισμό διαφορετικών προσπαθειών, ενισχύεται η ικανότητά τους να συνεργάζονται και να επιδιώκουν συλλογικούς στόχους». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Η ανάγκη να λαμβάνονται κοινές αποφάσεις καλλιεργεί την προσεκτική ακρόαση και τον διάλογο, με αποτέλεσμα οι διαφωνίες να αντιμετωπίζονται χωρίς επιθετικότητα». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Επειδή η συμμετοχή προϋποθέτει αμοιβαία εμπιστοσύνη, οι μαθητές εξοικειώνονται με την προσφορά βοήθειας και τη δίκαιη κατανομή ευθυνών». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Η συνύπαρξη εφήβων με διαφορετικές δυνατότητες οδηγεί σταδιακά στην αποδοχή της ποικιλομορφίας, ενώ η ισότιμη αντιμετώπιση αγοριών και κοριτσιών περιορίζει τις προκαταλήψεις γύρω από τις αθλητικές ικανότητες». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Επιπλέον, η κοινή προσπάθεια δημιουργεί αίσθημα συμμετοχής και ασφάλειας, γεγονός που ευνοεί τη δημιουργία σταθερών φιλικών δεσμών». (Α΄ Σκέλος)

✓ «Η σταδιακή επίτευξη στόχων δυναμώνει την αυτοπεποίθηση, ενώ η σωματική δραστηριότητα προσφέρει ευχαρίστηση και ανακούφιση από την ένταση της εφηβείας». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Η τήρηση κοινών κανόνων ενισχύει την υπευθυνότητα και τον αυτοέλεγχο». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Παράλληλα, η ανάληψη οργανωτικών πρωτοβουλιών καλλιεργεί ηγετικές δεξιότητες, όχι όμως την επιθυμία κυριαρχίας πάνω στους άλλους». (Α΄ Σκέλος)
✓ «Όταν προτάσσεται η ευγενής άμιλλα, η επιτυχία συνδέεται με τον σεβασμό και όχι με την επιβολή». (Α΄ Σκέλος)

✍ Στο υπόδειγμα που ακολουθεί έχει χρησιμοποιηθεί πορτοκαλί γραφή σε σημεία που εμπνεύστηκε ο πομπός από τα κείμενα αναφοράς που μελέτησε. **Επίσης, τα επιχειρήματα που «έχτισε» ο/η συγγραφέας έχουν εμπλουτιστεί με τη βοήθεια του υλικού που μελέτησε στις σελίδες της ενότητας του βιβλίου (σελ. 608-609)**

Αξιότιμε κύριε Αναπληρωτή Υπουργέ,
Αγαπητές και αγαπητοί εκπαιδευτικοί,
Αγαπητές ακροάτριες και αγαπητοί ακροατές,

Η εφηβεία συνοδεύεται από αλλαγές, ανασφάλειες και έντονη ανάγκη αποδοχής. Σε αυτή τη δύσκολη περίοδο, το μάθημα της Φυσικής Αγωγής δεν είναι απλώς ένα ευχάριστο διάλειμμα από τη σχολική καθημερινότητα. Είναι ένα μάθημα που μας βοηθά να γνωρίσουμε καλύτερα τον εαυτό μας, να συνδεθούμε ουσιαστικά με τους άλλους και να υιοθετήσουμε έναν πιο υγιή τρόπο ζωής. Γι' αυτό αξίζει να επανεξεταστεί τόσο η παιδαγωγική του σημασία όσο και η ευθύνη της πολιτείας να ενισχύσει τη συμμετοχή μας στον αθλητισμό.

Αναντίρρητα, το μάθημα της Φυσικής Αγωγής συμβάλλει καθοριστικά στην προσωπική μας ανάπτυξη και στην καλλιέργεια υγιών διαπροσωπικών σχέσεων. Η άσκηση προσφέρει ευχαρίστηση και εκτόνωση από την ένταση της εφηβείας, ενώ η σταδιακή επίτευξη στόχων ενισχύει την αυτοπεποίθησή μας. Όταν καταφέρνουμε κάτι που αρχικά μας δυσκόλευε, αναγνωρίζουμε τις δυνατότητές μας και αποκτάμε το θάρρος να προσπαθήσουμε ξανά. Επιπλέον, η τήρηση των κανόνων κάθε αθλήματος μας βοηθά να καλλιεργήσουμε εφόδια όπως η υπευθυνότητα και ο αυτοέλεγχος, δεξιότητες πολύτιμες και έξω από το γήπεδο. Εξίσου ουσιαστικά είναι τα οφέλη στις σχέσεις μας. Οι ομαδικές δραστηριότητες μας διδάσκουν να συνεργαζόμαστε, να ακούμε διαφορετικές απόψεις και να επιλύουμε τις διαφωνίες χωρίς επιθετικότητα. Η συνύπαρξη συμμαθητών με διαφορετικές ικανότητες ενισχύει την αποδοχή και περιορίζει τις προκαταλήψεις, ενώ η ευγενής άμιλλα συνδέει την επιτυχία με τον σεβασμό και όχι με την επιβολή. Έτσι, η κοινή προσπάθεια γίνεται αφετηρία φιλίας, αλληλεγγύης και εμπιστοσύνης.

Ωστόσο, η ενίσχυση της σχέσης των νέων με τον αθλητισμό προϋποθέτει ουσιαστικές κρατικές πρωτοβουλίες και πέρα από το σχολικό περιβάλλον. Ασφαλώς, η αναβάθμιση του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής με κατάλληλο εξοπλισμό και σύγχρονες εγκαταστάσεις αποτελεί βασική προτεραιότητα. Εξίσου αναγκαία, όμως, είναι η δημιουργία δημόσιων αθλητικών χώρων, πάρκων και χώρων πρασίνου, όπου θα μπορούμε να αθλούμαστε με ασφάλεια και χωρίς οικονομική επιβάρυνση. Κύριε Αναπληρωτή Υπουργέ, μπορείτε να συμβάλετε στην ανάπτυξη δωρεάν προγραμμάτων άθλησης σε συνεργασία με δήμους και αθλητικούς συλλόγους, ώστε κάθε έφηβος να έχει πρόσβαση σε δραστηριότητες που ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντά του. Ιδιαίτερη μέριμνα χρειάζεται για τις απομακρυσμένες περιοχές και τους νέους με αναπηρία, ώστε να εξαλειφθούν οι αποκλεισμοί. Τέλος, ενημερωτικές εκστρατείες και τοπικές αθλητικές εκδηλώσεις μπορούν να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή μας και να αναδείξουν την αξία της καθημερινής άσκησης, ανεξάρτητα από επιδόσεις και διακρίσεις.

Συμπερασματικά, η Φυσική Αγωγή δεν μας διδάσκει μόνο να αγωνιζόμαστε, αλλά και να πιστεύουμε στις δυνάμεις μας, να συνεργαζόμαστε και να σεβόμαστε τους άλλους. Ας αποτελέσει, λοιπόν, η ενίσχυση της άθλησης σταθερή προτεραιότητα της πολιτείας, ώστε κάθε νέος και κάθε νέα να έχει την ευκαιρία να απολαμβάνει τα πολύτιμα οφέλη της.

Ευχαριστώ θερμά για την πρόσκληση και για τον χρόνο που μου διαθέσατε!
(410 λέξεις)

1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
Ε.3. Η κουλτούρα του υγιεινού τρόπου διατροφής ≠ Η υποκουλτούρα του πρόχειρου φαγητού (fast food)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ: σελ. 655-659

ΘΕΜΑ Α, σελ. 658:

Επιλεγμένα αποσπάσματα σχετικά με το απόσπασμα όπου εστιάζει η περίληψη:

1η παράγραφος

- «Η ισορροπημένη διατροφή δεν περιλαμβάνει «καλά» και «κακά» τρόφιμα ούτε χαρακτηρίζεται από «λάθος» και «σωστές» επιλογές».
- «Η υγιεινή διατροφή περιλαμβάνει τα πάντα και δεν αποκλείει τίποτα!».
- «Αυτό που μαθαίνουμε μέσα από τη διατροφική εκπαίδευση είναι, μεταξύ των άλλων, τη συχνότητα, την ποσότητα και τον συνδυασμό κάθε τρόφιμου που πρόκειται να καταναλώσουμε».
- «Αυτό που τελικά προσπαθούμε να βελτιώσουμε είναι η συμπεριφορά μας απέναντι σε κάθε τρόφιμο. Να αντιλαμβανόμαστε δηλαδή πρωτίστως την θρεπτική αξία που έχει να μας προσφέρει».

2η παράγραφος

- «Η υιοθέτηση της υγιεινής και ισορροπημένης διατροφής χρειάζεται χρόνο. Μάλιστα, χρόνο μοναδικό για κάθε άνθρωπο, όπως ακριβώς μοναδικός είναι και ο τρόπος ζωής του».
- «Όταν η υγιεινή διατροφή συνδυαστεί με την τακτική άσκηση, τότε μπορούμε να μιλάμε για μία εξαιρετικά αλάνθαστη προσέγγιση αλλαγής του τρόπου ζωής, με εντυπωσιακά αποτελέσματα».
- «Δεν χρειάζεται βιασύνη και σίγουρα δεν βοηθά το να κάνουμε αυτό που κάνουν οι άλλοι, όσο αποδοτικό κι αν φαίνεται. Αν δεν ταιριάζει σε εμάς μία συνήθεια, τότε καλύτερα να μην την υιοθετήσουμε εξαρχής»

✍ Η διαιτολόγος Κ. Σιάχου παρουσιάζει τις βασικές αρχές μιας ισορροπημένης διατροφής και τις προϋποθέσεις εφαρμογής της. Αρχικά, διευκρινίζει ότι δεν προϋποθέτει στερήσεις, αλλά γνώση της διατροφικής αξίας των τροφίμων και ορθολογική διαχείριση της κατανάλωσής τους. Στη συνέχεια, υπογραμμίζει ότι η σταδιακή διαμόρφωση κατάλληλων διατροφικών συνηθειών οφείλει να ανταποκρίνεται στις ιδιαίτερες ανάγκες

κάθε ατόμου, χωρίς να ακολουθεί κανείς πρακτικές που δεν του ταιριάζουν, ενώ η σωματική άσκηση ενισχύει τα θετικά αποτελέσματα.

(70 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β

Ερώτημα 1ο , σελ. 658:

1η Εκδοχή απάντησης: ΣΥΜΦΩΝΩ...

Χωρία του Κειμένου 1 που αξιοποιούνται δημιουργικά:

- «Η υγιεινή διατροφή περιλαμβάνει τα πάντα και δεν αποκλείει τίποτα!».
- «Αυτό που τελικά προσπαθούμε να βελτιώσουμε είναι η συμπεριφορά μας απέναντι σε κάθε τρόφιμο».
- «Η υιοθέτηση της υγιεινής και ισορροπημένης διατροφής χρειάζεται χρόνο. Μάλιστα, χρόνο μοναδικό για κάθε άνθρωπο, όπως ακριβώς μοναδικός είναι και ο τρόπος ζωής του».
- «Δεν χρειάζεται βιασύνη και σίγουρα δεν βοηθά το να κάνουμε αυτό που κάνουν οι άλλοι, όσο αποδοτικό κι αν φαίνεται».

Υπόδειγμα: Συμφωνώ με τη θέση της συντάκτριας, καθώς οι διατροφικές συνήθειες πρέπει να ανταποκρίνονται στις ανάγκες και στον τρόπο ζωής κάθε ανθρώπου. Η υιοθέτηση πρακτικών που δεν μας ταιριάζουν μπορεί να προκαλέσει δυσαρέσκεια και να οδηγήσει στην εγκατάλειψη της προσπάθειας. Αντίθετα, οι σταδιακές αλλαγές, με σεβασμό στις προσωπικές προτιμήσεις και με κατάλληλη διατροφική καθοδήγηση, διευκολύνουν τη μακροχρόνια διατήρηση μιας υγιεινής και ισορροπημένης διατροφής.

(65 λέξεις)

2η Εκδοχή απάντησης: ΔΙΑΦΩΝΩ...

Υπόδειγμα: Διαφωνώ με τη θέση της συντάκτριας, καθώς η αρχική δυσκολία προσαρμογής σε μια νέα διατροφική συνήθεια δεν σημαίνει απαραίτητα ότι αυτή δεν μας ταιριάζει. Η αποφυγή κάθε αλλαγής που μας δυσκολεύει μπορεί να μας στερήσει σημαντικά οφέλη για την υγεία μας. Επομένως, θεωρώ προτιμότερο να δοκιμάζουμε σταδιακά νέες, ωφέλιμες συνήθειες, δίνοντας στον εαυτό μας τον απαραίτητο χρόνο να εξοικειωθεί μαζί τους, πριν τις απορρίψουμε.

(64 λέξεις)

Ερώτημα 2ο, σελ. 658:

Στο υπογραμμισμένο χωρίο το ρήμα «επιτρέπονται» βρίσκεται σε **χρόνο ενεστώτα**, έχει **μη συνοπτικό (εξακολουθητικό) ποιόν ενέργειας**, **έγκλιση οριστική** και **γραμματικό πρόσωπο γ΄ πληθυντικό**. Η **οριστική εκφράζει επιστημική τροπικότητα και συγκεκριμένα βεβαιότητα**, καθώς παρουσιάζει ως δεδομένες και αδιαμφισβήτητες τις προβλέψεις μιας **επίσημης υπουργικής απόφασης της Πολιτείας, η οποία έχει δεσμευτικό χαρακτήρα**. Ο **ενεστώτας** δηλώνει ότι οι συγκεκριμένες νομοθετικές ρυθμίσεις ισχύουν κατά τον χρόνο δημοσίευσης του άρθρου, ενώ το **μη συνοπτικό ποιόν**

ενέργειας προβάλλει τη διαρκή ισχύ τους. Το **γ΄ πληθυντικό πρόσωπο συμβάλλει στη διαμόρφωση αντικειμενικού ύφους**, καθώς η συντάκτρια αποφεύγει την προσωπική τοποθέτηση. Επιπλέον, η **παθητική σύνταξη («επιτρέπονται») δίνει έμφαση στα προϊόντα** που επιτρέπεται να διατίθενται στα σχολικά κυλικεία και όχι στον φορέα που θεσπίζει τους κανόνες, προσδίδοντας στον λόγο **επίσημο ύφος και αντικειμενικό τόνο**. Συνολικά, οι συγκεκριμένες γλωσσικές επιλογές **ενισχύουν την εγκυρότητα και την αξιοπιστία της πληροφόρησης**, εξυπηρετώντας την **πρόθεση της δημοσιογράφου να ενημερώσει με σαφήνεια** τους αναγνώστες και τις αναγνώστριες για το ισχύον θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των σχολικών κυλικείων.

Ερώτημα 3ο, σελ. 658-659:

α, σελ. 658:

Στην 3η παράγραφο του Κειμένου 2 εντοπίζεται **πλάγιος λόγος** στο χωρίο «Σύμφωνα με την απόφαση, επιτρέπονται φρέσκα και αποξηραμένα φρούτα, σαλάτες και φυσικοί χυμοί χωρίς πρόσθετη ζάχαρη, γάλα και γιαούρτι χωρίς ζάχαρη, τοστ και σάντουιτς με τυρί και βραστή γαλοπούλα, απλά αρτοπαρασκευάσματα και μπάρες δημητριακών ολικής άλεσης, σοκολάτα υγείας και γάλακτος σε ατομική συσκευασία έως 30 γραμμάρια, καθώς και ορισμένες πίτες και πίτσες». Με τη μεταφορά των προβλέψεων της υπουργικής απόφασης από τη δημοσιογράφο **διαμορφώνεται απρόσωπο και επίσημο ύφος**, που ενισχύει την αντικειμενικότητα της ενημέρωσης. Αντίθετα, **ευθύς λόγος** χρησιμοποιείται στο χωρίο «τα παιδιά ζητούν καθημερινά προϊόντα που δεν επιτρέπεται να φέρω. Θέλουν κρουασάν, ζελεδάκια, ντόνατς, γεμιστά μπισκότα και πατατάκια». Η αυτούσια παράθεση των λόγων της υπεύθυνης του κυλικείου συνιστά σχόλιο ξένου προσώπου που **προσδίδει ζωντάνια, παραστατικότητα και αληθοφάνεια**, καθώς μεταφέρει άμεσα την προσωπική της εμπειρία και αναδεικνύει τις δυσκολίες εφαρμογής της νομοθεσίας. Επομένως, ο συνδυασμός πλαγίου και ευθέος λόγου στη συγκεκριμένη περίπτωση συντείνει στην αντικειμενικότητα του άρθρου, καθιστώντας το ταυτόχρονα έγκυρο (σφαιρική ενημέρωση) και ενδιαφέρον.

β. σελ. 659:

Η διαίρεση του άρθρου σε ενότητες με πλαγιότιτλους εξυπηρετεί την **οργάνωση του περιεχομένου και τη σαφή διάκριση των επιμέρους θεματικών πτυχών** της υγιεινής διατροφής. Οι πλαγιότιτλοι **προϊδεάζουν τους αναγνώστες και τις αναγνώστριες για το περιεχόμενο κάθε ενότητας**, διευκολύνοντας την κατανόηση και την αναζήτηση συγκεκριμένων πληροφοριών. Επιπλέον, **προσελκύουν και διατηρούν το ενδιαφέρον τους**, καθώς ορισμένοι έχουν άμεσο και προτρεπτικό χαρακτήρα, όπως «Απολαμβάνω, δεν στερούμαι!» και «Ένα βήμα τη φορά!». Έτσι, το άρθρο αποκτά **ευσύνοπτη και εύληπτη μορφή**, γεγονός που ενισχύει την αποτελεσματικότητα της ενημέρωσης και της καθοδήγησης του αναγνωστικού κοινού.

ΘΕΜΑ Γ , σελ. 659:

Στο απόσπασμα οι Φαίακες υποδέχονται τον Οδυσσέα με γενναιοδωρία, εγκαρδιότητα και ιδιαίτερες τιμές, εκφράζοντας τον βαθύ σεβασμό τους προς τον ξένο, σύμφωνα με τις αξίες της ομηρικής φιλοξενίας. Αρχικά, η **περιγραφή της πολυπληθούς συγκέντρωσης** («Γέμισαν τότ' οι αίθουσες, οι αυλές και οι δρόμοι απ' άνδρες») αναδεικνύει τον πάνδημο χαρακτήρα της υποδοχής, καθώς η φιλοξενία αποτελεί συλλογική εκδήλωση τιμής και όχι απλώς προσωπική υποχρέωση του βασιλιά. Η συμμετοχή νέων και ηλικιωμένων υποδηλώνει ότι ο σεβασμός προς τον ξένο διαπνέει ολόκληρη την κοινότητα. Στη συνέχεια, το **πολυσύνδετο σχήμα** («Δώδεκ' αρνιά τους έσφαξεν ο Αλκίνοος και οκτώ χοίρους [...] δυο βόδια, και ως τα εγδάραν / τα εσυγυρίσαν κι έφθιασαν το πρόσχαρο τραπέζι») υπογραμμίζει τον πλούτο του συμποσίου και τη γενναιοδωρία του Αλκίνοου, ο οποίος προσφέρει αφειδώς αγαθά για να τιμήσει τον φιλοξενούμενό του. Η αφθονία των εδεσμάτων αποδεικνύει ότι η φιλοξενία εκφράζεται με πράξεις έμπρακτης φροντίδας και προσφοράς. Τέλος, η **ακουστική εικόνα** («να ψάλει επαρακίνησε τες δόξες των ανδρείων, / μέσ' από τ' άσμα πόφθανε στα ουράνια τότε η φήμη») φανερώνει ότι η φιλοξενία δεν περιορίζεται στην κάλυψη υλικών αναγκών, αλλά περιλαμβάνει και την ψυχαγωγία μέσω της τέχνης. Το τραγούδι του αοιδού δημιουργεί εορταστική ατμόσφαιρα, ψυχαγωγώντας τον ξένο που αντιμετωπίζεται ως τιμώμενο μέλος της συντροφιάς.

Προσωπικά, αν βρισκόμουν στη θέση του Οδυσσέα, θα ένιωθα συγκίνηση, ευγνωμοσύνη και ασφάλεια, καθώς η θερμή υποδοχή θα με έκανε να αισθανθώ αποδεκτός σε έναν άγνωστο τόπο. Η στάση των Φαιάκων αποδεικνύει ότι η αυθεντική φιλοξενία αποτελεί διαχρονική έκφραση ανθρωπιάς.

(197 λέξεις)

→ **Εντόπισε τους παραπάνω κειμενικούς δείκτες στο βιβλίο:** Σ. Π. Αλπίτση, *Περνώντας από τη θεωρία στην πράξη – Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου,* εκδόσεις αξία
→ **περιγραφή:** σελ. 441
→ **εικόνα:** σελ. 255
→ **σχήμα πολυσύνδετο:** σελ. 258

ΘΕΜΑ Δ, σελ. 659:

Έκθεση μαθητή/μαθήτριας λυκείου με την οργάνωση και τη μορφή αποδεικτικού δοκιμίου:

- **Εξωτερικά χαρακτηριστικά:**
  - ✓ Περιεκτικός και σαφής **τίτλος,** ο οποίος αποδίδει το κεντρικό θέμα του δοκιμίου.
- **Εσωτερικά γνωρίσματα:**
  - ✓ **Πρόλογος:** Σύντομη ευχαριστία για την πρόσκληση και την ευκαιρία συμμετοχής στη συζήτηση. Αναφορά στη σημασία του θέματος για

τους εφήβους και τις έφηβες, καθώς και σύνδεσή του με την ανάγκη ενίσχυσης της άθλησης στη σχολική και εξωσχολική ζωή.

- ✓ **Ύφος: & Γλωσσικές επιλογές: ουδέτερο-σοβαρό, αντικειμενικός τόνος,** χωρίς συναισθηματικές εξάρσεις, υπερβολές ή έντονα προσωπικό τόνο. Προτιμάται το **γ΄ ρηματικό πρόσωπο**, ενώ μπορεί να χρησιμοποιηθεί επιλεκτικά το **α΄ πληθυντικό**, όταν εκφράζεται συλλογική ευθύνη. **Κυριολεκτική γλώσσα, σαφήνεια, ακριβολογία, ειδικό λεξιλόγιο** σχετικό με τη διατροφή και την υγεία, **αποφαντικές προτάσεις και οριστική έγκλιση που εκφράζει επιστημική τροπικότητα βεβαιότητας.** Αξιοποιούνται κατάλληλες **διαρθρωτικές λέξεις και φράσεις** που δηλώνουν **αιτία, αποτέλεσμα, προσθήκη και συμπέρασμα,** καθώς και **ονοματοποιήσεις,** όπου εξυπηρετούν την πυκνότητα του λόγου και ενισχύουν τον βεβαιωτικό τόνο.
- ✓ **Τρόποι πειθούς:** Κυριαρχεί η επίκληση στη λογική του δέκτη, με ορθά και τεκμηριωμένα επιχειρήματα, σχέσεις αιτίου–αποτελέσματος και αξιοποίηση επιστημονικών δεδομένων ή απόψεων ειδικών. Τα κείμενα αναφοράς αξιοποιούνται δημιουργικά, χωρίς αυτούσια αναπαραγωγή εκτενών χωρίων.

σελ. 660: Κρατώ σημειώσεις από τα κείμενα αναφοράς που θα με βοηθήσουν να αποδείξω τις θέσεις μου και να εμπλουτίσω το περιεχόμενο του κειμένου που θα γράψω.

Κείμενο 1:

✓ «Μια υγιεινή διατροφή, χαρακτηρίζεται από την έμφαση στην κατανάλωση φρούτων και λαχανικών, δημητριακών ολικής άλεσης και γαλακτοκομικών προϊόντων με χαμηλά λιπαρά». (Α΄ Σκέλος)

✓ «Η καλύτερη διάθεση, η βελτίωση μνήμης, η περίσσεια ενέργεια, ο καλύτερος έλεγχος των επιπέδων σακχάρου, η βελτίωση ή/και αποκατάσταση της λειτουργίας του εντέρου, αλλά και η ενίσχυση της σωματικής και ψυχικής υγείας είναι μόνο κάποια από τα χαρακτηριστικά οφέλη». (Α΄ Σκέλος)

✓ «η ρύθμιση της αρτηριακής πίεσης σε φυσιολογικά επίπεδα καθώς και η ενίσχυση του ανοσοποιητικού συστήματος». (Α΄ Σκέλος)

✓ «Η ισορροπημένη διατροφή δεν περιλαμβάνει «καλά» και «κακά» τρόφιμα ούτε χαρακτηρίζεται από «λάθος» και «σωστές» επιλογές». (Β΄ Σκέλος)

✓ «Αυτό που μαθαίνουμε μέσα από τη διατροφική εκπαίδευση είναι, μεταξύ των άλλων, τη συχνότητα, την ποσότητα και τον συνδυασμό κάθε τρόφιμου που πρόκειται να καταναλώσουμε». (Β΄ Σκέλος)

✓ «Η υιοθέτηση της υγιεινής και ισορροπημένης διατροφής χρειάζεται χρόνο. Μάλιστα, χρόνο μοναδικό για κάθε άνθρωπο, όπως ακριβώς μοναδικός είναι και ο τρόπος ζωής του». (Β΄ Σκέλος)

Κείμενο 2:

✓ «Η μάχη για το τι τρώνε οι μαθητές δεν δίνεται σε γραφεία και συνέδρια, αλλά καθημερινά, μπροστά στον πάγκο των σνακς». (Β΄ Σκέλος)

✓ «Φροντίζω να είναι πάντα πρώτα-πρώτα στον πάγκο, να τα βλέπουν οι μαθητές/μαθήτριες». (Β΄ Σκέλος)
✓ «οι γονείς συχνά βάζουν στην τσάντα του παιδιού αυτό που δεν μπορώ εγώ να του πουλήσω». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Το σχολικό κυλικείο δεν αποτελεί απλώς σημείο πώλησης, αλλά χώρο όπου διαμορφώνονται διατροφικές συνήθειες που συχνά συνοδεύουν τους ανθρώπους σε όλη τους τη ζωή». (Β΄ Σκέλος)
✓ «οι διατροφικές επιλογές διαμορφώνονται πολύ νωρίς και δύσκολα αλλάζουν στη μετέπειτα ζωή». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Η διατροφική εκπαίδευση», σημειώνει, «δεν μπορεί να λειτουργεί αποκομμένα από το περιβάλλον στο οποίο τα παιδιά ζουν και καταναλώνουν. Δεν έχει νόημα να μιλάμε για υγιεινή διατροφή όταν στο κυλικείο βλέπουν προϊόντα που αντιτίθενται σε όσα διδάσκονται. Η υγιεινή επιλογή πρέπει να είναι η εύκολη επιλογή, όχι η εξαίρεση». (Β΄ Σκέλος)

Στο υπόδειγμα που ακολουθεί έχει χρησιμοποιηθεί πορτοκαλί γραφή σε σημεία που εμπνεύστηκε ο πομπός από τα κείμενα αναφοράς που μελέτησε. **Επίσης, τα επιχειρήματα που «έχτισε» ο/η συγγραφέας έχουν εμπλουτιστεί με τη βοήθεια του υλικού που μελέτησε στις σελίδες της ενότητας του βιβλίου (σελ. 648-649 & 651)**

Υγιεινή διατροφή: Οφέλη και ευθύνη αγωγής

Η υγιεινή διατροφή αποτελεί βασική προϋπόθεση για την υγεία και την ποιότητα ζωής, επειδή επηρεάζει τόσο τη λειτουργία του οργανισμού όσο και την καθημερινή δραστηριότητα. Ιδιαίτερα για τους νέους, των οποίων οι ανάγκες αυξάνονται κατά την ανάπτυξη, η αξία της είναι καθοριστική. Η καλλιέργεια σωστών συνηθειών, επομένως, αφορά όχι μόνο τις προσωπικές επιλογές αλλά και την αγωγή που προσφέρουν οικογένεια και σχολείο.

Η σημαντικότερη προσφορά της ισορροπημένης διατροφής είναι η προστασία της σωματικής υγείας. Η κατανάλωση φρούτων, λαχανικών, οσπρίων, ψαριών και δημητριακών ολικής άλεσης παρέχει θρεπτικά συστατικά απαραίτητα για την ανάπτυξη των οστών και των μυών, ενώ οι φυτικές ίνες υποστηρίζουν τη λειτουργία του εντέρου. Συγχρόνως, ο περιορισμός της υπερβολικής ζάχαρης, του αλατιού και των κορεσμένων λιπαρών συμβάλλει στον έλεγχο του σακχάρου και της αρτηριακής πίεσης. Επομένως, η προσεγμένη διατροφή δεν καλύπτει μόνο άμεσες ανάγκες, αλλά λειτουργεί και προληπτικά απέναντι σε μελλοντικά προβλήματα υγείας.

Η ευεργετική της επίδραση γίνεται αισθητή και στις απαιτήσεις της καθημερινότητας. Η επαρκής πρόσληψη ενέργειας και θρεπτικών συστατικών στηρίζει τη συγκέντρωση και τη μνήμη, διευκολύνοντας τους μαθητές και τις μαθήτριες να ανταποκρίνονται στις σχολικές υποχρεώσεις. Όταν, μάλιστα, συνδυάζεται με τακτική άσκηση, η ισορροπημένη διατροφή ενισχύει τη σωματική αντοχή και μπορεί να συμβάλει στην καλύτερη διάθεση. Έτσι, η υγιεινή επιλογή συνδέεται με μια δραστήρια ζωή και όχι με στερήσεις ή απόλυτες απαγορεύσεις.

Η οικογένεια θέτει, ασφαλώς, τα θεμέλια αυτής της στάσης, κυρίως μέσα από το καθημερινό παράδειγμα. Όταν οι γονείς επιλέγουν θρεπτικά γεύματα και συμμετέχουν μαζί με τα παιδιά στην προετοιμασία τους, μετατρέπουν τη σωστή διατροφή σε οικεία πρακτική. Η συζήτηση για τη θρεπτική αξία των τροφίμων, τις κατάλληλες ποσότητες και την ανάγνωση των ετικετών βοηθά επιπλέον τους νέους να κατανοούν τις επιλογές τους, αντί να ακολουθούν άκριτα διαφημιστικά μηνύματα.

Το σχολείο καλείται να ενισχύσει αυτή τη γνώση και να της δώσει πρακτικό αντίκρισμα. Η αξιοποίηση του μαθήματος της Βιολογίας και των βιωματικών εργαστηρίων μπορεί να εξηγήσει πώς οι τροφές επηρεάζουν τον οργανισμό. Ωστόσο, η διδασκαλία χάνει την αξιοπιστία της όταν το κυλικείο προωθεί προϊόντα αντίθετα προς τις αρχές της. Γι' αυτό απαιτούνται έλεγχος της τήρησης των κανόνων και διαθέσιμες, ελκυστικές, οικονομικά προσιτές υγιεινές επιλογές, ώστε η καθημερινή εμπειρία να επιβεβαιώνει τη σχολική γνώση.

Συμπερασματικά, η ισορροπημένη διατροφή αποτελεί επένδυση στη σωματική υγεία και στην πνευματική ευεξία. Για να αποδώσει, όμως, μακροπρόθεσμα, η οικογένεια και το σχολείο χρειάζεται να καλλιεργούν με συνέπεια τη γνώση και τις συνήθειες που επιτρέπουν στους νέους να κάνουν συνειδητές και υπεύθυνες διατροφικές επιλογές.

(401 λέξεις)

1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
Ε.4. Το κωμικό ≠ Το γελοίο
(Αυτοσαρκασμός & Αυτοκριτική-Αυτογνωσία & Ο ρόλος της εκπαίδευσης)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ: σελ. 679-683

ΘΕΜΑ Α, σελ. 682:

Επιλεγμένα αποσπάσματα σχετικά με το απόσπασμα όπου εστιάζει η περίληψη:

3η παράγραφος

- «προσελκύει και διατηρεί το ενδιαφέρον των μαθητών/μαθητριών, καθιστώντας το μάθημα πιο ζωντανό και προσιτό».
- «η σύνδεση της γνώσης με ευχάριστα συναισθήματα διευκολύνει την κατανόηση και την απομνημόνευσή της».
- «να ανακαλύπτουν τη γνώση, να αναπτύσσουν τις ιδιαίτερες ικανότητές τους και να αντιμετωπίζουν τη μαθησιακή διαδικασία, όχι ως καταναγκασμό, αλλά ως δημιουργική εμπειρία».

4η παράγραφος

- «Η παιδαγωγική αξία του χιούμορ, όμως, εξαρτάται από τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιείται».
- «Όταν ενθαρρύνει, ανακουφίζει και ενώνει μπορεί να μετατρέψει την εκπαιδευτική διαδικασία σε μια ευχάριστη και ουσιαστική εμπειρία».
- «η ειρωνεία, ο σαρκασμός και η γελοιοποίηση των μαθητών τραυματίζουν την αυτοεκτίμησή τους και υπονομεύουν το κλίμα εμπιστοσύνης».
- «Ο/Η εκπαιδευτικός χρειάζεται, επομένως, να χρησιμοποιεί το χιούμορ με μέτρο, διακριτικότητα και σεβασμό προς την προσωπικότητα κάθε παιδιού».

✍ Ο συγγραφέας εξετάζει τις δυνατότητες και τις προϋποθέσεις αξιοποίησης του χιούμορ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αρχικά, υποστηρίζει ότι η ευχάριστη παρουσίαση του μαθήματος ενισχύει το ενδιαφέρον των μαθητών, διευκολύνει την αφομοίωση της γνώσης και ευνοεί την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους. Ωστόσο, η παιδαγωγική αποτελεσματικότητα του χιούμορ εξαρτάται από τη συνετή χρήση του, καθώς η ενθαρρυντική διάθεση ενισχύει την ψυχολογική ασφάλεια και τη συμμετοχή, ενώ η υποτιμητική συμπεριφορά βλάπτει την αυτοεκτίμηση και τις σχέσεις εμπιστοσύνης.

(73 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β

Ερώτημα 1ο , σελ. 682:

Χωρία του Κειμένου 1 από τη 2η παράγραφο που αξιοποιούνται δημιουργικά:

- «ο αυτοσαρκασμός αποδυναμώνει τον φόβο της αποτυχίας και της κοινωνικής έκθεσης, καθώς μετατρέπει τις γκάφες και τις ατέλειες σε ευκαιρίες επικοινωνίας και ανθρώπινης προσέγγισης».
- «Όταν ο άνθρωπος παύει να επιδιώκει την τελειότητα και αντιμετωπίζει τα σφάλματά του με αισιοδοξία και αυτοσαρκασμό, ενισχύει την ψυχική του ανθεκτικότητα, αποκτά μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και δημιουργεί τις προϋποθέσεις για συνεχή προσωπική εξέλιξη».

Υπόδειγμα: Η χιουμοριστική αντιμετώπιση του εαυτού μας δεν συνεπάγεται αυτοϋποτίμηση, αλλά επίγνωση και αποδοχή των προσωπικών μας αδυναμιών. Ειδικότερα, ο αυτοσαρκασμός μάς απαλλάσσει από την αγωνία της τελειότητας και τον φόβο της αποτυχίας, επιτρέποντάς μας να αντιμετωπίζουμε τα λάθη με ψυχραιμία και αισιοδοξία. Έτσι, ενισχύουμε την αυτοπεποίθησή μας και μετατρέπουμε τις ατέλειές μας σε αφορμές προσωπικής εξέλιξης.

(56 λέξεις)

Ερώτημα 2ο, σελ. 682:

α:

Ο καθοδηγητικός/συμβουλευτικός τόνος του πομπού διαμορφώνεται με δύο χαρακτηριστικές γλωσσικές επιλογές. Αρχικά, χρησιμοποιείται το **β΄ ενικό ρηματικό πρόσωπο**, με το οποίο ο πομπός απευθύνεται άμεσα και προσωπικά στον δέκτη, δημιουργώντας οικειότητα και ενισχύοντας τον συμβουλευτικό χαρακτήρα του λόγου («Αντί να τις κρύβεις ή να τις μεγαλοποιείς»). Επιπλέον, αξιοποιούνται ρήματα σε **προστακτική έγκλιση** («Αντιμετώπισε», «Αποδέξου», «Άλλαξε», «Βάλε»), μέσω της οποίας διατυπώνονται άμεσες προτροπές για την υιοθέτηση μιας πιο αισιόδοξης στάσης απέναντι στα προσωπικά σφάλματα και στις δυσκολίες της καθημερινότητας.

β. σελ. 682:

Το Κείμενο 2 αποτελεί δείγμα επιστημονικής πειθούς, όπως επιβεβαιώνεται από δύο χαρακτηριστικές γλωσσικές επιλογές. Αρχικά, χρησιμοποιείται **ειδική επιστημονική ορολογία**, όπως «παιδαγωγικό χιούμορ» και «Επιστήμες της Αγωγής», η οποία εξασφαλίζει σαφήνεια και ακριβολογία στην παρουσίαση του θέματος, προσδίδοντας επιστημονικό κύρος στον λόγο. Επιπλέον, αξιοποιούνται **λέξεις και φράσεις που φανερώνουν τη στάση του συγγραφέα απέναντι στο θέμα**, όπως «Η πραγματική αξία», «πολύτιμο εργαλείο μάθησης». Μέσω αυτών εκφράζει τη θετική αξιολόγησή του για την παιδαγωγική συμβολή του χιούμορ, αλλά και την πεποίθησή του ότι η αποτελεσματικότητά του προϋποθέτει υπεύθυνη χρήση.

Ερώτημα 3ο, σελ. 683:

Στη 2η και 3η παράγραφο του Κειμένου 2, η **συνοχή** επιτυγχάνεται με την **επαναλαμβανόμενη ρηματική αναφορά στο ίδιο εννοούμενο υποκείμενο**, το χιούμορ, όπως φαίνεται στα χωρία «ενισχύει την επικοινωνία και τη συνεργασία», «απελευθερώνει τους μαθητές και τις μαθήτριες», «προσελκύει και διατηρεί το ενδιαφέρον» και «διευκολύνει την κατανόηση και την απομνημόνευσή της». Με την **παράλειψη του ήδη γνωστού υποκειμένου** αποφεύγονται οι περιττές επαναλήψεις και εξασφαλίζεται η **ομαλή σύνδεση των περιόδων** γύρω από το κοινό θέμα. Επιπλέον, η **έμφαση μετατοπίζεται στα ρήματα**, τα οποία προβάλλουν με αμεσότητα και παραστατικότητα τις ευεργετικές επιδράσεις του χιούμορ στις διαπροσωπικές σχέσεις και στη μάθηση, προσδίδοντας **δραστικότητα στον λόγο**. Έτσι, ο συγγραφέας, στο πλαίσιο ενός **επιστημονικού κειμένου παιδαγωγικού περιεχομένου**, παρουσιάζει με σαφήνεια τις πολλαπλές ωφέλειες του χιούμορ και ενισχύει την **πειστικότητα των θέσεών του**.

ΘΕΜΑ Γ , σελ. 659:

Στο ποίημα του Γεωργίου Σουρή, το ποιητικό υποκείμενο βιώνει έντονη δυσαρέσκεια και ψυχική αναστάτωση, καθώς δυσκολεύεται να συμφιλιωθεί με την εικόνα του εαυτού του. Ο **διάλογος με την προσωποποιημένη σκιά** («Βρε ίσκιε μου, γιατί μ' ακολουθείς; / Δε μ' αφήνεις μόνο μου να τρέχω;») αισθητοποιεί ουσιαστικά την προσπάθεια του ποιητικού υποκειμένου για ενδοσκόπηση. Η επίμονη επιθυμία του να απομακρύνει τη σκιά αποκαλύπτει την εσωτερική του σύγκρουση, καθώς προσπαθεί μάταια να απαλλαγεί από τις προσωπικές του αδυναμίες, που η παρουσία της τού υπενθυμίζει αδιάκοπα. Η δυσφορία του γίνεται εντονότερη μέσα από την **περιγραφή** «Πότε στραβό σε βλέπω, πότε ίσο, / πότε μακρύ σα σούβλα, πότε νάνο», η οποία φανερώνει ότι παρατηρεί διαρκώς τον εαυτό του, ανακαλύπτοντας κάθε φορά διαφορετικά ελαττώματα. Η συνειδητοποίηση των ατελειών του εντείνει τη δυσαρέσκειά του και δυσχεραίνει την αυτοαποδοχή. Η ψυχική αυτή αναστάτωση κορυφώνεται στη **μεταφορά** «μου γεννάς πολλές φορές τον τρόμο», καθώς όσο βαθύτερα εξετάζει τον εαυτό του, τόσο περισσότερες αδυναμίες ανακαλύπτει, διαπιστώνοντας έντρομος ακόμη και ο ίδιος το πλήθος τους.

Η ανάγνωση του ποιήματος μου προκαλεί συμπάθεια για την ανθρώπινη αδυναμία που αποτυπώνεται, αλλά και προβληματισμό, καθώς η αυτοπαρατήρηση, παρά τη δυσφορία που ενδέχεται να προκαλεί, μας βοηθά να αναγνωρίζουμε τις ατέλειές μας, να αποφεύγουμε την αλαζονεία και να διατηρούμε τη μετριοφροσύνη μας.

(178 λέξεις)

→ **Εντόπισε τους παραπάνω κειμενικούς δείκτες στο βιβλίο:** Σ. Π. Αλπίτση, *Περνώντας από τη θεωρία στην πράξη – Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ΄ Γενικού Λυκείου*, εκδόσεις αξία
→ **διάλογος:** σελ. 440
→ **σχήμα προσωποποίησης:** σελ. 268
→ **περιγραφή:** σελ. 441
→ **μεταφορά:** σελ. 263

ΘΕΜΑ Δ, σελ. 683:
Επιστολή τελειόφοιτου μαθητή/τελειόφοιτης μαθήτριας λυκείου στον αγαπημένο του/της εκπαιδευτικό:

- **Εξωτερικά χαρακτηριστικά:**
- ✓ Πάνω δεξιά σημειώνεται η ένδειξη: **Τόπος, Ημερομηνία**
- ✓ **Προσφώνηση:** Αγαπημένε μου καθηγητή,/Αγαπημένη μου καθηγήτρια,
- ✓ **Επιφώνηση:** Με αγάπη και ευγνωμοσύνη,
  Υπογραφή: Ο μαθητής σας/Η μαθήτριά σας
- **Εσωτερικά γνωρίσματα:**
- ✓ **Πρόλογος:** Στον πρόλογο γίνεται αναφορά στην πρόσφατη αποφοίτηση και στα συναισθήματα που γεννά ο αποχωρισμός από το σχολικό περιβάλλον. Ο πομπός εξηγεί ότι αισθάνεται την ανάγκη να ευχαριστήσει προσωπικά τον εκπαιδευτικό για όσα του προσέφερε.
- ✓ **Ύφος: & Γλωσσικές επιλογές: σοβαρό και συνάμα οικείο σε κάποια σημεία,** κυριαρχεί το α΄ ενικό ρηματικό πρόσωπο, καθώς ο πομπός εξομολογείται προσωπικές σκέψεις, συναισθήματα και εμπειρίες. Το **α΄ πληθυντικό** αξιοποιείται όταν αναφέρεται στις κοινές εμπειρίες με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές του. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το **β΄ πληθυντικό πρόσωπο** όταν απευθύνεται στον αγαπημένο εκπαιδευτικό. Ενδείκνυνται η επιλεκτική χρήση συγκινησιακά φορτισμένου λεξιλογίου.

σελ. 684: Κρατώ σημειώσεις από τα κείμενα αναφοράς που θα με βοηθήσουν να αποδείξω τις θέσεις μου και να εμπλουτίσω το περιεχόμενο του κειμένου που θα γράψω.

Κείμενο 1:
✓ «ο αυτοσαρκασμός επιτρέπει στο άτομο να αντιμετωπίζει τις αδυναμίες και τα λάθη του με μεγαλύτερη ψυχραιμία και ρεαλισμό, χωρίς να εγκλωβίζεται στην αυτοκριτική ή στις ενοχές». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Η ικανότητα του ανθρώπου να γελά με τον εαυτό του μαρτυρά ωριμότητα, αυτογνωσία και αποδοχή της ανθρώπινης ατέλειας». (Β΄ Σκέλος)
✓ «ο αυτοσαρκασμός αποδυναμώνει τον φόβο της αποτυχίας και της κοινωνικής έκθεσης». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Η καλλιέργεια μιας χιουμοριστικής στάσης απέναντι στον εαυτό μας δεν σημαίνει υποτίμηση της προσωπικότητάς μας, αλλά ρεαλιστική αποδοχή των ορίων μας». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Όταν ο άνθρωπος παύει να επιδιώκει την τελειότητα και αντιμετωπίζει τα σφάλματά του με αισιοδοξία και αυτοσαρκασμό, ενισχύει την ψυχική του ανθεκτικότητα, αποκτά μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και δημιουργεί τις προϋποθέσεις για συνεχή προσωπική εξέλιξη». (Β΄ Σκέλος)
✓ «Τα λάθη αποτελούν φυσικό μέρος της ανθρώπινης ζωής και πολύτιμες ευκαιρίες για μάθηση και προσωπική εξέλιξη». (Β΄ Σκέλος)

Κείμενο 2:

✓ «Η κατάλληλη χρήση του χιούμορ διαμορφώνει ένα ευχάριστο και ασφαλές κλίμα στην τάξη». (Α΄ Σκέλος)

✓ «ενισχύει την επικοινωνία και τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητών, ευνοεί τις σχέσεις μεταξύ συμμαθητών/συμμαθητριών και περιορίζει την ένταση ή τα προβλήματα συμπεριφοράς». (Α΄ Σκέλος)

✓ «απελευθερώνει τους μαθητές και τις μαθήτριες από τον φόβο του λάθους, ενισχύει την αυτοεκτίμησή τους και τους ενθαρρύνει να εκφράζονται και να συμμετέχουν πιο ενεργά στο μάθημα». (Α΄ Σκέλος)

✓ «προσελκύει και διατηρεί το ενδιαφέρον των μαθητών/μαθητριών, καθιστώντας το μάθημα πιο ζωντανό και προσιτό». (Α΄ Σκέλος)

✓ «η σύνδεση της γνώσης με ευχάριστα συναισθήματα διευκολύνει την κατανόηση και την απομνημόνευσή της». (Α΄ Σκέλος)

✓ «να αντιμετωπίζουν τη μαθησιακή διαδικασία, όχι ως καταναγκασμό, αλλά ως δημιουργική εμπειρία». (Α΄ Σκέλος)

✍ Στο υπόδειγμα που ακολουθεί έχει χρησιμοποιηθεί πορτοκαλί γραφή σε σημεία που εμπνεύστηκε ο πομπός από τα κείμενα αναφοράς που μελέτησε. **Επίσης, τα επιχειρήματα που «έχτισε» ο/η συγγραφέας έχουν εμπλουτιστεί με τη βοήθεια του υλικού που μελέτησε στις σελίδες της ενότητας του βιβλίου (σελ. 670-671 & 677)**

Τόπος, Ημερομηνία

Αγαπημένε μου καθηγητή,/Αγαπημένη μου καθηγήτρια,

Τώρα που η μαθητική μου ζωή ολοκληρώθηκε, αισθάνομαι την ανάγκη να σας εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου για όσα μου προσφέρατε όλα αυτά τα χρόνια. Ανάμεσα σε όσα θα κρατήσω από το σχολείο, ξεχωριστή θέση κατέχει ο τρόπος με τον οποίο μας διδάξατε. Γιατί καταφέρατε κάτι που δεν είναι καθόλου αυτονόητο: να συνδυάσετε την ουσιαστική μετάδοση γνώσεων με το χιούμορ, αποδεικνύοντας ότι η μάθηση μπορεί να συνυπάρχει με τη χαρά.

Χάρη στη δική σας στάση, η τάξη έγινε για εμάς ένας χώρος όπου μπορούσαμε να εκφραζόμαστε ελεύθερα, χωρίς να φοβόμαστε μήπως κάνουμε λάθος ή εκτεθούμε. Είχαμε το θάρρος να διατυπώνουμε τις απορίες μας και να αναζητούμε απαντήσεις, χωρίς να ανησυχούμε ότι θα αντιμετωπίζαμε την επικριτική σας στάση. Το χιούμορ σας περιόριζε την ένταση, ενίσχυε την επικοινωνία και μας έφερνε πιο κοντά, τόσο μεταξύ μας όσο και σε εσάς. Κυρίως, όμως, μας βοηθούσε να αντιμετωπίζουμε το μάθημα με ενδιαφέρον και διάθεση συμμετοχής. Οι γνώσεις γίνονταν πιο κατανοητές και αποτυπώνονταν ευκολότερα στη μνήμη μας, επειδή συνδέονταν με ευχάριστα συναισθήματα. Έτσι, χωρίς να υποβαθμίζεται η ποιότητα της διδασκαλίας, η καθημερινή μαθησιακή προσπάθεια έπαυε να αποτελεί καταναγκασμό και αποκτούσε δημιουργικό χαρακτήρα. Μας δείξατε ότι ο σεβασμός προς τους μαθητές δεν αποκλείει την οικειότητα και

ότι η παιδαγωγική αυστηρότητα δεν προϋποθέτει ένα διαρκώς σοβαρό πρόσωπο.

Υπάρχει, ωστόσο, κάτι ακόμη που θεωρώ εξίσου πολύτιμο. Η ικανότητά σας να αυτοσαρκάζεστε με έκανε να καταλάβω ότι η αναγνώριση των αδυναμιών μας δεν μειώνει την αξία μας. Αντίθετα, απαιτεί ειλικρίνεια και ωριμότητα. Με παρακινήσατε να εξετάζω κριτικά τις πράξεις και τις επιλογές μου, χωρίς να αναζητώ δικαιολογίες για τα σφάλματά μου, αλλά και χωρίς να καταδικάζω τον εαυτό μου γι' αυτά. Συνειδητοποίησα ότι η αυτογνωσία μάς προστατεύει από την αλαζονεία, μας διδάσκει τη μετριοφροσύνη και μας επιτρέπει να αναγνωρίζουμε τα όριά μας. Κατάλαβα, επίσης, ότι δεν χρειάζεται να επιδιώκω διαρκώς την τελειότητα ούτε να φοβάμαι μήπως οι άλλοι διαπιστώσουν τις αδυναμίες μου. Η αποδοχή τους με απαλλάσσει από περιττές ανασφάλειες και μου δίνει το θάρρος να προσπαθώ περισσότερο. Η αυτοκριτική, όταν συνοδεύεται από ψυχραιμία και αυτοσεβασμό, δεν μας καθηλώνει στις ατέλειές μας, αλλά γίνεται αφετηρία ουσιαστικής βελτίωσης.

Αποχαιρετώντας το σχολείο, νιώθω συγκίνηση, αλλά και βαθιά ευγνωμοσύνη. Σας ευχαριστώ, γιατί δεν μας βοηθήσατε μόνο να αποκτήσουμε γνώσεις· μας διδάξατε και έναν πιο ανθρώπινο τρόπο να αντιμετωπίζουμε τη ζωή και τον εαυτό μας. Αυτό είναι ένα μάθημα που θα με συνοδεύει για πάντα.

Με αγάπη και εκτίμηση,
Ο μαθητής/Η μαθήτριά σας

(391 λέξεις)